Kompetentingų institucijų praktinis vadovas: 2007 m. Hagos vaiko išlaikymo konvencija, 2007 m. Hagos protokolas dėl (išlaikymui) taikytinos teisės ir 2009 m. Europos Sąjungos išlaikymo reglamentas

2013 m. spalio mėn.

Atsakomybės apribojimas. Šis praktinis vadovas parengtas Rumunijos teisingumo ministerijai įgyvendinant projektą „Tvirtesnis tarptautinis teisminis bendradarbiavimas bylose, susijusiose su išlaikymo prievolėmis", – dotacijos susitarimo Nr. JUST/2010/JCIV/AG/0026, – kuris buvo finansuojamas Europos Sąjungos „Civilinio teisingumo" programos lėšomis. Rumunijos teisingumo ministerija prisiima visišką atsakomybę už šio leidinio turinį, kuris jokiu būdu neatspindi Europos Komisijos nuomonės.

Autoriai

Philippe Lortie, Hagos konferencijos Nuolatinio biuro pirmasis sekretorius
Maja Groff, Hagos konferencijos Nuolatinio biuro vyresnioji teisininkė

Ekspertai konsultantai

Ian Curry-Sumner, konsultantas, *Voorts Juridische Diensten*, Nyderlandai
Michael Grabow, Šeimos teismo teisėjas, Berlynas, Vokietija
Hannah Roots, Išlaikymo išieškojimo programos valdančioji direktorė, Britų Kolumbija, Kanada

Išnašos ir tekstas apie Rumunijos teisę:
Viviana Onaca, Rumunijos teisingumo ministerijos Tarptautinės teisės ir teisminio bendradarbiavimo departamento direktorė
Ioana Burduf, Rumunijos teisingumo ministerijos Tarptautinės teisės ir teisminio bendradarbiavimo departamento direktorės patarėja

Turinys

Psl.

ĮVADAS. 2007 M. HAGOS VAIKO IŠLAIKYMO KONVENCIJA IR 2009 M. ES IŠLAIKYMO REGLAMENTAS XI

A. Kokie klausimai aptariami šiame vadove (ir kokie neaptariami) xi

B. Vadovo struktūra xii

C. Kaip naudotis vadovu? xiii

D. Kiti informacijos šaltiniai xiii

E. Keletas galutinių patarimų xiv

1 SKYRIUS. PARAIŠKŲ IR PRAŠYMŲ PAGAL 2007 M. KONVENCIJĄ IR 2009 M. REGLAMENTĄ RŪŠYS. ĮVADAS. PER CENTRINES INSTITUCIJAS TEIKIAMOS PARAIŠKOS IR TIESIOGINIAI PRAŠYMAI 16

I. Centrinių institucijų bendradarbiavimo sistema 16

A. Centrinių institucijų bendradarbiavimo sistema. Įvadas 16

B. Specifinės centrinės institucijos funkcijos 16

II. 1 skyriaus apžvalga 17

III. Paraiškų ir prašymų, kuriuos galima teikti pagal 2007 m. Konvencija ir 2009 m. Reglamentą, aprašymas 18

A. Paraiškų, kurias galima teikti pagal Konvenciją ir Reglamentą, apžvalga 18

1. Paraiška dėl galiojančio sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo / paskelbimo vykdytinu 19

2. Paraiška dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo 20

3. Paraiška dėl sprendimo priėmimo 21

4. Paraiška dėl priimto sprendimo keitimo 22

B. Prašymai imtis specialiųjų priemonių 23

C. Pagal Konvenciją ir Reglamentą kompetentingoms institucijoms teikiamų tiesioginių prašymų apžvalga 24

2 SKYRIUS. 2007 M. KONVENCIJOS SĄVOKŲ PAAIŠKINIMAS 26

A. Šio skyriaus tikslas 26

B. Šiame vadove vartojamos sąvokos 26

3 SKYRIUS. BENDRO TAIKYMO KLAUSIMAI: 2007 M. KONVENCIJA IR 2009 M. REGLAMENTAS 39

I. Šio skyriaus tikslas 39

I DALIS. 2007 M. KONVENCIJOS IR 2009 M. REGLAMENTO TAIKYMO SRITIS 40

I. Bendri klausimai, susiję su 2007 m. Konvencijos ir 2009 m. Reglamento taikymo sritimi 40

A. 2007 m. Konvencija ir 2009 m. Reglamentas nedaro jokio poveikio šeimos santykiams 40

B. Kiti su išlaikymu susiję tarptautiniai dokumentai arba susitarimai 40

II. 2007 m. Konvencijos taikymo sritis 41

A. Materialinės Konvencijos taikymo srities apžvalga 41

B. Pagrindinė materialinė taikymo sritis išlaikymo prievolėmis 42

1. Vaiko išlaikymas 42

2. Sutuoktinio išlaikymas 42
3. Išlygos ir pareiškimai 43
4. Išlygų, kuriomis ribojamas Konvencijos taikymas, poveikis 43
5. Pareiškimų, kuriais ribojamas Konvencijos taikymas, poveikis 44
6. Konkretūs pavyzdžiai 44

C. Europos Sąjungos pareiškimai ir išlygos dėl Konvencijos materialinės taikymo srities 47

1. Vaiko išlaikymas – vaiko amžius 47
2. Sutuoktinio išlaikymas 47
3. Kitos šeimos išlaikymo formos 47
4. Susitarimai dėl išlaikymo 47

D. Geografinė Konvencijos taikymo sritis ir taikymo sritis laiko atžvilgiu 47

1. Bendrosios ir įsigaliojimo nuostatos 47
2. Pereinamojo laikotarpio taisyklės ir koordinavimas su kitais dokumentais 48

III. 2009 M. REGLAMENTO TAIKYMO SRITIS 48

A. Materialinė Reglamento taikymo sritis 48

B. Geografinė Reglamento taikymo sritis 49

C. Reglamento taikymas laiko atžvilgiu 49

1. Įsigaliojimo ir pereinamojo laikotarpio nuostatos 49
2. Koordinavimas su kitais dokumentais 50

IV. KITI VEIKSNIAI, TURINTYS ĮTAKOS KONVENCIJOS IR REGLAMENTO TAIKYMUI 51

1. Ar šalys gyvena susitariančiosiose valstybėse arba valstybėse narėse? 51
2. Pareiškėjas yra skolininkas ar kreditorius? 52
3. Ar pareiškėjas turi sprendimą dėl išlaikymo? 53
4. Kur buvo priimtas sprendimas dėl išlaikymo? 53
5. Kur yra kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta? 53

II DALIS. BENDRI KLAUSIMAI, SUSIJĘ SU PARAIŠKOMIS IR PRAŠYMAIS, TEIKIAMAIS PAGAL 2007 M. KONVENCIJĄ IR 2009 M. REGLAMENTĄ 54

I. Kalbos reikalavimai pagal 2007 m. Konvenciją 54

A. Paraiškos ir dokumentų kalba 54

B. Vertimo raštu išimtys 55

II. Kalbos reikalavimai pagal 2009 m. Reglamentą 55

A. Reglamente nustatyti bendrieji reikalavimai paraiškoms ir dokumentams (59 ir 66 straipsniai) 55

B. Reglamente nustatyti vertimo raštu reikalavimai tam tikriems prašymams ir paraiškoms 56

III. Legalizavimas pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą 56

IV. Įgaliojimas pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą 56

V. Parašai ir patvirtintos dokumentų kopijos pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą 56

A. Konvencija 56

B. Reglamentas 57

VI. Asmeninės ir konfidencialios informacijos apsauga pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą 57

A. Konvencija (38–40 straipsniai) 57

B. Reglamentas (61–63 straipsniai ir 57 straipsnio 3 dalis) 58

VII. Galimybė veiksmingai pasinaudoti procedūromis ir teisine pagalba pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą 59

A. Apžvalga 59
1. Galimybė veiksmingai pasinaudoti procedūromis / teisine pagalba pagal Konvenciją ir Reglamentą 59
2. Teisinė pagalba 60
B. Reikalavimas teikti nemokamą teisinę pagalbą 62
1. Kreditoriaus paraiškos 62
2. Skolininko paraiškos 65
3. Vaiko kilmė arba genetinis tyrimas 66
C. Galimybė veiksmingai pasinaudoti procedūromis ir teisine pagalba [valstybės pavadinimas] 67
VIII. Laikinosios ir apsaugos priemonės pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą 67
A. Centrinės institucijos pagalba taikant laikinąsias priemones pagal Konvenciją ir Reglamentą 67
B. Tik Reglamentui būdingos laikinosios ir apsaugos priemonės 68
1. Kilmės valstybėje taikomos laikinosios priemonės 68
2. Laikinosios ir apsaugos priemonės valstybėse, išskyrus sprendimo kilmės valstybę 68
3. Laikinųjų priemonių taikymas kitoje valstybėje narėje nagrinėjant paraišką dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu / vykdymo pagal IV skyriaus 1 ir 2 skirsnius 68
IX. Kitos konvencijos ir reglamentai, susiję su dokumentų įteikimu ir įrodymų rinkimu užsienyje 69
A. Apžvalga 69
B. 1965 m. Konvencija dėl dokumentų įteikimo užsienyje 70
C. 1970 m. Konvencija dėl įrodymų rinkimo 71
D. 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose 71
E. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas) 72
X. Perkamosios galios pariteto įvertinimas: tarpvalstybinis išlaikymo išmokų dydžio tikslinimas 72
4 SKYRIUS. 2009 M. REGLAMENTAS: TIESIOGINĖS JURISDIKCIJOS TAISYKLĖS 73
A. Įvadas 73
B. Reglamento 3 straipsnis: bendrosios nuostatos 74
C. Reglamento 4 straipsnis: teismo pasirinkimas 74
D. Reglamento 5 straipsnis: jurisdikcija pagal atsakovo dalyvavimo teismo procese vietą 75
E. Reglamento 6 straipsnis: papildoma jurisdikcija 75
F. Reglamento 7 straipsnis: *forum necessitatis* 75
G. Reglamento 8 straipsnis: su bylomis susiję apribojimai 76
H. Reglamento 9 straipsnis: kreipimasis į teismą 77
I. Reglamento 10 straipsnis: jurisdikcijos tikrinimas 77
J. Reglamento 11 straipsnis: priimtinumo tikrinimas 77
K. Reglamento 12 straipsnis: *lis pendens* ir 13 straipsnis: susiję ieškiniai 77
L. Reglamento 14 straipsnis: laikinosios priemonės, įskaitant apsaugos priemones 78

5 SKYRIUS. PAGAL 2007 M. KONVENCIJĄ IR 2009 M. REGLAMENTĄ TAIKYTINA TEISĖ 79

A. 2007 m. Konvencija ir 2007 m. Hagos protokolas dėl taikytinos teisės 79

B. 2009 m. Reglamentas ir 2007 m. Hagos protokolas dėl taikytinos teisės 79

C. Protokolo taikymas ir nuostatų apibūdinimas 80

1. Visuotinis taikymas 80
2. Protokolo taikymo sritis 80
3. Taikytinos teisės apimtis 81
4. Bendra taisyklė, kuria reglamentuojama taikytina teisė 81
5. Tam tikriems kreditoriams palankios specialios taisyklės 81
6. Sutuoktiniams ir buvusiems sutuoktiniams taikoma speciali taisyklė 82
7. Šalių pasirinkta taikytina teisė 82
8. Viešieji subjektai 83
9. Išlaikymo dydžio nustatymas 83

6 SKYRIUS. UŽSIENIO TEISĖS PAIEŠKA IR NUSTATYMAS 84

A. Įvadas 84

B. Užsienio teisės paieška pasaulyje ir Europos Sąjungoje 84

1. Šalies apibūdinimas pagal 2007 m. Konvenciją 84
2. Informacija apie nacionalinius įstatymus ir procedūras pagal 2009 m. Reglamentą 84
3. Kiti pasauliniai ir Europos internetiniai ištekliai, padedantys atlikti užsienio teisės paiešką ir ją nustatyti 84
4. Prieiga prie užsienio teisės ir jos įvertinimas naudojantis teisinio bendradarbiavimo sutartimis arba mechanizmais 86

7 SKYRIUS. 2007 M. KONVENCIJA: PER CENTRINES INSTITUCIJAS GAUNAMŲ PARAIŠKŲ IR TIESIOGINIŲ PRAŠYMŲ DĖL SPRENDIMO PRIPAŽINIMO ARBA PRIPAŽINIMO IR VYKDYMO NAGRINĖJIMAS 88

I DALIS. PER CENTRINES INSTITUCIJAS TEIKIAMOS PARAIŠKOS DĖL SPRENDIMO PRIPAŽINIMO ARBA PRIPAŽINIMO IR VYKDYMO 89

I. Apžvalga ir bendrieji principai 89

A. Bendrieji principai 89

B. Procedūros apžvalga 89

C. Kada bus naudojama ši paraiškos forma? 91

D. Konkretus pavyzdys 91

E. Kas gali teikti paraišką 92

II. Sprendimo pripažinimo ir vykdymo proceso apibendrinimas 92

III. Procedūros 94

A. Išankstinė gaunamų dokumentų patikra ir kiti preliminarūs klausimai 94

1. Pradinė dokumentų peržiūra 94
2. Ar paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo yra tinkama? 94
3. Ar „akivaizdu", kad laikomasi Konvencijos reikalavimų? 94
4. Patikrinti dokumentų išsamumą 95
5. Ar reikia atlikti atsakovo buvimo vietos paiešką? 97
6. Jei pateikti ne visi dokumentai 97
7. Tinkamos laikinosios arba apsaugos priemonės 97

B. Sprendimo paskelbimas vykdytinu arba užregistravimas vykdyti, kurį atlieka kompetentinga institucija 98

1. Sprendimo paskelbimas vykdytinu arba užregistravimas vykdyti 99
2. Atsisakymas paskelbti sprendimą vykdytinu arba pripažinti sprendimą vykdomu 99
3. Sprendimo vykdymas 100

4. Pareiškėjo ir atsakovo informavimas 100
5. Atsakovo arba pareiškėjo prieštaravimas sprendimo pripažinimui ir vykdymui 100
C. Sprendimo pripažinimas ir vykdymas – paraiškos sukeliamos pasekmės 102
1. Sprendimo pripažinimas ir vykdymas 102
2. Kitos pasekmės 102
D. Bendravimas su prašančiąja valstybe 103
IV. Kiti aspektai: paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo 104
A. Skolininko pateiktos paraiškos dėl sprendimo pripažinimo 104
1. Bendra informacija 104
2. Kada skolininkas gali teikti tokią paraišką? 104
3. Procedūros 105
4. Pakeistų sprendimų pripažinimo apribojimai 105
B. Susitarimai dėl išlaikymo 105
1. Pagrindiniai skirtumai 105
2. Procedūros 106
3. Sprendimo pripažinimo ir vykdymo proceso užbaigimas 106
V. Kiti su sprendimo pripažinimu ir vykdymu susiję klausimai 106
A. Teisinė pagalba 106
B. Su sprendimo vykdymu susiję klausimai 107
Valiutos konvertavimas 107
C. Susijusios išimtys ir išlygos 107
VI. Papildoma medžiaga 108
A. Praktiniai patarimai 108
B. Susijusios formos 108
C. Konvencijos straipsniai 108
D. Susiję vadovo skyriai 109
VII. Paraiškų dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo patikros lapas 109
VIII. Dažnai užduodami klausimai 109
II DALIS. TIESIOGINIAI PRAŠYMAI DĖL SPRENDIMO PRIPAŽINIMO ARBA PRIPAŽINIMO IR VYKDYMO 111
I. Apžvalga 111
Dokumentai, kurie turi būti pridedami prie tiesioginio prašymo dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo 111
A. Gaunamų tiesioginių prašymų dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo rūšys 113
II. Papildoma medžiaga 115
A. Praktiniai patarimai 115
B. Susijusios formos 115
C. Susiję straipsniai 115
III. Dažnai užduodami klausimai 116
8 SKYRIUS. 2009 M. REGLAMENTAS: PER CENTRINES INSTITUCIJAS GAUNAMŲ PARAIŠKŲ IR TIESIOGINIŲ PRAŠYMŲ DĖL SPRENDIMO PRIPAŽINIMO ARBA PRIPAŽINIMO IR VYKDYMO TVARKYMAS 118
I DALIS. PARAIŠKOS DĖL SPRENDIMO PRIPAŽINIMO ARBA PRIPAŽINIMO IR PASKELBIMO VYKDYTINU 118
I. Apžvalga ir bendrieji principai 118
A. Bendrieji principai 118

B. Procedūros apžvalga 119
C. Kada bus naudojama ši paraiškos forma? 121
D. Konkretus pavyzdys 121
E. Kas gali teikti paraišką? 121

II. Procedūros. Pagal Reglamento IV skyriaus 1 ir 2 skirsnius teikiamoms paraiškoms bendri preliminarūs klausimai 122

A. Išankstinė gaunamų dokumentų patikra 122
1. Pradinė dokumentų peržiūra 122
2. Ar paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu yra tinkama? 122
3. Ar „akivaizdu", kad nesilaikoma Reglamento reikalavimų? 123
4. Patikrinti dokumentų išsamumą 123
5. Reikalaujami pagrindžiantys dokumentai ir informacija 123
6. Prašymas pateikti papildomus dokumentus 125
7. Atsakovo buvimo vietos paieška 125

III. Procedūros. Sprendimo pripažinimas arba pripažinimas ir paskelbimas vykdytinu, kurį atlieka kompetentinga institucija 126

A. Reglamento IV skyriaus 1 ir 2 skirsniams bendros nuostatos (valstybėse narėse, kurios yra saistomos 2007 m. Hagos protokolo r kurios nėra jo saistomos, priimti sprendimai) 126
1. Preliminarus vykdytinumas (39 straipsnis) 126
2. Pripažinto sprendimo taikymas (40 straipsnis) 126
3. Sprendimo vykdymo procesas ir sąlygos (41 straipsnis) 126
4. Peržiūros iš esmės draudimas (42 straipsnis) 127
5. Draudimas teikti pirmenybę išlaidų išieškojimui (43 straipsnis) 127

B. Reglamento IV skyriaus 1 skirsnio procedūros: valstybės narės, kurios yra saistomos 2007 m. Hagos protokolo 127
1. Sprendimo pripažinimas 127
2. Visų reikalingų apsaugos priemonių taikymas 127
3. Sprendimo vykdymas 127
4. Pranešimas atsakovui ir pareiškėjui 127
5. Atsakovo teisė kilmės valstybėje kreiptis dėl peržiūros (19 straipsnis) 128
6. Paraiškos dėl atsisakymo vykdyti sprendimą arba sprendimo vykdymo sustabdymo 128
7. Poveikio šeimos santykių egzistavimui nebuvimas 129

C. Reglamento IV skyriaus 2 skirsnio procedūros: valstybės narės, kurios nėra saistomos 2007 m. Hagos protokolo 129
1. 2 skirsnio procedūrų apžvalga 129
2. Sprendimo pripažinimas (23 straipsnis) 129
3. Sprendimo paskelbimas vykdytinu (26–30 straipsniai) 130
4. Pranešimas apie sprendimą dėl paraiškos dėl sprendimo paskelbimo vykdytinu (31 straipsnis) 130
5. Sprendimo dėl paraiškos dėl sprendimo paskelbimo vykdytinu apskundimas (32–34 straipsniai) 130
6. Atsisakymo pripažinti sprendimą pagrindai (24 straipsnis) 131
7. Sprendimo pripažinimo proceso sustabdymas (25 straipsnis) 131
8. Proceso sustabdymas (35 straipsnis) 131
9. Laikinosios priemonės, įskaitant apsaugos priemones (36 straipsnis) 132
10. Dalinis sprendimo vykdytinumas (37 straipsnis) 132
11. Mokesčių ir rinkliavų nebuvimas (38 straipsnis) 132
12. Sprendimo vykdymas 132

D. Bendravimas su prašančiąja valstybe 132

IV. Kiti aspektai: paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu 132

A. Skolininko pateiktos paraiškos dėl sprendimo pripažinimo 132
1. Bendra informacija 132
2. Kada skolininkas gali teikti tokią paraišką? 133
3. Procedūros 134
4. Pakeistų sprendimų pripažinimo apribojimai 134
B. Teisminiai susitarimai ir autentiški dokumentai 134
V. Kiti su sprendimo pripažinimu ir paskelbimu vykdytinu susiję klausimai 135
A. Teisinė pagalba 135
B. Su sprendimo vykdymu susiję klausimai 135
Valiutos konvertavimas 135
VI. Papildoma medžiaga 135
A. Praktiniai patarimai 135
B. Susijusios formos 136
C. Reglamento straipsniai 136
D. Susiję vadovo skyriai 136
VII. Paraiškų dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo patikros lapas 136
VIII. Dažnai užduodami klausimai 137
IX. Tiesioginiai prašymai: apžvalga 137
9 SKYRIUS. PAGAL 2007 M. KONVENCIJĄ ARBA 2009 M. REGLAMENTĄ GAUTŲ PARAIŠKŲ DĖL PRAŠOMOJOJE VALSTYBĖJE PRIIMTŲ ARBA PRIPAŽINTŲ SPRENDIMŲ VYKDYMO 139
I. Apžvalga. Pagal 2007 m. Konvenciją arba 2009 m. Reglamentą gautų paraiškų dėl [valstybės pavadinimas] priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo 139
A. Kada bus naudojama ši paraiškos forma 139
B. Konkretus pavyzdys 140
C. Svarbus skirtumas: paraiškos dėl valstybės sprendimo vykdymo 140
II. Paraiškų dėl sprendimo vykdymo nagrinėjimas 141
1. Būtinai pateikite visus dokumentus 141
2. Ar „akivaizdu", kad nesilaikoma Konvencijos arba Reglamento reikalavimų? 145
3. Atsakovo buvimo vietos paieška 145
4. Tinkamos laikinosios arba apsaugos priemonės 146
5. Sprendimo vykdymo proceso pradžia 146
III. Papildoma medžiaga 146
A. Praktiniai patarimai 146
B. Susijusios formos 146
C. Susiję straipsniai 146
D. Susiję vadovo skyriai 147
IV. Gaunamų prašymų dėl sprendimo vykdymo patikros lapas 147
V. Dažnai užduodami klausimai 147
VI. Tiesioginiai prašymai dėl [valstybės pavadinimas] priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo 147
10 SKYRIUS. PAGAL 2007 M. KONVENCIJĄ ARBA 2009 M. REGLAMENTĄ GAUNAMŲ PARAIŠKŲ DĖL SPRENDIMO DĖL IŠLAIKYMO PRIĖMIMO NAGRINĖJIMAS 148
I. Apžvalga 148

A. Kada bus naudojama ši paraiškos forma? 148
B. Konkretus pavyzdys 148
C. Kas gali kreiptis dėl sprendimo dėl išlaikymo priėmimo? 149
D. Sprendimo dėl išlaikymo priėmimas, kai negalima pripažinti galiojančio sprendimo 149
1. Pagal Konvenciją 149
2. Pagal Reglamentą 150

II. Pagal 2007 m. Konvenciją arba 2009 m. Reglamentą gaunamų paraiškų dėl sprendimo dėl išlaikymo priėmimo nagrinėjimas 150

A. Bendra informacija 150
B. Struktūrinė schema 151
C. Sprendimo priėmimo proceso etapai 152
1. Pradinis nagrinėjimas [valstybės pavadinimas] centrinėje institucijoje 152
2. Sprendimo dėl išlaikymo priėmimas – kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija 153

III. Papildoma medžiaga 156

A. Praktiniai patarimai 156
B. Susijusios formos 156
C. Susiję straipsniai 156
D. Susiję vadovo skyriai 157

IV. Gaunamų paraiškų dėl sprendimo priėmimo patikros lapas 157

V. Dažnai užduodami klausimai 157

VI. Tiesioginiai prašymai dėl sprendimų priėmimo 159

11 SKYRIUS. PARAIŠKOS DĖL SPRENDIMO KEITIMO: 2007 M. KONVENCIJOS 10 STRAIPSNIO 1 DALIES *E* IR *F* PUNKTAI, 2 DALIES *B* IR *C* PUNKTAI IR 2009 M. REGLAMENTO 56 STRAIPSNIO 1 DALIES *E* IR *F* PUNKTAI, 2 DALIES *B* IR *C* PUNKTAI 160

I DALIS. ĮVADAS 160

I. Apžvalga. Sprendimų dėl išlaikymo keitimas pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą 160

A. Bendra informacija 160
B. Kam galima teikti tiesioginį prašymą arba paraišką dėl sprendimo keitimo ir ar galima pateikti paraišką pagal Konvenciją arba Reglamentą? 162

II DALIS. GAUNAMŲ PARAIŠKŲ DĖL SPRENDIMO KEITIMO NAGRINĖJIMAS 163

I. Procedūra. Kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija 163

1. Ar „akivaizdu", kad netenkinami Konvencijos arba Reglamento reikalavimai? 163
2. Ar pateikti visi dokumentai ir informacija? 164
3. Jei pateikti ne visi dokumentai 165
4. Ar būtina išnagrinėti kokius nors preliminarius klausimus? 165
5. Tinkamos laikinosios arba apsaugos priemonės 165
6. Paraiškos dėl sprendimo keitimo nagrinėjimas 165
7. Veiksmai, kurie atliekami priėmus sprendimą 167

II. Gaunamų paraiškų dėl sprendimo keitimo patikros lapas 167

III. Papildoma medžiaga 168

A. Praktiniai patarimai dėl visų paraiškų arba prašymų dėl sprendimo keitimo 168
B. Susijusios formos 168
C. Susiję straipsniai 168

D. Susiję vadovo skyriai 169

IV. Dažnai užduodami klausimai 169

V. Tiesioginiai prašymai dėl sprendimų keitimo 171

12 SKYRIUS. SPRENDIMŲ DĖL IŠLAIKYMO VYKDYMAS PAGAL 2007 M. KONVENCIJĄ IR 2009 M. REGLAMENTĄ 172

I. Apžvalga 172

A. Sprendimo pagal Konvenciją arba Reglamentą vykdymas. Įvadas 172

II. Vykdymas pagal 2007 m. Konvenciją 173

A. Bendros sprendimų vykdymo procedūros 173

B. Skubus vykdymas 174

C. Sprendimų vykdymo priemonės 174

III. Sprendimų vykdymas pagal 2009 m. Reglamentą (41 straipsnis) 177

IV. Papildoma informacija apie sprendimų vykdymo procedūras [valstybės pavadinimas] 177

V. Išlaikymo išmokų mokėjimas pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą 177

VI. Kiti su sprendimų vykdymu susiję klausimai 178

1. Sprendimo vykdymo ginčijimas 178
2. Konvencija (ir Reglamentas): įsiskolinimų išieškojimo apribojimai 178
3. 2007 m. Konvencija: išlaikymo prievolės trukmė 179
4. Ginčai dėl įsiskolinimų pagal Konvenciją ir Reglamentą 180
5. Atsiskaitymų derinimas pagal Konvenciją ir Reglamentą – valiutos keitimo klausimai 181

VII. Papildoma medžiaga 182

A. Praktiniai patarimai 182

B. Susiję straipsniai 182

C. Susiję vadovo skyriai 182

VIII. Dažnai užduodami klausimai 183

Įvadas. 2007 m. Hagos vaiko išlaikymo konvencija ir 2009 m. ES išlaikymo reglamentas

1. *2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvencija dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo* (toliau – 2007 m. Konvencija) yra svarbus žingsnis į priekį kuriant ekonomiškai efektyvią, prieinamą ir supaprastintą tarptautinę išlaikymo išmokų išieškojimo sistemą.

2. *2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje* (toliau – 2009 m. Reglamentas) buvo priimtas vėliau nei Konvencija ir dauguma jo nuostatų sutampa su Konvencijos nuostatomis, tačiau yra tam tikrų svarbių skirtumų[1]. Europos Sąjungos valstybėse narėse Reglamentas taikomas nuo 2011 m. birželio 18 d.[2]

3. Be to, *2007 m. lapkričio 23 d.*, t. y. tuo pat metu kaip ir Konvencija, buvo sudarytas *Hagos protokolas dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės* (toliau – 2007 m. Protokolas), kuris Europos Sąjungoje (išskyrus Daniją ir Jungtinę Karalystę) taikomas nuo 2011 m. birželio 18 d. (žr. 5 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie 2007 m. Protokolą).

4. Sprendimų priėmėjai – teismuose ar administracinėse institucijose dirbantys teisėjai – ir kitos kompetentingos institucijos[3], kurios tvarko bylas, gauna paraiškas ir savo valstybėse dirba siekdamos veiksmingai vykdyti sprendimus dėl išlaikymo, yra pagrindiniai tarptautinės išlaikymo sistemos dalyviai, užtikrinantys jos veikimą. Dėl jų atsidavimo ir įsipareigojimo padėti vaikams ir šeimoms užtikrinamas veiksmingas Konvencijos ir Reglamento veikimas.

5. Šio vadovo paskirtis – supažindinti teismines, administracines ir kitas kompetentingas institucijas su praktinėmis gairėmis ir padėti joms tvarkyti bylas, kurioms taikomi nurodytieji dokumentai. Vadovas parengtas siekiant padėti visų rūšių teisinių sistemų teisminėms, administracinėms ir kitoms kompetentingoms institucijoms, nepaisant to, ar jos veikia didelėse valstybėse, turinčiose sudėtingas informacinių technologijų ir kompiuterines sistemas, kuriose tvarkoma šimtai bylų, ar valstybėse, kuriose tvarkoma mažiau bylų. Jame aptariami įvairioms nagrinėjamoms tarptautinėms byloms dėl išlaikymo aktualūs klausimai ir procesai.

A. Kokie klausimai aptariami šiame vadove (ir kokie neaptariami)?

6. Šio vadovo paskirtis – padėti teisminėms, administracinėms ir kitoms kompetentingoms institucijoms praktiškai tvarkyti bylas, kurioms taikoma Konvencija ir Reglamentas. Svarbu pabrėžti, kad **tai nėra teisinis Konvencijos arba Reglamento vadovas ir jame nepateikiama teisinė konsultacija**. Vadove pateikiamos gairės iš esmės yra susijusios su tarptautiniais bylų, kurioms taikoma Konvencija ir Reglamentas, elementais, todėl jame neaptariamas kiekvienas tarptautinių bylų tvarkymo aspektas. Tarptautinėms byloms vis dar taikomi vidaus procesai, pvz., vykdymo procedūros. Šiame

---

[1] Pagrindiniai skirtumai yra susiję su Reglamente nustatytomis tiesioginės jurisdikcijos taisyklėmis (žr. 4 skyrių), *2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolo dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės* (toliau – Protokolas) taikymu daugumoje Europos Sąjungos valstybių, kuriose taikomas Reglamentas (žr. 5 skyrių), ir dviejų rūšių procesinėmis sprendimų pripažinimo ir vykdymo taisyklėmis pagal Reglamentą tose valstybėse narėse, kurios yra arba nėra saistomos Protokolo (žr. 8 skyrių). Šiame vadove aptariami šie ir kiti neesminiai abiejų dokumentų skirtumai.

[2] Vis dėlto Reglamentas nėra visa apimtimi taikomas Danijoje. Reglamentas Danijoje taikomas tiek, kiek juo yra keičiamas Reglamentas „Briuselis I", žr. 8 išnašą. Reglamento 76 straipsnyje nustatyta, kad jo 2 straipsnio 2 dalis, 47 straipsnio 3 dalis, 71, 72 ir 73 straipsniai taikomi nuo 2010 m. rugsėjo 18 d. Žr. šio vadovo 3 skyriaus I dalies III skirsnį, kuriame išsamiau aptartos Reglamento pereinamojo laikotarpio nuostatos ir taikymo sritis.

[3] Reglamente ir Konvencijoje nurodytos kompetentingos institucijos – tai atitinkamos valstybės kompetentingos vykdymo institucijos, dalyvaujančios tais atvejais, kai sprendimą prašoma vykdyti pagal Reglamentą arba Konvenciją. Reglamento 20 straipsnyje pateikiama konkreti nuoroda į kompetentingas vykdymo institucijas.

vadove (dažniausiai išnašose) pateikiama tam tikra informacija apie susijusią vidaus teisę, tačiau nereikėtų manyti, kad ši informacija yra išsami.

7. Konvencijos tekstas parengtas po ketverius metus trukusių derybų, kuriose dalyvavo daugiau nei 70 valstybių, o Reglamentas buvo priimtas po papildomų derybų Europos Sąjungoje. Konvencijos ir Reglamento tekstai, dėl kurių galiausiai buvo susitarta, buvo rengiami ir derinami per derybas aptarus daugybę klausimų. Konvencijos aiškinamajame rašte ypač išsamiai paaiškintos Konvencijos nuostatos ir aprašyta derybų dėl šios Konvencijos eiga[4]. Aiškinamajame rašte nurodytas teisinis pagrindas ir pateiktas tinkamas kiekvienos Konvencijos nuostatos išaiškinimas. Be to, galima susipažinti su tokiu pat išsamiu ir patikimu Protokolo aiškinamuoju raštu[5]. Rašant šį vadovą, toks Reglamento aiškinamasis dokumentas nebuvo parengtas.

8. Šiame vadove, kitaip nei aiškinamajame rašte, pateikiamas praktiškas ir naudingas Konvencijoje ir Reglamente numatytų procesų išaiškinimas ir aptariama, kaip praktiškai bus nagrinėjamos bylos, kurioms taikoma Konvencija arba Reglamentas. Norint pasinaudoti teisiniu Konvencijos, Reglamento ar Protokolo išaiškinimu, reikės remtis ne tik aiškinamuoju raštu ar panašiais patikimais dokumentais, bet ir, laikui bėgant, su šiais trimis dokumentais susijusia kintančia teismų praktika.

9. Todėl vadove nepateikiami atsakymai į visus tarptautinėse bylose kylančius klausimus ar su jais susijusios gairės. Pagal kiekvienos valstybės vidaus praktiką ar teisę bus, pvz., nustatoma, kokie dokumentai turės būti naudojami įteikiant šalims pranešimus apie pagal Konvenciją arba Reglamentą pateiktas paraiškas arba kokia forma turėtų būti priimamas sprendimas dėl išlaikymo. Todėl teisminės, administracinės ir kitos kompetentingos institucijos, naudodamos vadovą kaip informacijos, susijusios su praktiniu Konvencijos ir Reglamento veikimu, šaltinį, visada turės visapusiškai atsižvelgti į kiekvienos valstybės vidaus praktiką ir teisę.

B. Vadovo struktūra

10. Šio vadovo nebūtina skaityti nuo pradžios iki pabaigos.

11. Kad nereikėtų to daryti, jis yra suskirstytas į atskiras dalis, kuriose iš esmės aptariama kiekvienos rūšies paraiška arba prašymas, kurį galima pateikti pagal Konvenciją arba Reglamentą (7–12 skyriai). Teikiant kiekvieną paraišką arba prašymą dalyvauja dvi valstybės, t. y. siunčiančioji valstybė, kuri vadinama prašančiąja valstybe, ir gaunančioji valstybė, kuri vadinama prašomąja valstybe.

12. Kiekviename skyriuje aptariama pati paraiška, atvejai, kai ją galima teikti, ir konkretūs pavyzdžiai, be to, pateikiamos įvairios struktūrinės schemos ir išsamiai aptariamos paraiškos arba prašymo tvarkymo procedūros. Kiekvieno skyriaus pabaigoje neretai ne tik nurodoma papildoma medžiaga, bet ir pateikiami atsakymai į dažnai užduodamus klausimus (DUK).

13. Yra daugybė visoms paraiškoms ir prašymams bendrų aspektų, kurie, užuot juos kaskart nurodžius kiekviename skyriuje, aptariami pirmoje vadovo dalyje, t. y. 1–3 skyriuose. Šiuose skyriuose trumpai apibūdinama kiekviena galima paraiškos arba prašymo rūšis ir paskui skaitytojui pateikiama nuoroda į atitinkamą vadovo skyrių, kuriame galima rasti išsamų paaiškinimą.

14. 3 skyriuje taip pat apžvelgiama materialinė Konvencijos ir Reglamento taikymo sritis, kitaip tariant, kokios rūšies išlaikymo prievolėms Konvencija arba Reglamentas yra taikomas, o kokioms ne, ir paaiškinami atvejai, kada Konvencijos taikymo sritį galima išplėsti arba riboti (Reglamente nenumatyta galimybė daryti išlygas). 3 skyriuje taip pat aprašoma geografinė Konvencijos ir Reglamento taikymo sritis ir taikymo sritis laiko

---

[4] A. Borrás ir J. Degeling, *Konvencijos dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo* aiškinamasis raštas, galima rasti Hagos konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis“ (angl. *Child Support / Maintenance Section*).

[5] A. Bonomi, *2007 m. lapkričio 23 d. Protokolo dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės* aiškinamasis raštas, galima rasti Hagos konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis“.

požiūriu. Galiausiai aptariami bendri klausimai, pvz., kalbos reikalavimai, asmeninės informacijos apsaugos svarba ir sąlygos, kuriomis galima veiksmingai pasinaudoti procedūromis ir teisine pagalba teikiant paraiškas pagal Konvenciją ir Reglamentą.

15. 2 skyriuje paaiškinamos dažniausiai vadove aptariant Konvenciją vartojamos sąvokos[6]. Tai nėra teisinės apibrėžtys. Konvencijoje ir Reglamente apibrėžiamos įvairios juose vartojamos sąvokos. Konvencijoje nustatyta, kad, „aiškinant šią Konvenciją, atsižvelgiama į jos tarptautinį pobūdį ir būtinybę skatinti vienodai ją taikyti"[7].

16. 2 skyriuje paaiškinimai pateikiami siekiant padėti suprasti Konvencijos kalbą ir tikslus, visų pirma tose srityse, kuriose sąvokos ar žodžiai vartojami kiek kitokia prasme, palyginti su prasme, kuria jie gali būti vartojami vidaus teisėje ar praktikoje.

17. 4 skyriuje pateikiama informacija apie vienodas bylose dėl išlaikymo taikomas jurisdikcijos taisykles, kurios galioja visose Europos Sąjungos valstybėse narėse.

18. 5 skyriuje pateikiama apibendrinta informacija apie 2007 m. Protokolą, kuriuo remiantis nustatomos daugumoje Europos Sąjungos valstybių narių, kuriose galioja Reglamentas, ir ne Europos valstybių, kurios yra Protokolo susitariančiosios valstybės, byloms dėl išlaikymo taikytinos teisės taisyklės. 6 skyriuje pateikiama informacija ir šaltiniai, susiję su užsienio teisės paieška ir nustatymu, kai to gali prireikti nagrinėjant tarptautines bylas dėl išlaikymo.

C. Kaip naudotis vadovu?

19. Jeigu nesate susipažinęs su bylomis, kurioms taikoma Konvencija arba Reglamentas, pirmiausia turėtumėte peržiūrėti 1 skyrių „Paraiškų ir prašymų pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą rūšys. Įvadas". Šiame skyriuje pateikta informacija padės jums susipažinti su įvairiomis paraiškomis ir prašymais, kuriuos galima pateikti pagal Konvenciją arba Reglamentą, be to, jame rasite nuorodas į šio vadovo dalis, kuriose reikėtų ieškoti išsamesnės informacijos.

20. Paskui skaitykite 3 skyriaus I dalį ir įsitikinkite, kad bylai dėl išlaikymo Konvencija arba Reglamentas yra taikoma. Jeigu taip nėra, šis vadovas ir Konvencijoje arba Reglamente nustatyti procesai nebus taikomi. Jeigu byla patenka į Konvencijos arba Reglamento taikymo sritį, skaitykite skyrių, kuriame aptarta konkreti paraiškos rūšis, ir vadovaukitės nurodytomis procedūromis.

D. Kiti informacijos šaltiniai

21. Be dviejų dokumentų tekstų, išsamiausias ir patikimiausias papildomas informacijos, susijusios su 2007 m. Konvencija ir 2007 m. Protokolu, šaltinis yra pirmiau nurodyti šių teisės aktų aiškinamieji raštai. Atsakymai į daugumą techninių klausimų, kurie neaptariami šiame vadove, pateikiami aiškinamuosiuose raštuose. Be aiškinamųjų raštų, yra nemažai darbo dokumentų ir raštų, kuriuose pateikiama bendro pobūdžio ir techninė informacija ir kuriais remtasi derybose, po kurių buvo pasirašyta Konvencija ir Protokolas. Visus šiuos raštus galima rasti Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis".

22. Priėmus 2009 m. Reglamentą, tarptautinės privatinės teisės taisyklių Europoje unifikavimo procesas nepasibaigė. Tiesą sakant, dauguma Reglamento nuostatų yra pagrįstos kitais jau galiojančiais Europos dokumentais. Šiame vadove bus pateikiamos nuorodos į susijusias lygiavertes kitų dokumentų (pvz., Reglamento „Briuselis I"[8],

---

[6] Rengiant šį vadovą, Reglamente vartojamų sąvokų žodynas nebuvo parengtas. Tačiau abiejuose dokumentuose gali būti naudojamas panašus arba vienodas sąvokų žodynas.
[7] Konvencijos 53 straipsnis.
[8] *2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo.*

Reglamento „Briuselis IIa"[9] ir Europos vykdomojo rašto reglamento[10]) nuostatas. Šios nuostatos ir su jomis susijusi teismų praktika gali būti naudinga aiškinant naujojo Išlaikymo reglamento nuostatas.

23. Apskritai Reglamento nuostatos dėl jurisdikcijos yra pagrįstos lygiavertėmis Reglamento „Briuselis I" nuostatomis dėl jurisdikcijos. IV skyriaus 1 skirsnyje nustatytos sprendimų pripažinimą ir vykdymą reglamentuojančios nuostatos iš esmės yra pagrįstos Europos vykdomojo rašto reglamentu, o IV skyriaus 2 skirsnio nuostatos – Reglamente „Briuselis I" nustatyta sprendimų pripažinimo tvarka.

24. Atsakymus į su valstybės vidaus įstatymais ir praktika susijusius išlaikymo klausimus, kurie kyla taikant Konvenciją, dažnai galima rasti šalies apibūdinimo formoje, kurią susitariančioji valstybė pateikė Hagos konferencijos Nuolatiniam biurui. Šalies apibūdinimo formoje pateikiama informacija apie sprendimo vykdymo priemones, pagrindą, kuriuo remiantis priimami sprendimai dėl išlaikymo, sprendimo pakeitimo apribojimai ir tai, ar teikiant paraiškas paprastai taikomos administracinės arba teisminės procedūros. Šalies apibūdinimo formoje taip pat nurodoma kontaktinė informacija ir bet kokie specialūs reikalavimai, kurie toje valstybėje taikomi pagal Konvenciją teikiamoms paraiškoms. Šalies apibūdinimo formoje taip pat galima rasti nuorodas į valstybės sukurtas svetaines ar panašius informacijos šaltinius. Šalies apibūdinimo formą galima rasti Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos svetainėje[11].

25. Panašią informaciją, susijusią su Reglamentu, Europos Sąjungos valstybės privalo teikti Europos teisminiam tinklui civilinėse ir komercinėse bylose, kuriame ši informacija turi būti nuolat atnaujinama[12]. Europos teisminio tinklo civilinėse ir komercinėse bylose svetainėje yra speciali su išlaikymu susijusi skiltis, kurioje galima susipažinti su informacija apie konkrečias šalis[13]. Europos teisminės, administracinės ir kitos kompetentingos institucijos taip pat gali pasinaudoti savo nacionaliniais ryšių palaikymo teisėjais ir kitų Europos teisminiame tinkle civilinėse ir komercinėse bylose dalyvaujančių Europos šalių nacionaliniu (-iais) ryšių palaikymo punktu (-ais), kad padėtų „veiksmingai ir praktiškai taikyti Bendrijos dokumentus arba dviejose ar daugiau valstybių narių galiojančias konvencijas"[14].

26. Galiausiai teisminės, administracinės ir kitos kompetentingos institucijos prireikus, žinoma, turėtų susipažinti su savo vidaus praktika, procedūromis ir teisiniais vadovais. Kadangi dauguma valstybių jau turi nemažai tarptautinių bylų dėl išlaikymo tvarkymo patirties, dauguma jų, siekdamos padėti kompetentingoms institucijoms nagrinėti tarptautines bylas, gali pasinaudoti gausybe specialiųjų žinių.

E. Keletas galutinių patarimų

27. Nagrinėdami pagal Konvenciją arba Reglamentą pateiktas paraiškas ir tiesioginius prašymus, aiškiai pamatysite, kad procedūrų paskirtis – užtikrinti kuo paprastesnį procesą, greitą paraiškų ir prašymų nagrinėjimą, veiksmingų sprendimo vykdymo priemonių naudojimą ir prireikus – reguliarių ryšių su centrinėmis institucijomis palaikymą. Tai iš tikrųjų yra svarbiausi Konvencijos ir Reglamento uždaviniai, kaip nurodyta Konvencijos 1 straipsnyje ir Reglamento 9 ir 10 konstatuojamosiose dalyse.

---

[9] *2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000.*

[10] *2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 805/2004 sukuriantis neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą.*

[11] Kai kurios valstybės gali nuspręsti nenaudoti rekomenduojamos šalies apibūdinimo formos, tačiau 57 straipsnyje reikalaujama, kad kiekviena susitariančioji valstybė pateiktų Nuolatiniam biurui analogišką informaciją. Ši informacija taip pat bus prieinama Hagos konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis".

[12] *Tarybos sprendimas Nr. 2001/470/EB, sukuriantis Europos teisminį tinklą civilinėse ir komercinėse bylose.* Šios pareigos dalytis informacija yra nustatytos Reglamento 70 ir 71 straipsniuose. Žr. http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_lt.htm.

[13] Žr. http://ec.europa.eu/civiljustice/maintenance_claim/maintenance_claim_gen_lt.htm. Reikėtų pabrėžti, kad tokią informaciją numatoma perkelti į Europos e. teisingumo portalą, kurį galima rasti spustelėjus šią interneto nuorodą: https://e-justice.europa.eu/home.do.

[14] *Tarybos sprendimo Nr. 2001/470/EB* 3 straipsnio 2 dalies b punktas, 12 išnaša.

Viso pasaulio vaikai ir šeimos gaus aiškią ir ilgalaikę naudą, jeigu įgyvendinant šiuos dokumentus bus galima siekti nurodytų tikslų. Tai bus galima pasiekti tik bylas tvarkančių ir nagrinėjančių subjektų, įskaitant teisėjus ir kitas kompetentingas institucijas, sunkiu darbu ir didelėmis pastangomis, be to, tikimasi, kad šis vadovas bus naudinga priemonė, padėsianti siekti minėtų tikslų.

1 skyrius. Paraiškų ir prašymų pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą rūšys. Įvadas. Per centrines institucijas teikiamos paraiškos ir tiesioginiai prašymai

I. Centrinių institucijų bendradarbiavimo sistema

A. Centrinių institucijų bendradarbiavimo sistema. Įvadas

28. Konvencijoje ir Reglamente nustatytos administracinio bendradarbiavimo sistemos, kuriomis siekiama labiau palengvinti veiksmingą tarpvalstybinį išlaikymo išmokų išieškojimą, yra esminis šių dokumentų ypatumas. Šios administracinio bendradarbiavimo sistemos, kurių pagrindą sudaro nacionaliniu lygmeniu paskirtos centrinės institucijos, nebuvo nurodytos ankstesnėse Hagos konvencijose, kuriomis reglamentuojamas išlaikymas, arba šioje srityje galiojančiuose Europos dokumentuose. Teisminės, administracinės ir kitos kompetentingos institucijos dažnai glaudžiai bendradarbiauja su savo centrine institucija. Pagal abu dokumentus sukurtas tarptautinis centrinių institucijų tinklas, atsižvelgiant į jo svarbų vaidmenį ir jam nustatytas pareigas, turėtų papildyti ir sustiprinti kompetentingų institucijų funkcijas.

B. Specifinės centrinės institucijos funkcijos

29. Konvencijos II skyriuje išvardytos bendrosios ir specifinės centrinių institucijų funkcijos, o III skyriuje nustatytos taisyklės, kuriomis reglamentuojama paraiškų per centrines institucijas teikimo tvarka. Reglamente nustatytos analogiškos nuostatos, išskyrus kai kuriuos nedidelius skirtumus, kurie aptarti Reglamento VII skyriuje.

30. Konvencijoje (6 straipsnio 1 dalis) ir Reglamente (51 straipsnio 1 dalis) reikalaujama, kad centrinės institucijos teiktų pagalbą dėl Konvencijos III skyriuje (10 straipsnis) arba Reglamento VII skyriuje (56 straipsnis) nurodytų paraiškų, kurios teikiamos per centrines institucijas. Visų pirma jos turi:

- perduoti ir priimti paraiškas;
- pradėti procedūras dėl tokių paraiškų nagrinėjimo arba palengvinti jų pradėjimą.

> ***Centrinė institucija*** – susitariančiosios valstybės paskirta valdžios institucija, atsakinga už Konvencijoje arba Reglamente nustatytų administracinio bendradarbiavimo ir pagalbos pareigų vykdymą arba jas vykdanti. [Valstybės pavadinimas] centrinė institucija [pagal abu dokumentus] yra […].
>
> ***Kompetentinga institucija*** – konkrečios valstybės viešasis subjektas arba asmuo, kuris pagal tos valstybės įstatymus yra įpareigotas vykdyti konkrečias Konvencijoje arba Reglamente nustatytas užduotis arba jam leidžiama šias užduotis vykdyti. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė agentūra, vaiko išlaikymo išmokų išieškojimo agentūra arba bet kuri kita vyriausybės įstaiga, kuri vykdo kai kurias su Konvencija arba Reglamentu susijusias užduotis. [Valstybės pavadinimas] kompetentingos institucijos yra […].

31. Konvencijos 6 straipsnio 2 dalyje ir Reglamento 51 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad, gavusios tokias paraiškas, centrinės institucijos taip pat imasi visų tinkamų priemonių:

- kai tai yra reikalinga atsižvelgiant į aplinkybes, suteikia teisinę pagalbą arba sudaro palankesnes sąlygas ją teikti (a punktas);

- padeda nustatyti kreditoriaus arba skolininko buvimo vietą (b punktas)[15];
- padeda gauti reikiamą informaciją apie pajamas, o prireikus – apie kitą skolininko arba kreditoriaus turtą, įskaitant turto buvimo vietos nustatymą (c punktas)[16];
- skatina taikiai išspręsti ginčą, kad išlaikymo išmokos būtų mokamos savanoriškai, prireikus naudojantis tarpininkavimu, taikinimu arba panašiomis priemonėmis (d punktas);
- palengvina prasidėjusį sprendimų dėl išlaikymo, įskaitant bet kokius įsiskolinimus, vykdymą (e punktas);
- palengvina išlaikymo išmokų surinkimą ir greitą jų pervedimą (f punktas);
- palengvina dokumentų arba kitų įrodymų gavimą (g punktas)[17];
- teikia pagalbą nustatant tėvystę ar motinystę, kai tai būtina išlaikymo išmokoms išieškoti (h punktas);
- pradeda procedūras arba palengvina jų inicijavimą, norint taikyti visas reikalingas teritorinio pobūdžio laikinąsias priemones, kurių tikslas – užtikrinti, kad būtų išnagrinėta pateikta paraiška dėl išlaikymo išmokų (i punktas);
- palengvina dokumentų įteikimą (j punktas)[18].

32. Kiekviena Konvencijos susitariančioji valstybė ir kiekviena Europos Sąjungos valstybė narė, kurioje taikomos Reglamento nuostatos, susijusios su centrinių institucijų bendradarbiavimu[19], paskiria centrinę instituciją (iš kelių teritorinių vienetų sudarytos valstybės gali paskirti daugiau nei vieną centrinę instituciją). Kiekviena valstybė taip pat konkrečiai nurodo, kurią iš išvardytų pagalbos rūšių teikia centrinė institucija arba jos prižiūrima tos konkrečios susitariančiosios valstybės arba valstybės narės kompetentinga institucija, viešasis subjektas ar kitos įstaigos[20].

II. 1 skyriaus apžvalga

33. Šiame skyriuje aptariamos paraiškų ir prašymų, kuriuos pagal Konvenciją arba Reglamentą galima teikti per centrinę instituciją arba be centrinės institucijos pagalbos, rūšys. Numatoma, kad daugumą bylų, kurioms taikoma Konvencija ir Reglamentas, teisminės, administracinės ir kitos kompetentingos institucijos tvarkys atsižvelgdamos į per centrines institucijas gautas paraiškas, todėl svarbu, kad teisėjai ir kitos kompetentingos institucijos nusimanytų ne tik apie paraiškas, kurias galima teikti per centrines institucijas, bet ir apie centrinės institucijos funkcijas. Teisminės, administracinės ir kitos kompetentingos institucijos pagal Konvenciją ir Reglamentą taip pat nagrinėja bylas, kurios buvo pradėtos atsižvelgiant į tiesioginius prašymus, pateiktus nesinaudojant centrinių institucijų sistema (žr. III.C skirsnį). Šį skyrių reikėtų susieti su 3 skyriaus I dalimi, kurioje pateikiama pagrindinė informacija, susijusi su Konvencijos ir Reglamento taikymo sritimi ir kurio nors iš šių dokumentų taikymu konkrečiai bylai.

34. Atkreipkite dėmesį į tai, kad šio skyriaus paskirtis – pateikti bendrą informaciją tik apie skirtingų rūšių paraiškas ir prašymus; išsamesnę informaciją apie kiekvienos rūšies paraišką arba prašymą galima rasti atskiruose skyriuose. Todėl šiame skyriuje pateikti pavyzdžiai visada yra susiję su dažniausiai teikiamomis paraiškomis ir prašymais ir

---

[15] Reglamente nustatyta, kad tokie veiksmai turėtų būti vykdomi „pagal Reglamento 61, 62 ir 63 straipsnius", kuriuose reglamentuojama centrinių institucijų prieiga prie informacijos, informacijos perdavimo ir naudojimo, ir pranešimo duomenų subjektui tvarka.

[16] Ten pat.

[17] Reglamente taip pat nurodyta, kad, sudarant palankesnes sąlygas gauti dokumentinius įrodymus, neturėtų būti daromas „poveikis Reglamento (EB) Nr. 1206/2001 taikymui" (*2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose*). Žr. 3 skyriaus II dalies IX skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie šį reglamentą.

[18] Reglamente taip pat nurodyta, kad, palengvinant dokumentų įteikimą, neturėtų būti daromas „poveikis Reglamento (EB) Nr. 1393/2007 taikymui" (*2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas)*). Žr. 3 skyriaus II dalies IX skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie šį reglamentą.

[19] T. y. visose Europos Sąjungos valstybėse narėse, išskyrus Daniją. Žr. 3 skyriaus I dalį, kurioje pateikta daugiau informacijos apie geografinę Reglamento taikymo sritį.

[20] [Valstybės pavadinimas] […].

informacija apie juos nėra tokia išsami, palyginti su konkrečiuose vadovo skyriuose pateikta informacija.

35. Nustatę, ar paraiška arba prašymas patenka į Konvencijos arba Reglamento taikymo sritį (žr. 3 skyriaus I dalį), ir, naudodamiesi kituose skirsniuose pateikta informacija, išsiaiškinę pateiktos paraiškos arba prašymo rūšį, galite pereiti prie konkretaus vadovo skyriaus, kuriame aptariama konkreti pateiktos paraiškos arba prašymo rūšis. 2 skyriuje paaiškinamos pagrindinės vadove vartojamos sąvokos (kurios apibrėžiamos visų pirma pagal Konvenciją).

III. Paraiškų ir prašymų, kuriuos galima teikti pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą, aprašymas

36. Šioje dalyje pateikiama bendra informacija apie įvairių rūšių per centrines institucijas teikiamas **paraiškas** (dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo / paskelbimo vykdytinu, vykdymo, priėmimo ir keitimo) ir **prašymus** (**prašymas imtis specialiųjų priemonių**), kuriuos galima teikti pagal Konvenciją arba Reglamentą, ir atvejai, kada juos galima teikti. Šioje dalyje aptariamos veiksnių, turinčių įtakos tam, ar galima teikti paraišką, ar prašymą, rūšys.

Patarimas. Šiame vadove pastebėsite skirtumą tarp ***tiesioginių prašymų*** ir ***paraiškų***. Paraiškos teikimas yra pagal Konvenciją arba Reglamentą su centrinės institucijos pagalba atliekamas veiksmas, pvz., paraiška dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo. Tiesioginis prašymas yra tiesiogiai kompetentingai institucijai teikiamas dokumentas, pvz., tiesioginis prašymas priteisti išmokas sutuoktiniui pagal Konvenciją, kai prašomoji valstybė nepraplėtė Konvencijos taikymo srities, kad ji būtų taikoma šios rūšies paraiškai.

Vis dėlto atkreipkite dėmesį į tai, kad ***prašymas imtis specialiųjų priemonių*** pagal Konvencijos 7 straipsnį ir Reglamento 53 straipsnį yra šios taisyklės išimtis. Šie prašymai teikiami per centrinę instituciją. Žr. B skirsnį.

37. Nors abiejuose dokumentuose nustatytos bendros paraiškų rūšys, teisėjai ir kitos kompetentingos institucijos, žinoma, kiekvienu konkrečiu atveju turės taikyti Konvenciją *arba* Reglamentą. 3 skyriaus I dalyje išsamiai aptariami su abiejų dokumentų taikymo sritimi susiję klausimai ir nagrinėjami atvejai, kada reikėtų taikyti Konvenciją, o kada – Reglamentą. Šiame skirsnyje pateiktuose pavyzdžiuose bendrais bruožais apibūdinamos įvairios paraiškų rūšys, o abiejų dokumentų taikymo srities arba faktinio taikymo klausimai nėra pernelyg išsamiai aptariami.

A. Paraiškų, kurias galima teikti pagal Konvenciją ir Reglamentą, apžvalga

38. Paraiškų, kurias per centrines institucijas galima teikti pagal Konvenciją arba Reglamentą, rūšys yra nurodytos Konvencijos 10 straipsnyje ir Reglamento 56 straipsnyje. Šias paraiškas asmenys (arba tam tikrais atvejais viešasis subjektas) gali teikti toliau nurodytais atvejais:

Padėtis	***Paraiškos, kurią galima teikti pagal Konvenciją arba Reglamentą, rūšis***
Pareiškėjas turi prašomojoje valstybėje priimtą sprendimą dėl išlaikymo ir nori jį vykdyti toje valstybėje.	Paraiška dėl sprendimo vykdymo.
Pareiškėjas turi valstybėje, kurioje galioja arba taikoma Konvencija arba Reglamentas, priimtą sprendimą ir nori, kad jis būtų pripažintas arba vykdomas kitoje valstybėje.	Paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba vykdymo ir pripažinimo / paskelbimo vykdytinu.

Pareiškėjas dar neturi sprendimo dėl išlaikymo tuo atveju, kai atsakovas gyvena kitoje valstybėje, kurioje galioja arba taikoma Konvencija arba Reglamentas.	Paraiška dėl sprendimo dėl išlaikymo priėmimo.
Pareiškėjas turi sprendimą dėl išlaikymo, tačiau reikalauja priimti naują sprendimą, nes jam sudėtinga pripažinti ar vykdyti galiojantį sprendimą kitoje valstybėje, kurioje galioja arba taikoma Konvencija arba Reglamentas.	Paraiška dėl sprendimo dėl išlaikymo priėmimo.
Pareiškėjas turi kitoje valstybėje, kurioje galioja arba taikoma Konvencija arba Reglamentas, priimtą sprendimą, tačiau nori jį pakeisti, o atsakovas (kita šalis) gyvena kitoje valstybėje, kurioje galioja arba taikoma Konvencija arba Reglamentas.	Paraiška dėl sprendimo keitimo.

1 pav. Paraiškų rūšių lentelė

39. Kaip matyti iš 1 pav., pagal Konvenciją arba Reglamentą galima teikti keturių bendrų rūšių paraiškas. Atsižvelgiant į šias plataus pobūdžio kategorijas, galima prašyti kelių skirtingų dalykų. Kitaip tariant, galima teikti keturių rūšių bendro pobūdžio paraiškas:

- paraišką dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo dėl išlaikymo vykdymo;
- paraišką dėl galiojančio sprendimo dėl išlaikymo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo / paskelbimo vykdytinu;
- paraišką dėl sprendimo dėl išlaikymo priėmimo, įskaitant prireikus tėvystės ar motinystės nustatymą;
- paraišką dėl galiojančio sprendimo dėl išlaikymo keitimo.

40. Visas šias paraiškas gali teikti kreditorius, o kai kurias – ir skolininkas, kaip nustatyta Konvencijos 10 straipsnio 2 dalyje ir Reglamento 56 straipsnio 2 dalyje.

1. Paraiška dėl galiojančio sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo / paskelbimo vykdytinu

41. Ši paraiška bus teikiama tuomet, kai pareiškėjas jau turi **sprendimą dėl išlaikymo** ir norėtų, kad šis sprendimas būtų pripažintas arba pripažintas ir vykdomas kitoje valstybėje nei ta, kurioje jis gyvena. Dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo proceso išnyksta poreikis pareiškėjui kreiptis į prašomąją valstybę, kad joje, siekiant prisiteisti išlaikymą, būtų priimtas naujas sprendimas. Kita vertus, sprendimo pripažinimo ir vykdymo procesas sudaro sąlygas vykdyti priimtą sprendimą kitoje valstybėje tokiu pačiu pagrindu, tarsi jis iš pradžių būtų priimtas toje valstybėje. Būtina, kad abi valstybės būtų Konvencijos susitariančiosios valstybės arba Europos Sąjungos valstybės narės, kuriose taikomas Reglamentas, o sprendimas turi būti priimtas susitariančiojoje valstybėje arba valstybėje narėje.

Sprendime dėl išlaikymo nustatoma skolininko prievolė mokėti išlaikymo išmokas, be to, jame taip pat gali būti numatytas automatinis sumos indeksavimas, reikalavimas sumokėti su išlaikymu susijusius įsiskolinimus, išlaikymas atgaline data arba palūkanos ir nustatytos sąnaudos arba išlaidos.

a) Kada ši paraiška bus teikiama?

42. Dažniausiai pareiškėjas norės pripažinti ir vykdyti sprendimą, kad būtų surinktos išlaikymo išmokos ir prireikus būtų pradėta vykdymo byla. Pavyzdžiui, skolininkas gali prašyti pripažinti tik užsienio sprendimą, kad apribotų arba sustabdytų išmokų išieškojimą

Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija, kuri pagal tos valstybės įstatymus yra įpareigota vykdyti konkrečias Konvencijoje arba Reglamente nustatytas užduotis arba jai leidžiama šias užduotis vykdyti. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė agentūra, vaiko išlaikymo išmokų išieškojimo agentūra arba bet kuri kita vyriausybės įstaiga, kuri vykdo kai kurias su Konvencija arba Reglamentu susijusias užduotis.

pagal kitą sprendimą, arba kreditorius gali prašyti tik pripažinti sprendimą, kai jis neprašo kitos valstybės pagalbos sprendimui vykdyti.

b) Pavyzdys

43. D gyvena A šalyje ir turi šioje šalyje priimtą sprendimą, kuriame reikalaujama, kad jos buvęs vyras mokėtų išlaikymo išmokas jos trims vaikams. D buvęs vyras gyvena B šalyje. D norėtų, kad jos sprendimas dėl išlaikymo būtų vykdomas. A ir B šalys yra valstybės, kuriose galioja Konvencija arba taikomas Reglamentas.

44. A šalies centrinė institucija perduos B šaliai paraišką dėl sprendimo ***pripažinimo ir vykdymo*** (pagal Konvenciją) / ***pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu*** (pagal Reglamentą). B šalies centrinė institucija nusiųs sprendimą **kompetentingai institucijai**, kad ji užregistruotų sprendimą vykdyti arba paskelbtų jį vykdytinu. Buvusiam vyrui bus pranešta apie sprendimo pripažinimą ar vykdymą ir jam gali būti suteikta galimybė apskųsti sprendimą pagal Konvencijoje arba Reglamente nustatytas konkrečias procedūras. Jeigu buvęs sutuoktinis išlaikymo išmokų nemoka savanoriškai, B šalies kompetentinga institucija imsis priemonių, reikalingų sprendimui vykdyti, ir perves išlaikymo išmokas A šaliai[21].

Taikytini Konvencijos straipsniai: 10 straipsnio 1 dalies a punktas ir 2 dalies a punktas.

Taikytini Reglamento straipsniai: 56 straipsnio 1 dalies a punktas ir 2 dalies a punktas.

Žr. 7 skyrių „2007 m. Konvencija: per centrines institucijas gaunamų paraiškų ir tiesioginių prašymų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo nagrinėjimas".

Žr. 8 skyrių „2009 m. Reglamentas: per centrines institucijas gaunamų paraiškų ir tiesioginių prašymų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo nagrinėjimas".

2. Paraiška dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo

45. Tai yra pati paprasčiausia iš visų pagal Konvenciją arba Reglamentą teikiamų paraiškų. Paraiškoje prašoma, kad prašomoji valstybė vykdytų savo pačios sprendimą arba sprendimą, kurį ji jau pripažino, ir padėtų pervesti išlaikymo išmokas kreditoriui.

46. Skirtumas tarp šios paraiškos ir pirmiau aprašytos paraiškos dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo yra tas, kad sprendimas, kuris turi būti vykdomas, buvo priimtas arba jau yra pripažintas valstybėje, kuri vykdys sprendimą (prašomojoje valstybėje). Todėl prieš pradedant vykdyti sprendimą jo nereikia pripažinti[22].

[21] Konvencijoje ir Reglamente reikalaujama, kad centrinė arba kompetentinga institucija „palengvintų" vykdymą ir išlaikymo išmokų surinkimą ir pervedimą. Kiekvienoje valstybėje šiuo tikslu bus imamasi vis kitokių priemonių. Žr. 12 skyrių dėl sprendimų dėl išlaikymo vykdymo.

[22] Kaip aptarta 7 ir 8 skyriuose, norint sprendimą pripažinti ir vykdyti prašomojoje valstybėje, būtina, kad jis būtų priimtas Konvencijos susitariančiojoje valstybėje (žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 240 punktą) arba Europos Sąjungos valstybėje narėje, kurioje taikomas Reglamentas. Jeigu sprendimas priimtas valstybėje, kurioje Konvencija arba Reglamentas negalioja arba netaikomas, paraiška dėl sprendimo vykdymo gali būti teikiama, jeigu prašomoji valstybė jau pripažino sprendimą pagal kitą sutartį arba vidaus teisę. Priešingu atveju būtina teikti paraišką dėl naujo sprendimo priėmimo.

a) Kada ši paraiška bus teikiama?

47. Ši paraiška bus teikiama tais atvejais, kai pareiškėjas turi valstybėje, kurioje atsakovas gyvena arba turi turto ar gauna pajamų, priimtą arba pripažintą sprendimą. Pareiškėjas gali prašyti, kad ta valstybė vykdytų joje priimtą arba pripažintą sprendimą. Norėdamas pateikti šį prašymą, pareiškėjas neprivalo vykti į tą valstybę. Pareiškėjo gyvenamosios vietos valstybės centrinė institucija savo ruožtu perduos paraišką dėl sprendimo vykdymo prašomajai valstybei. Būtina, kad abi valstybės būtų Konvencijos susitariančiosios valstybės arba Europos Sąjungos valstybės narės, kuriose taikomas Reglamentas.

Prašančioji valstybė – valstybė, kurioje gyvena pareiškėjas ir kurioje pagal Konvenciją arba Reglamentą inicijuojama paraiška arba prašymas.

Prašomoji valstybė – valstybė, kuri gauna paraišką arba prašymą ir kurios prašoma išnagrinėti šią paraišką arba prašymą. Paprastai tai yra atsakovo gyvenamosios vietos valstybė.

b) Pavyzdys

48. F gyvena A šalyje ir turi B šalyje, kurioje gyvena jos vaiko tėvas, priimtą sprendimą dėl išlaikymo. Ji norėtų, kad B šalis vykdytų sprendimą dėl išlaikymo. A ir B šalys yra valstybės, kuriose galioja arba taikoma Konvencija arba Reglamentas.

49. Pagal Konvenciją arba Reglamentą F gali prašyti, kad A šalies centrinė institucija jos vardu perduotų B šaliai paraišką dėl sprendimo vykdymo. F neturės kreiptis dėl sprendimo pripažinimo, nes jis priimtas B šalyje. B šalies centrinė institucija išnagrinės paraišką ir perduos ją vykdyti B šalies kompetentingai institucijai. Jeigu skolininkas nemoka išlaikymo išmokų savanoriškai, kompetentinga institucija pasinaudos visomis jai pagal vidaus teisę prieinamomis priemonėmis, kad įvykdytų sprendimą.

Taikytinas Konvencijos straipsnis: 10 straipsnio 1 dalies b punktas.

Taikytinas Reglamento straipsnis: 56 straipsnio 1 dalies b punktas.

Žr. 9 skyrių „Pagal 2007 m. Konvenciją arba 2009 m. Reglamentą pateiktų paraiškų dėl prašomojoje valstybėje priimtų arba pripažintų sprendimų vykdymo nagrinėjimas".

3. Paraiška dėl sprendimo priėmimo

50. Ši paraiška bus teikiama siekiant gauti sprendimą, kuriuo pareiškėjui, jo vaikams arba kitiems asmenims suteikiamas išlaikymas[23]. Pareiškėjas prašys savo gyvenamosios vietos valstybės centrinės institucijos jo vardu perduoti skolininko gyvenamosios vietos valstybei paraišką dėl sprendimo, prireikus įskaitant sprendimą dėl tėvystės ar motinystės nustatymo, priėmimo[24]. Būtina, kad abi valstybės būtų Konvencijos susitariančiosios valstybės arba Europos Sąjungos valstybės narės, kuriose taikomas Reglamentas.

a) Kada ši paraiška bus teikiama?

51. Paraiška bus teikiama tais atvejais, kai nėra priimtas joks sprendimas dėl išlaikymo arba kai pareiškėjas turi sprendimą dėl išlaikymo, tačiau dėl kurios nors priežasties jo

[23] Paraiška dėl sprendimo „kitų asmenų" atžvilgiu priėmimo pagal Konvenciją gali būti teikiama tik jeigu Konvencijos taikymo sritis buvo išplėsta į ją įtraukus šiuos asmenis. Žr. 3 skyriaus I dalį, kurioje aptariama taikymo sritis.

[24] Konvencijos 10 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento 56 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad paraiška bus nagrinėjama pagal prašomosios valstybės įstatymus ir jai bus taikomos toje valstybėje galiojančios jurisdikcijos taisyklės (žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 248 punktą). Europos Sąjungos valstybėse narėse Reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės bus naudojamos nagrinėjant paraiškas dėl sprendimo priėmimo, taip pat bus naudojamos įvairiose valstybėse narėse taikytinos Reglamente nustatytos taisyklės, kuriomis reglamentuojama taikytina teisė (žr. šio vadovo 4 ir 5 skyrius).

negalima pripažinti arba vykdyti skolininko gyvenamosios vietos valstybėje arba valstybėje, kurioje turi būti vykdomas sprendimas.

b) Pavyzdys

52. G gyvena A šalyje ir turi ketverių metų vaiką. Ji niekada neištekėjo už vaiko tėvo, o vaiko tėvystė nenustatyta. Šiuo metu vaiko tėvas persikėlė į B šalį. G norėtų, kad tėvas pradėtų mokėti vaikui skirtas išmokas. A ir B šalys yra Konvencijos susitariančiosios valstybės arba Europos Sąjungos valstybės narės, kuriose taikomas Reglamentas.

53. Pagal Konvenciją arba Reglamentą A šalies centrinė institucija perduos B šalies centrinei institucijai paraišką dėl ***sprendimo dėl*** vaiko ***išlaikymo priėmimo***. B šalies centrinė institucija imsis priemonių, reikalingų paraiškai dėl sprendimo priėmimo inicijuoti, ir paprastai ji tai darys perduodama paraišką kompetentingai institucijai. B šalies kompetentinga institucija padės nustatyti tėvystę. Tai galima daryti atliekant tėvystės nustatymo tyrimą, be to, siekiant atlikti motinos arba vaiko tyrimus, tiesiogiai arba per centrines institucijas bus susisiekta su motina. Kita vertus, kai kuriose valstybėse tėvystė gali būti nustatoma teismo sprendimu arba tėvas pats gali pripažinti tėvystę. B šalyje priėmus sprendimą dėl išlaikymo, šios šalies kompetentinga institucija užtikrins, kad jis prireikus būtų vykdomas, o išmokos būtų pervedamos A šalyje gyvenančiai motinai, kuriai šiuo tikslu nereikia pateikti jokios papildomos paraiškos[25].

Taikytinas Konvencijos straipsnis: 10 straipsnio 1 dalies c ir d punktai.

Taikytinas Reglamento straipsnis: 56 straipsnio 1 dalies c ir d punktai.

Žr. 10 skyrių „Pagal 2007 m. Konvenciją arba 2009 m. Reglamentą pateiktų paraiškų dėl sprendimo priėmimo nagrinėjimas".

4. Paraiška dėl priimto sprendimo keitimo

54. Ši paraiška bus teikiama tais atvejais, kai sprendimas dėl išlaikymo yra priimtas, tačiau viena iš šalių nori jį pakeisti.

a) Kada ši paraiška bus teikiama?

55. Paraiška dėl sprendimo keitimo gali būti teikiama atsižvelgiant į pasikeitusias kreditoriaus arba vaikų aplinkybes arba pasikeitusius skolininko gebėjimus mokėti išlaikymo išmokas. Pareiškėjas (kreditorius arba skolininkas) prašys, kad jo gyvenamosios vietos valstybės centrinė institucija perduotų paraišką dėl sprendimo keitimo kitos šalies gyvenamosios vietos valstybei (arba valstybei, kurioje turi būti pakeistas sprendimas). Sprendimas bus pakeistas arba bus priimtas naujas sprendimas, jeigu tai leidžiama pagal prašomosios valstybės teisę[26]. Tuomet pakeistą sprendimą, jeigu jis priimamas kitoje valstybėje nei ta, kurioje jis turi būti vykdomas, gali prireikti pripažinti.

56. Konvencijoje ir Reglamente neaptariamos visos situacijos, kai tarptautinėje byloje dėl išlaikymo dalyvaujantis asmuo nori pakeisti priimtą sprendimą. Dažniausiai pagal Konvencijos 10 straipsnį arba Reglamento 56 straipsnį nebus teikiama jokia paraiška ir pareiškėjas teiks savo gyvenamosios vietos valstybės arba valstybės, kurioje buvo priimtas sprendimas, kompetentingai institucijai tiesioginį prašymą pakeisti sprendimą. Tačiau Konvencijoje ir Reglamente nustatyti paraiškų perdavimo pareiškėjo pasirinkimu

[25] Dėl sąvokos „palengvinti" vartojimo žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 108 punktą.

[26] Žr. Konvencijos 10 straipsnio 3 dalį ir Reglamento 56 straipsnio 4 dalį. Sprendimas dėl paraiškos bus priimamas pagal prašomosios valstybės įstatymus, įskaitant toje valstybėje taikytinas jurisdikcijos taisykles. Europos Sąjungos valstybėse narėse Reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės bus naudojamos nagrinėjant paraiškas dėl sprendimo priėmimo, taip pat bus naudojamos įvairiose valstybėse narėse taikytinos Reglamente nustatytos taisyklės, kuriomis reglamentuojama taikytina teisė (žr. šio vadovo 4 ir 5 skyrius).

mechanizmai arba reikalaujama inicijuoti paraišką vienoje valstybėje, o bylą baigti kitoje valstybėje[27].

b) Pavyzdys

57. H turi A šalyje priimtą sprendimą dėl išlaikymo, kuriame reikalaujama, kad buvęs jos vyras mokėtų jos dviem vaikams skirtą išmoką. Jos buvęs vyras persikėlė į B šalį. Sprendimas vykdomas B šalyje. H norėtų gauti didesnį išlaikymą, nes jos buvusio vyro pajamos nuo sprendimo priėmimo dienos padidėjo.

58. H nusprendus teikti paraišką dėl sprendimo keitimo pagal Konvenciją arba Reglamentą, A šalies centrinė institucija H vardu persiųs paraišką dėl ***priimto sprendimo keitimo*** B šalies kompetentingai institucijai. Buvusiam sutuoktiniui bus pranešta apie B šalyje nagrinėjamą bylą. Pakeistas sprendimas B šalyje gali būti vykdomas iš karto, kai yra priimamas.

Taikytini Konvencijos straipsniai: 10 straipsnio 1 dalies e ir f punktai ir 2 dalies b ir c punktai.

Taikytini Reglamento straipsniai: 56 straipsnio 1 dalies e ir f punktai ir 2 dalies b ir c punktai.

Žr. 11 skyrių „Paraiškos dėl sprendimo keitimo: 2007 m. Konvencijos 10 straipsnio 1 dalies e ir f punktai ir 2 dalies b ir c punktai ir 2009 m. Reglamento 56 straipsnio 1 dalies e ir f punktai ir 2 dalies b ir c punktai".

B. Prašymai imtis specialiųjų priemonių

59. Be keturių dviejuose dokumentuose nustatytų paraiškų rūšių, Konvencijoje ir Reglamente taip pat nustatyta, kad centrinei institucijai turi būti teikiami tam tikri papildomi prašymai tais atvejais, kai pareiškėjas dar nepateikė paraiškos. Šie prašymai vadinami prašymais imtis specialiųjų priemonių. Pagalba reaguojant į tokį prašymą teikiama savo nuožiūra ir prašomoji valstybė nustatys, kokių priemonių ji imsis reaguodama į prašymą.

60. Konvencijos 7 straipsnyje ir Reglamento 53 straipsnyje nustatytos šešios galimos prašymų, kuriuos per centrinę instituciją galima teikti kitai centrinei institucijai, rūšys. Atsižvelgiant į priemonės rūšį ir nacionalinę teisės sistemą, valstybės nacionalinė centrinė institucija gali prašyti, kad teisminės, administracinės ir kitos kompetentingos institucijos padėtų vykdyti šias specialiąsias priemones. Prašymas imtis specialiųjų priemonių gali būti teikiamas siekiant:

1 padėti nustatyti skolininko arba kreditoriaus buvimo vietą;
2 padėti gauti informaciją apie skolininko arba kreditoriaus pajamas ir finansinę padėtį, įskaitant informaciją apie turtą;
3 palengvinti dokumentinių ir kitų įrodymų gavimą;
4 suteikti pagalbą nustatant tėvystę ar motinystę;
5 inicijuoti laikinąsias priemones arba palengvinti jų nustatymą, kol bus baigta nagrinėti paraiška dėl išlaikymo;
6 palengvinti dokumentų įteikimą.

a) Kada bus teikiamas prašymas imtis specialiųjų priemonių?

61. Prašymas imtis specialiųjų priemonių bus teikiamas tuo atveju, jeigu pareiškėjas pagal Konvenciją arba Reglamentą teikdamas paraišką dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo / paskelbimo vykdytinu, vykdymo, priėmimo arba keitimo prašo suteikti ribotą pagalbą. Pagalbos taip pat gali būti prašoma siekiant išsiaiškinti, ar reikėtų inicijuoti paraišką; kita vertus, pagalbos galima prašyti nagrinėjant vidaus bylą dėl išlaikymo, kai ji turi tarptautinį elementą.

[27] Žr. 4 ir 11 skyrius. Konvencijoje ir Reglamente nustatyti apribojimai, kurie gali daryti poveikį skolininko galimybėms sėkmingai pakeisti galiojantį sprendimą, visų pirma tais atvejais, kai kreditorius gyvena valstybėje, kurioje buvo priimtas sprendimas.

62. Kai kuriose valstybėse nagrinėjant bylas, susijusias su dokumentų įteikimu arba įrodymų gavimu, taip pat gali būti taikomos kitos tarptautinės konvencijos ar reglamentai (žr. Konvencijos 50 straipsnį ir Reglamento 51 straipsnio 2 dalį). Žr. šio vadovo 3 skyriaus II dalies IX skirsnį.

b) Pavyzdys

63. J gyvena A šalyje ir turi du vaikus. Ji nutraukė santuoką su vaikų tėvu ir turi sprendimą dėl išlaikymo, kuriame reikalaujama, kad tėvas mokėtų išlaikymą. J mano, kad tėvas gali gyventi B arba C šalyje, nes šiose šalyse turi giminaičių. J nori, kad sprendimas būtų vykdomas, tačiau nežino, į kurią valstybę jį siųsti.

64. Pagal Konvenciją arba Reglamentą A šalies centrinė institucija gali B ir C šalių centrinėms institucijoms pateikti prašymą padėti nustatyti tėvo buvimo vietą. Šiuo atveju bus teikiamas prašymas imtis specialiųjų priemonių ir nurodoma, kad J norėtų pateikti paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo / paskelbimo vykdytinu iš karto, kai tik bus nustatyta tėvo / atsakovo buvimo vieta. B arba C šalies centrinė institucija patvirtins, ar valstybėje galima nustatyti atsakovo buvimo vietą, kad A šalis tuomet galėtų persiųsti dokumentus atitinkamai centrinei institucijai.

Taikytinas Konvencijos straipsnis: 7 straipsnis.

Taikytinas Reglamento straipsnis: 53 straipsnis.

Taip pat žr. 3 skyriaus 2 dalies VIII skirsnį „Laikinosios ir apsaugos priemonės pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą".

C. Pagal Konvenciją ir Reglamentą kompetentingoms institucijoms teikiamų tiesioginių prašymų apžvalga

65. Teisminės, administracinės ir kitos kompetentingos institucijos taip pat gali gauti „tiesioginius prašymus", t. y. pareiškėjų tiesiogiai kompetentingoms institucijoms, o ne per centrines institucijas teikiamus prašymus pagal Konvenciją arba Reglamentą.

66. Konvencijoje tiesioginiai prašymai yra aiškiai nustatyti (37 straipsnis) ir iš esmės jie bus reglamentuojami pagal prašomosios valstybės vidaus teisę. Pagal vidaus teisę / šalies viduje taikytinus įstatymus bus nustatoma, ar apskritai galima pateikti prašymą ir kokias formas reikia naudoti ar procesus taikyti. Vis dėlto reikėtų pabrėžti, kad Konvencijos 37 straipsnyje nustatytos kai kurios nuostatos tam tikrose bylose vis tiek bus taikomos tiesioginiams prašymams (t. y. įvairios nuostatos, susijusios su galimybe veiksmingai pasinaudoti procedūromis / teisine pagalba, procedūrų apribojimais (18 straipsnis), sprendimų pripažinimu ir vykdymu, vykdymu ir viešaisiais subjektais, kurie veikia kaip pareiškėjai).

67. Reglamente nustatyta, kad jo nuostatos bus taikomos tiesioginiams prašymams, jeigu tiesioginiai prašymai patenka į Reglamento taikymo sritį, išskyrus V skyriaus („Teisė kreiptis į teismą")[28] palankiausias teisinės pagalbos nuostatas ir daugumą VII skyriaus („Administracinis centrinių institucijų bendradarbiavimas") nuostatų. Glausta informacija apie įvairias abiejuose dokumentuose numatytų prašymų rūšis pateikiama skyriuose, kuriuose aptariamos paraiškų, kurias galima teikti pagal Konvenciją ir Reglamentą, rūšys (dėl tiesioginių prašymų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo pagal Konvenciją žr. 7 skyrių; dėl tiesioginių prašymų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu pagal Reglamentą žr. 8 skyrių; dėl tiesioginių prašymų dėl prašomojoje valstybėje priimtų arba pripažintų sprendimų vykdymo

[28] Išvadą, kad Reglamento V skyriaus 46 straipsnyje įtvirtintos palankiausios teisinės pagalbos nuostatos nebus taikomos tiesioginiams prašymams, kuriuos pateikė 21 metų neturintys išlaikymo kreditoriai (tačiau bus taikomos per centrines institucijas pateiktoms paraiškoms), galima daryti skaitant Reglamento 55 straipsnį, 56 straipsnio 1 dalį, 46 straipsnio 1 dalį ir 36 konstatuojamąją dalį. Tačiau Reglamento V skyriaus 47 straipsnyje pateikta nuoroda į labiau ribotas teisinės pagalbos taisykles, kurios taip pat bus taikomos tiesioginiams prašymams.

žr. 9 skyrių, o dėl tiesioginių prašymų dėl sprendimo priėmimo arba keitimo žr. atitinkamai 10 ir 11 skyrius).

2 skyrius. 2007 m. Konvencijos sąvokų paaiškinimas

A. Šio skyriaus tikslas

68. Dėl specifinių Konvencijoje vartojamų sąvokų susitarta po ketverių metų derybų ir diskusijų, be to, nemaža dalis šių sąvokų yra ir Reglamente, nes derybos dėl šio dokumento vyko susitarus dėl Konvencijos. Rengiant šį vadovą nebuvo jokio oficialaus Reglamento sąvokų žodyno, todėl šiame skyriuje aptariamos tik Konvencijoje esančios sąvokos. Tačiau Konvencijoje vartojamų sąvokų apibrėžtys gali būti naudingos norint suprasti ir tam tikrą Reglamento terminiją.

69. Kelių Konvencijoje vartojamų sąvokų apibrėžtys pateikiamos pačioje Konvencijoje. Tačiau dauguma kitų sąvokų nėra apibrėžtos, o konkrečios sąvokos prasmė gali būti nustatoma atsižvelgiant į valstybės, kurioje nagrinėjama byla dėl išlaikymo, vidaus teisę. Pavyzdžiui, sąvoka „vykdymas" nėra apibrėžta. Ši sąvoka vartojama visoje Konvencijoje, tačiau manyta, kad nebuvo poreikio joje pateikti šios sąvokos apibrėžties, nes dėl jos prasmės išlaikymo prievolių klausimus sprendžiančios valstybės paprastai sutaria, be to, pagal vieną iš svarbių pagrindinių Konvencijos principų Konvencija turėtų būti aiškinamai plačiai ir liberaliai[29].

70. Todėl praktikoje tai, ar konkretus veiksmas reiškia vykdymą, nustatys už sprendimo vykdymą atsakinga kompetentinga institucija. Vis dėlto būtina atkreipti dėmesį į tai, kad Konvencijoje siūlomos tam tikros priemonės, kurių galima imtis sprendimo vykdymui ir kurios padeda nustatyti, kokie veiksmai paprastai laikomi vykdymu. Panašiai, siekiant išsiaiškinti, ar išlaikymas yra skirtas sutuoktiniui, sąvokos „sutuoktinis" prasmę nustatys sprendimą priimanti kompetentinga institucija (tuo atveju, kai sprendimą reikia priimti) arba prašymą dėl sprendimo pripažinimo nagrinėjanti kompetentinga institucija (jeigu sprendimą prašoma pripažinti ir vykdyti).

71. Šiame skyriuje nesiekiama pateikti teisinių ar galutinių Konvencijoje vartojamų sąvokų apibrėžčių. Jame verčiau pateikiamas vadove vartojamų sąvokų žodynas ar paaiškinimai ir nurodoma jų prasmė ***atsižvelgiant į*** pagal Konvenciją nagrinėjamose bylose ***taikomus procesus***, kad asmenims, kurie nėra susipažinę su tarptautinėmis bylomis dėl išlaikymo, būtų sudarytos palankesnės sąlygos laikytis procedūrų. Visais atvejais, kai kyla kokių nors abejonių dėl Konvencijoje vartojamo žodžio ar sąvokos prasmės, informacijos reikėtų ieškoti aiškinamajame rašte ir tarptautinės arba vidaus teisės šaltiniuose.

B. Šiame vadove vartojamos sąvokos

Prisijungimas

72. Prisijungimas yra viena iš proceso rūšių, kuriuo valstybė gali pasinaudoti siekdama tapti Konvencijos susitariančiąja valstybe[30]. 60 straipsnyje nustatyta, kada įsigalioja Konvencija (praėjus trims mėnesiams nuo antro ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumento deponavimo dienos) ir kada ji pradeda galioti konkrečioje susitariančiojoje valstybėje. Hagos konferencijos svetainėje rodoma, kurios valstybės tapo Konvencijos susitariančiosiomis valstybėmis.

Žr. Konvencijos 58 ir 60 straipsnius.

Administracinė institucija

73. Kai kuriose valstybėse išlaikymo bylose sprendimus priima administracinė institucija (kartais vadinama vaiko išlaikymo agentūra), kurią įsteigia vyriausybė ir kuri turi konkretų tikslą padėti gauti, vykdyti ir keisti sprendimus dėl išlaikymo[31].

---

[29] Žr. aptarimą Konvencijos aiškinamojo rašto 60–65 punktuose.
[30] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 690 punktą.
[31] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 432 punktą.

74. 19 straipsnio 3 dalyje administracinė institucija apibrėžiama kaip viešasis subjektas, kurio sprendimai atitinka šiame straipsnyje nustatytus du kriterijus. Sprendimai gali būti skundžiami tos valstybės teisminei institucijai arba jos peržiūrimi ir turi turėti panašią galią ir poveikį kaip ir teisminės institucijos sprendimas tuo pačiu klausimu.

Žr. Konvencijos 19 straipsnio 1 ir 3 dalis.

Dalyvavimas teismo procese

75. Ši sąvoka vartojama nurodant, kad asmuo atvyko arba dalyvavo kokios nors rūšies teismo procese. Atsižvelgiant į valstybėje galiojančius įstatymus ir taikomas procedūras, asmens arba šalies dalyvavimas teismo procese gali reikšti asmeninį dalyvavimą arba dalyvavimą telefonu arba kitomis elektroninėmis priemonėmis. Asmuo taip pat gali „dalyvauti byloje" per į teismo posėdį atvykusį advokatą arba kitą atstovą, kurie asmens vardu gali teikti pastabas. Tai, ar šalis byloje dalyvauja siekdama, kad būtų priimtas sprendimas, pagal Konvenciją yra svarbu nustatant, ar prie paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo reikia pridėti pareiškimą apie tinkamą pranešimą.

Žr. Konvencijos 25 ir 29 straipsnius.

Žr. vadovo 7 skyrių.

Pareiškėjas

76. Sąvoka „pareiškėjas" vadove reiškia asmenį arba vyriausybės instituciją („viešąjį subjektą"), kuris centrinei institucijai teikia vieną iš 10 straipsnyje nurodytų rūšių paraiškų (paraiška dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, vykdymo, priėmimo arba keitimo).

77. Kai kuriose Konvencijos nuostatose nurodyta, kad pareiškėju taip pat gali būti teisminėje byloje dalyvaujantis asmuo arba skundą pateikusi šalis. Pavyzdžiui, pagal 23 straipsnio 6 dalį pareiškėjas yra asmuo, kuris apskundė sprendimą dėl sprendimo užregistravimo vykdyti arba paskelbimo vykdytinu.

78. Pareiškėju gali būti kreditorius, skolininkas arba vaiko teisinis atstovas. Teikiant kai kurias paraiškas kreditoriaus sąvoka apima ir viešuosius subjektus.

Žr. Konvencijos 7, 10, 36 ir 37 straipsnius.

Paraiškos ir prašymai

79. Šiame vadove ir Konvencijoje daromas skirtumas tarp *paraiškų* ir *prašymų*. Sąvoka „paraiška" reiškia pagal 10 straipsnį centrinei institucijai pateiktas paraiškas. Pagal šį straipsnį paraišką galima teikti dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, vykdymo, priėmimo arba keitimo.

80. Tiesioginis prašymas nėra teikiamas per centrinę instituciją. Tiesioginis prašymas yra kompetentingos institucijos, pvz., teismo arba administracinės institucijos, tiesiogiai iš asmens gautas prašymas. Tiesioginiam prašymui 10 straipsnis netaikomas. Pavyzdžiui, kompetentingai institucijai tiesiogiai bus teikiamas prašymas tik dėl sprendimo dėl sutuoktinio išlaikymo vykdymo.

81. 7 straipsnis, kuriame numatyta galimybė teikti prašymus imtis specialiųjų priemonių, yra šios bendros taisyklės išimtis. Nors specialiosios priemonės nepatenka į 10 straipsnio taikymo sritį, vis tiek viena centrinė institucija teikia prašymą kitai centrinei institucijai.

Žr. Konvencijos 7, 10 ir 37 straipsnius.

Žr. vadovo 1 skyrių.

Autentiškas dokumentas

Žr. Susitarimas dėl išlaikymo.

Centrinė institucija

82. Centrinė institucija yra susitariančiosios valstybės paskirta valdžios institucija, atsakinga už Konvencijoje arba Reglamente nustatytų administracinio bendradarbiavimo ir pagalbos pareigų vykdymą arba jas vykdanti. Šios pareigos yra nustatytos Konvencijos II ir III skyriuose[32].

83. Federacinė arba autonominių vienetų turinti valstybė gali paskirti daugiau nei vieną centrinę instituciją[33]. Centrinė institucija perduos paraiškas kitoms valstybėms ir paprastai tvarkys paraiškų srautą ir jas nagrinės. Daugumą centrinės institucijos pareigų, atsižvelgiant į tai, kiek tai leidžiama pagal atitinkamos valstybės teisę, vykdys centrinės institucijos prižiūrimi valstybės viešieji subjektai, pvz., vaiko išlaikymo agentūra.

Žr. Konvencijos 4, 5, 6, 7 ir 8 straipsnius.

Kompetentinga institucija

84. Kompetentinga institucija yra konkrečios valstybės viešasis subjektas arba asmuo, kuris pagal tos valstybės įstatymus yra įpareigotas vykdyti konkrečias Konvencijoje nustatytas užduotis arba kuriam leidžiama šias užduotis vykdyti. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė agentūra, vaiko išlaikymo agentūra arba bet kuri kita vyriausybės įstaiga, atliekanti kai kurias su Konvencija susijusias užduotis. Kai kuriose valstybėse centrine institucija taip pat gali būti už visas arba tam tikras Konvencijoje nustatytas pareigas atsakinga kompetentinga institucija.

Žr. Konvencijos 6 straipsnį.

Susitariančioji valstybė

85. Susitariančioji valstybė yra valstybė, kurią saisto Konvencija, nes ji užbaigė jos ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo procesą, kaip nustatyta 58 straipsnyje.

86. Šiame vadove dažnai vartojama sąvoka „valstybė". Paprastai ji reiškia suverenią valstybę arba šalį, o ne autonominį valstybės vienetą arba teritorinį vienetą, pvz., provinciją arba Jungtinių Amerikos Valstijų valstiją. Tačiau kartais sąvoka „valstybė" taip pat reiškia teritorinį vienetą. Ši išimtis nustatyta 46 straipsnyje. Pavyzdžiui, nuoroda į valstybės, kurioje buvo priimtas sprendimas, kompetentingą instituciją gali būti suprantama arba aiškinama kaip reiškianti konkretaus teritorinio vieneto teisminę arba administracinę instituciją[34].

Žr. Konvencijos 46 ir 58 straipsnius.

Konvencija

87. Sąvoka „Konvencija" šiame vadove suprantama kaip *2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvencija dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo*.

Šalies apibūdinimas

88. Pagal Konvencijos 57 straipsnį kiekviena susitariančioji valstybė Hagos konferencijos Nuolatiniam biurui privalo pateikti tam tikrą informaciją apie savo įstatymus, procedūras ir priemones, kurių ji imsis Konvencijai įgyvendinti, įskaitant tvarkos, kurios valstybė laikysis nagrinėdama prašymus dėl sprendimų dėl išlaikymo priėmimo, pripažinimo ir vykdymo, aprašymą[35].

---

[32] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 85 punktą
[33] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 89 punktą.
[34] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 637 punktą.
[35] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 683 punktą.

89. Hagos konferencijos rekomenduojamą ir skelbiamą šalies apibūdinimo formą susitariančioji valstybė gali naudoti kaip priemonę šiai informacijai pateikti. Šalies apibūdinimo formoje nurodomi visi konkretūs valstybėje galiojantys dokumentai arba paraiškoms taikomi reikalavimai.

90. Šalies apibūdinimo formos naudoti nebūtina. Tačiau valstybė, kuri nenaudoja šalies apibūdinimo formos, vis tiek privalo Hagos konferencijos Nuolatiniam biurui pateikti pagal 57 straipsnį reikalaujamą informaciją.

91. Užpildytas šalies apibūdinimo formas ir visą susitariančiosios valstybės pagal 57 straipsnį pateiktą informaciją galima rasti Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis".

Žr. Konvencijos 57 straipsnį.

Kreditorius

92. 3 straipsnyje kreditorius apibrėžiamas kaip asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. Kreditoriumi gali būti tėvas (motina) arba sutuoktinis, vaikas, globėjai, giminaičiai arba kiti vaiką prižiūrintys asmenys. Kai kuriose valstybėse šis asmuo gali būti vadinamas išlaikymo gavėju, asmeniu, kuriam įsipareigojama mokėti išlaikymo išmokas, tėvu (motina) globėju (-a) arba globėju. Kreditoriumi gali būti asmuo, kuris pirmą kartą prašo suteikti išlaikymą (pvz., teikdamas paraišką dėl sprendimo priėmimo), arba asmuo, kuris išlaikymą gaus pagal galiojantį sprendimą[36].

93. Jeigu susitariančioji valstybė išplečia Konvencijos taikymo sritį ir į ją įtraukia kitas šeimos išlaikymo formas, įskaitant pažeidžiamus asmenis, kreditoriumi gali būti bet kuris kitas asmuo, turintis teisę gauti tos rūšies šeimos išlaikymą.

94. 36 straipsnyje nustatyta, kad kai kuriuose Konvencijos skirsniuose sąvoka „kreditorius" apima viešąjį subjektą. Viešasis subjektas kreditoriumi gali būti tik tais atvejais, kai teikiama paraiška dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, vykdymo arba naujo sprendimo dėl išlaikymo priėmimo, kai dėl 20 straipsnio 4 dalyje nurodytų priežasčių atsisakoma vykdyti galiojantį sprendimą.

Žr. Konvencijos 3, 10 ir 36 straipsnius.

Skolininkas

95. 3 straipsnyje skolininkas apibrėžiamas kaip asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis mokėtų išlaikymo išmokas. Skolininku gali būti tėvas (motina), sutuoktinis arba bet kuris kitas asmuo, pagal vietos, kurioje buvo priimtas sprendimas, teisę turintis pareigą mokėti išlaikymo išmokas. Kai kuriose valstybėse šis asmuo vadinamas išlaikymo išmokų mokėtoju, asmeniu, kuris įpareigotas mokėti išlaikymo išmokas, neglobojančiu (-ia) arba kartu negyvenančiu (-ia) tėvu (motina). Viešasis subjektas, pvz., socialinių paslaugų agentūra, negali būti skolininku.

96. Jeigu susitariančioji valstybė išplečia Konvencijos taikymo sritį ir į ją įtraukia kitas šeimos išlaikymo formas, skolininku taip pat gali būti bet kuris asmuo, kuris privalo mokėti tokios formos šeimos išlaikymą arba iš kurio reikalaujama, kad jis mokėtų tokios formos šeimos išlaikymą.

Žr. Konvencijos 3 ir 10 straipsnius.

Sprendimas

97. Sąvoka „sprendimas" Konvencijoje apibrėžiama kalbant apie paraiškas dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, vykdymo ir apie kai kurių rūšių prašymus, teikiamus kompetentingoms institucijoms.

[36] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 66 punktą.

98. Sprendime nustatoma skolininko prievolė mokėti išlaikymo išmokas, be to, jame taip pat gali būti numatytas automatinis sumos indeksavimas, reikalavimas sumokėti su išlaikymu susijusius įsiskolinimus, išlaikymas atgaline data arba palūkanos ir nustatytos sąnaudos arba išlaidos[37].

99. Pavyzdžiui, sąvoka apima sprendimo, kurį paprastai priima teisminė institucija ir kuris yra nurodomas galutiniame teismo sprendime arba nutartyje, rūšį. Ši sąvoka taip pat apima administracinės institucijos sprendimus, jeigu jie atitinka 19 straipsnio 3 dalyje nustatytus kriterijus. Todėl administracinėje sistemoje veikiančios vaiko išlaikymo agentūros atlikti vertinimai pateks į Konvencijos taikymo sritį, jeigu atitinka šiuos kriterijus.

Žr. Konvencijos 3 ir 19 straipsnius.

Pareiškimas

100. Pareiškimas yra oficiali susitariančiosios valstybės pozicija dėl tam tikrų Konvencijos straipsnių arba reikalavimų. Pareiškimai aptariami 63 straipsnyje. Pavyzdžiui, valstybė gali pareikšti, kad sutuoktinių išmokoms Konvencija bus taikoma visa apimtimi, kaip nustatyta 2 straipsnio 3 dalyje. Pareiškimus valstybė gali daryti sudarydama Konvenciją arba bet kuriuo metu po jos sudarymo. Pareiškimus taip pat galima tikslinti arba keisti. Valstybės pateiktoje šalies apibūdinimo formoje nurodomi tos valstybės padaryti pareiškimai, kurie taip pat skelbiami Hagos konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis".

Žr. Konvencijos 63 straipsnį.

Žr. vadovo 3 skyrių.

Sprendimo paskelbimas vykdytinu

101. Sprendimo paskelbimas vykdytinu yra mechanizmas, kuriuo kai kuriose valstybėse galima naudotis siekiant užtikrinti, kad užsienio sprendimas turėtų tokią pat galią (atsižvelgiant į vidaus teisėje nustatytas ribas), kaip ir toje valstybėje priimtas sprendimas. Sprendimo paskelbimas vykdytinu skiriasi nuo pareiškimo dėl sprendimo vykdytinumo, nes pastarasis pareiškimas – tai dokumentas, kuriame nurodoma, kad sprendimas yra vykdytinas kilmės valstybėje, ir jis turi būti pridedamas prie dokumentų, pateikiamų kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, rinkinio.

Žr. Konvencijos 23 straipsnio 2 dalį ir 25 straipsnio 1 dalies b punktą.

Žr. vadovo 7 ir 8 skyrius.

Sprendimo priėmimas

102. Ši sąvoka vartojama nurodant sprendimo dėl išlaikymo gavimo procesą, kai nepriimtas joks sprendimas dėl išlaikymo arba galiojantis sprendimas dėl išlaikymo dėl kurios nors priežasties negali būti pripažįstamas arba vykdomas. Priimant sprendimą taip pat gali būti nustatoma tėvystė ar motinystė, jeigu to reikia sprendimui dėl išlaikymo priimti.

Žr. Konvencijos 10 straipsnį.

Žr. vadovo 10 skyrių.

[37] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 434–437 punktus.

Tėvystės ar motinystės nustatymas

103. Nustatant tėvystę ar motinystę, daroma išvada dėl vaiko biologinių arba teisinių tėvų siekiant išspręsti išlaikymo klausimus. Pagal Konvenciją tėvystę ar motinystę dažnai siekiama nustatyti teikiant paraišką dėl sprendimo dėl išlaikymo priėmimo, nors tai taip pat galima padaryti teikiant prašymą imtis specialiųjų priemonių pagal 7 straipsnį[38]. Nors tėvystė ar motinystė gali būti nustatoma atliekant genetinį tyrimą, ją taip pat galima nustatyti vadovaujantis teisinėmis prielaidomis, pvz., šalių santuoka arba gyvenimas kartu prieš gimstant vaikui, arba tėvui sutinkant su tėvyste arba ją pripažįstant.

Žr. Konvencijos 7 ir 10 straipsnius.

Žr. vadovo 1 ir 10 skyrius.

***Ex officio* peržiūra**

104. *Ex officio* peržiūra yra peržiūros forma, kurią savo iniciatyva gali naudoti kompetentinga institucija byloje dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Galimybė atlikti peržiūrą nustatyta 23 straipsnio 4 dalyje ir 24 straipsnio 4 dalyje[39]. Nė viena iš šalių neturi teisės teikti pastabų dėl peržiūros.

105. Išskyrus atvejus, kai prašomoji valstybė pareiškė, kad naudosis 24 straipsnyje aprašytu procesu, pagal 23 straipsnį atliekant *ex officio* peržiūrą gali būti nagrinėjama, ar sprendimo užregistravimas vykdyti arba sprendimo paskelbimas vykdytinu būtų aiškiai nesuderinamas su viešąja tvarka.

106. Jeigu naudojamasi 24 straipsnyje aprašytu alternatyviu procesu, *ex officio* peržiūra bus šiek tiek kitokia, nes kompetentinga institucija gali remtis papildomais nagrinėjimo pagrindais.

Žr. 5 skyrių, kuriame pateikta išsami informacija apie šį procesą.

Žr. Konvencijos 12 straipsnio 8 dalį, 23 straipsnio 4 dalį ir 24 straipsnio 4 dalį.

Žr. vadovo 7 skyrių.

Išskaitymas

107. Išskaitymas reiškia, kad vykdymo institucija perima lėšas, kurios priešingu atveju būtų išmokamos skolininkui. Pranešime apie išskaitymą arba nutartyje dėl išskaitymo reikalaujama, kad asmuo arba organizacija, kuri turėtų mokėti lėšas skolininkui, jas mokėtų vykdymo institucijai, kuri jas perves išlaikymo kreditoriui. Kai kuriose valstybėse išskaitymas vadinamas lėšų areštu arba perėmimu.

Žr. Konvencijos 34 straipsnį.

Žr. vadovo 12 skyrių.

Nuolatinė gyvenamoji vieta

108. Sąvoka nuolatinė gyvenamoji vieta Konvencijoje neapibrėžta[40]. Ji vartojama daugumoje Konvencijos straipsnių, kuriuose aptariama, ar sprendimas gali būti pripažįstamas ar vykdomas. Atsižvelgiant į konkrečias kiekvienos bylos faktines aplinkybes, bus nustatoma, ar asmuo nuolat gyvena valstybėje. Nuolatinės gyvenamosios vietos nustatymas gali būti pagrįstas tokiomis faktinėmis aplinkybėmis, kaip vieta, kurioje asmuo gyvena, kurioje yra asmens pirmoji (arba pagrindinė) gyvenamoji vieta, kurioje jis dirba arba lanko mokyklą. Vien buvimas valstybėje nebus pakankamas pagrindas nuolatinei gyvenamajai vietai nustatyti.

---

[38] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 174 punktą.
[39] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 500 punktą.
[40] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 63 ir 444 punktus.

Žr. Konvencijos 20 straipsnio 1 dalies a punktą.

Jurisdikcija

109. Ginčydamas arba apskųsdamas sprendimą, kuriuo sprendimas pripažįstamas arba pripažįstamas ir vykdomas, atsakovas gali teigti, kad netenkinami 20 straipsnyje nustatyti sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindai. Šie sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindai ir šiomis aplinkybėmis pateikiama nuoroda į jurisdikciją yra susiję su ryšiais, kuriais turi būti saistomos šalys ir valstybė, kurioje yra sprendimo priėmėjas. Pavyzdžiui, teismas gali turėti jurisdikciją priimti sprendimą dėl išlaikymo, jeigu abu tėvai gyvena toje valstybėje. Todėl šiuo pagrindu priimtas sprendimas gali būti pripažįstamas ir vykdomas.

Žr. Konvencijos 20 ir 21 straipsnius.

Legalizavimas

110. Sąvoka „legalizavimas" vartojama aprašant tam tikrus oficialius teisinius procesus. Legalizavimas reiškia, kad patikrinamas parašo autentiškumas, dokumentą pasirašiusio asmens įgaliojimai veikti ir, kai tinkama, dokumente esančio antspaudo arba spaudo tapatybė. Legalizavimas nėra susijęs su tikrinamo (t. y. legalizuojamo) dokumento turiniu. 41 straipsnyje nustatyta, kad pagal Konvenciją nagrinėjamose bylose negali būti reikalaujama jokių legalizavimo arba analogiškų formalumų, įskaitant apostilės naudojimą[41].

Žr. Konvencijos 41 straipsnį.

Turto areštas

111. Turto areštas yra teisinis nurodymas arba reikalavimas, kuris gali būti nukreiptas į asmens turtą. Kai kuriose valstybėse turto areštas gali būti nukreiptas į skolininko, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas, turtą, įskaitant žemę ir transporto priemones. Jeigu turtas parduodamas, su išlaikymu susiję įsiskolinimai gali būti išieškomi iš pajamų, gautų pardavus turtą.

Žr. Konvencijos 34 straipsnį.

Žr. vadovo 12 skyrių.

Išlaikymas

112. Išlaikymas apima paramą vaikams, sutuoktiniui arba partneriui ir išlaidas, susijusias su vaikų arba sutuoktinio ir (arba) partnerio priežiūra. Pagal Konvenciją valstybė taip pat gali išplėsti išlaikymą – jį taikyti paramos prievolėms, kylančioms iš kitų šeiminių santykių formų.

113. Išlaikymo išmokas skolininkas moka kreditoriui. Išlaikymo išmokos gali būti mokamos periodiškai, išmokamos vienkartine suma arba vietoj jų perduodant turtą; tai priklauso nuo valstybės, kurioje priimamas sprendimas, teisės[42].

Žr. Konvencijos 2 straipsnį.

Susitarimas dėl išlaikymo

114. Pagal 30 straipsnį susitarimas dėl išlaikymo gali būti pripažįstamas ir vykdomas, jeigu jis yra vykdytinas kaip valstybės, kurioje buvo sudarytas, sprendimas, o taikant 10 straipsnį, kuriame nurodytos paraiškų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo rūšys, sąvoka „sprendimas" apima susitarimą dėl išlaikymo[43].

---

[41] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 614 punktą.
[42] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 65 punktą.
[43] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 554 punktą.

115. Susitarimas dėl išlaikymo 3 straipsnyje apibrėžiamas kaip rašytinis susitarimas dėl išlaikymo išmokų mokėjimo, kurį kompetentinga institucija gali peržiūrėti ir keisti ir

- kurį kompetentinga institucija oficialiai sudarė ar įregistravo kaip autentišką dokumentą arba
- kuris yra autentifikuotas, sudarytas, įregistruotas arba pateiktas kompetentingai institucijai.

116. Todėl apibrėžtis apima tiek autentiškus dokumentus, kurie naudojami kai kuriose valstybėse, tiek privačius susitarimus, kurie naudojami kitose valstybėse. Pavyzdžiui, tėvų santuokos nutraukimo bylos metu sudarytas susitarimas dėl išlaikymo arba sprendimas, priimtas užbaigus tėvų taikinimo procesą, gali būti laikomas susitarimu dėl išlaikymo ir vykdomas pagal Konvenciją, jeigu atitinka minėtus kriterijus.

117. Valstybė gali padaryti išlygą ir nurodyti, kad nepripažins susitarimų dėl išlaikymo.

Žr. Konvencijos 3 ir 30 straipsnius.

Žr. vadovo 7 skyrių.

Sprendimas dėl išlaikymo

Žr. Sprendimas.

Išteklių patikrinimas

118. Konvencijoje nustatyta, kad kai kuriose situacijose valstybė, siekdama nustatyti, ar pareiškėjas turi teisę gauti teisinę pagalbą pagal Konvenciją nagrinėjamoje byloje ir ar ši pagalba pareiškėjui arba šaliai bus teikiama nemokamai, gali patikrinti išteklius. Atliekant išteklių patikrinimą paprastai aiškinamasi, kokias pajamas gauna pareiškėjas ir kokį turtą jis turi, arba nagrinėjamos kitos finansinės aplinkybės, kurios turės poveikį pareiškėjo galimybei sumokėti už teisinę pagalbą.

119. Pagal 16 straipsnį nagrinėjant tam tikras paraiškas galima patikrinti vaiko išteklius, be to, tokiu atveju aiškinamasi, kokių lėšų turi vaikas, o ne tėvas ar motina, ir nagrinėjamos būtent su vaiku susijusios aplinkybės, be to, kai kurios valstybės išteklius gali tikrinti siekdamos nustatyti, ar būtina suteikti nemokamą teisinę pagalbą.

Žr. Konvencijos 16 ir 17 straipsnius.

Žr. vadovo 3 skyrių.

Paraiškos pagrįstumo tikrinimas

120. Konvencijoje nustatyta, kad kai kuriose situacijose valstybė, siekdama nustatyti, ar pareiškėjui reikia teikti nemokamą teisinę pagalbą pagal Konvenciją nagrinėjamoje byloje, gali tikrinti paraiškos pagrįstumą. Tikrinant paraiškos pagrįstumą, paprastai paraiška peržiūrima iš esmės arba nustatoma, ar paraiška bus tenkinama, be to, atsižvelgiama į tokius aspektus kaip paraiškos teisinis pagrindas ir tai, ar tikėtina, kad, išnagrinėjus faktines bylos aplinkybes, bus priimtas teigiamas sprendimas. Svarstomus klausimus tikrinant paraiškos pagrįstumą nustatys patikrinimą atliekanti valstybė.

Žr. Konvencijos 15 straipsnio 2 dalį ir 17 straipsnio a punktą.

Žr. vadovo 3 skyrių.

Sprendimo keitimas

121. Sprendimo keitimas – procesas, kai pakeičiamas priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Kai kuriose valstybėse tai vadinama paraiška dėl sprendimo sąlygų keitimo arba paraiška dėl sprendimo keitimo. Sprendimo keitimas gali būti susijęs su išlaikymo išmokos dydžiu, išlaikymo išmokos mokėjimo periodiškumu arba kuria nors kita sprendimo dėl išlaikymo sąlyga. Pagal Konvenciją sąvoka „sprendimo keitimas" taip pat reiškia naujo sprendimo priėmimą, kai prašomosios valstybės teisėje nenumatyta užsienio sprendimo keitimo procedūra ir pagal šią teisę galima priimti tik naują sprendimą[44]. Paraišką dėl sprendimo keitimo gali teikti tiek kreditorius pagal 10 straipsnio 1 dalies *e* arba *f* punktą, tiek skolininkas pagal 10 straipsnio 2 dalies *b* arba *c* punktą.

Žr. Konvencijos 10 ir 18 straipsnius.

Žr. vadovo 11 skyrių.

Nuolatinis biuras / Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencija

122. Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencija (toliau – Hagos konferencija) yra tarptautinė tarpvyriausybinė organizacija, kuri rengia ir administruoja daugiašales teisines priemones, skatina tarptautinį teisminį ir administracinį bendradarbiavimą privatinės teisės, visų pirma šeimos ir vaikų apsaugos, civilinio proceso ir komercinės teisės srityse.

123. Nuolatinis biuras yra Hagos konferencijos sekretoriatas, atsakingas už kasdieninį organizacijos darbą.

124. Pagal Konvenciją susitariančiosios valstybės privalo pateikti Nuolatiniam biurui 57 straipsnyje nurodytą informaciją ir nurodyti, kaip toje valstybėje bus įgyvendinami Konvencijos reikalavimai. Nuolatinis biuras taip pat renka informaciją, įskaitant su Konvencijos taikymu susijusią statistiką ir teismų praktiką.

Žr. Konvencijos 54 ir 57 straipsnius.

Asmens duomenys / asmeninė informacija

125. Asmens duomenys yra asmeninė informacija, kuri apie asmenį renkama, naudojama arba atskleidžiama nagrinėjant bylas pagal Konvenciją. Asmens duomenys yra susiję su informacija apie tapatybę, pvz., gimimo data, asmens adresas, pajamos ir informacija apie asmens darbovietę, taip pat nacionaliniai arba valstybės suteikti identifikatoriai, pvz., socialinio draudimo numeriai, socialinės apsaugos numeriai, asmens sveikatos numeriai ir panašūs su asmeniu susiję unikalūs numeriai[45].

126. Pagal Konvenciją asmens duomenys gali būti naudojami tik tuo tikslu, kuriuo jie buvo surinkti arba perduoti, be to, duomenų konfidencialumas turi būti užtikrinamas pagal informaciją tvarkančios valstybės teisę. Asmens duomenų arba asmeninės informacijos atskleidimas yra draudžiamas tais atvejais, kai toks atskleidimas pakenktų asmens sveikatai, saugumui arba laisvei[46].

Žr. Konvencijos 38, 39 ir 40 straipsnius.

Žr. vadovo 3 skyrių.

Protokolas dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės

127. *2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolas dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės* yra tarptautinis dokumentas, kuriame nustatytos bendrosios taisyklės dėl taikytinos teisės, kurios papildo *2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo*. Kai kurios valstybės, kurios yra Konvencijos

[44] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 264 punktą.
[45] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 605 punktą.
[46] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 608 punktą.

šalys, taip pat gali būti Protokolo pasirašančiosiomis šalimis ir jos taikys Protokolą bylose dėl išlaikymo.

Žr. vadovo 5, 10 ir 11 skyrius.

Laikinosios priemonės

128. Laikinosios priemonės yra nustatytos Konvencijos 6 straipsnio 2 dalies *i* punkte ir 7 straipsnyje. Dėl laikinųjų priemonių valstybėje pradedama procedūra siekiant apsaugoti paraiškos dėl išlaikymo nagrinėjimo rezultatą. Pavyzdžiui, laikinąsias priemones galima taikyti siekiant užkirsti kelią turto pardavimui arba uždrausti skolininkui išvykti iš valstybės ir taip išvengti dalyvavimo byloje dėl išlaikymo[47].

Žr. Konvencijos 6 ir 7 straipsnius.

Žr. vadovo 1 ir 3 skyrius.

Viešasis subjektas

129. Sąvoka „viešasis subjektas" Konvencijoje vartojama dviem skirtingais atvejais.

130. Pagal 36 straipsnį viešasis subjektas yra vyriausybės institucija, kuri tik tam tikromis aplinkybėmis veikdama kaip kreditorius gali pateikti paraišką dėl išlaikymo. Viešasis subjektas gali inicijuoti paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo arba dėl sprendimo vykdymo pagal 10 straipsnio 1 dalies *a* ir *b* punktus. Jis taip pat gali inicijuoti paraišką dėl sprendimo priėmimo tomis aplinkybėmis, kai priimtas sprendimas negali būti pripažįstamas dėl 20 straipsnio 4 dalyje išvardytų priežasčių[48].

131. Kad galėtų pateikti paraišką, viešasis subjektas turi veikti kaip kreditorius arba siekti kompensuoti išmokas, kurios mokamos vietoj išlaikymo.

132. Konvencijos 6 straipsnio 3 dalyje taip pat minimi viešieji subjektai ir šiuo atveju viešieji subjektai yra tokios institucijos, kurioms pagal valstybės įstatymus leidžiama vykdyti centrinės institucijos funkcijas. Už šių funkcijų vykdymą atsakingo viešojo subjekto veiklos priežiūrą turi vykdyti kompetentingos valstybės institucijos, o apie jų dalyvavimą nagrinėjant bylas pagal Konvenciją turi būti pranešta Hagos konferencijos Nuolatiniam biurui.

Žr. Konvencijos 6 straipsnio 3 dalį ir 36 straipsnį.

Ratifikavimas

133. Ratifikavimas yra viena iš priemonių, kuria naudodamasi valstybė gali tapti Konvencijos šalimi. 60 straipsnyje nustatyta, kada įsigalioja Konvencija (praėjus trims mėnesiams nuo antro ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumento deponavimo dienos) ir kada ji pradeda galioti konkrečioje susitariančiojoje valstybėje. Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos svetainėje rodoma, kurios valstybės tapo Konvencijos susitariančiosiomis valstybėmis.

Žr. Konvencijos 58 ir 60 straipsnius.

Sprendimo pripažinimas

134. **Sprendimo dėl išlaikymo pripažinimas yra valstybės** kompetentingos institucijos **naudojama procedūra**, per kurią patvirtinamos su išlaikymu susijusios teisės ir prievolės, kurias nustatė sprendimą priėmusios kilmės valstybės institucija, ir šiam sprendimui suteikiama įstatymo galia[49]. Dažniausiai pareiškėjas taip pat prašys vykdyti sprendimą, todėl jis teiks paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo. Tačiau pareiškėjas gali kreiptis tik dėl sprendimo pripažinimo. Pagal 26 straipsnį paraiškai dėl sprendimo pripažinimo bus taikomi tokie patys reikalavimai, kaip ir paraiškai dėl

[47] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 176 punktą.
[48] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 590 punktą.
[49] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 429 punktą.

sprendimo pripažinimo ir vykdymo, išskyrus tai, kad šiuo atveju nereikalaujama, kad sprendimas būtų vykdomas kilmės valstybėje, jis paprasčiausiai galioja toje valstybėje.

Žr. Konvencijos 19–28 straipsnius.

Sprendimo pripažinimas ir vykdymas

135. Priimtų sprendimų dėl išlaikymo pripažinimas ir vykdymas yra vienas pagrindinių Konvencijoje numatytų procesų. Sprendimo pripažinimo ir vykdymo tikslas – sudaryti sąlygas vienoje valstybėje priimtam sprendimui galioti arba jį vykdyti kitoje susitariančiojoje valstybėje[50]. Dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo proceso kreditoriui nebereikia gauti naujo sprendimo valstybėje, kurioje jis turi būti vykdomas, o prašomajai valstybei leidžiama vykdyti priimtą sprendimą.

Žr. Konvencijos 19–28 straipsnius.

Žr. vadovo 7 skyrių.

Prašančioji centrinė institucija ir prašomoji centrinė institucija

136. Prašančioji centrinė institucija yra valstybės, kurioje inicijuojama paraiška arba prašymas, centrinė institucija. Ši centrinė institucija perduos paraišką prašomajai centrinei institucijai, kuri peržiūrės paraišką ir nusiųs jį kompetentingai institucijai, kad ši iki galo išnagrinėtų paraišką. Centrinės institucijos pareigos išvardytos Konvencijos 7 straipsnyje.

Žr. Konvencijos 7 straipsnį.

Prašančioji valstybė ir prašomoji valstybė

137. ***Prašančioji valstybė*** – valstybė, kurioje gyvena pareiškėjas ir kurioje pagal Konvenciją inicijuojama paraiška arba prašymas. Paprastai tai yra atsakovo gyvenamosios vietos valstybė[51].

Žr. Konvencijos 10 ir 12 straipsnius.

Išlyga

138. Išlyga yra oficialus susitariančiosios valstybės pareiškimas, kurį pagal Konvenciją leidžiama padaryti tam tikromis aplinkybėmis ir kuriame nurodoma, kad Konvencijos taikymas toje valstybėje bus kokiu nors būdu ribojamas. Pavyzdžiui, valstybė gali padaryti išlygą, kad nepripažins susitarimų dėl išlaikymo. Išlygų darymo procesas reglamentuojamas 62 straipsnyje. Pateikdama šalies apibūdinimo formą, valstybė nurodys padarytas išlygas. Išsamų visų išlygų, kurias padarė konkreti valstybė, galima rasti Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis".

Žr. Konvencijos 62 straipsnį.

Žr. vadovo 3 skyrių.

Atsakovas

139. Atsakovas yra asmuo, kuris pagal Konvenciją atsakys arba teiks pastabas dėl paraiškos arba skundo. Atsakovu gali būti kreditorius arba skolininkas.

---

[50] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 490 punktą.

[51] Sąvokos „prašomoji valstybė" ir „prašančioji valstybė" nėra apibrėžtos nei Konvencijoje, nei aiškinamajame rašte. Žr. aiškinamojo rašto 64 punktą. Konvencijos 9 straipsnyje sąvoka „gyvenamoji vieta" apibrėžiama tik šio straipsnio taikymo tikslais. Žr. aiškinamojo rašto 228 punktą.

Žr. Konvencijos 11, 23 ir 24 straipsnius.

Specialiosios priemonės

140. Specialiosios priemonės yra susijusios su tam tikromis 7 straipsnyje išvardytomis administracinio bendradarbiavimo pareigomis, dėl kurių viena centrinė institucija gali teikti prašymą kitai centrinei institucijai. Prašymas bus teikiamas atskirai nuo paraiškos dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, priėmimo, vykdymo arba keitimo. Specialiosios priemonės, kurias galima prašyti taikyti, apima pagalbą, susijusią su:

- skolininko arba kreditoriaus buvimo vietos nustatymu;
- informacijos apie kreditoriaus arba skolininko pajamas ir finansinę padėtį, įskaitant informaciją apie turto buvimo vietą, gavimu;
- vaiko tėvo ar motinos nustatymu;
- dokumentų arba įrodymų gavimu;
- dokumentų įteikimu;
- laikinųjų priemonių taikymu.

Žr. Konvencijos 7 straipsnį.

Žr. vadovo 1 ir 3 skyrius.

Valstybė

Žr. Susitariančioji valstybė.

Kilmės valstybė

141. Ši sąvoka vartojama, kai kalbama apie valstybę, kurioje buvo priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Kilmės valstybė gali sutapti arba nesutapti su dabartinės pareiškėjo arba atsakovo gyvenamosios vietos valstybe. Žinoti, kuri valstybė yra kilmės valstybė, svarbu tuomet, kai siekiama nustatyti, pvz., kuri kompetentinga institucija turi padaryti pareiškimą dėl sprendimo vykdytinumo, susijusio su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Kilmės valstybė taip pat gali būti vadinama išduodančiąja valstybe.

142. Susitarimo dėl išlaikymo atveju kilmės valstybė dažniausiai bus valstybė, kurioje susitarimas buvo sudarytas arba įformintas.

Žr. Konvencijos 11, 20, 25 ir 30 straipsnius.

Pareiškimas dėl sprendimo vykdytinumo

143. Šio dokumento reikalaujama pagal Konvenciją teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, siekiant nustatyti, ar sprendimas yra vykdytinas jį priėmusioje valstybėje (kilmės valstybė). Kai kuriose valstybėse pareiškimą dėl sprendimo vykdytinumo kompetentinga institucija padarys dokumente, kuriame nurodys, kad sprendimas turi „įstatymo galią", o tai reiškia, kad jis gali būti vykdomas toje valstybėje. Pareiškimas dėl sprendimo vykdytinumo skiriasi nuo sprendimo paskelbimo vykdytinu – tai yra vienas iš mechanizmų, kuriuo galima pasinaudoti siekiant kai kuriose valstybėse pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą[52].

Žr. Konvencijos 23 straipsnio 2 dalį ir 25 straipsnio 1 dalies b punktą.

Žr. vadovo 7 skyrių.

[52] Kai kuriose valstybėse gali būti vartojama frazė *attestation de la force de chose jugée*, kuri reiškia, kad sprendimas toje valstybėje turi įstatymo galią.

Pareiškimas apie tinkamą pranešimą

144. Šio dokumento reikalaujama pagal Konvenciją teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, kai atsakovas (dažnai tai yra skolininkas) nedalyvavo teismo posėdyje ir jam nebuvo atstovaujama kilmės valstybėje nagrinėjamoje byloje. Šiuo dokumentu patvirtinama, kad atsakovui buvo pranešta apie bylą, kurioje buvo priimtas sprendimas dėl išlaikymo, ir jam buvo suteikta galimybė būti išklausytam arba kad atsakovui buvo įteiktas pranešimas apie sprendimą ir suteikta galimybė ginčyti arba apskųsti sprendimą faktiniu ir teisiniu pagrindu („skundas dėl faktinių aplinkybių ir teisės taikymo“).

Žr. Konvencijos 25 straipsnį.

Žr. vadovo 7 skyrių.

Pažeidžiamas asmuo

145. Pažeidžiamas asmuo Konvencijos 3 straipsnyje apibrėžiamas kaip asmuo, kuris dėl pablogėjusių arba nepakankamų asmeninių gebėjimų nepajėgia savęs išlaikyti. Konvencija pažeidžiamiems asmenims taikoma tik tuo atveju, jeigu prašančioji ir prašomoji valstybės pagal 2 straipsnio 3 dalį pareiškė išplėsiančios Konvencijos taikymo sritį ir į ją įtrauksiančios ir šiuos asmenis.

Žr. Konvencijos 2 straipsnį.

Žr. vadovo 3 skyrių.

3 skyrius. Bendro taikymo klausimai: 2007 m. Konvencija ir 2009 m. Reglamentas

I. Šio skyriaus tikslas

146. Gavus kiekvieną pagal Konvenciją ir Reglamentą pateiktą paraišką, tiesioginį prašymą arba bet kokį prašymą imtis specialiųjų priemonių, kyla daugybė bendrų klausimų, kuriuos reikės išspręsti, ir pasikartojančių užduočių, kurias reikės atlikti. Visų pirma svarbiausia nustatyti, ar paraiškai arba prašymui taikoma Konvencija, *ar* Reglamentas, todėl reikia įvertinti materialinę ir geografinę abiejų dokumentų taikymo sritį ir taikymo sritį laiko atžvilgiu. Nors Konvencija ir Reglamentas turi daug panašumų, juose nustatyti atskiri ir savarankiški teisiniai režimai ir susijusiose bylose šie dokumentai bus taikomi atskirai pagal atitinkamas jų taikymo sritį reglamentuojančias nuostatas, kurios aprašytos šio skyriaus I dalyje.

147. Apskritai Reglamentas bus taikomas tarpvalstybinėms išlaikymo byloms, kuriose dalyvauja Europos Sąjungos valstybės narės, o Konvencija bus taikoma tarptautinėms byloms, kuriose dalyvauja Europos Sąjungos valstybė narė ir Europos Sąjungai nepriklausanti valstybė, kuri yra Konvencijos susitariančioji valstybė. Tačiau Konvencija Europos Sąjungos valstybių narių ir Europos Sąjungai nepriklausančių Konvencijos susitariančiųjų valstybių santykiams bus taikoma tik Europos Sąjungai tapus Konvencijos šalimi ir Konvencijai įsigaliojus Europos Sąjungai[53]. Taip pat numatoma, kad Europos Sąjunga Konvencijos šalimi taps kažkuriuo metu 2014 m. (taip pat žr. II.C skirsnį). Kalbant apie Europos Sąjungai nepriklausančias valstybes, pažymėtina, kad Konvencija bus taikoma Konvencijos susitariančiosioms valstybėms.

148. Reikėtų pabrėžti, kad Europos Sąjungos valstybėse narėse Reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės ir taisyklės, kuriomis reglamentuojama taikytina teisė (galiojančios valstybėse narėse, kurios yra saistomos 2007 m. Hagos protokolo), bus taikomos visuotinai visoms byloms, kurios patenka į materialinę Reglamento taikymo sritį ir taikymo sritį laiko atžvilgiu, t. y. įskaitant visas ne Europos Sąjungos valstybėse iškeltas bylas. Daugiau informacijos apie Reglamento ir 2007 m. Hagos protokolo (kuris į Reglamentą perkeltas pateikiant nuorodą 15 straipsnyje) jurisdikcijos taisykles galima rasti atitinkamai 4 ir 5 skyriuose.

149. Jeigu paraiška arba prašymas nepatenka į Konvencijos arba Reglamento taikymo sritį, tuomet šiame vadove išdėstytos taisyklės netaikomos. Tačiau kiti tarptautiniai dokumentai, kuriais reglamentuojamas išlaikymo išmokų išieškojimas, vis tiek gali būti taikomi (žr. I dalies I.B skirsnį). 3 skyriaus I dalyje nurodyti veiksniai, kuriai remiantis bus nustatoma, ar paraiška arba tiesioginis prašymas patenka į Konvencijos ar Reglamento taikymo sritį.

150. 3 skyriaus II dalyje aptariami visoms Konvencijoje ir Reglamente nustatytoms procedūroms bendri klausimai – susirašinėjimo kalbai taikomos taisyklės, poreikis išversti dokumentus ir sprendimus, asmeninės informacijos apsauga, reikalavimas užtikrinti galimybę veiksmingai pasinaudoti procedūromis, laikinosios ir apsaugos priemonės, dokumentų įteikimas ir įrodymų rinkimas užsienyje.

[53] Danija nedalyvauja Europos Sąjungai pasirašant Konvenciją (žr. 59 išnašą).

I dalis. 2007 m. Konvencijos ir 2009 m. Reglamento taikymo sritis

I. Bendri klausimai, susiję su 2007 m. Konvencijos ir 2009 m. Reglamento taikymo sritimi

A. 2007 m. Konvencija ir 2009 m. Reglamentas nedaro jokio poveikio šeimos santykiams

151. Svarbu atsižvelgti į tai, kad Konvencijoje, Reglamente ir Protokole (žr. 5 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie 2007 m. Hagos protokolą) nereglamentuojami pagrindiniai šeimos, tėvystės ar motinystės, ar kiti santykiai, dėl kurių gali atsirasti išlaikymo prievolės, taip pat nedaromas poveikis tokiems santykiams. Santykių, dėl kurių gali atsirasti išlaikymo prievolės, buvimas ir pobūdis bus nustatomas vadovaujantis pagal vidaus teisę (kai tinkama, įskaitant tarptautinės privatinės teisės vidaus taisykles) nustatyta teise, taikytina bylose, kuriose nustatomi tokie santykiai, arba pagal teisę, taikytiną tais atvejais, kai tokie santykiai nustatomi pagal galiojančius įstatymus[54].

152. Reglamento 22 straipsnyje nustatyta:

> „Teismo sprendimo dėl išlaikymo pripažinimas ir vykdymas pagal šį reglamentą jokiu būdu nereiškia šeimos santykių, tėvystės ar motinystės, santuokos ar giminystės, kuriais grindžiama išlaikymo prievolė, dėl kurios buvo priimtas teismo sprendimas, pripažinimo."

153. Nors Konvencijoje nėra Reglamento 22 straipsniui analogiško straipsnio, joje nėra ir jokių nuostatų, kuriomis remiantis būtų galima daryti priešingą išvadą. Tačiau Konvencijos 2 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad Konvencijos nuostatos taikomos vaikams „nepaisant jų tėvų šeiminės padėties".

154. Tačiau tiek Konvencijoje, tiek Reglamente numatyta galimybė teikti paraiškas dėl išlaikymo nustatymo, kuriose taip pat gali būti prašoma nustatyti tėvystę ar motinystę (Konvencijos 10 straipsnio *c* punktas ir Reglamento 56 straipsnio *c* punktas), o centrinės institucijos įpareigojamos prireikus teikti pagalbą nustatant tėvystę ar motinystę (Konvencijos 6 straipsnio *h* punktas ir Reglamento 51 straipsnio *h* punktas) (žr. 1 skyriaus I.B ir III.B skirsnius).

B. Kiti su išlaikymu susiję tarptautiniai dokumentai arba susitarimai

155. Kompetentingos institucijos turėtų žinoti, kad tais atvejais, kai Reglamentas ir Konvencija nėra taikomi, gali būti taikomi kiti tarptautiniai dokumentai arba susitarimai dėl tarpvalstybinio išlaikymo išieškojimo. Pavyzdžiui, anksčiau sudaryti toliau nurodyti tarptautiniai dokumentai, kuriais reglamentuojamas tarpvalstybinis išlaikymo išmokų išieškojimas:

- *1956 m. birželio 20 d. Niujorke* sudaryta Jungtinių Tautų *konvencija dėl išlaikymo išieškojimo užsienyje* (toliau – 1956 m. JT konvencija)[55];

- *1973 m. spalio 2 d. Hagos konvencija dėl sprendimų, susijusių su išlaikymo pareigomis, pripažinimo ir vykdymo* (toliau – 1973 m. Konvencija)[56];

---

[54] Tačiau žr. Protokolo aiškinamąjį raštą (5 išnaša, p. 10), kuriame nurodyti atvejai, kada tam tikros valstybės gali nuspręsti taikyti Protokolą aiškindamosi šeimos santykių buvimo klausimą, kylantį kaip preliminarų nagrinėjant bylą, kurios pagrindinis dalykas – nustatyti išlaikymo reikalavimą.

[55] [Valstybės pavadinimas] [nėra] 1956 m. JT konvencijos šalis.

[56] [Valstybės pavadinimas] [nėra] 1973 m. Konvencijos šalis.

- *1958 m. balandžio 15 d. Hagos konvencija dėl sprendimų, susijusių su išlaikymo pareigomis, pripažinimo ir vykdymo* (toliau – 1958 m. Konvencija)[57].

156. Kompetentingos institucijos informacijos apie 1956 m. konvencijos susitariančiąsias valstybes gali ieškoti Jungtinių Tautų sutarčių duomenų bazėje (svetainėje http://treaties.un.org), o informacijos apie 1973 m. ir 1958 m. konvencijas – Hagos konferencijos svetainėje (www.hcch.net, skiltyje „Konvencijos" atitinkamai spustelint nuorodas „Konvencija Nr. 23" ir „Konvencija Nr. 9"). 1956 m. JT konvencijos susitariančiųjų valstybių paskirtų perduodančiųjų ir gaunančiųjų agentūrų nuolat atnaujinamą sąrašą galima rasti Hagos konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Konvencijos" spustelint nuorodas „Konvencija Nr. 38" ir „1956 m. Niujorko konvencija".

157. Valstybės taip pat gali būti sudariusios kitas tarptautines, regionines ar dvišales sutartis, kuriose aptariami išlaikymo išmokų išieškojimo klausimai, todėl nacionalinių išlaikymo institucijų turėtų būti prašoma išsiaiškinti, ar tokie susitarimai yra sudaryti.

II. 2007 m. Konvencijos taikymo sritis

A. Materialinės Konvencijos taikymo srities apžvalga

158. Nustatant Konvencijos taikymo paraiškai arba prašymui dėl išlaikymo (paraiška arba prašymas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, vykdymo, priėmimo arba keitimo) ribas labai svarbu suprasti materialinę, arba dalykinę, Konvencijos taikymo sritį. Nesiekiama Konvencijos taikyti kiekvienai paraiškos arba prašymo dėl išlaikymo, kai šalys gyvena skirtingose valstybėse, rūšiai, be to, kiekviena Konvencijos nuostata automatiškai netaikoma bet kokiai pagal Konvenciją pateikiamai paraiškai arba prašymui.

159. Kitaip nei Reglamente, Konvencijoje susitariančiosioms valstybėms leidžiama padarant pareiškimą arba išlygą (Konvencijos 2 straipsnio 2 ir 3 dalys) išplėsti arba riboti pagrindinę jos nuostatų taikymo sritį.

160. Todėl svarbu visų pirma išsiaiškinti, ar konkrečioje situacijoje taikomi Konvencijos skyriai, kuriuose reglamentuojamos administracinio bendradarbiavimo pareigos ir centrinės institucijos funkcijos, įskaitant teisinės pagalbos teikimą ir paraiškų turinį ir perdavimą reglamentuojančias taisykles. Šios pareigos yra išdėstytos Konvencijos II ir III skyriuose.

161. Nustatant materialinę Konvencijos taikymo sritį ir tai, ar atitinkamai paraiškai taikomi II ir III skyriai, pirmiausia vadovaujamasi 2 straipsniu. 2 straipsnyje nustatytos išlaikymo prievolių, kurioms taikoma Konvencija, rūšys ir taikymo srities išplėtimo arba susiaurinimo ribos, kurias susitariančioji valstybė nustatė padarydama pareiškimą arba išlygą.

162. Pareiškimai ir išlygos, kurias, kaip manoma, turi nustatyti Europos Sąjunga tapdama Konvencijos šalimi, aptariami II.C skirsnyje.

[57] [Valstybės pavadinimas] [nėra] 1958 m. Konvencijos šalis.

B. Pagrindinė materialinė taikymo sritis išlaikymo prievolėms

163. Konvencija iš esmės yra taikoma vaiko ir sutuoktinio išlaikymo prievolėms, kaip aprašyta toliau.

1. Vaiko išlaikymas

164. Konvencija plačiausia prasme taikoma vaiko išlaikymui. Visų pirma reikia nurodyti, kad visi Konvencijos skyriai taikomi visoms vaiko **išlaikymo** prievolėms, jeigu:

- išlaikymo prievolė atsirado dėl vaiko ir tėvų giminystės santykių,
- vaikas nėra sulaukęs 21 metų.

Išlaikymas apima paramą vaikams, sutuoktiniui arba partneriui ir išlaidas, susijusias su vaiko arba sutuoktinio / partnerio priežiūra. Pagal Konvenciją valstybė taip pat gali išplėsti išlaikymą – jį taikyti paramos prievolėms, kylančioms iš kitų šeiminių santykių formų.

165. Susitariančiosios valstybės gali išplėsti arba apriboti šią pradinę taikymo sritį padarydamos pareiškimus arba išlygas, kaip aprašyta 3 skirsnyje.

2. Sutuoktinio išlaikymas

166. Konvencijos taikymas sutuoktinio išlaikymui nėra toks platus, palyginti su jos taikymu vaiko išlaikymui.

167. Konvencija visa apimtimi, įskaitant II ir III skyrių nuostatas, visada taikoma paraiškai dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo arba vykdymo, jeigu reikalavimas dėl sutuoktinio išlaikymo pateikiamas kartu su reikalavimu dėl vaiko išlaikymo arba kaip tokio reikalavimo dalis pirmiau aprašytomis aplinkybėmis[58]. Todėl šios paraiškos bus teikiamos abiejų valstybių centrinėms institucijoms ir bus taikomos visos Konvencijos nuostatos, susijusios su centrinėmis institucijomis, pvz., reglamentuojančios pareigas kompetentingai valstybės institucijai teikti naujausią informaciją ir perduoti sprendimus.

168. Tačiau jeigu paraiška yra susijusi tik su sutuoktinio išlaikymu, II ir III skyrių nuostatos paraiškai netaikomos, išskyrus atvejus, kai valstybė, padarydama pareiškimą, išplėtė Konvencijos taikymo sritį ir šiame pareiškime nustatė, kad sutuoktinio išlaikymui taikoma visa Konvencija. Tai reiškia, kad prašymas arba paraiška bus teikiama ne per centrinę instituciją, bet tiesiogiai kitos valstybės kompetentingai institucijai. Šios paraiškos vadinamos tiesioginiais prašymais kompetentingai institucijai (žr. 1 skyriaus III.C skirsnį). Kadangi centrinės institucijos nedalyvauja, jų veiklą reglamentuojančios Konvencijos nuostatos netaikomos, tačiau galioja kitos nuostatos, kurios bus taikomos kompetentingoms institucijoms teikiamiems tiesioginiams prašymams. Visi Konvencijos straipsniai, išskyrus II ir III skyrių straipsnius, visada taikomi sprendimams, susijusiems tik su sutuoktinio išlaikymu.

169. Susitariančioji valstybė gali išplėsti savo centrinės institucijos kompetenciją ir nustatyti, kad ji dalyvauja sprendžiant visus su sutuoktinio išlaikymu susijusius klausimus, kaip aprašyta kitame skirsnyje.

[58] Konvencijoje vartojami žodžiai „pateikiamas kartu su reikalavimu“ dėl vaiko išlaikymo. Tai nebūtinai reiškia, kad su sutuoktiniu susijęs reikalavimas turi būti išsprendžiamas tame pačiame sprendime, tačiau jis turi būti susijęs su tokiu sprendimu arba su reikalavimu dėl vaiko išlaikymo. Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 47 punktą.

3. Išlygos ir pareiškimai

170. 2 straipsnyje aprašyta susitariančiųjų valstybių galimybė riboti arba išplėsti Konvencijos taikymo sritį.

a) Vaiko išlaikymas – vaiko amžius

171. Susitariančioji valstybė gali pagal Konvenciją padaryti **išlygą** dėl Konvencijos taikymo tik jaunesniems nei 18 metų vaikams. Susitariančioji valstybė taip pat gali išplėsti Konvencijos (arba bet kurios jos dalies) taikymo sritį – į ją įtraukti ir vyresnius nei 21 metų vaikus.

Išlyga – oficialus susitariančiosios valstybės pareiškimas, kurį pagal Konvenciją leidžiama padaryti tam tikromis aplinkybėmis ir kuriame nurodoma, kad Konvencijos taikymas toje valstybėje bus kokiu nors būdu ribojamas. Galimybė daryti išlygas nustatyta Konvencijos 62 straipsnyje.

b) Sutuoktinio išlaikymas

172. Susitariančioji valstybė gali padaryti pareiškimą, kuriuo Konvencijos II ir III skyrių taikymo sritis išplečiama į ją įtraukiant kai kurias arba visas paraiškas, susijusias su sutuoktinių išlaikymu. Praktikoje tai reiškia, kad centrinės institucijos pareigos, įskaitant prašymų imtis specialiųjų priemonių teikimą arba reagavimą į juos, ir nuostatos, susijusios su kai kuriomis arba visomis paraiškomis, galios visoms sutuoktinio išlaikymo prievolėms ir prašymams.

c) Kitos šeimos išlaikymo formos

173. Konvencijoje susitariančiosioms valstybėms leidžiama padaryti **pareiškimą**, kuriuo Konvencijos (arba kai kurių jos dalių) taikymo sritis išplečiama į ją įtraukiant kitų rūšių išlaikymą, atsirandantį dėl šeimos santykių. Todėl susitariančioji valstybė galėtų išplėsti Konvencijos taikymo sritį ir ją taikyti išlaikymui, kuris atsiranda dėl giminystės arba kitų šeimos santykių. Susitariančioji valstybė taip pat gali išplėsti Konvencijos taikymo sritį ir ją taikyti pažeidžiamiems asmenims, kaip jie apibrėžti Konvencijoje.

Pareiškimas – oficiali susitariančiosios valstybės pozicija dėl tam tikrų Konvencijos straipsnių arba reikalavimų. Galimybė daryti pareiškimus nustatyta Konvencijos 63 straipsnyje.

d) Susitarimai dėl išlaikymo

174. Susitariančioji valstybė pagal Konvenciją gali padaryti išlygą ir nurodyti, kad nepripažins ir nevykdys **susitarimų dėl išlaikymo**. Padarius tokią išlygą, toje valstybėje galima pripažinti ir vykdyti tik sprendimus dėl išlaikymo, kaip jie apibrėžti Konvencijoje. Valstybė taip pat gali padaryti pareiškimą, kad paraiškos dėl susitarimų dėl išlaikymo pripažinimo ir vykdymo teikiamos tik per jos centrinę instituciją. Žr. Konvencijos 19 straipsnio 4 dalį ir 30 straipsnio 7 dalį.

Susitarimas dėl išlaikymo Konvencijos 3 straipsnyje apibrėžiamas kaip rašytinis susitarimas dėl išlaikymo mokėjimo, kurį oficialiai sudarė arba kaip autentišką dokumentą užregistravo kompetentinga institucija arba kurį autentifikavo, sudarė ar įregistravo kompetentinga institucija arba jis jai buvo pateiktas ir kurį kompetentinga institucija gali peržiūrėti ir pakeisti.

4. Išlygų, kuriomis ribojamas Konvencijos taikymas, poveikis

175. Kaip jau aptarta, susitariančioji valstybė pagal Konvenciją gali padaryti išlygą, kuria ribojamas Konvencijos taikymas. Pagal 2 straipsnio 2 dalį susitariančioji valstybė gali riboti Konvencijos taikymą 18 metų nesulaukusių vaikų išlaikymui. Tai reiškia, kad toje valstybėje Konvencija nebus taikoma paraiškoms, susijusioms su 18 metų ar vyresnių vaikų išlaikymu.

176. Jeigu susitariančioji valstybė padarė išlygą, kuria Konvencijos taikymas toje valstybėje ribojamas jaunesniems nei 18 metų asmenims, ji negali prašyti kitų valstybių

nagrinėti paraiškas dėl 18 metų ar vyresnių vaikų išlaikymo (2 straipsnio 2 dalis ir 62 straipsnio 4 dalis).

177. Informaciją galima rasti Hagos konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis", kurioje nurodyta, ar susitariančioji valstybė padarė kokias nors išlygas dėl Konvencijos taikymo ribojimo.

5. Pareiškimų, kuriais ribojamas Konvencijos taikymas, poveikis

178. Svarbu tai, kad Konvencijos taikymo srities išplėtimas prašomojoje valstybėje ir prašančiojoje valstybėje turi sutapti, kad Konvenciją, atsižvelgiant į išplėstą jos taikymo sritį, būtų galima taikyti abiejose valstybėse. Tai nereiškia, kad abiejose valstybėse visas išplėtimas turi būti vienodas visais aspektais, – pakanka, kad sutaptų tik jo dalis.

179. Pavyzdžiui, jeigu A susitariančioji valstybė (prašančioji valstybė) išplėtė visų Konvencijos straipsnių, įskaitant II ir III skyrius, taikymo sritį, kad jie būtų taikomi byloms, susijusioms su pažeidžiamais asmenimis, tai nesukuria jokios pareigos B susitariančiajai valstybei (prašomajai valstybei) priimti paraišką dėl pažeidžiamo asmens išlaikymo, išskyrus atvejus, kai B šalis, padarydama **pareiškimą,** išplėtė Konvencijos taikymo sritį, kad ji būtų taikoma pažeidžiamų asmenų išlaikymui, o II ir III skyrių taikymo sritį išplėtė, kad jie būtų taikomi paraiškoms dėl pažeidžiamų asmenų išlaikymo. Šiame pavyzdyje A ir B šalių pareiškimai gali būti nevienodi, tačiau jie sutampa atsižvelgiant į paraiškas nustatyti pažeidžiamų asmenų išlaikymą, nes abi valstybės išplėtė Konvencijos taikymo sritį, kad ji apimtų ir paraiškas dėl išlaikymo nustatymo.

> **Pareiškimas** – oficiali susitariančiosios valstybės pozicija dėl tam tikrų Konvencijos straipsnių arba reikalavimų.

180. Informaciją, susijusią su tuo, ar susitariančioji valstybė padarė kokius nors pareiškimus dėl Konvencijos taikymo srities išplėtimo, galima rasti Hagos konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis".

6. Konkretūs pavyzdžiai

1 pavyzdys

181. K gyvena A šalyje. Ji turi A šalyje priimtą sprendimą dėl išlaikymo, kuriame reikalaujama, kad L mokėtų išlaikymą dviem 10 ir 12 metų vaikams ir sutuoktinio išlaikymo išmoką. L yra vaikų tėvas ir gyvena B šalyje. K norėtų, kad sprendimas dėl išlaikymo būtų pripažįstamas ir vykdomas B šalyje. A ir B šalys yra Konvencijos susitariančiosios valstybės.

Ar taikoma Konvencija?

182. Šioje byloje Konvencija taikoma. Vaikai yra jaunesni nei 21 metų, o byla yra susijusi su vaiko išlaikymu, atsirandančiu dėl vaiko ir tėvų giminystės santykių. Kadangi prašymas dėl sutuoktinio išlaikymo pripažinimo ir vykdymo yra pateiktas kartu su reikalavimu dėl vaiko išlaikymo, tam reikalavimui taip pat taikomos visos Konvencijos nuostatos.

2 pavyzdys

183. M gyvena A šalyje ir turi šioje šalyje priimtą sprendimą dėl išlaikymo, kuriame nustatyta pareiga mokėti išlaikymą vienam vaikui, kuris yra sulaukęs 20 metų. M norėtų priverstinai vykdyti sprendimą dėl išlaikymo vaiko tėvo, kuris šiuo metu gyvena B šalyje, atžvilgiu. A ir B šalys yra Konvencijos susitariančiosios valstybės.

Ar taikoma Konvencija?

184. Kadangi byla yra susijusi su vaiko išlaikymu, atsirandančiu dėl tėvo ir vaiko giminystės santykių, Konvencija taikoma, išskyrus atvejus, kai A šalis arba B šalis padarė išlygą, kuria riboja Konvencijos taikymą byloms, kuriose vaikas yra jaunesnis nei 18 metų. Jeigu tokią išlygą padarė A šalis arba B šalis, Konvencija šioje byloje netaikoma.

3 pavyzdys

185. N gyvena A šalyje ir siekia, kad būtų priimtas sprendimas dėl jos 6 mėnesių vaiko ir jos pačios, kaip sutuoktinės, išlaikymo. Vaiko tėvas, buvęs vyras, gyvena B šalyje. A ir B šalys yra Konvencijos susitariančiosios valstybės.

Ar taikoma Konvencija?

186. Konvencija bus taikoma paraiškai dėl sprendimo dėl vaiko išlaikymo priėmimo. Tačiau N negali naudotis centrinės institucijos paslaugomis arba nuostatomis dėl paraiškų dėl sutuoktinio išlaikymo sprendimo *priėmimo*, teikiamų pagal Konvenciją, išskyrus atvejus, kai A ir B šalys išplėtė Konvencijos II ir III skyrių taikymo sritį, kad jie būtų taikomi ir sutuoktinio išlaikymo prievolėms, o tiksliau tariant, – sutuoktinio išlaikymo prievolių nustatymui.

187. Kitame puslapyje pavaizduotoje diagramoje (2 pav.) parodyta, kaip taikyti Konvencijos taikymo sritį reglamentuojančias nuostatas siekiant nustatyti, ar Konvencija arba kuri nors jos dalis taikoma konkrečiai išlaikymo prievolei.

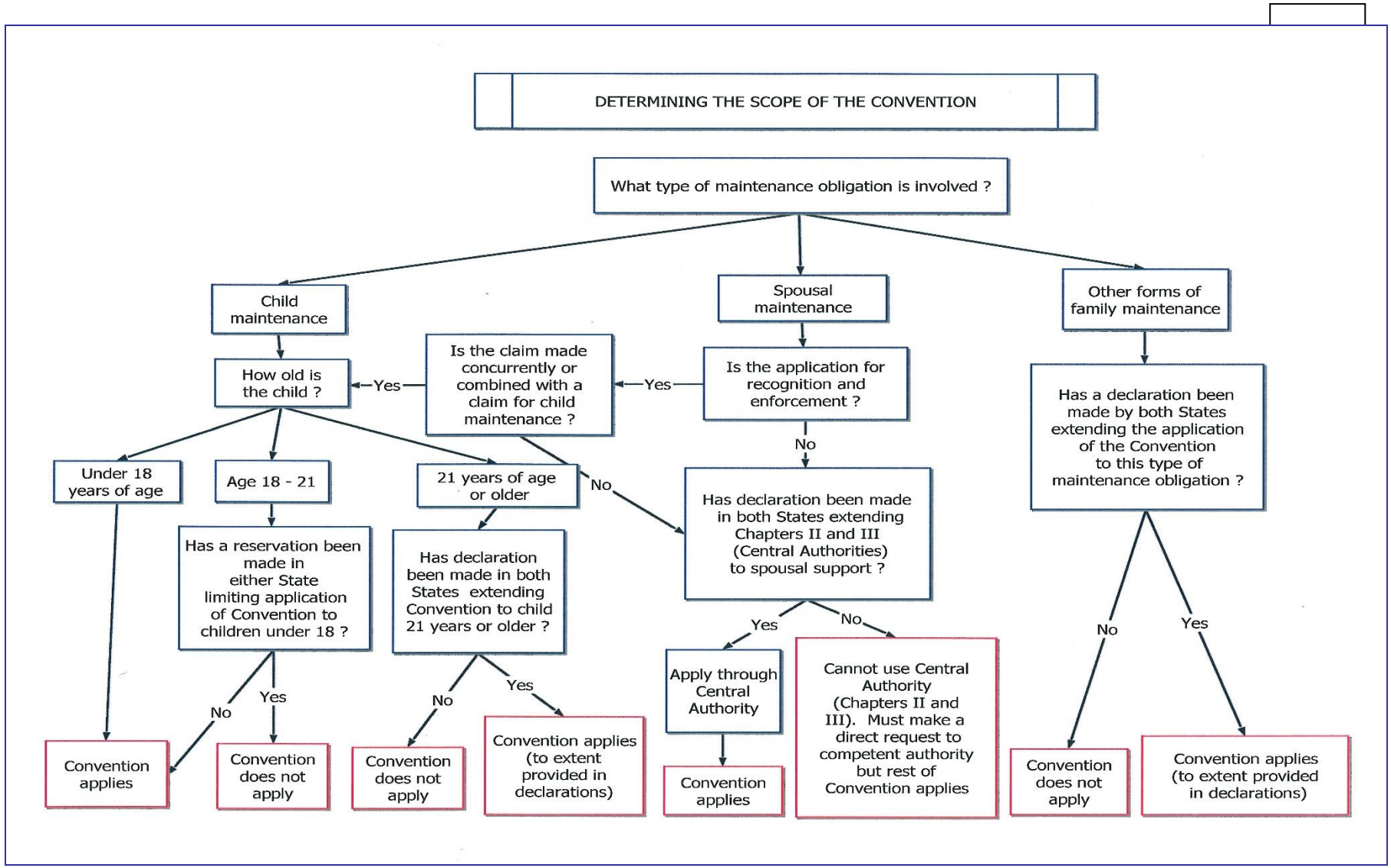

2 pav. Schema, padedanti nustatyti, ar paraiška patenka į materialinę Konvencijos taikymo sritį

C. Europos Sąjungos pareiškimai ir išlygos dėl Konvencijos materialinės taikymo srities

188. Pagal Konvencijos 59 straipsnį regioninės ekonominės integracijos organizacijos (REIO), pvz., Europos Sąjunga, gali tapti Konvencijos šalimi. Numatoma, kad Europos Sąjunga Konvencijos šalimi taps 2014 m. (Europos Sąjunga Konvenciją pasirašė 2011 m. balandžio 6 d.).

189. Informaciją apie Europos Sąjungos statusą Konvencijos atžvilgiu galima rasti Hagos konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Konvencijos" spustelėjus nuorodą „Konvenciją Nr. 38", paskui – „Statuso lentelė" arba skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis". Toliau pateikiama informacija apie Europos Sąjungos pareiškimus ir išlygas dėl Konvencijos, kurios įsigalios pradėjus Konvenciją taikyti Europos Sąjungai[59].

1. Vaiko išlaikymas – vaiko amžius

190. Europos Sąjunga pagal Konvenciją nedarys išlygos, kuria apribos Konvencijos taikymą 18 metų nesulaukusiems vaikams, ir neišplės Konvencijos taikymo srities, kad ji būtų taikoma vyresniems nei 21 metų vaikams (2 straipsnio 2 dalis). Todėl galios pagrindinė Konvencijos taikymo sritis, apimanti vaikų išlaikymą iki 21 metų.

2. Sutuoktinio išlaikymas

191. Europos Sąjunga padarys pareiškimą, kuriuo išplės Konvencijos II ir III skyrių taikymo sritį, kad jie būtų taikomi ir paraiškoms, susijusioms su sutuoktinio išlaikymu (pagal 2 straipsnio 3 dalį). Iš esmės tai reiškia, kad centrinės institucijos pareigos, įskaitant prašymų imtis specialiųjų priemonių pateikimą ir reagavimą į juos, ir su paraiškomis susijusios nuostatos bus taikomos visoms sutuoktinio išlaikymo prievolėms ir prašymams.

3. Kitos šeimos išlaikymo formos

192. Europos Sąjunga padarys vienašalį pareiškimą, kad ji per kelerius metus apsvarstys galimybę išplėsti Konvencijos taikymo sritį, kad ji būtų taikoma kitų rūšių išlaikymui, atsirandančiam dėl šeimos santykių (2 straipsnio 3 dalis). Todėl Europos Sąjunga ateityje galėtų išplėsti Konvencijos taikymo sritį, kad ji būtų taikoma išlaikymui, kuris atsiranda dėl giminystės arba kitų šeimos santykių, tačiau tokio pareiškimo nepadarys tvirtindama Konvenciją.

4. Susitarimai dėl išlaikymo

193. Europos Sąjunga pagal Konvenciją nedarys išlygos – nenurodys nepripažinsianti ir nevykdysianti susitarimų dėl išlaikymo (30 straipsnio 8 dalis). Europos Sąjunga pagal Konvenciją taip pat nedarys pareiškimo, kuriame būtų nurodyta, kad paraiškos dėl susitarimų dėl išlaikymo pripažinimo ir vykdymo turėtų būti teikiamos tik per centrines institucijas (30 straipsnio 7 dalis).

D. Geografinė Konvencijos taikymo sritis ir taikymo sritis laiko atžvilgiu

1. Bendrosios ir įsigaliojimo nuostatos

194. Konvencija valstybėse, kurios tapo Konvencijos susitariančiosiomis valstybėmis, bus taikoma pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo ratifikavimo, priėmimo ar

[59] Žr. *2011 m. birželio 9 d. Tarybos sprendimą Nr. 2011/432/ES dėl 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvencijos dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo patvirtinimo Europos Sąjungos vardu* (paskelbta Oficialiajame leidinyje L 192, 2011 7 22, p. 39–50).

patvirtinimo dokumento deponavimo dienos (60 straipsnio 2 dalies *a* punktas). Statuso lentelę, kurioje pateikiamas visų Konvencijos susitariančiųjų valstybių sąrašas ir Konvencijos įsigaliojimo šiose valstybėse datos, galima rasti Hagos konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Konvencijos" spustelėjus nuorodą „Konvencija Nr. 38" arba skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis".

2. Pereinamojo laikotarpio taisyklės ir koordinavimas su kitais dokumentais

195. Svarbu pabrėžti, kad pagal Konvencijos 56 straipsnio 3 dalį sprendimas ar susitarimas dėl vaiko išlaikymo išmokų, mokėtinų iki įsigaliojant Konvencijai tarp dviejų susitariančiųjų valstybių, turi būti vykdomas, jeigu jis yra susijęs su išlaikymo prievolėmis, kylančiomis iš vaiko ir tėvų giminystės santykių, jaunesnių nei 21 metų asmenų atžvilgiu. Tačiau susitariančiosios valstybės neprivalo vykdyti kitų rūšių išlaikymo prievolių, dėl kurių išlaikymo išmokos tapo mokėtinos iki įsigaliojant Konvencijai (tačiau jas vis tiek gali vykdyti[60], pvz., pagal savo vidaus teisę arba kitus dokumentus ar susitarimus).

196. Konvencijos 56 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Konvencija bus taikoma centrinių institucijų gautoms paraiškoms (įskaitant prašymus imtis specialiųjų priemonių pagal 7 straipsnį) ir valstybės, į kurią kreipiamasi, kompetentingų institucijų gautiems tiesioginiams prašymams dėl pripažinimo ir vykdymo įsigaliojus Konvencijai tarp prašančiosios ir prašomosios valstybės.

197. Konvencijos 48 ir 49 straipsniuose nustatyta ankstesnių tarptautinių dokumentų, kuriais reglamentuojamas tarpvalstybinis išlaikymo išmokų išieškojimas, tarpusavio koordinavimo sistema. Konvencija pakeičia susitariančiųjų valstybių sudarytą 1956 m. JT konvenciją, 1973 m. Konvenciją ir 1958 m. Konvenciją tiek, kiek jų taikymo sritis sutampa su Konvencijos taikymo sritimi. Tačiau Konvencijos 56 straipsnio 2 dalyje nustatyta šios pagrindinės taisyklės išimtis. Pagal šią išimtį tais atvejais, kai kilmės valstybėje prieš įsigaliojant Konvencijai priimtas sprendimas negali būti pripažįstamas ar vykdomas pagal Konvenciją, tačiau būtų pripažįstamas ar vykdomas pagal 1973 m. Konvenciją arba 1958 m. Konvenciją, tai bylai bus taikoma viena iš šių konvencijų (atsižvelgiant į tai, kad abi valstybės yra atitinkamos konvencijos susitariančiosios valstybės ir ši konvencija sprendimo priėmimo metu galiojo).

198. Konvencija nedaro poveikio kitiems anksčiau sudarytiems tarptautiniams dokumentams, kuriuose įtvirtintos nuostatos, kuriomis reglamentuojami klausimai, aptarti ir pačioje Konvencijoje (51 straipsnio 1 dalis), ir regioninių ekonominės integracijos organizacijų, pvz., Europos Sąjungos, taikomiems dokumentams (51 straipsnio 4 dalis), be to, leidžiama susitariančiosioms valstybėms sudaryti susitarimus dėl klausimų, kuriems Konvencija taikoma, siekiant pagerinti jos veikimą (51 straipsnio 2 dalis), ir nedraudžiama taikyti galiojančio susitarimo, taisyklių, tarptautinio dokumento arba abipusio susitarimo, kuriame, palyginti su Konvencija, nustatytos veiksmingesnės, abstraktesnės arba naudingesnės nuostatos (52 straipsnyje nustatytomis sąlygomis).

III. 2009 m. Reglamento taikymo sritis

A. Materialinė Reglamento taikymo sritis

199. Reglamentas taikomas visoms išlaikymo prievolėms, atsirandančioms dėl šeimos santykių, tėvystės ar motinystės, santuokos ar giminystės (1 straipsnis). Reglamento 11 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, kad sąvoka „išlaikymo prievolė", atsižvelgiant į

[60] Sprendimo, kuris į Konvencijoje nustatytas pareigas nepatenka *sensu stricto*, vykdymas kai kuriose bylose gali būti veiksmingas sprendimo būdas, pvz., tais atvejais, kai užsienio sprendimas dėl išlaikymo, jei nėra pripažįstamas, turėtų būti perduodamas nacionaliniam teismui, kad šis priimtų naują sprendimą.

Reglamento tikslus, turėtų būti aiškinama autonomiškai[61]. Kadangi sąvokos „išlaikymo prievolė" ir „šeimos santykiai" Reglamente neapibrėžtos, galutinė atsakomybė už jų aiškinimą turėtų tekti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui.

200. Reglamento 21 konstatuojamojoje dalyje taip pat paaiškinta, kad pagal jo nuostatas nenustatoma šeimos santykiams, kuriais pagrįstos išlaikymo prievolės, taikytina teisė; šiems santykiams toliau taikoma nacionalinė valstybių narių teisė, įskaitant, kai tinkama, jų tarptautinės privatinės teisės taisykles[62] (taip pat žr. 1 dalies I.A skirsnį).

201. Reikėtų pabrėžti, kad Reglamentas taikomas „teisminiams susitarimams ir autentiškiems dokumentams", kurie, kad būtų pripažinti ir vykdomi, turi būti traktuojami taip pat, kaip ir sprendimai (žr. 48 straipsnį).

202. Valstybės narės negali daryti išlygų ar pareiškimų dėl materialinės Reglamento taikymo srities.

B. Geografinė Reglamento taikymo sritis

203. Reglamentas tiesiogiai taikomas dalyvaujančiose valstybėse narėse. Visos Europos Sąjungos valstybės narės dalyvauja taikant Reglamentą[63]. Tačiau Danija dalyvauja taikant Reglamentą tik tiek, kiek jo nuostatomis keičiamas Reglamentas „Briuselis I". Tai reiškia, kad Reglamento nuostatos taikomos kitų valstybių narių ir Danijos tarpusavio santykiams, išskyrus III skyriaus („Taikytina teisė") ir VII skyriaus („Centrinių institucijų bendradarbiavimas") nuostatas[64].

204. Reikėtų pabrėžti, kad pagal Reglamente (III skyrius) nustatytą taikytinos teisės režimą Jungtinė Karalystė ir Danija taip pat nėra saistomos 2007 m. Hagos protokolo (žr. 5 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Protokolą). Todėl šiose dviejose šalyse priimti sprendimai, atsižvelgiant į jų pripažinimą ir vykdymą, bus traktuojami kitaip (žr. 8 skyrių).

205. Taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kad II skyriaus jurisdikcijos taisyklės (taikomos visose valstybėse narėse) ir Protokolo III skyriaus taisyklės, kuriomis reglamentuojama taikytina teisė (taikomos visose valstybėse narėse, išskyrus Jungtinę Karalystę ir Daniją), turi *erga omnes* poveikį, todėl kompetentingos institucijos šias taisykles visuotinai taikys *visose* tarptautinėse bylose, kurios patenka į Reglamento taikymo sritį, o ne tik tose, kurios yra susijusios su viena Europos Sąjungos valstybe nare arba yra joje iškeliamos.

C. Reglamento taikymas laiko atžvilgiu

1. Įsigaliojimo ir pereinamojo laikotarpio nuostatos

206. Reglamentas Europos Sąjungoje taikomas nuo 2011 m. birželio 18 d.[65].

---

[61] Kadangi Reglamentu bus pakeistos Reglamento „Briuselis I" nuostatos, taikytinos byloms, susijusioms su išlaikymo prievolėmis, reikėtų atsižvelgti į teismų praktiką, kurioje nustatyta, ką iš esmės būtų galima laikyti „išlaikymo prievole" pagal Reglamentą „Briuselis I". Pavyzdžiui, žr. 1997 m. vasario 27 d. ESTT sprendimą *Van den Boogaard prieš Laumen*, C-220/95, Rink. p. *I-01147*.

[62] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

[63] Jungtinė Karalystė nedalyvavo priimant Reglamentą, tačiau vėliau, 2009 m. sausio 15 d., išsiųsdama Tarybai ir Komisijai raštą, išreiškė savo ketinimą perimti Reglamentą. Komisija sutiko, kad Jungtinė Karalystė dalyvautų taikant Reglamentą nuo 2009 m. birželio 8 d. (žr. OL L 149/73, 2009 6 12). Danija 2009 m. sausio 14 d. raštu informavo Komisiją apie savo sprendimą ribotai įgyvendinti Reglamentą (žr. OL L 149/80, 2009 6 12).

[64] Ten pat. Be to, Reglamento 2 straipsnio ir IX skyriaus nuostatos Danijoje taikomos tik tiek, kiek jos yra susijusios su jurisdikcija, teismo sprendimų pripažinimu, vykdytinumu ir vykdymu, taip pat su teise kreiptis į teismą.

[65] Tačiau 2 straipsnio 2 dalis, 47 straipsnio 3 dalis, 71, 72 ir 73 straipsniai, kuriuose visų pirma nustatyti informacijai, kurią valstybės narės turi teikti pagal Reglamentą, keliami reikalavimai, taikomi nuo 2010 m. rugsėjo 18 d. (76 straipsnis).

207. Reglamento 75 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Reglamentas bus taikomas tik po jo taikymo pradžios dienos „iškeltoms byloms, patvirtintiems ar sudarytiems teisminiams susitarimams ir parengtiems autentiškiems dokumentams".

208. Tačiau Reglamento IV skyriaus dėl sprendimų pripažinimo, vykdytinumo ir vykdymo 2 ir 3 skirsniai bus taikomi valstybėse narėse iki Reglamento taikymo pradžios dienos priimtiems sprendimams, kai sprendimą pripažinti ir paskelbti vykdytinu prašoma nuo Reglamento taikymo pradžios dienos, ir „sprendimams, priimtiems po Reglamento taikymo pradžios dienos, procesuose, pradėtuose iki tos dienos". Tokie sprendimai turi „patekti į Reglamento „Briuselis I" taikymo sritį pripažinimo ir vykdymo tikslais" (75 straipsnio 2 dalis)[66]. Reglamente taip pat nustatyta, kad Reglamentas „Briuselis I" toliau taikomas Reglamento taikymo pradžios dieną vykdomoms sprendimo pripažinimo ir vykdymo procedūroms. Šios pereinamojo laikotarpio nuostatos, susijusios su sprendimų pripažinimu ir vykdymu, *mutatis mutandis* taikomos valstybėse narėse patvirtintiems ir sudarytiems teisminiams susitarimams arba parengtiems autentiškiems dokumentams.

209. Kalbant apie kitose valstybėse narėse, kuriose taikomas Reglamentas „Briuselis I", priimtus sprendimus, pažymėtina, kad kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į Reglamento „Briuselis I" įsigaliojimo dieną (2002 m. kovo 1 d.) Europos Sąjungos valstybėse narėse, kurios tą dieną dalyvavo taikant Reglamentą (Austrija, Belgija, Vokietija, Graikija, Airija, Suomija, Prancūzija, Italija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Portugalija, Ispanija, Švedija ir Jungtinė Karalystė). Įvairiose kitose valstybėse Reglamentas „Briuselis I" taikomas nuo 2004 m. gegužės 1 d. (Čekija, Estija, Kipras, Latvija, Lietuva, Vengrija, Malta, Lenkija, Slovakija ir Slovėnija) ir nuo 2007 m. sausio 1 d. (Rumunija ir Bulgarija).

210. Reglamente nustatyta, kad VII skyrius dėl centrinių institucijų bendradarbiavimo taikomas centrinės institucijos gautiems prašymams ir paraiškoms nuo Reglamento taikymo pradžios dienos (75 straipsnio 3 dalis).

2. Koordinavimas su kitais dokumentais

211. 68 straipsnyje („Ryšys su kitais Bendrijos teisės aktais") ir 69 straipsnyje („Ryšys su galiojančiomis tarptautinėmis konvencijomis ir susitarimais") aptariami Reglamento koordinavimo su kitais galiojančiais tarptautiniais dokumentais klausimai.

212. 68 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Reglamentas iš dalies keičia Reglamentą „Briuselis I", – pakeičiamos jo nuostatos, susijusios su išlaikymo prievolių bylomis atsižvelgiant į Reglamento 75 straipsnio 2 dalyje nustatytas pereinamojo laikotarpio nuostatas (aprašyta III.C.1 skirsnyje).

213. 68 straipsnio 2–4 dalyse atitinkamai nustatyta, kad Reglamentas: 1) išlaikymo prievolių srityje pakeičia Reglamentą (EB) Nr. 805/2004 (*2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 805/2004, sukuriantis neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą*), išskyrus atvejus, kai Europos vykdomieji raštai dėl išlaikymo prievolių išduoti valstybėje narėje, kuri nėra saistoma 2007 m. Hagos protokolo (taip pat žr. 8 skyrių); 2) neturi įtakos Direktyvos 2003/8/EB taikymui (*2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyva 2003/8/EB numatanti teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles*) atsižvelgiant į Reglamento V skyrių dėl teisės kreiptis į teismą (žr. šio skyriaus II dalies VII skirsnį); ir 3) neturi įtakos *1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo* taikymui (žr. šio skyriaus II dalies VI skirsnį).

---

[66] *Žr. 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje klaidų ištaisymą* (OL L 131/26, 2011 5 18) ir *2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje klaidų ištaisymą* (OL L 8/19, 2013 1 12).

214. 69 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Reglamentas neturi įtakos dvišalių ar daugiašalių konvencijų ar susitarimų, kurių šalimis yra viena ar kelios valstybės narės Reglamento priėmimo metu (nepažeidžiant valstybių narių įsipareigojimų pagal EB sutarties 307 straipsnį, susijusių su anksčiau EB valstybių narių su trečiosiomis valstybėmis sudarytų sutarčių viršenybe). 69 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad santykiuose tarp valstybių narių Reglamentas turi pirmenybę kitų dokumentų, kurių šalimis yra valstybės narės, reglamentuojančių tokius pat klausimus kaip ir Reglamentas, atžvilgiu.

215. Galiausiai 69 straipsnio 3 dalyje nustatyta 69 straipsnio 2 dalies išimtis ir nurodyta, kad Reglamentas nekliudo taikyti 1962 m. kovo 23 d. Švedijos, Danijos, Suomijos, Islandijos ir Norvegijos konvencijos dėl išlaikymo išmokų išieškojimo valstybėse narėse, kurios yra šios konvencijos šalys, nes joje nustatytos įvairios palankesnės tarpvalstybinio išlaikymo išieškojimo sąlygos. Tačiau taikant šią konvenciją turi būti gerbiamos Reglamente (19 ir 21 straipsniai) nustatytos atsakovo teisės.

IV. Kiti veiksniai, turintys įtakos Konvencijos ir Reglamento taikymui

216. Yra įvairių kitų veiksnių, į kuriuos reikėtų atsižvelgti ir kurie gali daryti poveikį Konvencijos arba Reglamento taikymui konkrečioje situacijoje. Šie veiksniai yra susiję su tokiais klausimais:

- Ar šalys gyvena susitariančiosiose valstybėse arba valstybėse narėse?
- Pareiškėjas yra skolininkas ar kreditorius?
- Ar pareiškėjas turi sprendimą dėl išlaikymo?
- Kur buvo priimtas sprendimas?
- Kur yra kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta?

1. Ar šalys gyvena susitariančiosiose valstybėse arba valstybėse narėse?

217. Norėdamas, kad būtų taikoma Konvencija arba Reglamentas, pareiškėjas (pagal Konvenciją arba Reglamentą paraišką teikiantis arba pagalbos prašantis asmuo) privalo gyventi Konvencijos susitariančiojoje valstybėje arba Europos Sąjungos valstybėje narėje, kurioje taikomas Reglamentas[67].

218. Jeigu pareiškėjas gyvena susitariančiojoje valstybėje arba valstybėje narėje, tačiau atsakovas (asmuo, kuris turės atsakyti pagal paraišką) negyvena susitariančiojoje valstybėje arba valstybėje narėje, arba jeigu atsakovas, kuris yra skolininkas, susitariančiojoje valstybėje arba valstybėje narėje neturi turto ar negauna pajamų, pareiškėjas, siekdamas pripažinti, vykdyti, priimti arba pakeisti sprendimą dėl išlaikymo, negalės pasinaudoti Konvencija arba Reglamentu.

219. Jeigu pareiškėjas gyvena nesusitariančiojoje valstybėje arba ne valstybėje narėje, o atsakovas / skolininkas gyvena arba turi turto susitariančiojoje valstybėje arba valstybėje narėje, pareiškėjo valstybės centrinė institucija nedalyvaus, tačiau pareiškėjas gali pateikti tiesioginį pagalbos prašymą kompetentingai atsakovo valstybės institucijai[68].

220. Sužinoti, ar valstybė yra Konvencijos susitariančioji valstybė, galite apsilankę Hagos konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis".

---

[67] Atsižvelgiant į ribotą Reglamento taikymą Danijoje. Žr. 203 punktą.

[68] Prisiminkite, kad byloms, kurias tiesiogiai priima kompetentinga institucija, taikomos taisyklės ir procedūros iš esmės bus nustatomos pagal viduje galiojančią teisę. Todėl šioje situacijoje pareiškėjas turėtų susisiekti su kompetentinga institucija, kad išsiaiškintų, kokie reikalavimai taikomi teikiamam tiesioginiam prašymui.

2. Pareiškėjas yra skolininkas ar kreditorius?

221. Konvencijoje arba Reglamente nustatyta teisių gynimo priemone besinaudojantis pareiškėjas gali būti kreditorius, skolininkas arba viešasis subjektas. ***Kreditorius*** yra fizinis asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. ***Skolininkas*** yra fizinis asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis mokėtų išlaikymo išmokas. ***Viešasis subjektas*** yra vyriausybės įstaiga, kuri kreditoriui moka išmokas vietoj išlaikymo arba veikia vietoj kreditoriaus arba jo vardu.

Kodėl svarbu nustatyti pareiškėją?

222. Pareiškėją svarbu nustatyti, nes Konvencijos 10 straipsnyje ir Reglamento 56 straipsnyje nurodyta, kokie asmenys turi teisę teikti kiekvienos rūšies paraišką.

223. ***Kreditorius*** gali teikti bet kurią iš toliau nurodytų paraiškų:

- paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo / paskelbimo vykdytinu;
- paraišką dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo;
- paraišką dėl sprendimo priėmimo, kai nėra jokio anksčiau priimto sprendimo, įskaitant prireikus tėvystės ar motinystės nustatymą;
- paraišką dėl sprendimo priėmimo, kai sprendimas yra priimtas, tačiau negali būti pripažįstamas ar vykdomas;
- paraišką dėl prašomojoje arba kitoje nei prašomoji valstybėje priimto sprendimo keitimo.

> ***Kreditorius*** – fizinis asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. Kreditoriumi gali būti tėvas (motina) arba sutuoktinis, vaikas, globėjai, giminaičiai arba kiti vaiką prižiūrintys asmenys. Kai kuriose valstybėse šis asmuo gali būti vadinamas išlaikymo gavėju, asmeniu, kuriam įsipareigojama mokėti išlaikymo išmokas, tėvu (motina) globėju (-a) arba globėju.

224. ***Skolininkas*** pagal Konvenciją gali teikti tik šias paraiškas:

- paraišką dėl sprendimo pripažinimo siekiant apriboti ankstesnio sprendimo vykdymą arba jį sustabdyti arba
- paraišką dėl prašomojoje arba kitoje nei prašomoji valstybėje priimto sprendimo keitimo.

> ***Skolininkas*** – fizinis asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis mokėtų išlaikymo išmokas. Skolininku gali būti tėvas (motina), sutuoktinis arba bet kuris kitas asmuo, kuris pagal vietos, kurioje buvo priimtas sprendimas, teisę turi pareigą mokėti išlaikymo išmokas. Kai kuriose valstybėse šis asmuo vadinamas išlaikymo išmokų mokėtoju, asmeniu, kuris įpareigotas mokėti išlaikymo išmokas, neglobojančiu (-ia) arba kartu negyvenančiu (-ia) tėvu (motina).

225. ***Viešasis subjektas*** gali teikti tik šias paraiškas:

- paraišką dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo pripažinimo;
- paraišką dėl kitur priimto sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo / paskelbimo vykdytinu arba
- tik pagal Konvenciją – paraišką dėl sprendimo priėmimo tik jeigu priimto sprendimo negalima pripažinti dėl išlygos, padarytos pagal 20 straipsnio 2 dalį (Reglamente nenumatyta galimybė daryti tokias išlygas).

> ***Viešasis subjektas*** – vyriausybės institucija, kuri tam tikromis aplinkybėmis gali pateikti paraišką dėl išlaikymo kaip kreditorius.

226. Todėl viešasis subjektas, siekdamas inicijuoti priimto sprendimo keitimą, pvz., negali pasinaudoti Konvencija arba Reglamentu, o skolininkas negali pasinaudoti Konvencijoje arba Reglamente nustatytomis procedūromis, siekdamas, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo.

227. Be to, Konvencijoje ir Reglamente nustatyti apribojimai, susiję su teisinės pagalbos, kuri turi būti teikiama bet kokią paraišką pateikusiam kreditoriui arba skolininkui, apimtimi. Žr. šio skyriaus II dalies VII skyrių, kuriame aprašomi teisinės pagalbos teikimui taikomi reikalavimai.

3. Ar pareiškėjas turi sprendimą dėl išlaikymo?

228. ***Sprendimas dėl išlaikymo*** yra teisminės arba administracinės institucijos priimtame sprendime įtvirtinta nuostata, kurioje reikalaujama mokėti išlaikymą pareiškėjui, vaikui arba kitam asmeniui, kuriam reikalinga parama. Sprendimas dėl išlaikymo gali būti teisminės institucijos priimta nutartis arba administracinės institucijos, specializuoto teismo arba ministerijos priimta nutartis arba sprendimas, jeigu tas sprendimas atitinka Konvencijos 19 straipsnyje ir Reglamento 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytus kriterijus. „Teisminis susitarimas" ir „autentiškas dokumentas", kaip apibrėžta Konvencijoje (3 straipsnio e punkte) ir Reglamente (2 straipsnio 1 dalies 3 punktas), atitinkamai gali būti pripažįstami ir vykdomi valstybėje, jeigu jie yra vykdytini kilmės valstybėje. Be to, Reglamente pateikiama sąvokos „teisminio susitarimo" apibrėžtis (2 straipsnio 1 dalies 2 punktas).

229. Konvencijoje nustatyta, kad susitarimas dėl išlaikymo nėra prilyginamas sprendimui, kaip jis suprantamas pagal Konvenciją, todėl susitarimų dėl išlaikymo pripažinimui taikomos kitokios taisyklės (žr. Konvencijos 30 straipsnį).

230. Priešingai, Reglamente nustatyta, kad teisminiai susitarimai ir autentiški dokumentai pripažįstami ir yra vykdytini kitose valstybėse narėse (jei jie yra vykdytini kilmės valstybėje narėje) tokiu pat būdu kaip ir Reglamente nurodyti sprendimai, be to, Reglamento nuostatos, „kai būtina", taikomos teisminiams susitarimams ir autentiškiems dokumentams (48 straipsnis).

231. Jeigu pareiškėjas neturi sprendimo dėl išlaikymo, tuomet tikslinga pateikti paraišką dėl sprendimo priėmimo. Konvencijos taikymo prašymui dėl sprendimo priėmimo klausimas sprendžiamas atsižvelgiant į tai, kokios rūšies išlaikymą siekiama prisiteisti, kaip aprašyta skirsnyje, kuriame aptarta materialinė Konvencijos taikymo sritis.

4. Kur buvo priimtas sprendimas dėl išlaikymo?

232. Sprendimo dėl išlaikymo priėmimo vieta yra svarbi nustatant, ar prieš vykdant sprendimą jį reikia pripažinti arba paskelbti vykdytinu (žr. 7 ir 8 skyrius, kuriuose pateikta daugiau informacijos apie Konvencijoje ir Reglamente nustatytas sprendimų pripažinimo ir vykdymo procedūras). Jeigu sprendimas buvo priimtas prašomojoje valstybėje, nereikia pateikti jokio prašymo dėl sprendimo pripažinimo, o pareiškėjas paprasčiausiai gali prašyti vykdyti sprendimą.

233. Pateikus paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo / paskelbimo vykdytinu, sprendimas dėl išlaikymo turi būti priimtas Konvencijos susitariančiojoje valstybėje[69] arba valstybėje narėje, kurioje taikomas Reglamentas.

5. Kur yra kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta?

234. Gavus paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo / paskelbimo vykdytinu ir skolininkų paraiškas dėl sprendimo keitimo, svarbu išsiaiškinti ne tik tai, ar kurią nors paraišką pateikęs pareiškėjas ar atsakovas gyvena susitariančiosiose valstybėse ar valstybėse narėse, bet ir nustatyti kreditoriaus nuolatinę gyvenamąją vietą. Gyvenamąją vietą nustatyti svarbu dėl specialių nuostatų, susijusių su pakeistam sprendimui galiojančia jurisdikcija ir tokio sprendimo pripažinimu ir vykdymu, kurios taikomos atsižvelgiant į tai, kas pateikė paraišką ir ar kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta yra valstybėje, kurioje iš pradžių buvo priimtas sprendimas dėl išlaikymo.

235. Sąvoka „nuolatinė gyvenamoji vieta" Konvencijoje arba Reglamente neapibrėžta, todėl kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta valstybėje bus nustatoma atsižvelgiant į konkrečios bylos faktines aplinkybes. Apskritai nuolatinė gyvenamoji vieta nustatoma

[69] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 240 punktą.

atsižvelgiant į tokius veiksnius kaip vieta, kurioje asmuo išlaiko gyvenamąją vietą, vieta, kurioje asmuo paprastai gyvena, dirba arba lanko mokyklą[70].

236. Jeigu kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta yra valstybėje, kurioje buvo priimtas sprendimas, jurisdikcija keisti sprendimą kitoje valstybėje pagal Reglamento 8 straipsnį arba Konvencijos 18 straipsnį negali būti naudojamasi, o tokioje byloje skolininko prašymu priimtą pakeistą sprendimą galima atsisakyti vykdyti, išskyrus atvejus, kai taikomos Konvencijos 18 straipsnyje arba Reglamento 8 straipsnyje nustatytos išimtys. Šios išimtys išsamiau aptariamos vadovo 4 ir 11 skyriuose.

II dalis. Bendri klausimai, susiję su paraiškomis ir prašymais, teikiamais pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą

237. Šioje dalyje aptariami įvairūs pagal Konvenciją arba Reglamentą pateiktoms paraiškoms, tiesioginiams prašymams ir prašymams imtis specialiųjų priemonių bendri klausimai. Kompetentingos institucijos, prieš remdamosi informacija, susijusia su šiame skyriuje aprašytomis paraiškomis, tiesioginiais prašymais ar prašymais imtis specialiųjų priemonių, pateiktais pagal kurį nors dokumentą, pirmiausia turi patikrinti, kuris dokumentas bus taikomas konkrečioje byloje (išsamų aptarimą galima rasti I dalyje, kurioje nagrinėjami Konvencijos ir Reglamento taikymo srities ir taikymo klausimai).

238. Atsižvelgiant į tarptautinį Konvencijos ir Reglamento veikimo pobūdį, svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad nagrinėjant paraiškas ir susirašinėjant vadovaujamasi Konvencijoje arba Reglamente įtvirtintomis taisyklėmis, susijusiomis su susirašinėjimo kalba ir visais dokumentų vertimui raštu taikomais reikalavimais. Šios taisyklės yra nustatytos Konvencijos 44 ir 45 straipsniuose ir iš esmės Reglamento 59 ir 66 straipsniuose, taip pat 20, 28, 29 ir 40 straipsniuose.

I. Kalbos reikalavimai pagal 2007 m. Konvenciją

A. Paraiškos ir dokumentų kalba

239. Kiekviena pagal Konvenciją pateikta paraiška ir prie jos pridedami dokumentai (įskaitant sprendimą) turi būti surašyti originalo kalba. Taip pat reikia pridėti paraiškos (ir susijusių dokumentų) vertimą raštu į prašomosios valstybės oficialiąją kalbą[71], išskyrus atvejus, kai prašomosios valstybės kompetentinga institucija (t. y. paraišką nagrinėjanti administracinė arba teisminė institucija) nurodė, kad vertimas raštu jai nereikalingas.

240. Prašomoji valstybė taip pat gali pagal Konvenciją padaryti pareiškimą, kad paraiškos ir susiję dokumentai turi būti surašyti kita kalba nei prašomosios valstybės oficialioji kalba[72]. Kai valstybę sudaro teritoriniai vienetai (pvz., provincijos arba valstijos) ir joje vartojama daugiau nei viena oficialioji kalba, arba kai valstybėje nustatytos kelios oficialiosios kalbos, kurios gali būti vartojamos skirtingose jos teritorijos dalyse, susitariančioji valstybė taip pat gali padaryti pareiškimą ir nurodyti, kuri kalba turi būti vartojama konkrečiame teritoriniame vienete.

241. Atkreipkite dėmesį į tai, kad vienas iš svarbių Konvencijoje nustatytų rekomenduojamų paraiškos formų naudojimo privalumų yra tai, kad šias formas, atsižvelgiant į jų struktūrą, galima pildyti bet kuria kalba ir jos yra lengvai suprantamos kita kalba, todėl mažiau dokumentų reikia versti raštu. (Konvencijoje nustatytas rekomenduojamas formas galima rasti Hagos konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis“.)

---

[70] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 63 ir 444 punktus.

[71] Kai valstybėje vartojama daugiau nei viena oficialioji kalba ir ne visose jos teritorijoje dalyse vartojamos visos oficialiosios kalbos, svarbu patvirtinti, kurią kalbą reikalaujama vartoti teritorijoje, į kurią bus siunčiama paraiška (44 straipsnio 2 dalis).

[72] [Valstybės pavadinimas] [darys] [nedarys] [tokio pareiškimo, kuriame nurodys, kad …].

B. Vertimo raštu išimtys

242. Kai kuriose bylose prašančiajai valstybei gali būti nepraktiška arba neįmanoma raštu išversti dokumentus į prašomosios valstybės vartojamą arba nurodytą kalbą. Pavyzdžiui, prašančiojoje valstybėje vertimo raštu paslaugas teikianti įmonė gali neteikti vertimo raštu į prašomosios valstybės kalbą. Tokiu atveju, jeigu paraiška teikiama pagal III skyriaus nuostatas (paprastai bet kokia paraiška dėl vaiko išlaikymo arba vaiko ir sutuoktinio išlaikymo pripažinimo ir vykdymo), prašomoji valstybė gali toje konkrečioje byloje arba apskritai sutikti pati raštu išversti dokumentus[73].

243. Jeigu prašomoji valstybė nesutinka padėti raštu išversti dokumentų, tuomet prašančioji valstybė gali paprasčiausiai nuspręsti raštu išversti dokumentus į anglų arba prancūzų kalbą. Tuomet prašomoji valstybė, jei tai yra būtina, gali raštu išversti dokumentus į savo kalbą.

244. Pavyzdžiui, jeigu prašančiosios valstybės (Norvegijos) pareiškėjas neturi gebėjimų raštu išversti dokumentų į prašomosios valstybės (Ispanijos arba Meksikos) kalbą, o Meksikos institucija negali raštu išversti sprendimo iš norvegų kalbos į ispanų, pareiškėjas dokumentus galėtų raštu išversti į anglų arba prancūzų kalbą. Tuomet į anglų arba prancūzų kalbą raštu išversti dokumentai gali būti siunčiami į Meksiką.

245. Su Konvencijos pagrindinės vertimo raštu taisyklės išimtimis susijusius klausimus paprastai turėtų spręsti prašomosios valstybės centrinė institucija, todėl teisėjai arba kitos kompetentingos institucijos šiame etape paprastai neturėtų dalyvauti.

II. Kalbos reikalavimai pagal 2009 m. Reglamentą

A. Reglamente nustatyti bendrieji reikalavimai paraiškoms ir dokumentams (59 ir 66 straipsniai)

246. Reglamente (59 straipsnio 1 dalis) nustatyta, kad prašančioji institucija prašymus arba paraiškas turi užpildyti oficialiąja prašomosios valstybės kalba arba atitinkamo tos valstybės teritorinio vieneto, kuriame yra prašomoji centrinė institucija, oficialiąja kalba, arba kita oficialiąja Europos Sąjungos kalba, kurią prašomoji valstybė narė nurodė kaip priimtiną kalbą, išskyrus atvejus, kai ši valstybė narė nusprendžia raštu išversti dokumentus[74].

247. Reglamento 59 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad pagrindžiantys dokumentai *neverčiami*, išskyrus atvejus, kai jie yra būtini siekiant suteikti prašomą pagalbą. Šioje nuostatoje taip pat nurodyta, kad ji nedaro poveikio išsamesnėms Reglamento vertimo raštu arba transliteracijos nuostatoms (kurios aptartos pirmiau), kurias gali prireikti taikyti byloje, nustatytoms Reglamento 20 straipsnyje („Vykdymui skirti dokumentai"), 28 straipsnyje („Procedūra, susijusi su paraiškomis dėl paskelbimo vykdytinu") ir 40 straipsnyje („Pripažinto teismo sprendimo taikymas").

248. Reglamento 66 straipsnyje nustatyta papildoma bendro pobūdžio taisyklė dėl transliteracijos reikalavimų, kurioje nurodyta, kad teismas, į kurį kreiptasi, gali reikalauti, kad šalys pateiktų pagrindžiančių dokumentų, surašytų kalba, kuri nėra proceso kalba, vertimą raštu tik „jei, jo manymu, vertimas raštu būtinas teismo sprendimui priimti ar teisėms į gynybą užtikrinti"[75].

---

[73] Atkreipkite dėmesį į tai, kad jei prašomoji valstybė raštu neišverčia dokumentų, kaip aprašyta pirmiau, su tuo vertimu raštu susijusias sąnaudas turi padengti prašomoji valstybė (išskyrus atvejus, kai abiejų valstybių centrinės institucijos susitarė kitaip).

[74] [Valstybės pavadinimas] [nurodė] [nenurodė], kad ji sutiks pripažinti kitas kalbas, išskyrus [įterpti nacionalinę (-ę) kalbą (-as)].

[75] Šis straipsnis „nedaro poveikio" 20, 28 ir 40 straipsniams dėl konkrečioms paraiškoms ir prašymams taikomų reikalavimų.

B. Reglamente nustatyti vertimo raštu reikalavimai tam tikriems prašymams ir paraiškoms

249. Reglamente yra keletas specialių nuostatų dėl dokumentų transliteracijos arba vertimo raštu, kurios taikomos tam tikriems prašymams ir paraiškoms, būtent susijusioms su vykdymui skirtais dokumentais (20 straipsnis), paraiškomis dėl sprendimo pripažinimo vykdytinu (28 straipsnis), išrašo nepateikimu (29 straipsnis) ir pripažinto teismo sprendimo taikymu (40 straipsnis). 20 straipsnio 1 dalies *d* punkte, 28 straipsnio 2 dalyje ir 40 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad atitinkamai kompetentingai institucijai, „kai būtina <...>", bus pateikiama atitinkamos prie Reglamento pridėtos formos „turinio transliteracija arba vertimas raštu" į oficialiąją prašomosios valstybės narės / teismo proceso kalbą (arba kitas kalbas, kurios nurodytos kaip priimtinos kalbos). Be to, 20 straipsnio 2 dalyje ir 28 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad prašomosios valstybės kompetentingos institucijos negali reikalauti pateikti sprendimo vertimo raštu, išskyrus atvejus, kai paraiška arba prašymas yra ginčijami arba skundžiami. Pagal 29 straipsnio 2 dalį kompetentingai institucijai leidžiama prašyti pateikti susijusių dokumentų vertimus raštu, jei ji to reikalauja. Galiausiai nustatyta, kad bet kokį vertimą raštu pagal 20, 28, 29 ir 40 straipsnius turėtų atlikti „asmuo, turintis teisę atlikti vertimus raštu vienoje iš valstybių narių".

III. Legalizavimas pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą

250. Atsižvelgiant į kitas Hagos konvencijas, 2007 m. Konvencijos 41 straipsnyje nustatyta, kad pagal Konvenciją nereikalaujama jokio legalizavimo ar panašių formalumų. Šis straipsnis tiksliai atkartojamas Reglamento 65 straipsnyje. Todėl nėra jokio poreikio kaip nors oficialiai autentifikuoti dokumentus užpildžiusio valstybės pareigūno parašo arba naudoti apostilę, jeigu susitariančiojoje valstybėje arba Europos Sąjungos valstybėje narėje tai yra įprasta praktika.

Legalizavimas *yra terminas, kuris vartojamas* aprašant tam tikrus oficialius teisinius procesus, pvz., apostilės arba notaro antspaudo naudojimą dokumentams autentifikuoti.

IV. Įgaliojimas pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą

251. Konvencijos 42 straipsnyje ir Reglamento 52 straipsnyje nustatyta, kad reikalauti iš pareiškėjo pateikti įgaliojimą galima tik išimtinėmis aplinkybėmis. Pateikti įgaliojimą gali būti prašoma tais atvejais, kai centrinė institucija arba kita prašomosios valstybės institucija atstovauja pareiškėjui, pvz., teismo byloje, arba kai įgaliojimas yra reikalingas siekiant paskirti konkrečioje byloje veiksiantį atstovą[76]. Pagal Konvenciją šalies apibūdinimo formoje nurodoma, ar prašomojoje valstybėje reikalaujama pateikti įgaliojimą[77].

V. Parašai ir patvirtintos dokumentų kopijos pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą

A. Konvencija

252. Konvencijoje nėra nustatyta parašo reikalavimo, kurį tenkinant paraiška laikoma galiojančia. Be to, kalbant apie paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, pažymėtina, kad taikytinuose straipsniuose (12 straipsnio 2 dalis, 13, 25 ir 30 straipsniai) nustatytas procesas, pagal kurį paprastos dokumentų, įskaitant sprendimą, kopijos gali būti siunčiamos kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo.

[76] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 617 punktą.
[77] [Valstybės pavadinimas] […].

Nagrinėjant bylą dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, kompetentinga institucija arba atsakovas gali prašyti pateikti bet kurio dokumento patvirtintą kopiją, jeigu to reikia nagrinėjant paraišką arba į ją atsakant. Tačiau tol, kol toks prašymas nepateiktas, pakanka paprastų kopijų. Valstybė taip pat gali priimti elektroninius dokumentus, nes Konvencijoje sąmoningai nenurodomos konkrečios laikmenos.

253. Pagal Konvenciją valstybė taip pat gali nurodyti, kad ji visais atvejais reikalaus pateikti bet kurio dokumento patvirtintą kopiją. Šalies apibūdinimo formoje nurodoma, ar valstybė tokį reikalavimą taiko visais atvejais. (Susitariančiųjų valstybių užpildytas šalies apibūdinimo formas galima rasti Hagos konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis".)

B. Reglamentas

254. Pagal Reglamentą paraiškos formą privalo pasirašyti pareiškėjas, asmuo arba institucija, kuri prašomojoje valstybėje turi įgaliojimus pareiškėjo vardu pildyti paraiškos formą. Privalomas prie Reglamento pridėtų paraiškos formų naudojimas yra nustatytas atitinkamuose Reglamento straipsniuose (pvz., 20, 28, 40, 48 ir 57 straipsniuose). Jeigu prie paraiškos, kuri teikiama pagal Reglamentą, būtina pridėti prašomojoje valstybėje priimto sprendimo išrašą ir sprendimo kopiją, išrašą (naudodamas atitinkamą pridėtą formą) turi išduoti ir pasirašyti kilmės teismas, o pridedama sprendimo kopija turi atitikti „sąlygas, būtinas jos autentiškumui nustatyti".

VI. Asmeninės ir konfidencialios informacijos apsauga pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą

A. Konvencija (38–40 str.)

255. Konvencijoje nustatytos kai kurios svarbios pagal Konvenciją perduodamos asmeninės ir konfidencialios informacijos apsaugos priemonės. (Atkreipkite dėmesį į tai, kad Konvencijoje ši asmeninė informacija vadinama asmens „duomenimis", nes ši sąvoka vartojama ir kitose Hagos konvencijose.) Šios priemonės aprašytos 38, 39 ir 40 straipsniuose. Asmeninė informacija (be kita ko) apima tokią informaciją kaip vardas ir pavardė, gimimo data, adresas ar kontaktinė informacija, ir asmens identifikatorius, pvz., nacionalinius tapatybės numerius[78].

256. Konvencijoje pripažįstama, kad, atsižvelgiant į informacijos, susijusios su fiziniais asmenimis, kuria dalysis valstybės, rūšies slaptą pobūdį, jos apsauga yra labai svarbi siekiant užtikrinti šalių apsaugą nuo bet kokių neigiamų pasekmių, kurios gali atsirasti atskleidus tokią informaciją.

257. Konvencijoje nustatytos konkrečios pagal Konvenciją tam tikromis aplinkybėmis surinktos ir perduotos informacijos atskleidimo ir patvirtinimo ribos. Draudžiama atskleisti arba patvirtinti informaciją, kai tai sukeltų grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei (40 straipsnio 1 dalis). Asmeniu gali būti vaikas, pareiškėjas, atsakovas arba bet kuris kitas fizinis asmuo. Šiuo atžvilgiu Konvencijos taikymas neribojamas.

258. Kai centrinė institucija nusprendžia, kad informacijos atskleidimas arba patvirtinimas galėtų sukelti minėtą pavojų, ji apie tai informuoja kitą dalyvaujančią centrinę instituciją, kuri, pagal Konvenciją nagrinėdama paraišką, atsižvelgia į šį sprendimą. Prašomoji centrinė institucija nėra saistoma prašančiosios institucijos priimto sprendimo dėl pavojaus. Tačiau prašomoji centrinė institucija turi nuspręsti, ar atskleidus informaciją galėtų kilti grėsmė asmens sveikatai, saugumui arba laisvei, ir pagal 40 straipsnio 2 dalį prašomoji centrinė institucija atsižvelgia į prašančiosios institucijos priimtą sprendimą. Šiuo atveju centrinė institucija veiksmų imasi atsižvelgdama į priemones, kurių reikia paraiškai išnagrinėti ir valstybės įsipareigojimams pagal Konvenciją įvykdyti (40 straipsnis). Jeigu prašančioji centrinė institucija yra susirūpinusi dėl konfidencialios informacijos apie pareiškėją, kreditorių arba kitą asmenį atskleidimo,

[78] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 605 punktą.

praktikoje rekomenduojama naudoti ne kreditoriaus ar pareiškėjo, o prašančiosios centrinės arba kompetentingos institucijos adresą[79].

259. Hagos konferencijos Nuolatinio biuro paskelbtos privalomos ir rekomenduojamos formos taip pat sukurtos siekiant užtikrinti asmeninės informacijos apsaugą. Šiose formose centrinė institucija gali išreikšti savo susirūpinimą dėl to, kad informacijos atskleidimas arba patvirtinimas galėtų kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei (formose šiuo tikslu reikia pažymėti atitinkamą langelį).

260. Nurodžius šią susirūpinimą keliančią aplinkybę, atskiroje formos dalyje galima pateikti neskelbtiną informaciją (pvz., kontaktus arba informaciją, kuri galėtų būti naudojama asmens tapatybei arba buvimo vietai nustatyti). Taip paraiška, kurioje nurodyta tik ta informacija, kurios atsakovui reikia norint pateikti atsiliepimą į paraišką, gali būti teikiama atsakovui arba kompetentingai institucijai nesukeliant pavojaus pareiškėjui, kreditoriui arba kitam asmeniui.

261. Be to, bet kuri institucija, įskaitant prašomosios valstybės kompetentingas arba teismines institucijas, kurios, vykdydamos Konvencijos procedūras, tvarko informaciją, privalo vadovautis savo vidaus įstatymais, reglamentuojančiais informacijos konfidencialumą (39 straipsnis). Todėl visa perduodama informacija taip pat turi atitikti bet kokius vidaus reikalavimus, nustatytus galiojančiuose įstatymuose, pvz., sutikimo norint atskleisti informaciją gavimas, arba bet kokius informacijos atskleidimui taikomus apribojimus[80].

B. Reglamentas (61–63 str. ir 57 str. 3 d.)

262. Reglamento 68 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad Reglamentas „neturi įtakos“ *1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo*. Reglamento 34 ir 35 konstatuojamosiose dalyse taip pat aptarta jame nustatyta bendra duomenų apsaugos tvarka, o 34 konstatuojamojoje dalyje patvirtinama, kad turėtų būti laikomasi į valstybių narių nacionalinę teisę perkeltos Direktyvos 95/46/EB.

263. Reglamento nuostatose, susijusiose su asmens duomenų ir informacijos privatumo klausimais, t. y. 61–63 straipsniai, nustatytos konkrečios dalijimosi asmeninės informacijos apie kreditorius ir skolininkus ir tokios informacijos perdavimo pagal Reglamentą tarp valstybių narių (t. y. tarp centrinių institucijų ir valdžios institucijų, administracijų, kitų juridinių asmenų, kurie gali tvarkyti asmens duomenis, kompetentingų teismų ir kitų institucijų, atsakingų už dokumentų įteikimą arba sprendimo vykdymą) ir prašančiosios ir prašomosios centrinės institucijos ribos ir tvarka.

264. 61 straipsnyje reglamentuojama centrinių institucijų prieiga prie informacijos ir tai, kaip centrinės institucijos gali tinkamai susipažinti su informacija, susijusia su skolininko arba kreditoriaus adresu, skolininko pajamomis, skolininko darbdavio ir (arba) skolininko banko sąskaita (-omis) ir skolininko turtu. Šiame straipsnyje aiškiai nurodyta, kad tokia informacija, kurią siekiama gauti, turi būti „tinkama, susijusi su byla, ne pernelyg išsami“, be to, informacijos, kurios gali prašyti centrinė institucija, turiniui įtakos turi paraiškos rūšis (61 straipsnio 2 dalis). Siekiant, kad būtų priimtas arba pakeistas sprendimas, galima prašyti pateikti tik skolininko arba kreditoriaus adresą. Siekiant pripažinti arba vykdyti sprendimą, galima prašyti pateikti tik informaciją apie skolininko turtą, jeigu paaiškėja, kad gautos informacijos apie skolininko pajamas, darbdavį arba banko sąskaitą (-as) nepakanka.

265. Reglamento 62 straipsnyje nustatyta, kad centrinės institucijos perduoda 61 straipsnyje nurodytą informaciją atitinkamoms nacionalinėms kompetentingoms institucijoms ir kad šią informaciją gaunanti institucija arba teismas gali ją naudoti „tik tam, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos išlaikymo išmokoms išieškoti“.

[79] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 612 punktą. Valstybė, kuri nusprendžia pasirūpinti adreso saugumu, turėtų žinoti, kad prašomoji valstybė, atsižvelgdama į vidaus teisės nuostatas, pvz., reglamentuojančias dokumentų įteikimą, gali reikalauti pateikti asmeninį kreditoriaus adresą.
[80] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

62 straipsnio 3 dalyje nustatyta bendra laiko, kurį institucija gali saugoti tokią informaciją, riba, t. y. „tik tiek, kiek reikia tikslams, dėl kurių ji buvo perduota, pasiekti". Kiekviena informaciją tvarkanti institucija privalo pagal savo nacionalinę teisę užtikrinti jos konfidencialumą (62 straipsnio 4 dalis)[81].

266. Pranešimas duomenų subjektui (63 straipsnis) turi atitikti nacionalinę teisę[82]. Reglamento 63 straipsnio 2 dalyje nustatyta pranešimo duomenų subjektui išimtis, t. y. pranešimas gali būti atidėtas 90 dienų terminui, kuris pradedamas skaičiuoti nuo informacijos prašomajai centrinei institucijai suteikimo dienos, jeigu pranešimas gali pakenkti veiksmingam išlaikymo išmokų išieškojimui.

267. Galiausiai Reglamento 57 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybė smurto šeimos atvejais pakeisti pareiškėjo asmeninį adresą kitu adresu, tačiau tik tuo atveju, „jei pagal prašomosios valstybės narės teisę nereikalaujama, kad pareiškėjas pateiktų savo asmeninį adresą procesui pradėti"[83].

VII. Galimybė veiksmingai pasinaudoti procedūromis ir teisine pagalba pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą

A. Apžvalga

1. Galimybė veiksmingai pasinaudoti procedūromis / teisine pagalba pagal Konvenciją ir Reglamentą

268. Vienas svarbiausių principų, kuriuo grindžiama Konvencija ir Reglamentas, yra susijęs su tuo, kad pareiškėjai turi turėti galimybę veiksmingai pasinaudoti procedūromis, reikalingomis paraiškoms prašomojoje valstybėje pateikti. Galimybė veiksmingai pasinaudoti procedūromis reiškia, kad pareiškėjas, prireikus gaudamas pagalbą iš prašomosios valstybės institucijų, gali veiksmingai iškelti bylą atitinkamose prašomosios valstybės institucijose[84]. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad, kitaip nei Konvencijoje, kurioje pateikta nuoroda į „galimybę veiksmingai pasinaudoti procedūromis", Reglamente vartojama šiek tiek kitokia terminija, t. y. „veiksminga teisė kreiptis į teismą", tačiau iš esmės abi šios sąvokos reiškia vienodus abiejuose dokumentuose įtvirtintus principus (šiame skirsnyje sąvokos vartojamos pakaitomis).

269. Konvencijos 14, 15, 16, 17 ir 43 straipsniuose ir Reglamento 43, 44, 45, 46, 47 ir 67 straipsniuose reglamentuojama prašomosios valstybės pareiga suteikti ne tik veiksmingą galimybę pasinaudoti procedūromis, įskaitant nemokamos teisinės pagalbos teikimą tam tikromis aplinkybėmis, bet ir galimybę tam tikromis aplinkybėmis išieškoti išlaidas iš pralaimėjusios šalies (Konvencijos 43 straipsnis ir Reglamento 43 ir 67 straipsniai). Šios nuostatos apibendrinamos šiame vadovo skirsnyje.

270. Bendra pareiga suteikti pareiškėjams galimybę veiksmingai pasinaudoti procedūromis, įskaitant tokią galimybę vykdymo ir skundo nagrinėjimo procedūrose, yra numatyta Konvencijos 14 straipsnio 1 dalyje ir Reglamento 44 straipsnio 1 dalyje. Pagal Konvenciją pareiškėjų kategorijai priklauso kreditoriai, skolininkai ir viešieji subjektai (kurie veikia vietoj kreditoriaus nagrinėjant paraiškas dėl sprendimo pripažinimo ir pripažinimo ir vykdymo), kurie paraiškas teikia per centrinę instituciją. Reglamente nustatyta, kad visoms „ginčo, kurį apima šis reglamentas, šalims" suteikiama veiksminga galimybė kreiptis į teismą. Be to, kitaip nei Konvencijoje, Reglamente taip pat nurodyta, kad galimybė veiksmingai kreiptis į teismą suteikiama „visiems pareiškėjams, kurių gyvenamoji vieta" yra prašančiojoje valstybėje.

---

[81] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[82] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[83] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[84] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 357 punktą.

271. Kompetentingoms institucijoms skirti tiesioginiai prašymai iš esmės reglamentuojami Konvencijos 17 straipsnio *b* punkte ir Reglamento 47 straipsnyje. Prieš pradėdamos teikti teisinę pagalbą, valstybės gali atlikti lėšų ir paraiškos pagrįstumo patikrinimą, be to, nustatytas sąlyginis reikalavimas teikti teisinę pagalbą visose sprendimo pripažinimo, vykdytinumo ir vykdymo bylose visų pirma tais atvejais, kai pareiškėjui kilmės valstybėje buvo suteikta teisinė pagalba arba jis pasinaudojo teise į nemokamą bylos nagrinėjimą. Konvencijos 14 straipsnio 5 dalis ir Reglamento 44 straipsnio 5 dalis taip pat taikomos tiesioginiams prašymams.

2. Teisinė pagalba

272. Veiksmingos prieigos, kuri turi būti suteikiama, rūšiai priklauso „teisinė pagalba" (ši sąvoka vartojama Konvencijoje ir Reglamente), jei, atsižvelgiant į aplinkybes, ją būtina suteikti. Pareiškėjo lėšos arba gebėjimas sumokėti už teisinę pagalbą neturėtų trukdyti ja pasinaudoti. Todėl Konvencijos 15 straipsnyje ir Reglamento 46 straipsnyje nustatyta, kad **nemokama teisinė pagalba teikiama vaiko išlaikymo kreditoriams (kai išlaikymas priklauso 21 metų nesulaukusiems asmenims), kurie paraiškas** dažniausiai **teikia per centrines institucijas**[85].

273. Pareiga teikti nemokamą teisinę pagalba ribojama tais atvejais, kai pripažįstama, kad tokia pagalba neturi būti teikiama, jei procedūros, kuriomis naudojamasi prašomojoje valstybėje, yra gana paprastos ir todėl pareiškėjas gali veiksmingai dalyvauti nagrinėjamoje byloje negaudamas teisinės pagalbos, o centrinė institucija reikalingas paslaugas teikia nemokamai.

Konvencijos 3 straipsnyje **teisinė pagalba** apibrėžiama kaip „pagalba, reikalinga pareiškėjui sužinoti savo teises ir jomis pasinaudoti ir užtikrinanti, kad prašymai būtų visapusiškai ir veiksmingai išnagrinėjami prašomojoje valstybėje. Tokios pagalbos priemonės gali apimti teisinę konsultacija, pagalbą pradedant bylą tam tikroje institucijoje, teisinį atstovavimą ir atleidimą nuo bylinėjimosi išlaidų."

Reglamento 45 straipsnyje **teisinė pagalba** apibrėžiama kaip „būtina pagalba, kad šalys žinotų savo teises bei jomis galėtų pasinaudoti, ir skirta užtikrinti, jog per centrines institucijas ar tiesiogiai kompetentingoms institucijoms pateikti prašymai būtų nagrinėjami visais aspektais ir veiksmingai". Ji prireikus apima:
„a) ikiteismines konsultacijas siekiant susitarti iki prasidedant teismo procesui;
b) teisinę pagalbą kreipiantis į instituciją ar teismą dėl bylos iškėlimo ir atstovavimą teisme;
c) atleidimą nuo proceso išlaidų arba pagalbą atlyginant šias išlaidas ir atlyginimą asmenims, įpareigotiems atlikti veiksmus proceso metu;
d) valstybėse narėse, kuriose pralaimėjusioji šalis turi atlyginti kitos proceso šalies išlaidas, jei teisinės pagalbos gavėjas pralaimi bylą, – kitos šalies patirtas proceso išlaidas, jei tokios išlaidos būtų buvusios padengtos, jei gavėjo įprastinė gyvenamoji vieta būtų buvusi valstybėje narėje, į kurios teismą kreiptasi;
e) vertimą žodžiu;
f) teismo ar kompetentingos institucijos reikalaujamų ir teisinės pagalbos gavėjo pateikiamų dokumentų, būtinų bylai išspręsti, vertimą raštu;
g) kelionės išlaidas, kurias turi apmokėti teisinės pagalbos gavėjas tais atvejais, kai pačių asmenų, susijusių su gavėjo byla, dalyvavimas teismo posėdyje būtinas pagal atitinkamos valstybės narės teisę ar reikalaujamas jos teismo, ir teismas nutaria, kad atitinkami asmenys negali būti išklausyti jokiu kitu teismui priimtinu būdu."

274. Tai yra svarbu, nes dauguma valstybių sukūrė veiksmingas ir efektyvias sprendimų dėl išlaikymo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, vykdymo, priėmimo ir keitimo procedūras, kuriomis, neprašydami **teisinės pagalbos**, gali naudotis visi tos valstybės pareiškėjai ir šiomis procedūromis pagal Konvenciją arba Reglamentą galima naudotis vienodomis sąlygomis. Konkrečioje valstybėje šios procedūros gali būti susijusios su supaprastintomis formomis, administracinėmis procedūromis ir centrinės institucijos arba kompetentingos institucijos visiems pareiškėjams teikiama informacija arba konsultacijomis. Jeigu šios supaprastintos procedūros sudaro sąlygas pareiškėjui

[85] Taip pat žr. Reglamento 36 konstatuojamąją dalį.

veiksmingai dalyvauti byloje ir prašomoji valstybė leidžia pareiškėjui nemokamai jomis naudotis, ši valstybė nėra įpareigojama teikti pareiškėjui nemokamą teisinę pagalbą[86].

275. Jeigu supaprastintomis procedūromis negalima pasinaudoti ir prašoma suteikti teisinę pagalbą, Konvencijoje ir Reglamente įtvirtintos nuostatos, kuriose apibūdinamos aplinkybės, kuriomis teisinė pagalba pareiškėjams turi būti teikiama nemokamai. Tokios teisės į teisinę pagalbą suteikimo sąlygos turi būti ne griežtesnės už analogiškose šalies vidaus bylose taikomas sąlygas (Konvencijos 14 straipsnio 4 dalis ir Reglamento 44 straipsnio 4 dalis).

276. Sąvokos „teisinė pagalba" apibrėžtys pagal Konvenciją ir Reglamentą pateiktos pirmiau esančiuose teksto langeliuose. Jos yra panašios, tačiau tam tikrais svarbiais aspektais skiriasi, t. y. Reglamente nustatytoje sąvokos apibrėžtyje pateiktos nuostatos dėl išlaidų, susijusių su vertimu žodžiu ir raštu ir būtinu atvykimu į bylos posėdį, atlyginimu ir išlaidų, kurias turi atlyginti teisinę pagalbą gaunanti pralaimėjusi šalis.

277. Kai pareiškėjas prašo suteikti teisinę pagalbą, paprastai Konvencijoje ir Reglamente visų pirma reikalaujama, kad visos susitariančiosios valstybės arba valstybės narės teiktų tokią pagalbą kreditoriams nemokamai visose su ***vaiko parama*** susijusiose situacijose. Valstybėse, kurios pagal Konvenciją padarė pareiškimus (Reglamente nenumatyta galimybė daryti tokius pareiškimus), galioja kai kurios šios taisyklės išimtys[87].

PASTABA. Jeigu sprendimas, kuris turi būti pripažįstamas ir vykdomas, apima sutuoktinio ir vaiko išlaikymą, taikomos tos pačios teisės į nemokamą teisinę pagalbą sąlygos.

278. Tačiau pareiškėjų teisė gauti nemokamą teisinę pagalbą pagal Konvenciją ir Reglamentą, kai paraiškos ***nėra susijusios su vaiko išlaikymo klausimais***, yra labiau ribota; tą patį galima pasakyti apie skolininkų teisę gauti nemokamą teisinę pagalbą nagrinėjant paraiškas dėl sprendimo pripažinimo ir keitimo. Gavusi šių rūšių paraiškas, prašomoji valstybė gali pirmiausia atlikti lėšų arba paraiškos pagrįstumo patikrinimą ir, atsižvelgdama į šio patikrinimo rezultatus, suteikti teisinę pagalbą.

Atliekant **lėšų patikrinimą** aiškinamasi, kokias pajamas gauna pareiškėjas ir kokį turtą jis turi, arba nagrinėjamos kitos finansinės aplinkybės, kurios daro poveikį pareiškėjo gebėjimui apmokėti teisinės pagalbos išlaidas.

Atliekant **paraiškos pagrįstumo patikrinimą** peržiūrimos paraiškos aplinkybės arba nagrinėjama paraiškos sėkmingo patenkinimo tikimybė; atliekant tokį patikrinimą atsižvelgiama į tokius klausimus kaip paraiškos teisinis pagrindas ir tai, ar tikėtina, kad, išnagrinėjus faktines bylos aplinkybes, paraiška bus patenkinta.

279. Vis dėlto svarbu tai, kad visais su sprendimo pripažinimu ir vykdymu susijusiais atvejais valstybės visiems pareiškėjams (kreditoriams, skolininkams arba viešajam subjektui[88]) teikiama teisinė pagalba negali būti mažesnė, palyginti su pagalba, kuri būtų teikiama pareiškėjui nagrinėjant analogišką vidaus bylą (Konvencijos 17 straipsnio *b* punktas ir Reglamento 47 straipsnio 2 dalis). Taip užtikrinamas vienodas visiems pareiškėjams teikiamos paslaugos lygis, nepaisant jų gyvenamosios vietos. Be to, nors nemokama teisinė pagalba ne visada yra prieinama, tačiau prašomoji valstybė negali reikalauti pateikti garantiją arba užstatą, kad būtų užtikrintas bet kokių teisinių išlaidų apmokėjimas (Konvencijos 14 straipsnio 5 dalis, 37 straipsnio 2 dalis ir Reglamento 44 straipsnio 5 dalis). Todėl galimybė pareiškėjui pasinaudoti nemokama teisine pagalba priklausys nuo šių veiksnių:

- ar prašomojoje valstybėje pareiškėjas gali pasinaudoti nemokamomis supaprastintomis procedūromis;

[86] [Valstybės narės pavadinimas] […].
[87] Valstybė gali pagal Konvenciją padaryti pareiškimą, kad ji tam tikrose bylose atliks vaiko išteklių patikrinimą (16 straipsnio 1 dalis). Europos Sąjunga tokio pareiškimo nedarys, todėl šiomis aplinkybėmis Europos Sąjungos valstybėse narėse nebus atliekami jokie vaiko išteklių patikrinimai (žr. *Tarybos sprendimą Nr. 2011/432/ES* (59 išnaša)).
[88] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 383 punktą.

- kokios rūšies išlaikymą prašoma priteisti (vaiko išlaikymą, sutuoktinio išlaikymą arba kitos formos šeimos išlaikymą);
- pareiškėjas yra kreditorius ar skolininkas;
- kokios rūšies paraiška teikiama (paraiška dėl sprendimo pripažinimo, vykdymo, priėmimo, keitimo, prašymas imtis specialiųjų priemonių ar tiesioginis prašymas);
- ar prašomoji valstybė dėl konkrečios paraiškos rūšies atlieka lėšų arba paraiškos pagrįstumo patikrinimą (vaiko išteklių patikrinimas arba patikrinimas atsižvelgiant į su pareiškėju susijusias aplinkybes).

280. Kituose skirsniuose ir struktūrinėse schemose išsamiai paaiškinama teisė gauti nemokamą teisinę pagalbą įvairiose skirtingose situacijose.

B. Reikalavimas teikti nemokamą teisinę pagalbą

281. Kitame skirsnyje paaiškinama teisė į nemokamą teisinę pagalbą pagal Konvenciją ir Reglamentą teikiant paraiškas visose valstybėse, išskyrus Konvencijos susitariančiąsias valstybes, kurios padarė pareiškimą dėl vaiko išteklių patikrinimo naudojimo[89] (Reglamente nenumatyta galimybė daryti tokių pareiškimų).

282. Atkreipkite dėmesį į tai, kad šiame skirsnyje pateikiamos struktūrinės schemos parengtos visų pirma remiantis Konvencijos nuostatomis ir bylomis, o kai kuriais atvejais – atsižvelgiant į išlygas ir pareiškimus, kuriuos gali padaryti Konvencijos susitariančiosios šalys.

1. Kreditoriaus paraiškos

a) Su 21 metų nesulaukusio vaiko išlaikymu susijusios paraiškos (arba su jaunesnio nei 18 metų vaiko išlaikymu susijusios paraiškos, jeigu pagal Konvenciją padaryta išlyga)

PASTABA. Jeigu sprendimas, kuris turi būti pripažįstamas ir vykdomas, apima ir sutuoktinio išlaikymą, taikomos tos pačios teisės į nemokamą teisinę pagalbą sąlygos.

283. Iš toliau pateiktos struktūrinės schemos matyti, kad jeigu per centrinę instituciją pateikta paraiška yra susijusi su sprendimo dėl vaiko išlaikymo pripažinimu arba pripažinimu ir vykdymu, „teisinė pagalba" pagal Konvenciją ir Reglamentą turi būti teikiama nemokamai. Šiam reikalavimui netaikomos jokios išimtys. Jeigu paraiška yra susijusi su vaiko išlaikymu, tačiau joje prašoma priimti sprendimą arba jį pakeisti, valstybė gali atsisakyti suteikti nemokamą teisinę pagalbą, jei mano, kad paraiška arba skundas iš esmės yra nepagrįstas[90].

[89] Pagal Konvenciją valstybė gali padaryti pareiškimą, kad tam tikrose bylose atliks vaiko išteklių patikrinimą (16 straipsnio 1 dalis). Europos Sąjunga tokio pareiškimo nedarys, todėl šiomis aplinkybėmis Europos Sąjungos valstybėse narėse nebus atliekami jokie vaiko išteklių patikrinimai (žr. *Tarybos sprendimą Nr. 2011/432/ES* (59 išnaša)).

[90] Dėl išlaidų išieškojimo taip pat žr. Konvencijos 43 straipsnio 2 dalį ir Reglamento 67 straipsnį.

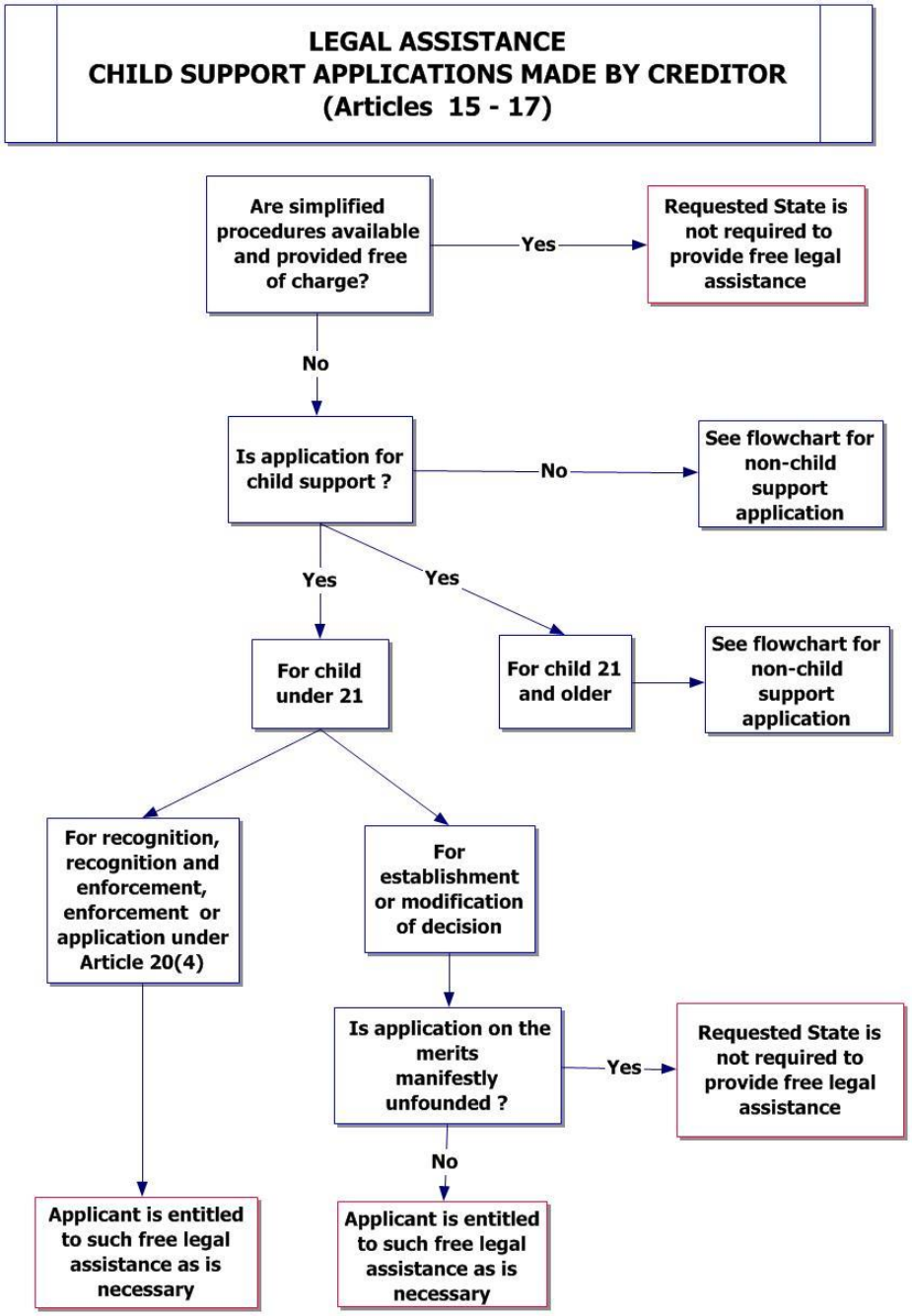

3 pav. Pagal Konvenciją teikiama teisinė pagalba: kreditoriaus paraiškos dėl vaiko išlaikymo

b) Su išlaikymu susijusios paraiškos, išskyrus su 21 metų nesulaukusio vaiko išlaikymu susijusias paraiškas (arba su jaunesnio nei 18 metų vaiko išlaikymu susijusias paraiškas, jeigu pagal Konvenciją padaryta išlyga)

284. Kai paraiška yra susijusi su 21 metų ar vyresnio vaiko išlaikymu, sutuoktinio išlaikymu arba kita išlaikymo forma (ir kai pagal Konvenciją valstybė išplėtė Konvencijos taikymo sritį, kad ji būtų taikoma šios rūšies byloms), nemokama teisinė pagalba paprastai neturi būti teikiama. Europos Sąjungos valstybė narė arba Konvencijos susitariančioji valstybė gali atsisakyti teikti tokią pagalbą, jeigu mažai tikėtina, kad paraiška bus sėkmingai patenkinta (paraiškos pagrįstumo patikrinimas), be to, valstybė taip pat gali nustatyti, kad prieš teikiant tokias paslaugas būtina atlikti lėšų patikrinimą[91].

285. Tačiau bet kurioje byloje, susijusioje su priimto sprendimo dėl ankstesniame punkte aprašytų išlaikymo rūšių pripažinimu, pripažinimu ir vykdymu arba vykdymu, kurioje pareiškėjas, siekdamas, kad kilmės valstybėje būtų priimtas sprendimas, gavo nemokamą teisinę pagalbą, taip pat turi teisę gauti tokio paties lygio pagalbą prašomojoje valstybėje, jeigu ta pagalba šioje valstybėje yra prieinama. Tai parodyta toliau pateiktame 4 pav. „Pagal Konvenciją teikiama teisinė pagalba. Kreditoriaus paraiškos, nesusijusios su vaiko išlaikymu“[92].

[91] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[92] Ten pat.

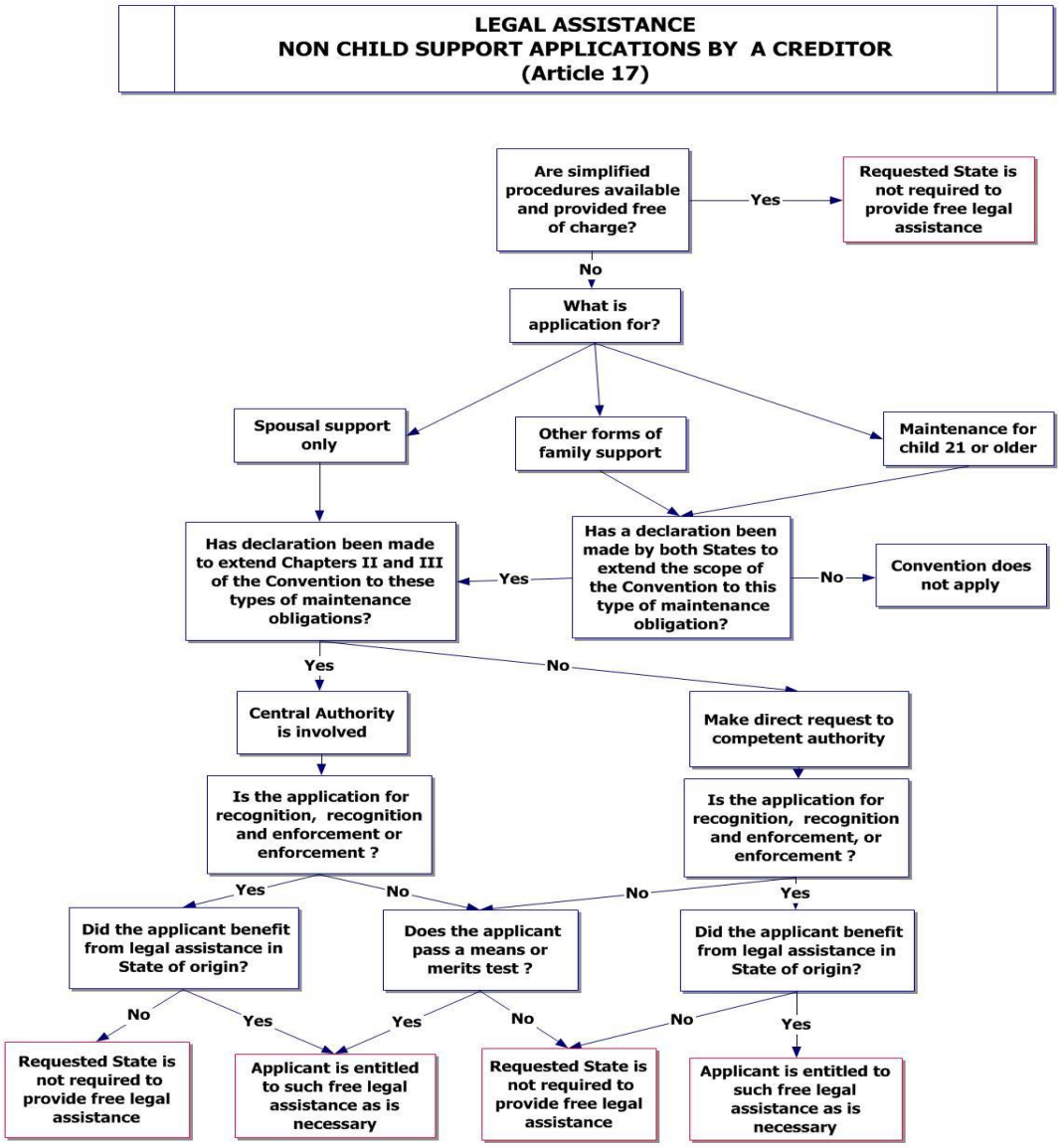

4 pav. Pagal Konvenciją teikiama teisinė pagalba: kreditoriaus paraiškos, nesusijusios su vaiko išlaikymu

c) Viešojo subjekto paraiškos

286. Jeigu pareiškėjas yra viešasis subjektas, kaip apibrėžta Konvencijos 36 straipsnyje arba Reglamento 64 straipsnyje, kalbant apie paraiškas dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo arba vykdymo, jis bus laikomas kreditoriumi. Todėl nagrinėjant šias paraiškas, susijusias su sprendimais dėl 21 metų nesulaukusių vaikų išlaikymo (arba 18 metų nesulaukusių vaikų išlaikymo, jeigu pagal Konvenciją padaryta išlyga), viešiesiems subjektams suteikiama teisė į nemokamą teisinę pagalbą[93].

2. Skolininko paraiškos

287. Nagrinėdama skolininko pateiktas paraiškas, prašomoji valstybė gali atlikti tiek paraiškos pagrįstumo, tiek lėšų patikrinimą, kad nustatytų, ar reikia teikti nemokamą teisinę pagalbą (Konvencijos 17 straipsnis ir Reglamento 47 straipsnis). Ši situacija, atsižvelgiant į Konvencijos nuostatas, aptarta 5 pav.

[93] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 383 punktą.

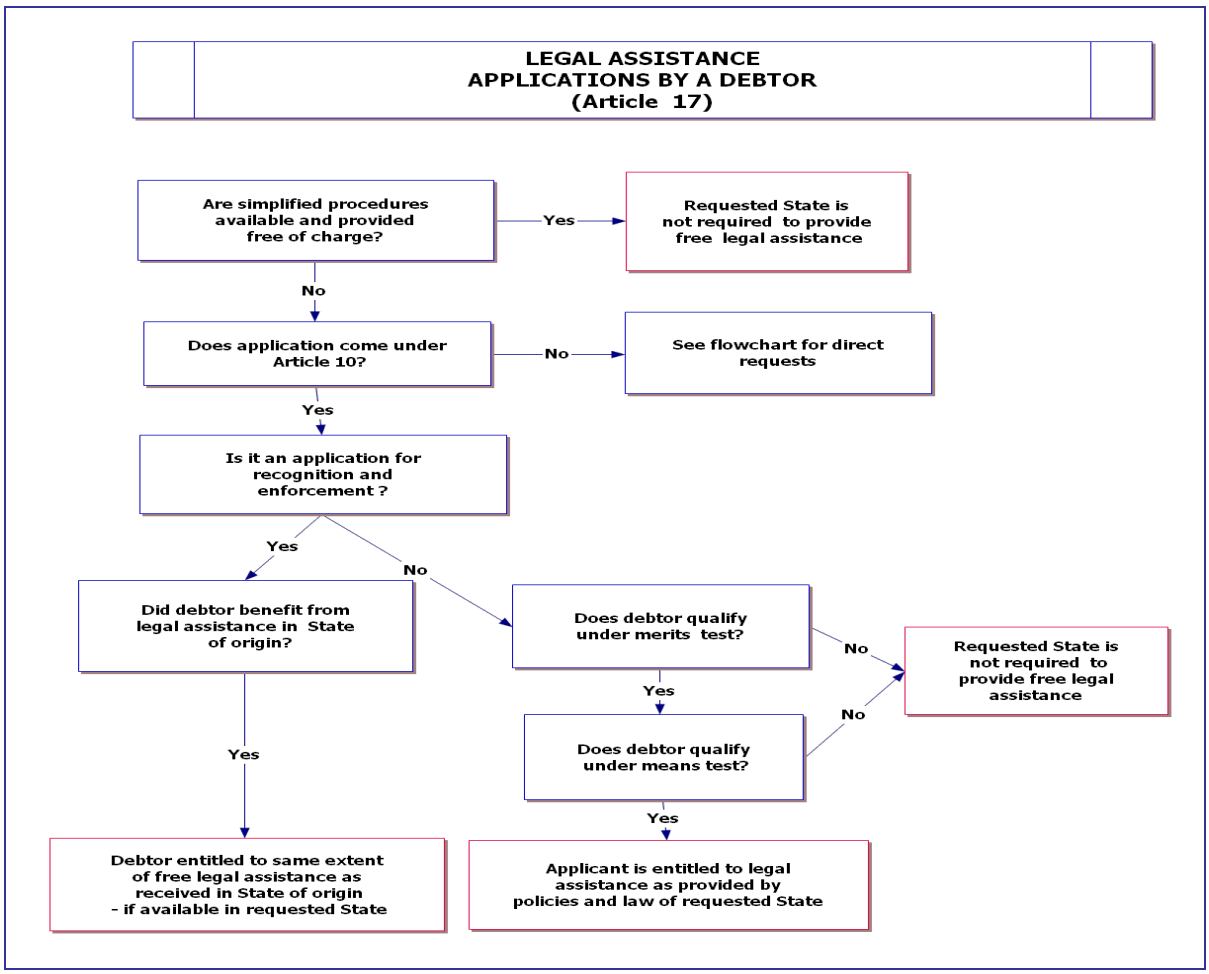

5 pav. Pagal Konvenciją teikiama teisinė pagalba: skolininko paraiškos

3. Vaiko kilmė arba genetinis tyrimas

288. Konvencijos 6 straipsnio 2 dalies *h* punkte ir Reglamento 51 straipsnio 2 dalies *h* punkte reikalaujama, kad centrinė institucija imtųsi tinkamų priemonių ir teiktų pagalbą nustatant tėvystę ar motinystę, kai tai būtina išlaikymo išmokoms išieškoti (žr. 154 punktą ir 1 skyriaus I.B ir III.B skirsnius). Genetinio tyrimo, kuriuo siekiama nustatyti tėvystę ar motinystę, išlaidos gali būti labai didelės. Siekiant užtikrinti, kad šios išlaidos netaptų kliūtimi sprendimams dėl vaiko išlaikymo priimti[94], jeigu tėvystės ar motinystės tyrimas teikiant paraišką yra būtinas pagal Konvencijos 10 straipsnio 1 dalies *c* punktą arba Reglamento 56 straipsnio 1 dalies *c* punktą, prašomoji valstybė negali reikalauti, kad pareiškėjas sumokėtų už tyrimą, ir šios išlaidos padengiamos kartu su įprastai teikiama nemokama teisine pagalba[95].

289. Tai, kaip praktiškai bus padengiamos šios išlaidos, priklausys nuo dalyvaujančiose susitariančiosiose valstybėse vykdomų genetinio tyrimo procedūrų. Kai kuriose valstybėse iš asmens, kuris prašo atlikti tyrimą, gali būti reikalaujama iš anksto padengti visas tyrimo išlaidas, įskaitant motinos ir vaiko (-ų) išlaidas. Kitose valstybėse iš skolininko gali būti reikalaujama iš anksto apmokėti tik savo tyrimo išlaidų dalį. Tokiu atveju prašomoji valstybė padengia motinos ir vaiko (-ų) tyrimo išlaidas, t. y. išlaidas, kurias paprastai turėtų apmokėti pareiškėjas. Tačiau šias išlaidas galima išieškoti iš skolininko, jeigu nustatoma, kad jis yra vaiko tėvas. Kiekviena valstybė, vadovaudamasi vidaus teise ar procedūra, nuspręs, kokio dydžio tyrimo išlaidas turės padengti

[94] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 390 punktą.
[95] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 392 punktą.

skolininkas ir kuriame bylos etape jis turės tai padaryti, jei apskritai turės padengti tokias išlaidas[96].

290. Kai teikiama paraiška dėl 21 metų nesulaukusio vaiko išlaikymo, bendra taisyklė yra ta, kad kreditorius iš anksto neturės padengti tėvystės ar motinystės tyrimo išlaidų, išskyrus atvejus, kai paraiška iš esmės yra akivaizdžiai nepagrįsta[97].

291. Pagal Konvenciją valstybėse, kurios padarė pareiškimą dėl vaiko išteklių patikrinimo, teikiant prieinamą teisinę pagalbą bus padengiamos tik tėvystės ar motinystės tyrimo išlaidos, išskyrus atvejus, kai vaikas neatitinka vaiko išteklių patikrinimo reikalavimų[98].

C. Galimybė veiksmingai pasinaudoti procedūromis ir teisine pagalba [valstybės pavadinimas]

[Įterpti nacionalinę informaciją]

VIII. Laikinosios ir apsaugos priemonės pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą

A. Centrinės institucijos pagalba taikant laikinąsias priemones pagal Konvenciją ir Reglamentą

292. Konvencijoje ir Reglamente įtvirtintos nuostatos, kuriose reikalaujama, kad centrinės institucijos tam tikromis aplinkybėmis ir sąlygomis padėtų iškelti bylą siekiant prašomojoje valstybėje taikyti „laikinąsias priemones".

293. Konvencijos 6 straipsnio 2 dalies *i* punkte ir Reglamento 51 straipsnio 2 dalies *i* punkte nustatyta, kad pagal abu dokumentus centrinės institucijos vykdo specifinę funkciją, t. y. dėl Konvencijos 10 straipsnyje ir Reglamento 56 straipsnyje nurodytų prašymų „imasi visų tinkamų priemonių", kad:

> „inicijuotų bylų iškėlimą arba sudarytų palankesnes sąlygas jas iškelti, kad būtų taikomos visos reikalingos laikinosios teritorinio pobūdžio priemonės, kurių tikslas – užtikrinti nagrinėjamo prašymo dėl išlaikymo išmokų rezultatą"[99].

294. Konvencijos 7 straipsnyje ir Reglamento 53 straipsnyje taip pat nustatyta, kad centrinė institucija gali pateikti kitai centrinei institucijai motyvuotą prašymą atlikti Konvencijos 6 straipsnio 2 dalies *i* punkte ir Reglamento 51 straipsnio 2 dalies *i* punkte aprašytą funkciją, kai pagal Konvencijos 10 straipsnį arba Reglamento 56 straipsnį nenagrinėjama jokia paraiška (taip pat žr. šio vadovo 1 skyriaus III.B skirsnį). Konvencijos 7 straipsnyje ir Reglamento 53 straipsnyje nustatyta, kad „prašomoji centrinė institucija turi imtis visų reikiamų priemonių, jei įsitikina, kad jos būtinos siekiant padėti galimam pareiškėjui pateikti (Konvencijos 10 straipsnyje arba Reglamento 56 straipsnyje) numatytą prašymą arba nustatyti, ar toks prašymas turėtų būti inicijuotas".

295. Kalbant apie centrinės institucijos funkcijas, susijusias su laikinosiomis priemonėmis, vartojami žodžiai „visų reikiamų priemonių" suprantama kaip reiškiantys „bet kokias priemones, kurių centrinė institucija, atsižvelgdama į savo įgaliojimus ir

---

[96] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[97] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 390 punktą.
[98] Europos Sąjunga tokio pareiškimo nedarys, todėl šiomis aplinkybėmis Europos Sąjungos valstybėse narėse nebus atliekami jokie vaiko išteklių patikrinimai (žr. *Tarybos sprendimą Nr. 2011/432/ES* (59 išnaša)).
[99] Išsamesnį „laikinųjų priemonių" reikšmės šiomis aplinkybėmis aptarimą žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 176 ir kitus punktus.

išteklius ir tai, ar tokios priemonės yra leidžiamos pagal (prašomosios) valstybės vidaus įstatymus, galėtų imtis siekdama reikalingo rezultato"[100].

296. Todėl valstybių, kuriose galioja Konvencija ir taikomas Reglamentas, kompetentingos institucijos turėtų žinoti, kad iš savo nacionalinių centrinių institucijų gali gauti prašymų dėl bylų dėl laikinųjų priemonių pirmiau išvardytais atvejais pradėjimo arba joms gali prireikti dirbti su tokiomis centrinėmis institucijomis.

B. Tik Reglamentui būdingos laikinosios ir apsaugos priemonės

297. Reglamente nustatytos įvairios papildomos taisyklės, susijusios su laikinosiomis ir apsaugos priemonėmis, kurias galima taikyti pagal Reglamentą.

1. Kilmės valstybėje taikomos laikinosios priemonės

298. Reglamento 39 straipsnyje nustatyta, kad sprendimą priėmęs kilmės teismas gali paskelbti apie sprendimo preliminarų vykdytinumą, nepaisant apskundimo galimybės, net jei nacionalinėje teisėje nėra nustatytas vykdytinumas pagal įstatymą.

299. Jeigu kitoje valstybėje narėje priimamas sprendimas dėl vykdytinų laikinųjų priemonių arba sprendimo dalis yra susijusi su tokiomis priemonėmis, šis sprendimas bus vykdytinas pagal Reglamento 17 straipsnio 2 dalį (laikantis 1 skirsnio procedūrų, susijusių su sprendimais, priimtais valstybėje narėje, kuri yra saistoma 2007 m. Hagos protokolo) arba Reglamento 26 straipsnį (laikantis 2 skirsnio procedūrų, susijusių su sprendimais, priimtais valstybėje narėje, kuri nėra saistoma 2007 m. Hagos protokolo) (žr. 8 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie sprendimų pripažinimą, vykdytinumą ir vykdymą pagal Reglamento IV skyrių). Reglamento 17 straipsnio 2 dalyje ir 26 straipsnyje nurodyta, kad kitoje valstybėje narėje priimtas sprendimas toje valstybėje turi būti tik „vykdytinas", ir nereikalaujama, kad toks sprendimas būtų galutinis norint, kad jis būtų vykdytinas arba paskelbtas vykdytinu kitoje valstybėje narėje.

2. Laikinosios ir apsaugos priemonės valstybėse, išskyrus sprendimo kilmės valstybę

300. Reglamento 14 straipsnyje nustatyta teismų jurisdikcija laikinųjų ir apsaugos priemonių taikymo srityje:

> „Valstybės narės teismams gali būti paduotas prašymas dėl tokių laikinųjų, įskaitant ir apsaugos, priemonių, kurios yra galimos pagal tos valstybės teisę, taikymo, net jeigu pagal šį Reglamentą kitos valstybės narės teismai turi jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės."

301. Įgyvendindamos tokią su laikinosiomis priemonėmis susijusią jurisdikciją, kompetentingos institucijos turėtų žinoti, kad taip pat reikės nustatyti tokioms priemonėms taikytiną teisę[101].

---

[100] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 121 punktą.

[101] Kalbant apie 2007 m. Hagos protokolo saistomas valstybes nares (žr. 5 skyrių), nėra aišku, ar laikinosios priemonės patenka į Protokolo taisyklių, kuriomis reglamentuojama taikytina teisė, taikymo sritį (dėl taikytinos teisės apimties žr. Protokolo 11 straipsnį).

3. Laikinųjų priemonių taikymas kitoje valstybėje narėje nagrinėjant paraišką dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu / vykdymo pagal IV skyriaus 1 ir 2 skirsnius[102]

302. Kalbant apie Reglamento IV skyriaus dėl sprendimų pripažinimo, vykdytinumo ir vykdymo pagal Reglamentą 1 skirsnio procedūras, susijusias su valstybėje narėje, kuri yra saistoma 2007 m. Hagos protokolo, priimtais sprendimais, 18 straipsnyje aiškiai nustatyta:

> „Vykdytinas teismo sprendimas pats savaime suteikia teisę įstatymų numatyta tvarka taikyti bet kokias apsaugos priemones, kurios numatytos vykdymo valstybės narės teisėje."

303. Be to, kalbant apie Reglamento IV skyriaus 2 skirsnyje nustatytą procedūrą (susijusią su sprendimais, priimtais valstybėje narėje, kuri nėra saistoma 2007 m. Hagos protokolo), pažymėtina, jog 36 straipsnyje[103] paaiškinama, kad niekas nekliudo pareiškėjui pagal vykdymo valstybės narės vidaus teisę pasinaudoti laikinosiomis / apsaugos priemonėmis, nereikalaujant, kad kitoje valstybėje narėje priimtas sprendimas būtų paskelbtas vykdytinu. Reglamento 36 straipsnio 2 dalyje taip pat paaiškinta, kad sprendimo paskelbimas vykdytinu įstatymo numatyta tvarka įgalina imtis bet kokių apsaugos priemonių. 36 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad per laikotarpį, skirtą skundui paduoti pagal Reglamento 32 straipsnio 5 dalį, negalima imtis jokių vykdymo veiksmų, išskyrus apsaugos priemones, nukreiptas į šalies, kurios atžvilgiu prašoma vykdyti sprendimą, turtą (žr. 8 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie laikinųjų ir apsaugos priemonių taikymą atsižvelgiant į Reglamente nustatytas vykdymo procedūras).

IX. Kitos konvencijos ir reglamentai, susiję su dokumentų įteikimu ir įrodymų rinkimu užsienyje

A. Apžvalga

304. Kai kurios valstybės yra 1965 m. Hagos konvencijos dėl dokumentų įteikimo[104] ir (arba) 1970 m. Hagos konvencijos dėl įrodymų paėmimo[105] šalys; abi šios konvencijos gali būti svarbios bylose, susijusiose su tarptautinėmis paraiškomis dėl išlaikymo[106]. Jeigu susidaro tokia situacija, kad gali būti taikoma kuri nors iš šių konvencijų, svarbu gauti teisinę konsultaciją siekiant užtikrinti tinkamą konvencijose nustatytų reikalavimų laikymąsi.

305. *2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose* taikomas visose Europos Sąjungos valstybėse narėse, išskyrus Daniją, o *Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas)* taikomas visose valstybėse narėse. Kalbant apie Danijos ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių tarpusavio santykius, pažymėtina, kad jiems taikoma 1970 m. Hagos konvencija dėl įrodymų paėmimo, o ne Reglamentas (EB) Nr. 1206/2001. Jeigu susidaro tokia situacija, kad galėtų būti taikomas kuris nors iš reglamentų, svarbu gauti teisinę konsultaciją siekiant užtikrinti tinkamą reglamentuose nustatytų reikalavimų laikymąsi.

---

[102] Žr. 8 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie sprendimų pripažinimą, vykdytinumą ir vykdymą pagal Reglamento IV skyrių.
[103] Reglamento 36 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 47 straipsniui.
[104] *1965 m. lapkričio 15 d. Hagos konvencija dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje.*
[105] *1970 m. kovo 18 d. Hagos konvencija dėl įrodymų civilinėse arba komercinėse bylose paėmimo užsienyje*.
[106] Žr. Konvencijos 50 straipsnį ir Konvencijos aiškinamojo rašto 648–651 punktus.

306. Siekdamos nustatyti, ar kitos Europos Sąjungai nepriklausančios valstybės yra Hagos konvencijų dėl dokumentų įteikimo ir įrodymų paėmimo šalys, kompetentingos institucijos informacijos gali ieškoti abiejų konvencijų statuso lentelėse, kurias galima rasti Hagos konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Konvencijos" atitinkamai spustelint nuorodas „Konvencija Nr. 14" ir „Konvencija Nr. 20".

307. Hagos konvencijos dėl dokumentų įteikimo ir įrodymų paėmimo taikomos tik tuomet, kai dokumentai turi būti įteikiami arba įrodymai renkami *užsienyje*. Šiuo atžvilgiu svarbu pabrėžti, kad sąvoka „***užsienyje***" nėra vartojama 2007 m. Konvencijos 6 straipsnio 2 dalies *g* punkte, kuris taip pat yra susijęs su prašymais imtis specialiųjų priemonių (siekiant „palengvinti dokumentų arba kitų įrodymų gavimą"), ir *j* punkte (siekiant „palengvinti dokumentų įteikimą"). Taip yra todėl, kad dažniausiai centrinės institucijos bus prašoma palengvinti įrodymų rinkimą arba dokumentų įteikimą atsižvelgiant į *jos jurisdikciją* nagrinėjant bylas dėl išlaikymo, kurios taip pat priklauso *jos jurisdikcijai*. Prašymai palengvinti įrodymų rinkimą arba dokumentų įteikimą ***užsienyje*** pasitaikys rečiau. Yra daugybė situacijų, kurioms taikoma 2007 m. Konvencija ir kuriose nereikalaujama užsienyje perduoti dokumentų įteikimui ar rinkti įrodymų[107]. Analogiškuose Reglamento straipsniuose, susijusiuose su centrinės institucijos funkcijomis renkant įrodymus ir įteikiant dokumentus (51 straipsnio 2 dalies *g* ir *j* punktai), minimas Reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 ir Reglamentas (EB) Nr. 1393/2007, tačiau, atsižvelgiant į Konvenciją, labiau tikėtina, kad centrinės institucijos visų pirma nagrinės vidaus prašymus dėl įrodymų rinkimo ir dokumentų įteikimo.

308. Kitų šioje srityje taikytinų konvencijų aptarimas nėra šio vadovo nagrinėjimo tema. Norėdami sužinoti, ar valstybė yra 1954 m. Hagos konvencijos dėl civilinio proceso[108], 1965 m. Hagos konvencijos dėl dokumentų įteikimo ir 1970 m. Hagos konvencijos dėl įrodymų paėmimo šalis, informacijos ieškokite Hagos konferencijos svetainėje www.hcch.net.

B. 1965 m. Konvencija dėl dokumentų įteikimo užsienyje[109]

309. 1965 m. Konvencijoje dėl dokumentų įteikimo nustatyti perdavimo kanalai, kuriais turi būti naudojamasi tais atvejais, kai teisminį arba neteisminį dokumentą reikia perduoti iš vienos valstybės, kuri yra konvencijos šalis, į kitą valstybę, kuri taip pat yra konvencijos šalis ir kurioje šis dokumentas turi būti įteiktas.

310. 1965 m. Konvencija dėl dokumentų įteikimo taikoma, jei tenkinami visi toliau išvardyti reikalavimai:

1. pagal valstybės, kurioje nagrinėjama byla (teismo vietos valstybė), teisę reikalaujama, kad dokumentas (pvz., pranešimas apie ieškinį) būtų perduotas iš tos valstybės kitai valstybei, kad būtų pastarojoje įteiktas;
2. abi valstybės yra Konvencijos dėl dokumentų įteikimo šalys;
3. asmens, kuriam turi būti įteikti dokumentai, adresas yra žinomas;
4. dokumentas, kurį reikia įteikti, yra teisminis arba neteisminis dokumentas ir
5. dokumentas, kurį reikia įteikti, yra susijęs su civiline arba komercine byla.

311. Kilus kokių nors abejonių dėl to, ar taikoma 1965 m. Konvencija dėl dokumentų įteikimo, arba kaip reikia laikytis jos nuostatų, reikėtų pasikonsultuoti su patarėju teisės klausimais.

---

[107] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 164–167 punktus ir 182–185 punktus. Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 174 punktą, kuriame aptariamos pagalbos, kurią prašomoji valstybė galėtų teikti 1970 m. Konvencijoje dėl įrodymų rinkimo nenurodytu būdu, rūšys.

[108] *1954 m. kovo 1 d. Hagos konvencija dėl civilinio proceso*.

[109] Daugiau informacijos apie Konvenciją dėl dokumentų įteikimo pateikiama Hagos konferencijos svetainės skiltyje „Dokumentų įteikimas".

C. 1970 m. Konvencija dėl įrodymų paėmimo[110]

312. 1970 m. Hagos konvencijoje dėl įrodymų paėmimo nustatyti bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose užsienyje (t. y. kitoje valstybėje) būdai. Konvencijoje, taikomoje tik valstybėms, kurios yra jos šalys, nustatyta, kad įrodymai gali būti renkami i) siunčiant teisinės pagalbos prašymus ir ii) per diplomatinius arba konsulinius pareigūnus ir įgaliotinius. Konvencijoje numatytos veiksmingos priemonės, padedančios spręsti su civilinės ir bendrosios teisės sistemų skirtumais susijusius klausimus, kylančius renkant įrodymus.

313. Atsiradus poreikiui rinkti įrodymus užsienyje, prireikus reikėtų gauti teisinę konsultaciją ir taip užtikrinti, kad būtų laikomasi 1970 m. Konvencijos dėl įrodymų paėmimo reikalavimų.

D. 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose[111]

314. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1206/2001 siekiama pagerinti, supaprastinti ir pagreitinti teismų tarpusavio bendradarbiavimą renkant įrodymus Europos Sąjungos valstybėse narėse[112].

315. Reglamente (EB) Nr. 1206/2001 nustatyti du įrodymų rinkimo valstybėse narėse būdai: tiesioginis prašymų perdavimas tarp teismų ir prašančiojo teismo tiesiogiai renkami įrodymai. Prašantysis teismas yra teismas, kuriame pradedama arba nagrinėjama byla. Prašomasis teismas yra kitos valstybės narės teismas, turintis kompetenciją rinkti įrodymus. Centrinė įstaiga atsako už informacijos teikimą ir padeda įveikti bet kokius sunkumus, galinčius kilti dėl pateikto prašymo. Reglamente pateikta dešimt formų, kurios padeda parengti prašymus. Prašymai vykdomi pagal prašomosios valstybės narės teisę. Prašymas turi būti įvykdytas per devyniasdešimt dienų nuo jo gavimo dienos.

316. Aptariant Reglamento (EB) Nr. 1206/2001 įgyvendinimo klausimus, paaiškėjo, kad, siekiant geriau išnaudoti Reglamento suteikiamas galimybes[113], reikėtų pasinaudoti naujomis technologijomis, visų pirma vaizdo konferencijos priemonėmis, o kompetentingos institucijos, jeigu privalo taikyti Reglamentą, gali pasidomėti, ar yra galimybių pasinaudoti vaizdo konferencijos priemonėmis.

---

[110] Žr. Hagos konferencijos svetainės skiltį „Įrodymai", kurioje pateikta daugiau informacijos apie Konvenciją dėl įrodymų paėmimo.

[111] Daugiau informacijos apie Reglamentą (EB) Nr. 1206/2001 pateikta Europos teisminiame atlase civilinėse bylose: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_information_lt.htm. Šią informaciją numatoma perkelti į Europos e. teisingumo portalą, kuris prieinamas svetainėje https://e-justice.europa.eu/home.do.

[112] Kaip nurodyta pirmiau, Reglamentas taikomas visose Europos Sąjungos valstybėse narėse, išskyrus Daniją. Danijos ir kitų valstybių narių tarpusavio santykiams taikoma *1970 m. kovo 18 d. Hagos konvencija dėl įrodymų civilinėse arba komercinėse bylose paėmimo užsienyje*.

[113] *Komisijos ataskaita Tarybai, Europos Parlamentui ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui apie 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose* taikymą (COM(2007) 769 final, nepaskelbtas Oficialiajame leidinyje).

E. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas)[114]

317. Reglamentu (EB) Nr. 1393/2007 (kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1348/2000) siekiama pagerinti ir pagreitinti teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose perdavimą, kad jie būtų įteikti valstybėse narėse. Reglamentas taikomas visose Europos Sąjungos valstybėse narėse[115].

318. Reglamente (EB) Nr. 1393/2007 nustatyti įvairūs dokumentų perdavimo ir įteikimo būdai: perdavimas per perduodančiąsias ir gaunančiąsias agentūras, perdavimas konsuliniais arba diplomatiniais kanalais, įteikimas paštu ir tiesioginis įteikimas.

319. Perduodančiosios agentūros turi kompetenciją perduoti teisminius ar neteisminius dokumentus, kurie turi būti įteikti kitoje valstybėje narėje. Gaunančiosios agentūros turi kompetenciją gauti iš kitos valstybės narės teisminius ar neteisminius dokumentus. Centrinė įstaiga turi pareigą teikti perduodančiosioms agentūroms informaciją ir padėti išspręsti visas problemas, galinčias kilti perduodant dokumentus, kurie turi būti įteikti. Reglamente nustatytos septynios formos, palengvinančios jame nustatytų procedūrų vykdymą.

X. Perkamosios galios pariteto įvertinimas: tarpvalstybinis išlaikymo išmokų dydžio tikslinimas

320. Taikydamos Konvenciją arba Reglamentą, kompetentingos institucijos susidurs ne tik su valiutos keitimo (visų pirma vykdant sprendimą; žr. šio vadovo 12 skyriaus VI.5 skirsnį), bet ir užsienio išlaikymo išmokų dydžio tikslinimo klausimais, nes reikės palyginti įvairių valstybių pragyvenimo išlaidas; tai vadinama perkamosios galios pariteto (angl. PPP) šalyse palyginimu. Toks palyginimas gali būti atliekamas priimant, keičiant arba vykdant sprendimą dėl išlaikymo. Kompetentingos institucijos šiuo atžvilgiu turės patikrinti vidaus praktiką[116].

321. Įvairios organizacijos skelbia ir nuolat atnaujina lenteles, kuriose pateikiamas perkamosios galios pariteto palyginimo sąrašas:

- Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO): http://stats.oecd.org/Index.aspx?datasetcode=SNA_TABLE4. Išskleidžiamojoje meniu juostoje „Operacijos“ pasirinkite „PPPPC: privataus vartojimo perkamosios galios paritetas“.
- Europos Komisijos statistikos tarnyba Eurostatas: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/purchasing_power_parities/data/database. (Lentelės duomenis galima keisti atsižvelgiant į naudotojo poreikius.)
- Pasaulio bankas: http://data.worldbank.org/indicator/PA.NUS.PRVT.PP.

---

[114] Daugiau informacijos apie Reglamentą (EB) Nr. 1393/2007 galima rasti Europos teisminio atlaso civilinėse bylose svetainėje http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/ds_information_lt.htm. Šią informaciją numatoma perkelti į Europos e. teisingumo portalą, kuris prieinamas svetainėje https://e-justice.europa.eu/home.do.

[115] Tai pasakytina ir apie Daniją, kuri savo ketinimą įgyvendinti Reglamento turinį patvirtino padarydama pareiškimą (OL L 331, 2008 12 10, p. 21), pagrįstą su Europos bendrija sudarytu analogišku susitarimu.

[116] [Valstybės pavadinimas] […].

4 skyrius. 2009 m. Reglamentas: tiesioginės jurisdikcijos taisyklės

A. Įvadas

322. Reglamente nustatytos tiesioginės jurisdikcijos nuostatos, kuriomis suvienodinamos išlaikymo bylose Europos Sąjungos valstybėse narėse taikomos jurisdikcijos taisyklės. Europos Sąjungos valstybių narių kompetentingos institucijos jurisdikciją bylose dėl išlaikymo (t. y. pagal Reglamentą arba Konvenciją nagrinėdamos paraiškas arba tiesioginius prašymus dėl sprendimų dėl išlaikymo priėmimo arba keitimo) įgyvendins vadovaudamosi Reglamento II skyriuje nustatytais jurisdikcijos pagrindais (žr. šio vadovo 10 ir 11 skyrius)[117]. Atsižvelgiant į šias vienodas jurisdikcijos taisykles, tais atvejais, kai sprendimas pripažįstamas ir vykdomas pagal Reglamentą, nereikės tikrinti sprendimo kilmės valstybės narės kompetentingos institucijos jurisdikcijos (dėl sprendimų pripažinimo, vykdytinumo ir vykdymo pagal Reglamentą, žr. 8 skyrių).

323. Prieš pradėdamos taikyti Reglamente nustatytas jurisdikcijos taisykles, kompetentingos institucijos pirmiausia turės patikrinti, ar byla dėl išlaikymo patenka į Reglamento taikymo sritį, įskaitant materialinę ir geografinę Reglamento taikymo sritį ir taikymo sritį laiko atžvilgiu (žr. šio vadovo I dalies 3 skyrių). Reikėtų pabrėžti, kad Reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės geografiniu požiūriu Europos Sąjungos valstybių narių kompetentingoms institucijoms taikomos visuotinai. Tai reiškia, kad Reglamento jurisdikcijos taisyklės bus taikomos ir tais atvejais, kai byla dėl išlaikymo yra susijusi su užsienio valstybe (įskaitant užsienio valstybę, kuri yra 2007 m. konvencijos susitariančiąja valstybe), kuri nėra Europos Sąjungos valstybė narė.

324. Skirtingai nei Reglamente nustatytos tiesioginės jurisdikcijos taisyklės, Konvencijoje nustatytos tik „netiesioginės" jurisdikcijos taisyklės, t. y. 18 straipsnis („Procedūrų apribojimai", kurie apibūdinami toliau aptariant Reglamento 8 straipsnį) ir 20 straipsnis („Pripažinimo ir vykdymo pagrindai"). Tai reiškia, kad atliekant pripažinimo ir vykdymo veiksmus pagal Konvenciją bus tikrinama sprendimo kilmės valstybės kompetentingos institucijos jurisdikcija. Sprendimo pripažinimas ir vykdymas priklausys nuo to, ar sprendimo kilmės valstybės kompetentingos institucijos jurisdikcija atitinka vieną iš Konvencijos 20 straipsnyje nurodytų jurisdikcijos pagrindų. Kita vertus, jurisdikcijos taisykles, susijusias su valstybių, kurios nėra Europos Sąjungos valstybės narės, kompetentingų institucijų priimamu arba keičiamu sprendimu, reglamentuos galiojanti vidaus teisė.

325. Šiame vadovo skyriuje apibendrinamos Reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės ir atkreipiamas dėmesys į tuos atvejus, kai šios taisyklės gali atitikti Konvencijoje nustatytas netiesioginės jurisdikcijos taisykles[118]. Šio skyriaus išnašose taip pat aptariami atvejai, kada Reglamento nuostatos yra panašios į kitų Europos tarptautinės privatinės teisės dokumentų nuostatas.

---

[117] Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Reglamento jurisdikcijos taisyklės iš esmės nėra skirtos *valstybėje narėje*, kurioje taikomas Reglamentas, kylantiems teritorinės kompetencijos klausimams spręsti. Šie klausimai bus sprendžiami pagal vidaus taisykles. Taip pat atkreipkite dėmesį į tai, kad pagal Konvenciją arba Reglamentą teikiamos paraiškos arba tiesioginiai prašymai, kuriuose prašoma pripažinti arba vykdyti sprendimą, kaip aprašyta 7, 8 ir 9 skyriuose, nėra susiję su kompetentingų institucijų atliekama jurisdikcijos analize, nes šiose paraiškose ar tiesioginiuose prašymuose prašoma tik pripažinti ir (arba) vykdyti priimtą užsienio sprendimą.

[118] Nors Konvencijos nuostatos nėra tiesioginės jurisdikcijos taisyklės, praktikoje kompetentingos institucijos gali į jas atsižvelgti priimdamos arba keisdamos sprendimą dėl išlaikymo, kurį ketinama pripažinti ir (arba) vykdyti užsienio Konvencijos susitariančiojoje valstybėje (ir jeigu yra žinoma susitariančioji valstybė, kurioje ketinama pripažinti ir (arba) vykdyti sprendimą, nepaisant to, kad ta valstybė pagal Konvencijos 20 straipsnį padarė išlygą). Taip pat žr. 7 skyrių, kuriame aptartos paraiškos ir tiesioginiai prašymai dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo pagal 2007 m. Konvenciją.

B. Reglamento 3 straipsnis[119]: bendrosios nuostatos

326. Reglamento 3 straipsnio *a* ir *b* punktuose nustatyta atitinkamai atsakovo arba kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos teismo jurisdikcija. Šios nuostatos yra analogiškos Konvencijos 20 straipsnio 1 dalies *a* ir *c* punktuose įtvirtintai netiesioginei taisyklei, pagal kurią nustatyti sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagal Konvenciją pagrindai[120].

327. Reglamento 3 straipsnio *c* ir *d* punktuose nustatyta, kad valstybės narės teismas gali prisiimti jurisdikciją, jeigu pagal savo vietos teisę tas teismas turi jurisdikciją nagrinėti bylas, susijusias su asmenų statusu, arba bylas dėl tėvų pareigų[121], kai išlaikymas yra papildomas toje byloje nagrinėjamas klausimas, išskyrus atvejus, kai ši jurisdikcija grindžiama tik vienos iš šalių pilietybe. Šias Reglamento jurisdikcijos taisykles atitinka Konvencijos 20 straipsnio 1 dalies *f* punkte nustatytos netiesioginės jurisdikcijos taisyklės[122].

328. Reikėtų pabrėžti, kad Reglamento 3 straipsnyje nustatyti jurisdikcijos pagrindai nėra viršesni vienas už kitą, todėl ieškovas gali pasirinkti bet kurį pagrindą.

C. Reglamento 4 straipsnis[123]: teismo pasirinkimas

329. Reglamento 4 straipsnyje šalims leidžiama sudaryti susitarimus dėl teismo pasirinkimo, kuriuose jos paskiria valstybės narės teismą ar teismus[124]. Tačiau Reglamente ši šalių autonomija yra ribojama. Pirma, susitarimo negalima sudaryti ginčuose dėl jaunesnių nei 18 metų vaikų išlaikymo prievolių (4 straipsnio 3 dalis). Antra, Reglamente reikalaujama, kad būtų tam tikras ryšys su paskirtu teismu ar teismais (4 straipsnio 1 dalis). Paskirtas teismas ar teismai turi būti valstybėje narėje, kurioje yra: vienos iš šalių nuolatinė gyvenamoji vieta (4 straipsnio 1 dalies *a* punktas); vienos iš šalių pilietybės vieta (4 straipsnio 1 dalies *b* punktas); arba sutuoktinių arba buvusių sutuoktinių tarpusavio išlaikymo prievolių atveju – teismas, kuris turi jurisdikciją nagrinėti santuokos bylas (4 straipsnio 1 dalies *c* punkto i papunktis), arba sutuoktinių paskutinė bendra nuolatinė gyvenamoji vieta, kurioje jie gyveno ne trumpiau kaip vienerius metus (4 straipsnio 1 dalies *c* punkto ii papunktis). Sudarant susitarimą dėl teismo pasirinkimo arba kreipiantis į teismą, turi būti tenkinamos šios išvardytos sąlygos.

330. Reglamento 4 straipsnio 4 dalyje numatyta galimybė pagal Lugano konvenciją (*2007 m. spalio 30 d. Lugane pasirašyta Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo*) sudaryti susitarimus dėl teismo pasirinkimo, kuriuose išimtinė jurisdikcija suteikiama ne valstybei narei (jeigu tokie susitarimai nėra susiję su 18 metų nesulaukusio vaiko išlaikymo prievolėmis).

---

[119] Reglamento 3 straipsnio *a* punktas bendrais bruožais panašus į Reglamento „Briuselis I“ 2 straipsnį. Reglamento 3 straipsnio *b* ir *c* punktai yra analogiški Reglamento „Briuselis I“ 5 straipsnio 2 daliai. Reglamento 3 straipsnio *d* punktas yra visiškai nauja nuostata. Reikėtų pabrėžti, kad Reglamento 3 straipsnyje, kitaip nei Reglamente „Briuselis I“, vartojama tik „įprastinės gyvenamosios vietos“ sąvoka, kuriai suteikiama nauja savarankiška prasmė (ir ši sąvoka Reglamente neapibrėžiama), ir nevartojama „nuolatinės gyvenamosios vietos“ sąvoka, kurią galima rasti Reglamente „Briuselis I“.

[120] Konvencijoje taip pat nurodyta, kad „pradedant procedūrą“ atsakovas ir kreditorius turi turėti nuolatinę gyvenamąją vietą. Reikėtų pažymėti, kad dėl Konvencijos 20 straipsnio 1 dalies *c* punkto susitariančioji valstybė gali padaryti išlygą, kaip nurodyta 20 straipsnio 2 dalyje.

[121] Kalbant apie Reglamento 3 straipsnio *d* punktą, reikėtų pabrėžti, kad kompetentingos institucijos, kurios turi jurisdikciją pagal Reglamentą „Briuselis IIa“, taip pat gali prisiimti jurisdikciją dėl išlaikymo bylų, kurios nagrinėjamos kaip šalutinės bylos, susijusios su bylomis dėl tėvų pareigų.

[122] Reikėtų pabrėžti, kad dėl 20 straipsnio 1 dalies *f* punkto susitariančioji valstybė pagal Konvencijos 20 straipsnio 2 dalį gali padaryti išlygą.

[123] Reglamento 4 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I“ 23 straipsniui, išskyrus kai kuriuos ankstesnių taisyklių pakeitimus. Naujame Reglamente, priešingai nei Reglamente „Briuselis I“, kuriame galiojo ankstesnis neribotas režimas, nustatyti išlaikymo srityje sudaromiems susitarimams dėl teismo pasirinkimo taikomi apribojimai.

[124] Reikėtų pabrėžti, kad Reglamente, kitaip nei Reglamente „Briuselis I“ (23 straipsnio 1 dalis), nebereikalaujama, kad sudarant susitarimą dėl teismo pasirinkimo viena iš šalių turėtų „nuolatinę gyvenamąją vietą“ valstybėje narėje.

331. Reglamento 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad susitarimai turi būti sudaromi „raštu" ir prie jų taip pat priskiriami „elektroninėmis priemonėmis perduoti pranešimai, kuriais galima aiškiai nustatyti susitarimo buvimą"[125].

332. Konvencijos 18 straipsnio 2 dalies *a* punkte ir 20 straipsnio 1 dalies *e* punkte[126] nurodyta, kad šalių sudarytų „rašytinių" susitarimų dėl teismo pasirinkimo turi būti paisoma, „išskyrus ginčus dėl vaiko išlaikymo prievolių".

D. Reglamento 5 straipsnis[127]: jurisdikcija pagal atsakovo dalyvavimo teismo procese vietą

333. Reglamento 5 straipsnyje nustatyta, kad jurisdikciją gali turėti „valstybės narės teismas, kurio procese dalyvauja atsakovas", išskyrus atvejus, kai atsakovas procese dalyvauja siekdamas ginčyti jurisdikciją. Ši taisyklė atsispindi netiesioginės jurisdikcijos taisyklėje, kurią galima rasti Konvencijos 20 straipsnio 1 dalies *b* punkte.

E. Reglamento 6 straipsnis[128]: papildoma jurisdikcija

334. Reglamento 6 straipsnyje nustatytas jurisdikcijos pagrindas, kuriame nustatyta, kad „jei pagal 3, 4 ir 5 straipsnius jurisdikcijos neturi joks valstybės narės teismas ir pagal Lugano konvenciją jurisdikcijos neturi joks valstybės, kuri yra tos Konvencijos šalis ir nėra valstybė narė, teismas, tai jurisdikciją turi valstybės narės, kurios piliečiai yra abi šalys[129], teismas".

335. Reikėtų pabrėžti, jog kompetentinga institucija turės *ex officio* atlikti 6 straipsnyje nurodytą patikrinimą, kad išsiaiškintų, ar pagal Reglamento 3, 4 arba 5 straipsnį kompetencijos neturi kitas teismas.

336. Pagal netiesioginę jurisdikcijos taisyklę, kurią galima rasti Konvencijos 20 straipsnio 1 dalies *f* punkte, aiškiai panaikinama jurisdikcija, pagrįsta tik vienos iš šalių pilietybe (bylose dėl asmens statuso arba tėvų pareigų), tačiau neužsimenama apie jurisdikciją, pagrįsta abiejų šalių bendra pilietybe[130].

F. Reglamento 7 straipsnis: forum necessitatis

337. Reglamento 7 straipsnyje nustatytas papildomas išimtinis jurisdikcijos pagrindas: „Jei pagal 3, 4, 5 ir 6 straipsnius jurisdikcijos neturi joks valstybės narės teismas, tai valstybės narės teismai išimtinėmis aplinkybėmis gali nagrinėti bylą, jei bylos nagrinėjimas pagrįstai negali būti pradėtas ar vykti arba būtų neįmanomas[131] trečiojoje valstybėje, su kuria ginčas yra glaudžiai susijęs. Ginčas privalo būti pakankamai susijęs

---

[125] Reglamento „Briuselis I" 23 straipsnio 1 dalies *a* punkto ir 23 straipsnio nuostatose iš esmės vartojama analogiška formuluotė, kuria apibūdinamas „rašytinis" susitarimas.

[126] Reikėtų pabrėžti, kad dėl 20 straipsnio 1 dalies *e* punkto susitariančioji valstybė pagal Konvencijos 20 straipsnio 2 dalį gali padaryti išlygą.

[127] Reglamento 5 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 24 straipsniui.

[128] Reglamento 6 straipsnis neturi atitikmens Reglamente „Briuselis I".

[129] Reikėtų pabrėžti, kad 6 straipsnyje nereikalaujama prieš pradedant taikyti šią jurisdikcijos taisyklę tokiomis aplinkybėmis tikrinti arba nustatyti šalies arba šalių pilietybę (pvz., kai kuriuose teismuose nagrinėjant bylas, kurioje šalis turi dvigubą pilietybę).

[130] Kadangi Konvencijos 20 straipsnyje abiejų šalių bendra pilietybė nenurodoma kaip vienas iš sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindų, dėl tokio platesnio pobūdžio jurisdikcijos nustatymo Reglamente gali kilti kitose Konvencijos susitariančiosiose valstybėse remiantis šiuo jurisdikcijos pagrindu priimtų sprendimų pripažinimo ir vykdymo problemų. Kompetentingos institucijos gali į tai atsižvelgti, jeigu sprendimas, kurį jos priima arba keičia, turi būti pripažįstamas ir (arba) vykdomas Konvencijos susitariančiojoje valstybėje, kurioje Reglamentas nėra taikomas.

[131] Pavyzdžiui, Nyderlanduose pagal Civilinio proceso kodekso 9 straipsnio b punktą Olandijos teismas gali paskelbti turįs kompetenciją, jeigu teismo bylos neįmanoma nagrinėti už Nyderlandų ribų. Teismų praktikoje nustatyta, kad „neįmanomumas" aiškinamas kaip reiškiantis faktinį (pvz., dėl pilietinio karo, gaivalinės nelaimės) ir teisinį neįmanomumą (pvz., dėl tam tikras tautines grupes diskriminuojančių įstatymų).

su valstybe nare, į kurios teismą kreiptasi." Konvencijoje nėra analogiškos netiesioginės jurisdikcijos taisyklės[132].

338. Prisiimdami jurisdikciją pagal Reglamento 7 straipsnį, teisėjai, atsižvelgdami į straipsnyje nustatytas sąlygas, turės atlikti dvejopą patikrinimą: pirma, jie turės patikrinti, ar bylos nagrinėjimo neįmanoma arba negalima pradėti trečiojoje valstybėje, su kuria ginčas yra glaudžiai susijęs, ir, antra, jie turės patikrinti, ar ginčas yra „pakankamai susijęs" su teismu, į kurį kreiptasi.

G. Reglamento 8 straipsnis: su bylomis susiję apribojimai

339. Reglamento 8 straipsnio antraštė „Su bylomis susiję apribojimai" iš esmės (išskyrus kai kuriuos nedidelius skirtumus) sutampa su Konvencijos 18 straipsniu, kurio antraštė yra panaši. Be to, Reglamento 8 straipsnio nuostatose nurodyta, kad jame įtvirtintos taisyklės taip pat taikomos „2007 m. Hagos konvencijos susitariančiojoje valstybėje" ir valstybėje narėje priimtiems sprendimams.

340. Reglamento 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta pagrindinė taisyklė, pagal kurią tais atvejais, kai kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta išlieka valstybėje narėje, kurioje taikomas Reglamentas, arba Konvencijos susitariančiojoje valstybėje, kurioje buvo priimtas sprendimas, bet kurioje kitoje valstybėje narėje negalima pradėti teismo proceso dėl sprendimo keitimo arba naujo sprendimo priėmimo. Konvencijos 18 straipsnio 1 dalis yra analogiška šiai nuostatai.

341. Reglamento 8 straipsnio 2 dalyje, kuri yra analogiška Konvencijos 18 straipsnio 2 daliai, nustatytos keturios pagrindinės taisyklės išimtys.

342. Pirma, su bylomis susiję apribojimai nebus taikomi, jeigu šalys pagal Reglamento 4 straipsnį, kuriame nustatytos šalių sudaromiems susitarimams dėl teismo pasirinkimo taikomos ribos ir apribojimai, susitaria dėl kitos valstybės narės teismo jurisdikcijos (žr. pirmiau aptartus klausimus)[133]. Antra, tais atvejais, kai manoma, kad kreditorius bylą perdavė kitos valstybės narės teismo jurisdikcijai pagal Reglamento 5 straipsnį, galioja išimtis (žr. pirmiau aptartus klausimus)[134]. Trečia, kai 2007 m. Konvencijos susitariančiosios kilmės valstybės kompetentinga institucija negali arba atsisako įgyvendinti jurisdikciją pakeisti arba priimti naują sprendimą[135]. Ir galiausiai, jeigu 2007 m. Konvencijos kilmės valstybėje priimto sprendimo kitoje valstybėje narėje, kurioje nagrinėjama byla, negalima pripažinti arba paskelbti vykdytinu[136].

---

[132] Todėl dėl šio jurisdikcijos pagrindo taip pat galėtų kilti su Europos Sąjungos valstybėje narėje priimtų sprendimų, pagrįstų šiuo Konvencijos susitariančiųjų valstybių taikomu jurisdikcijos pagrindu, pripažinimu ir vykdymu susijusių problemų, jeigu „pakankamas ryšys" su teismais, į kuriuos kreipiamasi, kaip nurodyta nuostatoje, nesutampa su Konvencijos 20 straipsnyje nurodytu vienu iš pripažinimo ir vykdymo pagrindų. Kompetentingos institucijos gali į tai atsižvelgti, jeigu sprendimas, kurį jos priima arba keičia, turi būti pripažįstamas ir (arba) vykdomas Konvencijos susitariančiojoje valstybėje, kurioje Reglamentas nėra taikomas.

[133] Analogiškame Konvencijos 18 straipsnio 2 dalies *a* punkte nurodyta ši pagal Konvenciją galiojanti išimtis: „kai šalys yra sudariusios rašytinį susitarimą dėl kitos susitariančiosios valstybės jurisdikcijos, išskyrus ginčus dėl vaiko išlaikymo prievolių".

[134] Analogiškame Konvencijos 18 straipsnio 2 dalies *b* punkte nurodyta ši pagal Konvenciją galiojanti išimtis: „kai kreditorius aiškiai sutiko su tos kitos susitariančiosios valstybės jurisdikcija arba įsitraukė į klausimo nagrinėjimą iš esmės, pasitaikius pirmai galimybei neprieštaraudamas jurisdikcijos pasirinkimui".

[135] Analogiškame Konvencijos 18 straipsnio 2 dalies *c* punkte nurodyta ši pagal Konvenciją galiojanti išimtis: „kai kilmės valstybės kompetentinga institucija negali arba atsisako įgyvendinti kompetenciją pakeisti sprendimą arba priimti naują sprendimą".

[136] Analogiškame Konvencijos 18 straipsnio 2 dalies *d* punkte nurodyta ši pagal Konvenciją galiojanti išimtis: „kai kilmės valstybėje priimtas sprendimas negali būti pripažintas arba paskelbtas vykdytinu susitariančiojoje valstybėje, kurioje ketinama pradėti sprendimo keitimo arba naujo sprendimo priėmimo procedūrą".

H. Reglamento 9 straipsnis[137]: kreipimasis į teismą

343. Reglamento 9 straipsnyje konkrečiai nurodyta, kuriais atvejais laikoma, kad į teismą kreiptasi pagal Reglamentą, t. y. tuo metu, kai teismui įteikiamas atitinkamas dokumentas arba imantis veiksmų dokumentams įteikti[138].

I. Reglamento 10 straipsnis[139]: jurisdikcijos tikrinimas

344. Reglamento 10 straipsnyje nustatyta, kad teismas, į kurį kreipiamasi dėl bylos, kurios nagrinėti teismas neturi jurisdikcijos, „turi savo iniciatyva pareikšti, kad jis neturi jurisdikcijos"[140].

J. Reglamento 11 straipsnis[141]: priimtinumo tikrinimas

345. Reglamento 11 straipsnio 1 dalyje numatyta galimybė sustabdyti procesą atitinkamoje valstybėje narėje (kuri turi tinkamą jurisdikciją), jeigu atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje ir jis neatvyko į teismo posėdį, siekiant atsakovui laiku įteikti tinkamą pranešimą ir dokumentus, kad jis galėtų pasiruošti gynybai, arba užtikrinti, kad šių veiksmų būtų imtasi. Atitinkamai 11 straipsnio 2 ir 3 dalyse pateikiamos alternatyvios nuostatos, kurios taikomos tais atvejais, kai dokumentus reikia perduoti pagal Reglamentą (EB) Nr. 1393/2007 (*Reglamentas dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse*) arba *1965 m. lapkričio 15 d.* Hagos *konvenciją dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje*. (Žr. 3 skyriaus II dalies IX skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie dokumentų įteikimą užsienyje.)

346. Nors Konvencijoje nėra jokios nuostatos, pagal kurią būtų leidžiama sustabdyti procesą pirmiau aprašytomis aplinkybėmis, Konvencijos 22 straipsnio *e* punkte nustatytas atsisakymo pripažinti ir vykdyti sprendimą pagrindas, kuris galioja tais atvejais, kai atsakovas „neatvyko arba nebuvo atstovaujamas teismo posėdyje" ir jam nebuvo tinkamai pranešta apie bylą (i) arba nebuvo tinkamai pranešta apie sprendimą ir jis neturėjo galimybės ginčyti arba apskųsti sprendimą (ii).

K. Reglamento 12 straipsnis[142]: lis pendens ir 13 straipsnis[143]: susiję ieškiniai

347. Reglamente įtvirtintos dvi nuostatos, reglamentuojančios *lis pendens* (kitose valstybėse narėse tarp tų pačių šalių ir tuo pačiu „ieškinio pagrindu" iškeltos bylos) ir kitose valstybėse pareikštus „susijusius ieškinius" (ieškiniai, „kurie yra taip glaudžiai susiję, kad juos tikslinga nagrinėti ir spręsti kartu, siekiant išvengti sprendimų nesuderinamumo rizikos, atsirandančios dėl atskirų procesų), kurias galima rasti atitinkamai 12 ir 13 straipsniuose. Šioms nuostatoms taikoma „teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia", taisyklė.

348. Konvencijos 22 straipsnio, kuriuo reglamentuojami atsisakymo pripažinti ir vykdyti sprendimą pagrindai, *c* punkte galioja viena nuostata, kurioje aptariami su *lis pendens* susiję klausimai. Sprendimą galima atsisakyti pripažinti ir vykdyti, jeigu „valstybės, į kurią kreipiamasi, institucijoje vyksta procedūra tarp tų pačių šalių dėl to paties dalyko ir joje ta procedūra pradėta pirma".

---

[137] Reglamento 9 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 30 straipsniui ir Reglamento „Briuselis IIa" 16 straipsniui.
[138] Konvencijoje nėra analogiškos nuostatos.
[139] Reglamento 10 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis IIa" 17 straipsniui.
[140] Konvencijoje nėra analogiškos nuostatos.
[141] Reglamento 11 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis IIa" 18 straipsniui.
[142] Reglamento 12 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 27 straipsniui ir *1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo* (toliau – Briuselio konvencija) 21 straipsniui.
[143] Reglamento 13 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 28 straipsniui.

L. Reglamento 14 straipsnis[144]: laikinosios priemonės, įskaitant apsaugos priemones

349. Reglamento 14 straipsnyje konkrečiai nurodyta, kad valstybėse narėse galima teikti paraiškas dėl laikinųjų (įskaitant apsaugos) priemonių, kurias galima taikyti pagal tos valstybės teisę, net jeigu pagal Reglamentą kitos valstybės narės teismas gali turėti jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės[145]. (Žr. 3 skyriaus II dalies VIII skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie laikinąsias ir apsaugos priemones.)

350. Konvencijoje nėra Reglamento 14 straipsniui analogiškos nuostatos, tačiau joje numatyta galimybė tokius prašymus teikti per centrines institucijas. Konvencijos 6 straipsnio 2 dalies *i* punkte nustatyta, kad, nagrinėdamos pagal Konvenciją pateiktas paraiškas, centrinės institucijos turi „inicijuoti procedūras arba palengvinti jų inicijavimą, norint taikyti visas reikalingas teritorinio pobūdžio laikinąsias priemones, kurių tikslas – užtikrinti, kad būtų išnagrinėtas pateiktas prašymas dėl išlaikymo išmokų". Be to, Konvencijos 7 straipsnio, kuriuo reglamentuojami prašymai imtis specialiųjų priemonių, 1 dalyje centrinėms institucijoms suteikiami įgaliojimai teikti prašymus kitai centrinei institucijai, įskaitant prašymus dėl laikinųjų priemonių pagal Konvencijos 6 straipsnio 2 dalies *i* punktą, kai pagal Konvenciją nėra nagrinėjama jokia paraiška. Be to, 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad centrinės institucijos, gavusios kitos centrinės institucijos prašymą, taip pat gali imtis specialiųjų priemonių (įskaitant reikalingų laikinųjų priemonių taikymą), kai šios centrinės institucijos žinioje esanti vidaus byla turi „tarptautinį elementą".

---

[144] Reglamento 14 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 31 straipsniui ir Briuselio konvencijos 24 straipsniui.

[145] Reikėtų pabrėžti, kad Reglamente nenurodyta, kokia teisė turėtų būti taikoma laikinosioms priemonėmis. Be to, neaišku, ar 2007 m. Hagos protokolo taikymo sritis (žr. 5 skyrių) pagal jo 11 straipsnį apimtų laikinąsias priemones. Pagal kai kurias nacionalinę jurisdikciją reglamentuojančias taisykles klausimą dėl laikinosioms priemonėms taikomos teisės paliekama spręsti teismams savo nuožiūra.

5 skyrius. Pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą taikytina teisė

A. 2007 m. Konvencija ir 2007 m. Hagos protokolas dėl taikytinos teisės

351. Pačioje Hagos konvencijoje nėra išsamių taikytiną teisę reglamentuojančių taisyklių. *2007 m. lapkričio 23 d.* Hagos *protokolas dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės* (toliau – Protokolas) yra nepriklausomas tarptautinis dokumentas, susijęs su 2007 m. Konvencija ir ją atitinkantis, nes dėl šių dviejų dokumentų buvo deramasi ir jie priimti tuo pačiu metu. Konvencijos susitariančiosios valstybės ypač raginamos tapti Protokolo šalimis; tačiau Protokolo šalimi gali tapti bet kuri valstybė. Protokolo būklę susitariančiosiose valstybėse galima sužinoti Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Konvencijos" spustelėjus nuorodą „Konvencija Nr. 39", tuomet – „Statuso lentelė" arba „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis".

352. Kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos, nagrinėjančios tarptautines bylas dėl išlaikymo, pirmiausia turės nustatyti, ar jų valstybė yra Protokolo šalis[146]. Jei taip, remiantis Protokolu bus nustatomos byloms dėl išlaikymo taikytinos teisės normos, kurios galios nagrinėjant pagal Konvenciją pateiktas paraiškas arba tiesioginius prašymus dėl sprendimų dėl išlaikymo priėmimo (žr. 10 skyrių) ir sprendimų dėl išlaikymo keitimo (žr. 11 skyrių). Pagal Konvenciją pateiktoms paraiškoms arba prašymams dėl sprendimų pripažinimo ir vykdymo Protokolo nuostatos paprastai neturėtų būti taikomos, nes taikytinos teisės klausimai bus išspręsti sprendimo kilmės valstybėje[147]. Jeigu jūsų valstybė nėra Protokolo susitariančioji valstybė ir joje Protokolas nėra taikomas (žr. B skirsnį), sprendimams dėl išlaikymo bus taikoma teismo vietos (t. y. prašomosios valstybės) teisė, įskaitant tarptautinės privatinės teisės taisykles.

353. Vis dėlto taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kad Konvencijoje yra nustatytos įvairios specifinės taikytinos teisės taisyklės, susijusios su: a) viešojo subjekto teise veikti vietoj kreditoriaus arba prašyti, kad būtų kompensuotos kreditoriui išmokėtos išmokos (36 straipsnio 2 dalis); b) išlaikymo prievolės trukme ir senaties terminais, per kuriuos turi būti sumokami įsiskolinimai (32 straipsnio 4 ir 5 dalys); ir c) vaiko tinkamumu gauti išlaikymą tam tikromis ribotomis aplinkybėmis (20 straipsnio 5 dalis).

354. Protokolo nuostatos apibūdinamos toliau C skirsnyje.

355. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų atsižvelgti į tai, kad net jeigu Protokolas jų valstybėje negalioja, joje vis tiek gali galioti viena arba kelios anksčiau priimtos Hagos konvencijos, kuriomis reglamentuojami klausimai, susiję su išlaikymui taikytina teise[148].

B. 2009 m. Reglamentas ir 2007 m. Hagos protokolas dėl taikytinos teisės

356. *2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos sprendimu, kuriuo Europos bendrija sudaro 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolą dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės (2009/941/EB)* (tuometinė) Europos bendrijos Taryba Europos bendrijos vardu, išskyrus Daniją ir Jungtinę Karalystę, patvirtino Protokolą[149].

---

[146] Protokolas [yra] [nėra] taikytinas [valstybės pavadinimas]. Taip pat žr. šio skyriaus B skirsnį.

[147] Tačiau Protokolas, žinoma, taikomas kilmės valstybėje. Taip pat žr. Konvencijos 32 straipsnio 4 dalį ir 32 straipsnio 5 dalį, kuriose aptariami vykdymui pagal Konvenciją taikytinos teisės klausimai.

[148] *1956 m. spalio 24 d. Hagos konvencija dėl vaikų išlaikymo prievolėms taikytinos teisės* ir *1973 m. spalio 2 d. Hagos konvencija dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės* (toliau – 1973 m. Konvencija). Šių dokumentų statusą susitariančiosiose valstybėse galima rasti Hagos konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Konvencijos" spustelėjus nuorodas „Konvencija Nr. 8" arba „Konvencija Nr. 24" ir tuomet – „Statuso lentelė".

[149] Žr. *2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos sprendimo, kuriuo Europos bendrija sudaro 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolą dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės (2009/941/EB),* 11 ir 12 konstatuojamąsias dalis ir

357. Protokolas taikomas dalyvaujančiose Europos Sąjungos valstybėse narėse, [įskaitant] [valstybės pavadinimas], nuo 2011 m. birželio 18 d.[150]. Taip pat reikėtų pabrėžti, kad Protokolas galioja atgaline data ir yra taikomas išlaikymui, dėl kurio ieškinys valstybėse narėse buvo pateiktas iki Protokolo įsigaliojimo dienos[151].

358. Reglamento III skyriaus 15 straipsnis yra pagrindinis Reglamento straipsnis, susijęs su taikytina teise, ir jame nurodyta, kad išlaikymo prievolėms valstybėse narėse taikytina teisė nustatoma pagal 2007 m. Hagos protokolą, kurio šios valstybės narės yra saistomos[152].

359. Kaip išsamiai aprašyta toliau (žr. 8 skyrių), pagal Reglamento IV skyriaus 1 skirsnį su egzekvatūros panaikinimu užsienio sprendimų pripažinimui ir vykdymui susijusios taisyklės taikomos Europos valstybėse narėse, kurios yra saistomos protokolo (t. y. visose valstybėse narėse, išskyrus Jungtinę Karalystę ir Daniją).

C. Protokolo taikymas ir nuostatų apibūdinimas

360. Toliau apibendrinamos pagrindinės Protokolo nuostatos. Kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos, norėdamos sužinoti daugiau informacijos, turėtų susipažinti su Protokolo tekstu ir Protokolo aiškinamuoju raštu. Aiškinamąjį raštą galima rasti Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos svetainės www.hcch.net skiltyje „Konvencijos" spustelėjus nuorodą „Konvencija Nr. 39", tuomet – „Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos leidiniai".

1. Visuotinis taikymas

361. Skirtingai nei 2007 m. Konvencija, kuri taikoma tik susitariančiųjų valstybių tarpusavio santykiams, Protokolas turi *erga omnes* poveikį[153]. Tai reiškia, kad kompetentingos institucijos Protokole nustatytas taisykles taikys Protokolo susitariančiojoje valstybėje arba valstybėse, kuriose Protokolas taikomas, net jeigu taikytina teisė nėra Protokolo susitariančiosios šalies teisė[154]. Iš esmės šis *erga omnes* principas reiškia, kad Protokolu gali remtis dauguma kreditorių, nuolatinę gyvenamąją vietą turinčių valstybėse, kurios nėra Protokolo šalys. Pavyzdžiui, valstybėje, kuriai Protokolas nėra taikomas, gyvenantis kreditorius, kuris pradeda bylą valstybėje, kurioje Protokolas taikomas (pvz., skolininko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybė), naudosis Protokole nustatytų vienodų ir kreditoriui palankių taisyklių, kurios yra taikomos, teikiama nauda.

2. Protokolo taikymo sritis

362. Protokolas taikomas įvairesnėms išlaikymo prievolėms, palyginti su 2007 m. Konvencija, ir pagal jį išlaikymo prievolėms taikytina teisė nustatoma remiantis bet kokiais šeimos santykiais, nenumatant galimybės daryti išlygų[155]. Į Protokolo taikymo sritį patenka bet kokios išlaikymo prievolės, atsirandančios dėl šeimos santykių, tėvystės

---

3 straipsnį. Tarybos sprendimo 5 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad „Bendrija turi išimtinę kompetenciją visais Protokolo reglamentuojamais klausimais".

[150] Ten pat, 4 straipsnis.

[151] Ten pat, 5 straipsnis.

[152] Reikėtų pabrėžti, kad pagal Reglamento 15 straipsnį Protokolas tampa sudedamąja Europos teisės dalimi, todėl Protokolą taikanti kompetentinga institucija iš esmės gali Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikti prejudicinius klausimus.

[153] Protokolo 2 straipsnis.

[154] Reikėtų pabrėžti, kad 1973 m. Konvencijos ir Protokolo susitariančiosios valstybės gali susidurti su abiejų dokumentų taikymo vienu metu tarpusavio santykiuose su kitomis susitariančiosiomis valstybėmis, kurios nėra 2007 m. Protokolo šalys, klausimais. 1973 m. Konvencijos susitariančiosios šalys visų pirma yra Japonija, Turkija ir Šveicarija, tačiau jos nėra Protokolo šalys, todėl gali kilti klausimas, kurioms visuotinio pobūdžio taikytinos teisės taisyklėms turėtų būti teikiama pirmenybė nagrinėjant bylas, kuriose dalyvauja šios valstybės, kitaip tariant, viršesnės turėtų būti naujo Protokolo ar 1973 m. Konvencijos taisyklės? Akademinės literatūros autoriai laikosi skirtingų nuomonių. Žr. aptarimą Protokolo aiškinamojo rašto 194–197 punktuose. [Valstybės pavadinimas] [yra] [nėra] 1973 m. Konvencijos susitariančioji šalis.

[155] Protokolo 27 straipsnis.

ar motinystės, santuokos ar giminystės[156], – ši taikymo sritis analogiška Reglamento taikymo sričiai. Protokole nepateikiamos „šeimos santykių" ar kitų sąvokų apibrėžtys. Aiškindamos šias sąvokas ir Protokolą, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tarptautinį Protokolo pobūdį ir poreikį skatinti vienodą jo taikymą[157].

363. Protokole nustatyta speciali apsauginė taisyklė, kuria siekiama sumažinti plačią jo taikymo sritį[158]. Skolininkas gali ginčyti kreditoriaus reikalavimą remdamasis tuo, kad pagal skolininko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę ir bendros šalių pilietybės valstybės teisę, jei tokia yra, tokios prievolės nėra. Ši apsauginė taisyklė taikoma bet kuriai išlaikymo prievolei, išskyrus prievoles vaikams, atsirandančias dėl vaiko ir tėvų giminystės santykių arba sutuoktinių ar buvusių sutuoktinių santykių.

364. Galiausiai pagal Protokolą nustatytą teisę galima atsisakyti taikyti, jei „jos taikymo pasekmės akivaizdžiai prieštarautų teismo vietos viešajai tvarkai"[159].

3. Taikytinos teisės apimtis

365. Protokole pateikiamas neišsamus klausimų, kuriems taikoma susijusi taikytina teisė, sąrašas, įskaitant šiuos: ar skolininkas gali pateikti reikalavimą dėl išlaikymo, taip pat kokį reikalavimą ir kam jis gali pateikti; kokio dydžio išlaikymo skolininkas gali reikalauti atgaline data; išlaikymo dydžio apskaičiavimo pagrindas ir indeksavimas; kas turi teisę iškelti pagrindinę bylą, išskyrus klausimus, susijusius su procesiniu veiksnumu ir atstovavimu byloje; senaties ir ribojimo terminai ir išlaikymo skolininko prievolės dydis, kai viešasis subjektas siekia gauti kreditoriui vietoj išlaikymo mokamas išmokas[160].

4. Bendra taisyklė, kuria reglamentuojama taikytina teisė

366. Pagal Protokole nustatytą bendrą taisyklę, kuria reglamentuojama taikytina teisė, taikoma kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos teisė[161]. Ši bendra taisyklė yra naudinga tuo, kad ja remiantis galima nustatyti išlaikymo prievolės buvimo faktą ir dydį, atsižvelgiant į kreditoriaus gyvenamosios šalies teisines ir faktines socialinės aplinkos sąlygas, ir taip užtikrinti vienodą požiūrį į toje pačioje šalyje gyvenančius kreditorius ir nustatyti taikytiną teisę, kuri dažnai sutaps su teismo vietos teise.

5. Tam tikriems kreditoriams palankios specialios taisyklės

367. Protokole nustatytos tam tikros papildomos taikytiną teisę reglamentuojančios sąlyginės taisyklės, kuriomis siekiama palengvinti tam tikrų išlaikymo kreditorių padėtį[162]. Šios specialios taisyklės sukurtos vadovaujantis principu *favor creditoris*, siekiant užtikrinti, kad kreditorius turėtų kuo didesnes galimybes gauti išlaikymą.

368. Kreditorių, kurie galės pasinaudoti šiomis papildomomis taisyklėmis, rūšys apima: a) vaikus, kuriems išlaikymą turi mokėti jų tėvai (nepaisant vaiko amžiaus); b) bet kurį 21 metų amžiaus nesulaukusį asmenį, kuriam išlaikymą turi mokėti ne tėvai, bet kiti asmenys (išskyrus išlaikymo prievoles, atsirandančias tarp sutuoktinių, buvusių sutuoktinių ir šalių, kurių santuoka buvo pripažinta negaliojančia); ir c) tėvus, kuriems išlaikymą turi mokėti vaikai[163].

369. Protokole nustatyta, kad vienai iš pirmiau išvardytų kategorijų priklausantis kreditorius, kuris negali gauti išlaikymo taikant pagal bendrą taisyklę nustatytą teisę, galės taikyti teismo vietos teisę[164]. Be to, jeigu toks kreditorius kreipiasi į valstybės, kurioje skolininkas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, kompetentingą instituciją, bus

[156] Protokolo 1 straipsnio 1 dalis.
[157] Protokolo 20 straipsnis.
[158] Protokolo 6 straipsnis.
[159] Protokolo 13 straipsnis.
[160] Protokolo 11 straipsnis.
[161] Protokolo 3 straipsnis.
[162] Protokolo 4 straipsnis.
[163] Protokolo 4 straipsnio 1 dalis.
[164] Protokolo 4 straipsnio 2 dalis.

taikomos tos valstybės kompetentingos institucijos vietos teisė, išskyrus atvejus, kai kreditorius, atsižvelgiant į šią teisę, negali gauti išlaikymo iš skolininko; tokiu atveju vėl bus taikoma kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė[165]. Galiausiai Protokole nustatyta, kad jei kreditorius negali gauti išlaikymo iš kreditoriaus pagal bendrą taisyklę arba papildomas taisykles, bus taikoma skolininko ir kreditoriaus bendros pilietybės valstybės teisė, jeigu tokia teisė yra[166].

6. Sutuoktiniams ir buvusiems sutuoktiniams taikoma speciali taisyklė

370. Protokole nustatyta speciali taisyklė, susijusi su sutuoktinių, buvusių sutuoktinių ir šalių, kurių santuoka buvo pripažinta negaliojančia, tarpusavio išlaikymo prievolėmis[167]. Iš esmės pažeidžiant nepakeičiamą ryšį su santuokos nutraukimui pagal ankstesnės 1973 m. Konvencijos[168] 8 straipsnį taikytina teise, taikoma kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė, išskyrus leidžiančią nukrypti nuostatą.

371. Bet kuri šalis gali prieštarauti kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisės taikymui; pareiškus tokį prieštaravimą, teismas arba institucija, į kurią kreiptasi, turės išsiaiškinti, ar santuoka yra glaudžiau susijusi su kita teise nei kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos teisė (be kita ko, pvz., teismas arba institucija turės nustatyti sutuoktinių įprastinę arba nuolatinę gyvenamąją vietą gyvenant susituokus, jų pilietybę, santuokos sudarymo vietą ir vietas, kuriose sutuoktiniai gyvena skyrium arba nutraukė santuoką). Protokole nustatyta, kad, atliekant tokį tyrimą, visų pirma reikia atsižvelgti į paskiausią bendrą nuolatinę gyvenamąją vietą[169].

7. Šalių pasirinkta taikytina teisė

372. Protokole nustatytos naujoviškos nuostatos, kuriose numatytos priemonės, padedančios užtikrinti šalies savarankiškumą, kuriam taikomi tam tikri apribojimai, pasirenkant išlaikymo prievolėms taikytiną teisę.

373. Pirma, šalims leidžiama sudaryti „procesinius susitarimus", kuriuose jos nustato, kad nagrinėjant konkrečią bylą bus taikoma atitinkamo teismo vietos teisė[170]. Ši nuostata taikoma tik tais atvejais, kai išlaikymo kreditorius konkrečiame teisme arba institucijoje ketina pareikšti arba pareiškė reikalavimą dėl išlaikymo.

374. Antra, šalims leidžiama sudaryti susitarimus, kuriuose nurodoma išlaikymo prievolei taikytina teisė, ir jos tai gali padaryti bet kuriuo metu, įskaitant tuos atvejus, kai ginčas dar nėra kilęs, ir bylos nagrinėjimo metu, ir iki to momento, kai jos nusprendžia panaikinti arba pakeisti savo susitarimą[171]. Šalims leidžiama pasirinkti tik vienos iš jų pilietybės arba nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę, anksčiau pasirinktą teisę arba jų turtiniams santykiams arba santuokos nutraukimui ar gyvenimui skyrium faktiškai taikomą teisę[172].

375. Siekiant užtikrinti išlaikymo kreditoriaus apsaugą, yra nustatyti svarbūs tokių susitarimų ribojimai. Draudžiama sudaryti susitarimus dėl teisės pasirinkimo, kurie taikomi 18 metų nesulaukusio asmens arba suaugusiojo, kuris dėl pablogėjusių arba nepakankamų asmeninių gebėjimų negali apsaugoti savo interesų, išlaikymo prievolėms[173].

---

[165] Protokolo 4 straipsnio 3 dalis.
[166] Protokolo 4 straipsnio 4 dalis.
[167] Protokolo 5 straipsnis.
[168] Žr. 148 išnašą.
[169] Protokolo 5 straipsnis.
[170] Protokolo 7 straipsnis.
[171] Protokolo 8 straipsnis.
[172] Protokolo 8 straipsnio 1 dalis.
[173] Protokolo 8 straipsnio 3 dalis.

376. Šalių galimybė pasirinkti taikytiną teisę taip pat ribojama tais atvejais, kai kreditorius gali savo nuožiūra atsisakyti savo teisės į išlaikymą[174]. Galimybė atsisakyti išlaikymo ir tokios atsisakymo sąlygos reglamentuojamos kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisėje, kuri galiojo pasirenkant taikytiną teisę.

377. Protokole taip pat reikalaujama, kad susitarimo dėl taikytinos teisės šalys būtų „visapusiškai susipažinusios" su pasekmėmis, atsirandančiomis pasirinkus taikytiną teisę. Priešingu atveju teismas arba institucija, į kurią kreiptasi, gali sustabdyti pasirinktos teisės taikymą, jei toks taikymas „būtų akivaizdžiai nesąžiningas kurios nors šalies atžvilgiu arba sukeltų jai nepagrįstas pasekmes"[175].

8. Viešieji subjektai

378. Protokole nustatyta, kad viešojo subjekto teisė gauti kreditoriui vietoj išlaikymo mokamas išmokas reglamentuojama pagal teisę, kuri taikoma tam viešajam subjektui[176].

9. Išlaikymo dydžio nustatymas

379. Galiausiai Protokole nustatyta esminė taisyklė[177], kurią privalo taikyti susitariančiosios valstybės arba valstybės, kurioje Protokolas taikomas nepaisant to, ar taikytina teisė yra užsienio, ar teismo vietos teisė, institucijos. Taisyklėje nustatyta, kad nustatant išlaikymo dydį atsižvelgiama į kreditoriaus poreikius ir skolininko išteklius, taip pat bet kokią kompensaciją, kuri kreditoriui buvo priteista vietoj periodinių išlaikymo išmokų (t. y. vienkartinis mokėjimas), net jeigu taikytinoje teisėje nustatyta kitaip.

[174] Protokolo 8 straipsnio 4 dalis.
[175] Protokolo 8 straipsnio 5 dalis.
[176] Protokolo 10 straipsnis.
[177] Protokolo 14 straipsnis.

6 skyrius. Užsienio teisės paieška ir nustatymas

A. Įvadas

380. Kartais kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos, pagal Konvenciją arba Reglamentą nagrinėjančios tarptautines bylas dėl išlaikymo, turės nustatyti ir (arba) taikyti užsienio teisę. Žr. 5 skyrių, kuriame aptarti su taikytina teise susiję klausimai ir atvejai, kada pagal Konvenciją arba Reglamentą nagrinėjant bylą gali prireikti susipažinti su užsienio teisės turiniu.

B. Užsienio teisės paieška pasaulyje ir Europos Sąjungoje

1. Šalies apibūdinimas pagal 2007 m. Konvenciją

381. Pagal Konvencijos 57 straipsnį kiekviena susitariančioji valstybė Hagos konferencijos Nuolatiniam biurui privalo pateikti tam tikrą informaciją apie savo įstatymus, procedūras ir priemones, kurių imsis siekdama įgyvendinti Konvenciją, įskaitant tvarkos, kurios valstybė laikysis nagrinėdama prašymus dėl sprendimų dėl išlaikymo priėmimo, pripažinimo ir vykdymo, aprašymą[178].

382. Susitariančioji valstybė, norėdama pateikti šią informaciją, gali naudoti Hagos konferencijos rekomenduojamą ir paskelbtą šalies apibūdinimo formą. Konvencijos 57 straipsnio 1 dalies *a* punkte aiškiai reikalaujama, kad susitariančiosios valstybės pateiktų „teisės aktų ir procedūrų, reglamentuojančių išlaikymo prievoles, apibūdinimą" (kurį galima rasti šalies apibūdinimo formos III skirsnyje).

383. Šalies apibūdinimą ir bet kokią susitariančiosios valstybės pagal 57 straipsnį pateiktą informaciją galima rasti Hagos tarptautinės privatinės teisės svetainės www.hcch.net skiltyje „Vaiko išlaikymas / Išlaikymo skiltis".

2. Informacija apie nacionalinius įstatymus ir procedūras pagal 2009 m. Reglamentą

384. Europos Sąjungos valstybės narės privalo pagal Reglamentą (t. y. pagal Reglamento 70 ir 71 straipsnius) teikti Europos teisminiam tinklui civilinėse ir komercinėse bylose[179] informaciją, panašią į tą, kuri turi būti teikiama pagal Konvenciją, kad ji nuolatos būtų atnaujinama. Europos teisminio tinklo civilinėse ir komercinėse bylose svetainėje yra speciali išlaikymo skiltis, kurioje pateiktos nuorodos į su konkrečiomis šalimis susijusią informaciją išlaikymo klausimais; šią skiltį galima rasti šiuo adresu[180]:

http://ec.europa.eu/civiljustice/maintenance_claim/maintenance_claim_gen_lt.htm.

3. Kiti pasauliniai ir Europos internetiniai ištekliai, padedantys atlikti užsienio teisės paiešką ir ją nustatyti

385. Toliau šiame skirsnyje pateiktos nuorodos į svetaines tėra informacinio pobūdžio; rengiant šį vadovą tai buvo tikslios nuorodos, kuriose gali arba negali būti nuorodų į oficialią ar patikimą vyriausybių parengtą teisinę informaciją. Tačiau toliau pateikto sąrašo paskirtis – nurodyti įvairias vyriausybines, ne pelno ir akademines institucijas, kurios suteikia nemokamą prieigą prie įstatymų ir kurių pateikiamos teisinės informacijos kokybe neabejojama. Toliau pateiktas sąrašas nėra išsamus. Toliau nurodytose

[178] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 683 punktą.
[179] *Tarybos sprendimas Nr. 2001/470/EB, sukuriantis Europos teisminį tinklą civilinėse ir komercinėse bylose* (pakeistas 2009 m. birželio 18 d. *Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 568/2009/EB*).
[180] Reikėtų pabrėžti, kad šią informaciją numatoma perkelti į Europos e. teisingumo portalą, kuris prieinamas svetainėje https://e-justice.europa.eu/home.do.

svetainėse paprastai pateikiama išsami informacija apie atitinkamą jurisdikciją ir ji nėra konkrečiai susijusi su išlaikymo klausimais.

ĮVADAS Į PASAULINĘ TEISINĘ INFORMACIJĄ:

Pasaulinės enciklopedijos / Teisinės sistemos žinynai	• *JurisPedia* http://en.jurispedia.org/index.php/Main_Page. • *GlobaLex* http://www.nyulawglobal.org/Globalex/. • *JuriGlobe* http://www.juriglobe.ca/index.php.

NUORODOS Į TEISINĘ INFORMACIJĄ:

Tarptautinės duomenų bazės	• Pasaulinis teisinės informacijos institutas (*WorldLII*) http://www.worldlii.org/. • Pasaulinis teisinės informacijos tinklas (GLIN) http://www.glin.gov/search.action.
Regioninės duomenų bazės	• Azijos teisinės informacijos institutas (*AsianLII*) http://www.asianlii.org/. • Tautų sandraugos nariai (*CommonLII*) http://www.commonlii.org/. • Europos e. teisingumo portalas https://e-justice.europa.eu/home.do?action. • ES oficialusis leidinys (*EUR-Lex*) http://eur-lex.europa.eu/. • Tarptautinės frankofonijos organizacijos nariai (*Droit francophone*) http://droit.francophonie.org/. • Ramiojo vandenyno salos (*PacLII*) http://www.paclii.org/. • Pietų Afrika (*SAFLII*) http://www.saflii.org/. • JK teritorijos ir savivaldos sritys http://www.worldlii.org/catalog/3144.html.
Nacionalinės duomenų bazės	• Australija (*AustLII*) http://www.austlii.edu.au/. • Austrija (*RechtsInformationsSystem*) http://www.ris.bka.gv.at/. • Britų ir Airijos teisinės informacijos institutas (*BaiLII*) http://www.bailii.org/. • Burkina Fasas (*JuriBurkina*) http://www.juriburkina.org/juriburkina/. • Kanados teisinės informacijos institutas (*CanLII*) http://www.canlii.org/. • Kipras (*CyLaw*) < http://www.cylaw.org/index-en.html > • Europos Sąjungos tautos (*N-Lex*) http://eur-lex.europa.eu/n-lex/. • Honkongas (HKLII) http://www.hklii.org/. • Indika (Indijos teisinės informacijos institutas) http://liiofindia.org/. • Airija (IRLII) http://www.ucc.ie/law/irlii/index.php. • Kenija (KLR) http://www.kenyalaw.org/update/index.php. • Meksika (*Instituto de Investigaciones Jurídicas*, UNAM)

	http://info.juridicas.unam.mx/infjur/leg/. • Naujoji Zelandija (NZLII) http://www.nzlii.org/. • Nigeris (*JuriNiger*) http://juriniger.lexum.umontreal.ca/juriniger/index.do. • Filipinai (*LawPhil*) http://www.lawphil.net/. • JAV teisinės informacijos institutas http://www.law.cornell.edu/.
Bibliotekų fondai / Mokslinių tyrimų institutai *Apibūdinimas: institucijos, kurios gali turėti didelius internetinius pasaulinės teisinės informacijos rinkinius. Šios institucijos taip pat gali teikti nuomones apie užsienio teisę arba mokslinių tyrimų paslaugas.*	• Šveicarijos lyginamosios teisės institutas http://www.isdc.ch/. • Makso Planko lyginamosios ir tarptautinės privatinės teisės institutas, Vokietija http://www.mpipriv.de/ww/en/pub/news.cfm. • Kongreso teisės biblioteka, JAV http://www.loc.gov/law. • *Institute of Advanced Legal Studies*, Londonas, JK < http://ials.sas.ac.uk/ > • Kornelio universiteto teisės biblioteka, JAV http://library.lawschool.cornell.edu/. • *Juristisches Internetprojekt Saarbrücken*, Vokietija http://www.jura.uni-saarland.de/index.php?id=76&tx_googlesuchen_pi1%5baction%5d=list.

4. Prieiga prie užsienio teisės ir jos įvertinimas naudojantis teisinio bendradarbiavimo sutartimis arba mechanizmais

386. Susipažinti su Europos Sąjungos valstybių narių užsienio teisės turiniu ir jį įvertinti galima per Europos teisminio tinklo nacionalines įstaigas pasiteirauti, kaip nurodyta Tarybos sprendime 2007/470/EB[181].

387. Sprendimo 568/2009/EB (kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos sprendimas 2001/470/EB) 5 straipsnio 2 dalies *c* punkte nustatyta, kad Europos teisminio tinklo įstaigos pasiteirauti:

> „<...> teikia visą informaciją, siekdamos padėti taikyti **kitos valstybės narės teisę**, taikytiną pagal Bendrijos ar tarptautinės teisės aktą. Tuo tikslu įstaiga pasiteirauti, kuriai pateikiamas toks prašymas, gali pasitelkti į pagalbą visas kitas savo valstybės narės valdžios institucijas, <...> kad pateiktų informaciją, kurios prašoma. Atsakyme pateikta informacija nesaisto nei įstaigų pasiteirauti, nei šių valdžios institucijų, nei prašymą pateikusios valdžios institucijos (išskirta autorių)."

388. Kalbant apie sudėtingesnius su užsienio teise susijusius klausimus ir atsižvelgiant į kai kurias trečiąsias valstybes (t. y. ne Europos Sąjungos valstybes nares), su užsienio teisės turiniu galima susipažinti padedant paskirtoms nacionalinėms gaunančiosioms agentūroms (paprastai tai yra užsienio valstybės teisingumo ministerija), vadovaujantis *1968 m. birželio 7 d.* Europos Tarybos sudaryta *Europos konvencija dėl informacijos apie užsienio teisę* (toliau – Londono konvencija) arba kitomis daugiašalėmis arba dvišalėmis teisinės pagalbos sutartimis[182]. Europos teisminio tinklo nacionalinės įstaigos pasiteirauti taip pat gali padėti Europos Sąjungoje įgyvendinti Londono konvenciją, pvz., tais atvejais, kai vėluojama atsakyti į pagal Londono konvenciją pateiktą prašymą, kai tarp [valstybės pavadinimas] […] ir užsienio valstybės negalioja įprasti teisiniai susitarimai.

[181] Žr. 179 išnašą.
[182] [Valstybės pavadinimas] […].

7 skyrius. 2007 m. Konvencija: per centrines institucijas gaunamų paraiškų ir tiesioginių prašymų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo nagrinėjimas

Kaip naudotis šiuo skyriumi.

Šio skyriaus I dalyje visų pirma aptariamos pagal Konvenciją teikiamos paraiškos dėl sprendimo dėl išlaikymo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, kurias iš centrinės institucijos gauna teisminės arba kitos kompetentingos institucijos. II dalyje aptariami visų pirma su tiesioginiais prašymais, kuriuos pagal Konvenciją gavo teisminės arba kitos kompetentingos institucijos, susiję klausimai.

I dalis. Iš centrinės institucijos gautos paraiškos

I skirsnyje pateikiama apibendrinta informacija apie paraišką ir bendrieji sprendimo pripažinimą ir vykdymą reglamentuojantys principai, t. y. kada paraiška bus teikiama ir kas gali ją teikti.

II skirsnyje pateikiama struktūrinė schema, kurioje parodomos su šia paraiška susijusios pradinės procedūros.

III skirsnyje išsamiai paaiškinamos sprendimo pripažinimo procedūros.

IV skirsnyje aptariami kiti bendrųjų procedūrų aspektai, įskaitant skolininkų teikiamas paraiškas.

V skirsnyje aptariami kiti klausimai, pvz., teisinės pagalbos teikimas ir vykdymas.

VI skirsnyje pateikiamos papildomos nuorodos, formos ir kai kurie praktiniai patarimai, susiję su paraiškomis.

VII skirsnyje pateikiama iš centrinių institucijų gautų paraiškų dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo tvarkymo kontrolinių procedūrų santrauka.

VIII skirsnyje pateikiami atsakymai į dažnai užduodamus klausimus.

II dalis. Kompetentingų institucijų tiesiogiai gaunami prašymai

I skirsnyje pateikiama apibendrinta informacija apie kompetentingų institucijų tiesiogiai gaunamas paraiškas ir aptariami su tokiomis paraiškomis susiję bendro pobūdžio klausimai.

II skirsnyje pateikiamos papildomos nuorodos, formos ir kai kurie praktiniai patarimai, susiję su paraiškomis.

III skirsnyje pateikiami atsakymai į kai kuriuos su tiesioginiais prašymais susijusius dažnai užduodamus klausimus.

I dalis. Per centrines institucijas teikiamos paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo

I. Apžvalga ir bendrieji principai

A. Bendrieji principai

389. Sprendimo pripažinimo procesas vykdant tarpvalstybinį išlaikymo išmokų išieškojimą yra svarbiausias ir per šį procesą kreditoriui užtikrinama galimybė ekonomiškai efektyviai siekti gauti išlaikymo išmokas tais atvejais, kai skolininkas gyvena kitoje susitariančiojoje valstybėje arba joje turi turto[183].

Centrinė institucija – susitariančiosios valstybės paskirta valdžios institucija, atsakinga už Konvencijoje nustatytų administracinio bendradarbiavimo ir pagalbos pareigų vykdymą arba jas vykdanti.

390. Kitoje susitariančiojoje valstybėje priimto sprendimo pripažinimas arba pripažinimas ir vykdymas reiškia, kad kreditoriui nereikia skolininko dabartinės gyvenamosios vietos valstybėje arba valstybėje, kurioje yra jo turtas arba gaunamos pajamos, gauti naujo sprendimo.

391. Sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procedūros yra sukurtos taip, kad būtų įmanoma pripažinti kuo daugiau galiojančių sprendimų ir užtikrinti kuo greitesnį paraiškos nagrinėjimą. Konvencijos taikymo sritis sprendimų pripažinimui ir vykdymui yra labai plati, todėl tikimasi, kad valstybės pareiškėjams suteiks galimybę veiksmingai pasinaudoti procedūromis. Sprendimų pripažinimo procesas yra paprastas, o Konvencijoje reikalaujama, kad priemonių būtų imamasi „neatidėliojant“ ir „nedelsiant“. Atsakovas sprendimo pripažinimui ir vykdymui gali prieštarauti tik remdamasis aiškiai nurodytais pagrindais, be to, tokiam prieštaravimui pareikšti suteikiamas ribotas terminas. Visi šie aspektai atspindi pagrindinį Konvencijos principą, kad sprendimai turėtų būti pripažįstami paprastai, pigiai ir greitai[184].

B. Procedūros apžvalga

392. Toliau aprašytos ir Konvencijos 23 straipsnyje nustatytos sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo paskelbimo ir registravimo procedūros bus naudojamos daugumoje susitariančiųjų valstybių. Konvencijoje nustatytas alternatyvus procesas (24 straipsnis), kuriuo naudotis valstybė gali nuspręsti padarydama atitinkamą pareiškimą[185].

Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės viešasis subjektas arba asmuo, kuris pagal tos valstybės įstatymus yra įpareigotas vykdyti konkrečias Konvencijoje nustatytas užduotis arba jam leidžiama šias užduotis vykdyti. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė agentūra, vaiko išlaikymo išmokų išieškojimo agentūra arba bet kuri kita vyriausybės įstaiga, kuri vykdo kai kurias su Konvencija susijusias užduotis.

393. Gavusi paraišką iš kitos centrinės institucijos, prašomosios valstybės centrinė institucija[186] nusiųs dokumentus kompetentingai institucijai, kad ši juos

[183] Sprendimo pripažinimas ir vykdymas nėra vienodos procedūros. Sprendimo pripažinimas kitoje valstybėje reiškia, kad valstybė sutinka su kilmės valstybės nustatytomis juridinėmis teisėmis ir prievolėmis arba išvadomis dėl tokių teisių ir prievolių. Sprendimo vykdymas reiškia, jog prašomoji valstybė sutinka, kad joje galiojančiomis procedūromis būtų naudojamasi sprendimui vykdyti. Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 472–473 punktus.

[184] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 490 punktą. Europos Žmogaus Teisių Teismas nusprendė, kad nacionalinės institucijos turi teigiamus įsipareigojimus tinkamai ir laiku padėti kreditoriui vykdyti užsienio sprendimą dėl išlaikymo (žr. 2010 m. lapkričio 18 d. Sprendimą *Romańczyk prieš Prancūziją*, Nr. 7618/05, kuriame EŽTT nustatė, kad buvo pažeista *Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos* 6 straipsnio 1 dalis).

[185] Europos Sąjunga nedarys pareiškimo dėl naudojimosi alternatyvia pareiškimo dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo nagrinėjimo procedūra pagal Konvenciją (24 straipsnis). Todėl Europos Sąjungos valstybių narių kompetentingos institucijos naudosis Konvencijos 23 straipsnyje nustatyta pareiškimų dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo nagrinėjimo procedūra (žr. Tarybos sprendimą Nr. 2011/432/ES (59 išnaša)).

[186] [Valstybės pavadinimas] centrinė institucija yra […].

išnagrinėtų. Kai kuriose susitariančiosiose valstybėse šiuo tikslu paskirta centrinė institucija kartu bus ir kompetentinga institucija. Kitose valstybėse kompetentinga institucija gali būti teisminė arba administracinė institucija[187].

394. Reikalaujama, kad kompetentinga institucija nedelsdama paskelbtų sprendimą vykdytinu arba užregistruotų jį vykdyti. Kompetentinga institucija privalo atlikti šį veiksmą, išskyrus atvejus, kai sprendimo pripažinimas ir vykdymas „aiškiai prieštarautų" viešajai tvarkai. Nei pareiškėjas, nei atsakovas šiame etape negali daryti pareiškimų, tai vadinama *ex officio* peržiūra.

Prašančioji valstybė – susitariančioji valstybė, kurioje gyvena pareiškėjas ir kuri prašo pripažinti ir vykdyti sprendimą.

Prašomoji valstybė – paraišką gavusi susitariančioji valstybė, kuri pripažins ir vykdys sprendimą.

395. Susitariančiosiose valstybėse vykdomą registracijos procesą gali sudaryti sprendimo pateikimas teisminei institucijai arba specializuotam teismui arba administracinės agentūros arba pareigūno sprendimo užregistravimas[188].

396. Sprendimą [paskelbus vykdytinu] [arba] [užregistravus jį vykdyti], apie tai pranešama pareiškėjui ir atsakovui[189]. Atsakovas, remdamasis ribotais pagrindais, turi teisę ginčyti arba apskųsti sprendimo paskelbimą vykdytinu arba jo užregistravimą vykdyti[190]. Pavyzdžiui, atsakovas gali apskųsti arba ginčyti sprendimo užregistravimą vykdyti arba paskelbimą vykdytinu, jeigu jis negavo pranešimo apie pradinį prašymą dėl išlaikymo arba jam nebuvo suteikta galimybės ginčyti sprendimo dėl išlaikymo, kurį šiuo metu siekiama pripažinti ir vykdyti. Sprendimas turi būti ginčijamas arba apskundžiamas per 60 dienų nuo pranešimo apie sprendimo [užregistravimą vykdyti] [arba] [paskelbimą vykdytinu] gavimo dienos. Sprendimas bus ginčijamas arba skundžiamas kompetentingai institucijai toje valstybėje nustatytomis sąlygomis[191].

Patarimas. 23 straipsnyje nustatytos sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procedūros. Tame straipsnyje nurodyta galimybė ginčyti arba apskųsti sprendimą (23 straipsnio 7 dalis) ir jį toliau apskųsti (23 straipsnio 10 dalis). 23 straipsnio 7 dalyje numatyta galimybė ginčyti arba apskųsti sprendimą tik tame straipsnyje ir jo 8 dalyje nurodytomis trimis konkrečiomis aplinkybėmis, ir šia galimybe turi būti pasinaudojama per 30 arba 60 dienų nuo pranešimo apie sprendimo paskelbimą arba užregistravimą vykdyti gavimo dienos – tai priklauso nuo sprendimą ginčijančios šalies.
Priešingai, tolesnis apskundimas, apibūdintas 23 straipsnio 10 dalyje, vykdomas tik pagal vidaus teisę ir yra galimas, jei pagal vidaus teisę galima paduoti skundą.

397. Jeigu skolininkas nėra linkęs savanoriškai pradėti mokėti išmokų pagal sprendimą, sprendimas gali būti vykdomas, jei tai leidžiama pagal prašomosios valstybės teisę, nepaisant to, kad sprendimas yra užginčytas arba apskųstas (taip pat žr. šio vadovo 12 skyrių, kuriame aptarti sprendimų dėl išlaikymo vykdymo klausimai). Nors savanoriški mokėjimai yra svarbi priemonė siekiant užtikrinti, kad kreditorius kuo greičiau pradėtų gauti išlaikymo išmokas, ne ką mažiau svarbu užtikrinti, kad būtų imtasi tinkamų vykdymo priemonių siekiant išvengti išlaikymo išmokų vėlavimo.

398. Jeigu sprendimo pripažinimas ir vykdymas sėkmingai ginčijamas arba apskundžiamas ir sprendimo [paskelbimas vykdytinu] [arba] [užregistravimas vykdyti] atidedamas, tai nebūtinai reiškia, kad prašymas dėl išlaikymo baigiamas nagrinėti. Atsižvelgiant į priežastį, dėl kurios atsisakyta pripažinti ir vykdyti sprendimą,

Kreditorius – fizinis asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. Kreditoriumi gali būti tėvas (motina) arba sutuoktinis, vaikas, globėjai, giminaičiai arba kiti vaiką prižiūrintys asmenys. Kai kuriose valstybėse šis asmuo gali būti vadinamas išlaikymo gavėju, asmeniu, kuriam įsipareigojama mokėti išlaikymo išmokas, tėvu (motina) globėju (-a) arba globėju.

[187] [Valstybės pavadinimas] kompetentinga institucija yra […]ir ši institucija [yra] [nėra] centrinė institucija.
[188] [Valstybės pavadinimas] […].
[189] Tais atvejais, kai abi valstybės yra 1965 m. Konvencijos dėl dokumentų įteikimo šalys, šiuo klausimu žr. 3 skyriaus II dalies IX skirsnį.
[190] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 504 punktą.
[191] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

jei jis yra susijęs su vaiko išlaikymu, prašomojoje valstybėje gali būti prašoma priimti naują sprendimą. Prašomosios valstybės kompetentinga institucija gali, jei tai leidžiama pagal jos vidaus teisę, nagrinėti paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo taip pat, kaip ir paraišką dėl naujo sprendimo priėmimo prašomojoje valstybėje. Šia nuostata užtikrinama, kad tais atvejais, kai **kreditoriui** reikalingas vaiko išlaikymas ir priimtas sprendimas negali būti pripažįstamas arba vykdomas, būtų galima pasinaudoti priemonėmis naujam sprendimui priimti ir kad šiuo atveju prašomojoje valstybėje nereikėtų viso proceso pradėti iš naujo[192].

399. Galiausiai, jeigu sprendimas nesėkmingai ginčijamas arba apskundžiamas, pagal prašomosios valstybės vidaus teisę gali būti leidžiama paduoti tolesnį skundą. Jei tokį skundą leidžiama paduoti, Konvencijoje aiškiai nustatyta, kad dėl jo negali būti stabdomas sprendimo vykdymas, nebent susiklostytų išskirtinės aplinkybės (23 straipsnio 10 dalis)[193].

C. Kada bus naudojama ši paraiškos forma?

400. Paraiška dėl priimto sprendimo dėl išlaikymo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo bus gaunama iš kitos susitariančiosios valstybės, kurioje prašoma vykdyti sprendimą, nes skolininkas gyvena prašomojoje valstybėje arba joje turi turto ar gauna pajamų.

> Sprendimo dėl išlaikymo **pripažinimas** yra valstybės kompetentingos institucijos naudojama procedūra, per kurią pripažįstamos sprendimo priėmimo kilmės valstybės institucijos nustatytos išlaikymo teisės ir prievolės ir tam sprendimui suteikiama įstatymo galia.

401. Nors dauguma paraiškų yra susijusios su sprendimo pripažinimu ir vykdymu, kai kuriais atvejais kreditorius norės, kad sprendimas būtų tik pripažintas ir neprašys jo vykdyti.

402. Jei sprendimas buvo priimtas valstybėje, kurioje jį prašoma vykdyti, tuomet jo pripažinti nereikia. Paraiška paprasčiausiai gali būti perduodama vykdyti (žr. 12 skyrių).

D. Konkretus pavyzdys

403. Kreditorius turi A šalyje priimtą sprendimą dėl išlaikymo, kuriuo skolininkas įpareigojamas mokėti vaiko išlaikymo išmokas. **Skolininkas** gyvena [valstybės pavadinimas]. Užuot kreipęsis dėl naujo sprendimo [valstybės pavadinimas], kreditorius prašo vykdyti priimtą sprendimą [valstybės pavadinimas]. A šalis ir [valstybės pavadinimas] yra Konvencijos susitariančiosios šalys.

> **Skolininkas** – fizinis asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis mokėtų išlaikymo išmokas. Skolininku gali būti tėvas (motina), sutuoktinis arba bet kuris kitas asmuo, kuris pagal vietos, kurioje buvo priimtas sprendimas, teisę turi pareigą mokėti išlaikymo išmokas.

Kokie veiksmai šiuo atveju bus atliekami pagal Konvenciją?

404. Kreditorius[194] prašys A šalies centrinės institucijos perduoti [valstybės pavadinimas] paraišką dėl sprendimo dėl išlaikymo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. [Valstybės pavadinimas] centrinė institucija patikrins paraišką, įsitikins, kad joje nėra trūkumų, ir ją nagrinės. Skolininkas apie tai bus informuojamas ir jam bus suteikta galimybė prieštarauti pripažinimui arba pripažinimui ir vykdymui remiantis Konvencijoje nustatytais ribotais pagrindais. Pripažintą sprendimą [valstybės pavadinimas] kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija gali vykdyti taip pat, kaip ir [valstybės pavadinimas] priimtą sprendimą.

> Informacija apie paraiškas dėl prašomojoje valstybėje (t. y. [valstybės pavadinimas]) priimto sprendimo **vykdymo** pateikiama 9 skyriuje. Informacija apie bet kokio sprendimo dėl išlaikymo **vykdymą** pateikiama 12 skyriuje.

[192] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[193] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[194] Atkreipkite dėmesį į tai, kad kai kuriomis aplinkybėmis paraišką kreditoriaus vardu teiks viešasis subjektas (pvz., vaiko išlaikymo agentūra).

E. Kas gali teikti paraišką?

405. Paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo gali teikti kreditorius arba skolininkas (kaip aptarta toliau, skolininko paraiška bus susijusi tik su sprendimo pripažinimu, o kreditorius gali prašyti pripažinti arba vykdyti sprendimą arba jį pripažinti ir vykdyti). Pareiškėjas privalo turėti gyvenamąją vietą valstybėje, kurioje inicijuojama paraiška, ir nebūtinai turi būti apsistojęs [valstybės pavadinimas], kad sprendimas būtų pripažįstamas ir vykdomas toje valstybėje (29 straipsnis). Teikdamas šią paraišką, kreditoriumi gali būti asmuo, kuriam priklauso išlaikymas, taip pat viešasis subjektas, kuris veikia vietoj kreditoriaus, arba viešasis subjektas, kuris mokėjo išmokas kreditoriui.

Patarimas. *Ar ieškote paprasto veiksmų sąrašo? Nenorite skaityti išsamios informacijos? Žiūrėkite šio skyriaus pabaigą ir pasinaudokite* ***patikros lapu****.*

II. Sprendimo pripažinimo ir vykdymo proceso apibendrinimas

406. Kitame puslapyje pateiktoje lentelėje išsamiai pavaizduotas kreditoriaus paraiškų dėl sprendimo dėl išlaikymo pripažinimo ir vykdymo procesas, įskaitant veiksmus, kurių imsis [valstybės pavadinimas] centrinė institucija. Kituose šio skyriaus skirsniuose išsamiai aprašomi konkretūs veiksmai, kurių gali imtis kompetentingos institucijos.

407. Šis skirsnis lygiai taip pat taikomas paraiškoms tik dėl sprendimo pripažinimo. Šios paraiškos teikiamos gana retai. 26 straipsnyje nustatyta, kad V skyriaus („Pripažinimas ir vykdymas“) nuostatos *mutatis mutandis* taikomos paraiškoms tik dėl pripažinimo, išskyrus tai, kad vykdytinumo reikalavimas yra pakeičiamas reikalavimu suteikti sprendimui galią kilmės valstybėje. Tai reiškia, kad praktiškai pripažinimą ir vykdymą reglamentuojančios nuostatos bus taikomos paraiškoms dėl sprendimo pripažinimo, išskyrus nuostatas, kurias reikia pakeisti, nes sprendimo neprašoma vykdyti[195].

[195] Konvencijos aiškinamojo rašto 546 punktas.

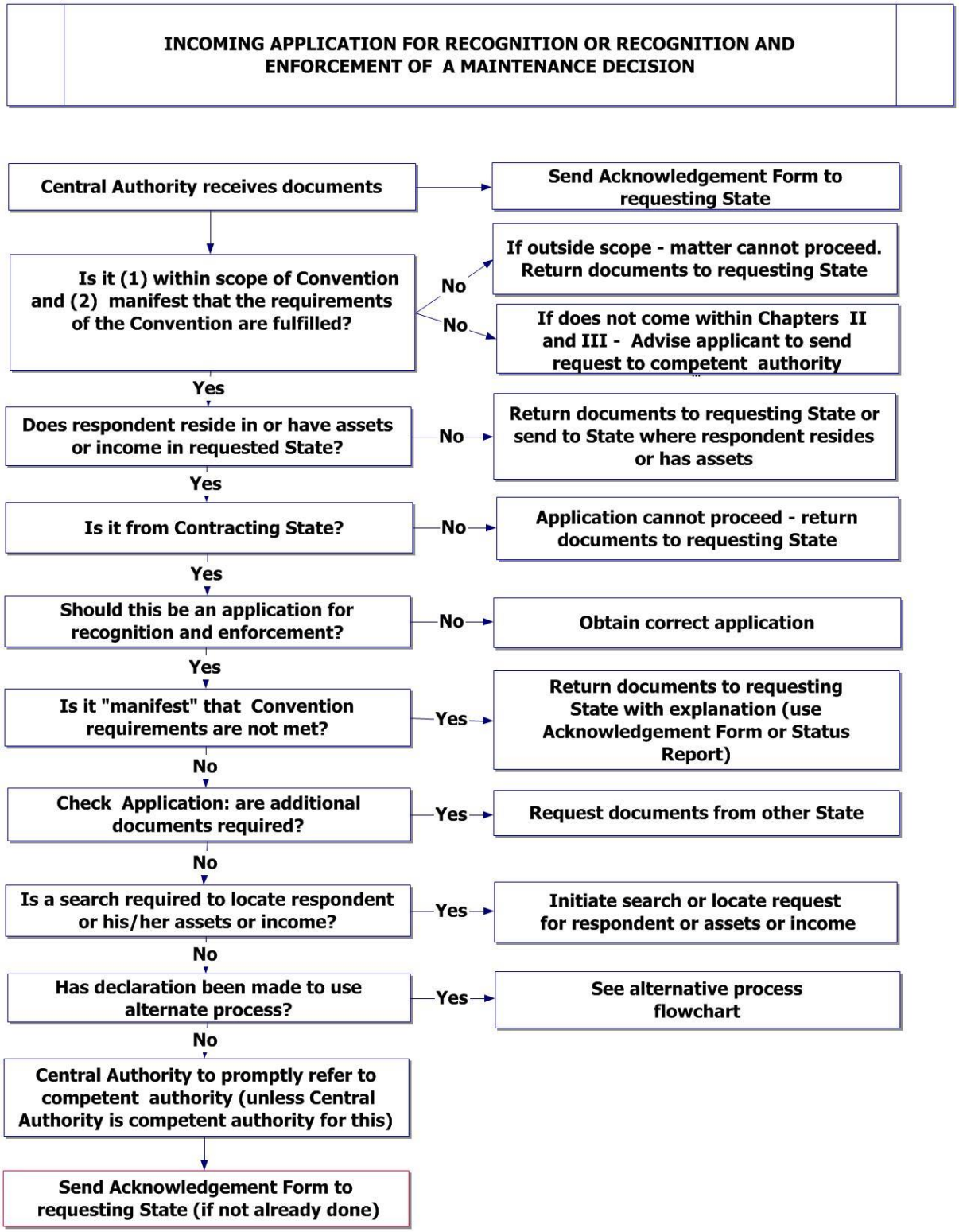

6 pav. Iš [valstybės pavadinimas] centrinės institucijos gaunamų paraiškų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo diagrama

III. Procedūros

A. Išankstinė gaunamų dokumentų patikra ir kiti preliminarūs klausimai

408. Prieš išsiųsdama [valstybės pavadinimas] kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai dokumentus, [valstybės pavadinimas] centrinė institucija turėtų juos patikrinti, kad įsitikintų, jog paraiškai taikomos Konvencijos nuostatos, kuriomis reglamentuojamas sprendimo pripažinimas arba pripažinimas ir vykdymas, ir užtikrintų, kad būtų nusiųsti visi dokumentai. [Valstybės pavadinimas] kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija turės atlikti panašų patikrinimą.

1. Pradinė dokumentų peržiūra

- Paraiška yra susijusi su sprendimo dėl vaiko išlaikymo pripažinimu ar pripažinimu ir vykdymu? Paraiška turi patekti į Konvencijos taikymo sritį, kaip paaiškinta I dalies 3 skyriuje. Jeigu sprendimas yra susijęs tik su sutuoktinio išlaikymu arba kita šeimos išlaikymo forma ir Konvencijos taikymo sritis nebuvo išplėsta, kad ji būtų taikoma šios rūšies prievolėms, kompetentingai institucijai reikėtų teikti tiesioginį prašymą (žr. II dalį).
- Ar atsakovas arba skolininkas gyvena prašomojoje valstybėje arba joje turi turto ar gauna pajamų? Jeigu ne, klausimas turėtų būti perduodamas spręsti tai valstybei, kurioje atsakovas arba skolininkas gyvena ar turi turto, arba grąžinamas prašančiajai valstybei.
- Ar paraiška gauta iš susitariančiosios valstybės? Jeigu ne, Konvencija negali būti taikoma.

Tiesioginis prašymas nėra teikiamas centrinei institucijai. Tiesioginį prašymą tiesiogiai iš fizinio asmens gauna kompetentinga institucija, pvz., teismas arba administracinė institucija. Tokiam prašymui Konvencijos 10 straipsnis netaikomas. Žr. II dalį.

2. Ar paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo yra tinkama?

409. Patikrinkite dokumentus ir įsitikinkite, kad paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo yra tinkamos rūšies. Atsižvelkite į šias aplinkybes:

- jeigu nėra priimta jokio sprendimo dėl išlaikymo, reikėtų teikti paraišką dėl sprendimo priėmimo, o ne pripažinimo ir vykdymo. Žr. 10 skyrių;
- jeigu sprendimas dėl išlaikymo yra, tačiau jis priimtas jūsų valstybėje, sprendimo nereikia pripažinti. Jį paprasčiausiai galima perduoti vykdyti jūsų valstybėje vadovaujantis įprastomis vykdymo procedūromis. Žr. 9 skyrių.

3. Ar „akivaizdu", kad laikomasi Konvencijos reikalavimų?

410. Konvencijoje centrinei institucijai leidžiama atsisakyti nagrinėti paraišką tik tais atvejais, kai, centrinės institucijos manymu, „akivaizdu, kad nesilaikoma šios Konvencijos reikalavimų" (žr. 12 straipsnio 8 dalį). Aplinkybės, kuriomis gali susidaryti tokia situacija, yra ribotos[196]. Kad būtų „akivaizdu", paraiškos atmetimo priežastis turi būti aiškiai matoma iš gautų dokumentų[197]. Pavyzdžiui, šiuo pagrindu paraiška galėtų būti atmetama, jeigu iš dokumentų buvo aiškiai matyti, kad sprendimas visiškai nesusijęs su išlaikymu. Paraišką šiuo pagrindu panašiai galima atmesti, jeigu anksčiau buvo atmesta tos pačios šalies tais pačiais pagrindais pateikta paraiška.

411. Atkreipkite dėmesį į tai, kad paaiškėjus, jog sprendimo pripažinimas ir vykdymas prieštarauja viešajai tvarkai, ji vis tiek turėtų būti persiunčiama kompetentingai

[196] Konvencijos aiškinamojo rašto 345 punktas.
[197] Konvencijos aiškinamojo rašto 344 punktas.

[teisminei] [administracinei] institucijai ir joje nagrinėjama. Kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija gali nustatyti, ar sprendimo pripažinimas ir vykdymas prieštarautų viešajai tvarkai, ir šiuo pagrindu atsisakyti pripažinti sprendimą.

4. Patikrinti dokumentų išsamumą

412. Centrinės institucijos turi pareigą laiku patikrinti iš prašančiosios valstybės gautą paraišką, įsitikinti, kad ji yra išsami, ir nedelsiant perduoti užpildytą paraišką kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai, kad ši pripažintų arba pripažintų ir vykdytų sprendimą. Jei centrinei institucijai reikalingi papildomi dokumentai, ji nedelsdama turi prašyti pateikti tuos dokumentus. Konvencijos 25 straipsnyje pateiktas visų reikalingų dokumentų sąrašas – paraiškoje dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo negalima reikalauti jokių papildomų dokumentų.

413. Konvencijos 11, 12, 25 ir 44 straipsniuose nustatyta, kad gaunamų dokumentų rinkinį turi sudaryti:

√	Paraiškos forma.
√	Viso sprendimo tekstas arba jo santrauka.
√	Pareiškimas dėl sprendimo vykdytinumo.
√	Pareiškimas apie tinkamą pranešimą (išskyrus atvejus, kai atsakovas atvyko į teismo posėdį, buvo atstovaujamas arba ginčijo sprendimą).
Prireikus	Dokumentų vertimo raštu kopijos.
Prireikus	Finansinės padėties forma (teikia tik kreditoriai).
Prireikus	Dokumentas, kuriame nurodyti apskaičiuoti įsiskolinimai.
Prireikus	Dokumentas, kuriame paaiškinama, kaip tikslinti arba indeksuoti sprendimą.
√	Perdavimo forma.

7 pav. Paraiškos dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo turinys

414. Toliau nurodyta, kokią informaciją galite tikėtis rasti gaunamame dokumentų rinkinyje (žr. 7 pav., kuriame nurodytos privalomos ir neprivalomos formos).

a) Formos, kurias reikia pateikti kiekviename dokumentų rinkinyje

1) Paraiškos forma
Rekomenduojamą paraiškos formą dažniausiai naudos prašančioji valstybė. Šia forma užtikrinama, kad prašomajai valstybei būtų pateikta visa reikalinga informacija. Jeigu gaunama paraiška surašyta ne rekomenduojamoje formoje, joje vis tiek turi būti pateikti pagrindiniai duomenys, kurių reikalaujama paraiškos formoje, pvz., pareiškėjo ir atsakovo kontaktai, informacija apie asmenis, turinčius teisę į išlaikymą, ir informacija, kur reikia siųsti išlaikymo išmokas.

2) Sprendimo tekstas arba jo santrauka
Reikia pateikti visą sprendimo dėl išlaikymo tekstą, išskyrus atvejus, kai jūsų valstybė nurodė priimsianti sprendimo santrauką arba išrašą. Prie paraiškos nereikia pridėti patvirtintų kopijų, nebent jūsų valstybė aiškiai nurodė, kad tokias kopijas visada reikia pateikti[198].

3) Pareiškimas dėl sprendimo vykdytinumo
Reikia pateikti pareiškimą dėl sprendimo vykdytinumo, kuriame nurodoma, kad sprendimas dėl išlaikymo yra vykdytinas valstybėje, kurioje buvo priimtas. Jeigu sprendimą priėmė administracinė institucija, dokumente turi būti pareiškiama, kad tenkinami 19 straipsnio 3 dalies reikalavimai, išskyrus atvejus, kai jūsų valstybė

[198] [Valstybės pavadinimas] reikalaujama, kad […].

(prašomoji valstybė) aiškiai nurodė, kad nereikalauja tokio pareiškimo[199]. Jeigu paraiška teikiama tik dėl sprendimo pripažinimo, joje paprasčiausiai reikia patvirtinti, kad sprendimas galioja kilmės valstybėje, o ne kad jis yra vykdytinas[200]. Pareiškime dėl sprendimo vykdytinumo įrašoma nuostata, kurioje nurodoma sprendimo įsigaliojimo toje valstybėje data.

4) Pareiškimas dėl tinkamo pranešimo
Pareiškimą dėl tinkamo pranešimo reikalaujama pateikti tik tuomet, jeigu atsakovas neatvyko į teismo posėdį arba jam byloje nebuvo atstovaujama. Susipažinus su rekomenduojama paraiškos forma, galima nustatyti, ar atsakovas atvyko į teismo posėdį arba jam buvo atstovaujama. Paraiškos 7 dalyje pateikiama reikalaujama informacija.

Jeigu iš paraiškos formos matyti, kad atsakovas neatvyko į teismo posėdį arba priimant sprendimą jam nebuvo atstovaujama, pareiškime apie tinkamą pranešimą bus nurodyta, kad paraiška jam buvo įteikta arba apie ją pranešta ir kad jis turėjo galimybę atvykti į teismo posėdį, kuriame buvo priimtas sprendimas dėl išlaikymo, arba jam buvo pranešta apie priimtą sprendimą ir suteikta galimybė jį ginčyti. Atkreipkite dėmesį į tai, kad kai kuriose valstybėse prieštaravimas arba atsiliepimas į paraišką gali būti rašytinis. Atsakovui nebūtina visada asmeniškai dalyvauti teismo posėdyje.

5) Perdavimo forma
Prie kiekvienos paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo turi būti pridedama perdavimo forma. Šią formą pagal Konvenciją būtina naudoti. Perdavimo formoje nurodomos šalys ir paraiškos rūšis. Joje taip pat nurodomi prie paraiškos pridedami dokumentai.

b) Kitos formos, kurių gali prireikti

415. Nors 11 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad prie paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo gali būti reikalaujama pridėti tik šiame straipsnyje nurodytus dokumentus (kaip aprašyta pirmiau), gali būti reikalingos ir kitos formos, kurios pridedamos atsižvelgiant į bylos aplinkybes:

1) Finansinės padėties forma
Jeigu pareiškėjas taip pat siekia vykdyti sprendimą (o taip dažniausiai ir bus), visada patartina pridėti finansinės padėties formą, kurioje pateikiama svarbi pareiškėjo turima informacija apie atsakovo buvimo vietą ir finansinę padėtį.

Jeigu pareiškėjas pasinaudojo rekomenduojama finansinės padėties forma, joje esanti kreditoriaus skiltis nebus pildoma, nes teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo to daryti nereikia. Jei paraiška teikiama tik dėl sprendimo pripažinimo, forma nebus pridedama.

2) Dokumentas, kuriame nurodyti apskaičiuoti įsiskolinimai
Jeigu pagal sprendimą dėl išlaikymo, kuris turi būti vykdomas, yra nesumokėtų išlaikymo išmokų (įsiskolinimų), būtina pridėti dokumentą, kuriame nurodoma įsiskolinimų suma, įsiskolinimų apskaičiavimo tvarka ir data.

3) Dokumentas, kuriame paaiškinama, kaip tikslinti arba indeksuoti sprendimą
Kai kuriose valstybėse sprendime arba vidaus teisėje, pagal kurią sprendimas buvo priimtas, nurodyta, kad sprendimas turi būti automatiškai indeksuojamas arba reguliariai tikslinamas. Jeigu ši taisyklė taikoma, prašančioji valstybė paraiškos dokumentų rinkinyje turėtų pateikti išsamią informaciją apie tai, kaip bus tikslinamas sprendimas. Pavyzdžiui, jeigu sprendimas turi būti tikslinamas naudojant pragyvenimo išlaidų procentinę dalį, pateikiami duomenys apie tai, kuri valstybė apskaičiuos patikslintą sumą, kokia informacija bus reikalinga norint

[199] [Valstybės pavadinimas] reikalaujama, kad […].
[200] Konvencijos aiškinamojo rašto 546 punktas.

patikslinti sprendimą ir kaip apie perskaičiuotą išlaikymo sumą bus informuojama prašomoji centrinė institucija ir šalys[201].

4) Išmokų įrodymai – viešasis subjektas
Jeigu paraišką viešasis subjektas, pvz., socialinių paslaugų agentūra, teikia pareiškėjo vardu, tam viešajam subjektui gali prireikti pateikti informaciją, patvirtinančią, kad jis turi teisę veikti pareiškėjo vardu arba kad jis mokėjo išmokas vietoj išlaikymo (36 straipsnio 4 dalis).

5. Ar reikia atlikti atsakovo buvimo vietos paiešką?

416. Tais atvejais, kai pareiškėjas nepateikia galiojančio atsakovo adreso, centrinė institucija visų pirma gali siekti nustatyti jo buvimo vietą ir taip sudaryti sąlygas įteikti pranešimą apie paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Atsakovo buvimo vietą taip pat gali prireikti nustatyti siekiant išsiaiškinti, kuri kompetentinga institucija bus atsakinga už paraiškos nagrinėjimą. Kai kuriose valstybėse prašymą surasti atsakovą arba nustatyti jo buvimo vietą kompetentinga institucija pateiks vėlesniame bylos nagrinėjimo etape. Šis klausimas sprendžiamas vadovaujantis vidaus procedūromis[202].

417. Nustatant atsakovo buvimo vietą, tikimasi, kad centrinė institucija naudosis visais duomenų bankais ir viešai prieinamos informacijos šaltiniais, prie kurių ji turi prieigą, ir savo vardu prašys, kad kitos viešosios įstaigos, atsižvelgdamos į vidaus teisėje nustatytas ribas, susijusias su prieiga prie asmeninės informacijos, padėtų atlikti paiešką. Kai kurios centrinės institucijos taip pat gali turėti prieigą prie slaptų informacijos šaltinių.

418. Jeigu atsakovo buvimo vietos negalima nustatyti, pasikonsultuokite su prašančiąja valstybe (prisiminkite, kad tais atvejais, kai pateikiama paraiška dėl sprendimo, pagrįsto turto arba pajamų buvimo vieta prašomojoje valstybėje, pripažinimo ir vykdymo, atsakovo gali būti ieškoma už valstybės ribų). Jeigu papildomos informacijos, padedančios nustatyti atsakovo buvimo vietą nėra, byla negali būti toliau nagrinėjama.

6. Jei pateikti ne visi dokumentai

419. Jeigu pareiškėjas nepateikia reikalaujamų dokumentų, [valstybės pavadinimas] centrinė institucija turėtų nedelsdama informuoti prašančiąją centrinę instituciją ir prieš siųsdama dokumentų rinkinį kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai prašyti pateikti papildomus dokumentus. Jeigu kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija nustato, kad trūksta kokių nors reikalaujamų dokumentų, ji nedelsdama turėtų informuoti [valstybės pavadinimas] centrinę instituciją, kad galėtų kreiptis į prašančiąja centrinę instituciją ir prašyti pateikti trūkstamą informaciją.

420. Jeigu [valstybės pavadinimas] prašomoji centrinė institucija prašo pateikti papildomus dokumentus, prašomoji centrinė institucija dokumentus turi pateikti per ***tris mėnesius***. Jeigu prašomi dokumentai nepateikiami per tris mėnesius ir paraiškos negalima nagrinėti, prašomosios valstybės centrinė institucija gali (bet neprivalo) baigti bylą ir apie tai informuoti prašančiąją valstybę.

421. Atkreipkite dėmesį į tai, kad preliminari dokumentų patikra bus atliekama ir prašymai pateikti papildomą medžiagą prireikus bus teikiami prieš kompetentingai institucijai pradedant nagrinėti paraišką iš esmės.

7. Tinkamos laikinosios arba apsaugos priemonės

422. Nagrinėjant paraišką kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai gali būti naudinga taikyti laikinąsias arba apsaugos priemones. Šių priemonių gali būti

[201] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 435 punktą. Tai reiškia, kad bet kuris vėlesnis sprendimas, kuriuo patikslinamos išlaikymo išmokos, neturi būti iš naujo pripažįstamas įprasta tvarka. Pirmą kartą pripažinus sprendimą, be kita ko, numatoma, kad jis ateityje gali būti tikslinamas. Pavyzdžiui, Australijos vaiko išlaikymo agentūra, atsižvelgdama į šalių finansinę padėtį, išlaikymą iš naujo įvertina kas 15 mėnesių.
[202] [Valstybės pavadinimas] […].

imamasi skirtingu metu nagrinėjant paraišką arba net prieš pradedant ją nagrinėti. Žr. 3 skyriaus II dalies VIII skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie laikinąsias ir apsaugos priemones.

B. Sprendimo paskelbimas vykdytinu arba užregistravimas vykdyti, kurį atlieka kompetentinga institucija

423. Šiame skirsnyje aptariamos procedūros, kuriomis nagrinėdamos paraiškas dėl sprendimų dėl išlaikymo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo pagal Konvencijos 23 straipsnį naudosis kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos, įvertinusios pirmiau išvardytus preliminarius klausimus[203]. Kitame puslapyje pateiktoje diagramoje parodoma, kokių veiksmų imsis [valstybės pavadinimas] kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija.

[203] Europos Sąjunga pagal Konvenciją nedarys pareiškimo dėl „alternatyvios prašymo dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo nagrinėjimo procedūros“ (24 straipsnis) taikymo. Todėl Europos Sąjungos valstybių narių kompetentingos institucijos, nagrinėdamos paraiškas dėl pripažinimo ir vykdymo pagal Konvenciją, naudosis 23 straipsnyje aprašytomis procedūromis (žr. *Tarybos sprendimą Nr. 2011/432/ES* (59 išnaša)).

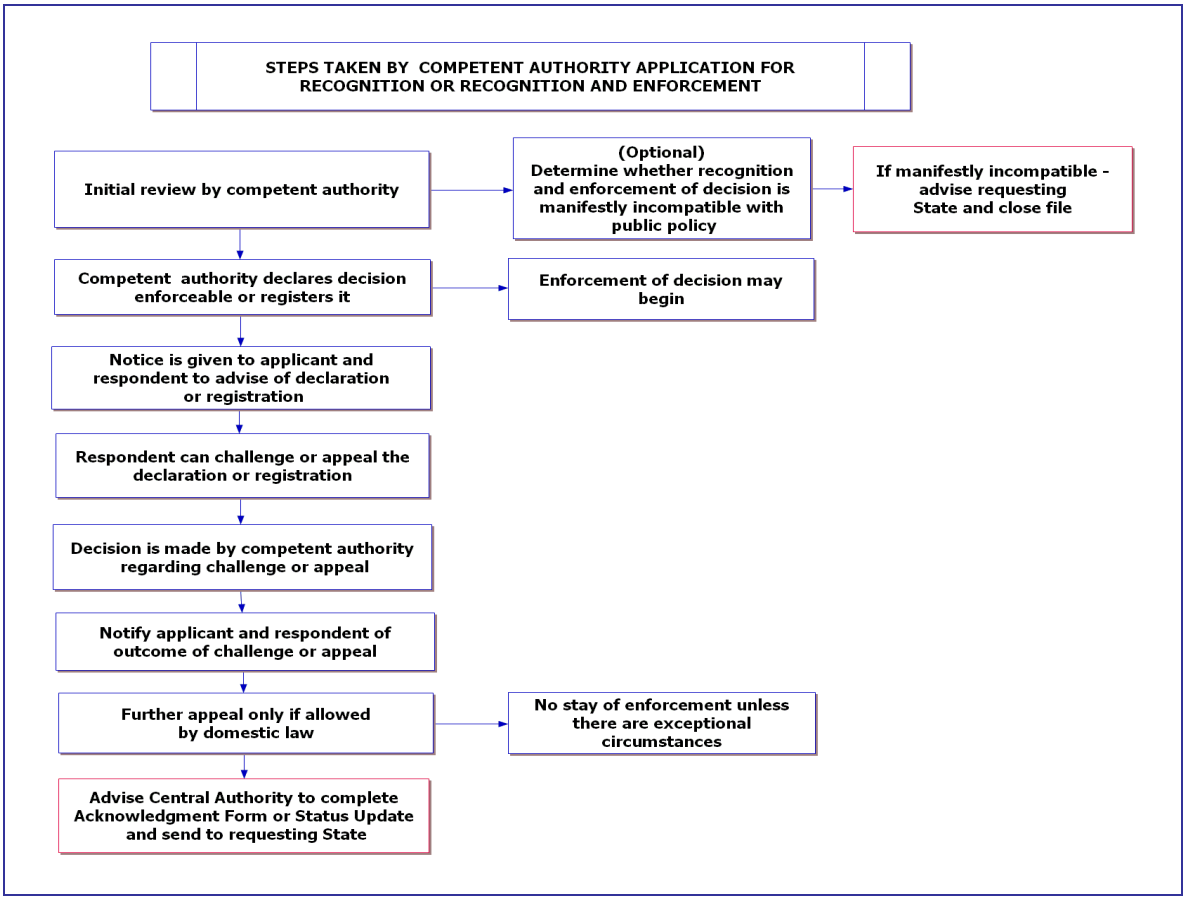

8 pav. Veiksmai, kuriuos atlieka kompetentinga institucija nagrinėdama paraišką dėl pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo (23 straipsnis)

1. Sprendimo paskelbimas vykdytinu arba užregistravimas vykdyti

424. Kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai gavus paraišką be trūkumų, ji bus pripažinta ir paskelbta vykdytina arba užregistruota vykdyti[204]. Šį veiksmą (sprendimo paskelbimas vykdytinu arba užregistravimas vykdytinu) kompetentinga institucija turi atlikti „nedelsiant" (23 straipsnio 2 dalies *a* punktas). Sprendimą paskelbus vykdytinu arba užregistravus vykdyti, nereikia atlikti jokių papildomų veiksmų ir sprendimas dėl išlaikymo gali būti vykdomas pagal prašomosios valstybės vidaus įstatymus[205].

2. Atsisakymas paskelbti sprendimą vykdytinu arba pripažinti sprendimą vykdomu

425. Vienintelė priežastis, dėl kurios kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija gali atsisakyti pripažinti ir paskelbti sprendimą vykdytinu arba užregistruoti jį vykdyti, yra susijusi su tuo, kad sprendimo pripažinimas ir vykdymas ***akivaizdžiai prieštarautų*** viešajai tvarkai. Šios išimties taikymo sritis yra labai ribota siekiant užtikrinti, kad Konvencijos susitariančiosios valstybės kuo dažniau pripažintų ir vykdytų kitose susitariančiosiose valstybėse priimtus sprendimus. Ši išimtis turėtų būti taikoma tik tais atvejais, kai dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo atsirastų netoleruotinų rezultatų[206].

---

[204] Žr. 188 išnašą.
[205] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę ir procedūras. Žr. 12 skyrių.
[206] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 478 punktą.

3. Sprendimo vykdymas

426. Užregistravus sprendimą vykdyti arba paskelbus jį vykdytinu, pareiškėjas pagal Konvenciją neturi teikti jokio papildomo prašymo arba paraiškos, siekdamas, kad sprendimas būtų vykdomas. Konvencijoje taip pat nereikalaujama, kad atsakovas gautų papildomą pranešimą apie sprendimo vykdymą[207]. (Dėl informacijos apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą žr. 12 skyrių.)

4. Pareiškėjo ir atsakovo informavimas

427. Paskelbus sprendimą vykdytinu arba užregistravus jį vykdyti, abi šalys bus informuojamos apie sprendimo užregistravimą arba paskelbimą vykdytinu. Konvencijoje pranešimo procedūros nėra reglamentuojamos, todėl bus pranešama vadovaujantis [valstybės pavadinimas] vidaus teisės reikalavimais[208]. Pareiškėjui pranešimas gali būti įteikiamas per prašančiosios valstybės centrinę instituciją arba tiesiogiai, atsižvelgiant į prašomojoje valstybėje galiojančius reikalavimus; pranešimu bus patvirtinama, kad sprendimas pripažintas ir bus vykdomas, arba, jeigu sprendimą atsisakoma pripažinti ir vykdyti, bus pranešama apie tokį atsisakymą[209].

5. Atsakovo arba pareiškėjo prieštaravimas sprendimo pripažinimui ir vykdymui

a) Bendra informacija

428. Konvencijoje nustatytos sprendimų dėl išlaikymo pripažinimą ir vykdymą reglamentuojančios nuostatos yra sukurtos siekiant užtikrinti, kad priimti sprendimai dėl išlaikymo, kai įmanoma, susitariančiosiose valstybėse būtų veiksmingai ir greitai pripažįstami ir vykdomi[210]. Kaip jau nurodyta šiame skyriuje, Konvencijoje nustatytų procedūrų struktūra yra tokia, kad sprendimas pripažįstamas arba pripažįstamas ir vykdomas, išskyrus atvejus, kai atsakovas gali tinkamai įrodyti, kad dėl pagrįstų priežasčių sprendimas neturėtų būti pripažįstamas arba vykdomas.

429. Pripažintą arba paskelbtą vykdytinu užsienio sprendimą bus galima vykdyti tokiu pat būdu, kaip ir bet kurį sprendimą dėl išlaikymo, kuris iš pradžių buvo priimtas [valstybės pavadinimas]. Pagal Konvenciją valstybė gali pasinaudoti visais prieinamais vykdymo mechanizmais ir taip užtikrinti sprendimo laikymąsi (žr. 12 skyrių). Konvencijoje taip pat nustatytos tam tikros ribotos galimybės atsakovui (asmeniui, kuris pateikia atsiliepimą į paraišką dėl vykdymo) pareikšti prieštaravimus, jeigu jis mano, kad sprendimas neturėtų būti pripažįstamas arba vykdomas.

430. 20 straipsnyje nustatyti reikalavimai, kuriais remiantis vienoje valstybėje priimtą sprendimą dėl išlaikymo turi pripažinti ir vykdyti kita susitariančioji valstybė. Šie „pripažinimo ir vykdymo pagrindai" paprastai yra susiję su ryšio, kurį tėvas ar motina, šeimos narys arba vaikai turi turėti su valstybe, rūšimi, kad priimtą sprendimą būtų galima vykdyti kitoje valstybėje. Pavyzdžiui, ryšys su sprendimą priėmusia valstybe gali

---

[207] Kai kurių valstybių vidaus teisėje gali būti nustatytos procedūros arba reikalavimai, pagal kuriuos skolininkas apie sprendimo vykdymą turi būti informuojamas iš anksto, tačiau tai yra savarankiškos ir nuo Konvencijos taikymo nepriklausančios nuostatos. Pagal [valstybės pavadinimas] […] teisę. Tais atvejais, kai abi valstybės yra 1965 m. Konvencijos dėl dokumentų įteikimo šalys, žr. 3 skyriaus II dalies IX skirsnį.

[208] Jeigu [valstybės pavadinimas] teisėje nustatyta, kad Europos Sąjungos valstybėse narėse pranešimai ir pranešimai užsienyje esančioms šalims bus įteikiami pagal *Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas)* arba pagal *1965 m. lapkričio 15 d. Konvenciją dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje*, jeigu valstybė nepriklauso Europos Sąjungai ir Konvencija taikoma [valstybės pavadinimas] ir kitos valstybės tarpusavio santykiams. Jeigu 1965 m. Hagos konvencija netaikoma atitinkamų dviejų valstybių tarpusavio santykiams, pranešimas bus įteikiamas pagal kitas daugiašales arba dvišales sutartis, kurios taikomos abiejų valstybių tarpusavio santykiams, arba pagal [valstybės pavadinimas] vidaus teisę. Žr. 3 skyriaus II dalies IX skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie dokumentų įteikimą užsienyje.

[209] Pagal [valstybės pavadinimas] […]vidaus teisę.

[210] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 428 punktą.

būti nustatomas atsižvelgiant į šalių ir vaikų gyvenamąją vietą valstybėje arba atsakovo atvykimą į bylą ar dalyvavimą joje, kai šioje byloje buvo priimtas sprendimas[211].

431. Atsakovas, remdamasis tuo, kad netaikomas nė vienas sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindas, gali ginčyti arba apskųsti sprendimo paskelbimą vykdytinu arba užregistravimą vykdyti. Tai nebūtinai reiškia, kad sprendimas kilmės valstybėje buvo priimtas neteisėtai, – tiesiog sprendimas pagal Konvenciją negali būti pripažįstamas ir vykdomas prašomojoje susitariančiojoje valstybėje.

432. Panašiai pagal 22 straipsnį atsakovas gali prieštarauti sprendimo pripažinimui remdamasis tuo, kad sprendimo pripažinimas ir vykdymas aiškiai prieštarauja viešajai tvarkai arba kad sprendimo priėmimo procesas turėjo trūkumų, pvz., atsakovui nebuvo pranešta apie bylą dėl išlaikymo arba sprendimą, dėl sukčiavimo arba kad vėliau buvo priimtas su sprendimu, kurį siekiama pripažinti, nesuderinamas sprendimas.

433. Dažniausiai sprendimą ginčys arba apskųs atsakovas. Retais atvejais pareiškėjas taip pat gali ginčyti arba apskųsti atsisakymą užregistruoti sprendimą vykdyti arba paskelbti jį vykdytinu.

b) Terminas sprendimui ginčyti arba apskųsti

434. Jeigu šalis, turinti teisę ginčyti arba apskųsti sprendimo paskelbimą vykdytinu arba užregistravimą vykdyti, gyvena valstybėje, kurioje jis buvo užregistruotas vykdyti arba paskelbtas vykdytinu, sprendimas turi būti apskundžiamas arba užginčijamas per ***30 dienų*** nuo pranešimo apie sprendimo užregistravimą vykdytinu arba paskelbimą vykdomu įteikimo dienos. Jeigu sprendimą ginčijanti arba apskundžianti šalis gyvena už valstybės ribų, ta šalis sprendimą gali apskųsti arba užginčyti per ***60 dienų*** nuo pranešimo įteikimo dienos (23 straipsnio 6 dalis)[212].

435. Dažniausiai atsakovo gyvenamoji vieta bus prašomojoje valstybėje, todėl sprendimo paskelbimą vykdytinu arba užregistravimą vykdyti jis galės apskųsti arba užginčyti per 30 dienų. Tačiau jeigu sprendimas buvo nusiųstas prašomajai valstybei, kad joje būtų pripažintas, nes toje valstybėje yra turtas, atsakovo gyvenamoji vieta gali būti kitur. Tokiu atveju atsakovas sprendimą galės ginčyti arba apskųsti per 60 dienų. Panašiai skolininkas gali prašyti savo gimtojoje valstybėje pripažinti užsienio sprendimą, kuriuo ribojamas sprendimo vykdymas. Tokiu atveju kitoje valstybėje gyvenantis kreditorius turi teisę ginčyti arba apskųsti atitinkamai sprendimo paskelbimą vykdytinu arba užregistravimą vykdyti ir pagal Konvenciją jis galės tai padaryti per 60 dienų terminą.

c) Ginčijimo arba apskundimo pagrindai

436. Konvencijoje nustatyti tik riboti sprendimo dėl išlaikymo užregistravimo vykdyti arba paskelbimo vykdytinu ginčijimo arba apskundimo pagrindai. Kaip aptarta pirmiau, atsakovas sprendimą gali ginčyti arba apskųsti remdamasis tuo, kad:

- pagal 20 straipsnį nėra sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindo;
- pagal 22 straipsnį nėra priežasties atsisakyti pripažinti ir vykdyti sprendimą;
- kyla abejonių dėl kartu su paraiška perduotų dokumentų autentiškumo ar vientisumo;
- visi įsiskolinimai, kuriuos siekiama išieškoti, buvo apmokėti.

---

[211] 20 straipsnyje nustatytos vadinamosios „netiesioginės jurisdikcijos taisyklės". Šiame straipsnyje nėra taisyklių, kuriomis būtų reglamentuojama, kada valstybės institucija gali priimti sprendimą („tiesioginės jurisdikcijos taisyklės"); vietoj to šiose taisyklėse nustatytas pagrindas, kuriuo remiantis sprendimas turi būti priimamas, kad jį būtų galima pripažinti ir vykdyti kitoje valstybėje. Žr. Konvencijos aiškinamąjį raštą (443 punktas), kuriame aptartas šis klausimas, ir šio vadovo 4 skyrių.

[212] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 503 punktą.

d) Prieštaravimo arba skundo svarstymas arba nagrinėjimas (23 straipsnio 5 dalis)

437. Peržiūra arba nagrinėjimas gali būti atliekami tik remiantis Konvencijoje nurodytais pagrindais arba priežastimis, sprendimo peržiūra iš esmės negalima (28 straipsnis)[213]. Būdas, kuriuo bus nagrinėjamas skundas arba prieštaravimas, nustatomas vadovaujantis vidaus teise[214].

438. Jeigu prieštaravimo arba skundo pagrindas yra susijęs su dokumentų autentiškumu arba vientisumu ir dokumentų patvirtintų kopijų nebuvo reikalaujama arba jos pateiktos su dokumentais, per [valstybės pavadinimas] centrinę instituciją prašančiosios valstybės centrinei institucijai gali būti teikiamas prašymas pateikti patvirtintas kopijas arba kitus panašius dokumentus, kurie padės pašalinti kilusias abejones.

439. Jeigu prieštaravimas arba skundas yra susijęs tik su įsiskolinimų apskaičiavimu ir atsakovas nenurodo, kad apmokėjo visus įsiskolinimus, dažniausiai šį klausimą geriau spręsti vykdymo etape. Atsakovas tame etape gali iškelti šiuos klausimus ir už vykdymą atsakingai kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai pateikti papildomos informacijos[215]. Taip pat žr. toliau pateiktas pastabas apie sprendimo pripažinimą iš dalies, kuriuo galima pasinaudoti siekiant sudaryti sąlygas mokėti išlaikymo išmokas, kol vyksta ginčas dėl įsiskolinimų.

e) Sprendimas dėl prieštaravimo arba skundo ir tolesnio skundo (23 straipsnio 10 dalis)

440. Išnagrinėjus prieštaravimą arba skundą dėl sprendimo užregistravimo vykdyti arba paskelbimo vykdytinu, abiem šalims apie tai turi būti nedelsiant pranešama. Šie pranešimai įteikiami atsižvelgiant į vidaus teisės reikalavimus[216]. Pareiškėjas gali būti informuojamas per prašančiosios valstybės centrinę instituciją arba tiesiogiai, atsižvelgiant į prašomojoje valstybėje galiojančias procedūras[217].

441. Tolesnis skundas bus pateikiamas, jeigu tokia galimybė numatyta prašomojoje valstybėje[218].

442. Atkreipkite dėmesį į tai, kad, nepaisant tolesnio skundo, sprendimas gali būti vykdomas iš karto, kai tik jis užregistruojamas vykdyti arba paskelbiamas vykdytinu, ir bet kuriuo atveju dėl tolesnio skundo vykdymo procesas nebus stabdomas, išskyrus išimtines aplinkybes (23 straipsnio 10 dalis).

C. Sprendimo pripažinimas ir vykdymas – paraiškos sukeliamos pasekmės

1. Sprendimo pripažinimas ir vykdymas

443. Dažniausiai pateikta paraiška dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo reikš, kad sprendimas gali būti pripažįstamas ir vykdomas taip pat, kaip ir prašomojoje valstybėje priimtas sprendimas. Kreditorius neturi pateikti jokios papildomos paraiškos dėl sprendimo vykdymo. 12 skyriuje pateikta informacija apie taikomas vykdymo procedūras.

2. Kitos pasekmės

444. Konvencijoje numatytos alternatyvios pasekmės, atsirandančios tais atvejais, kai sprendimo neįmanoma visiškai pripažinti ir vykdyti.

---

[213] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 504 ir 505 punktus.
[214] Žr. 191 išnašą.
[215] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[216] Kai abi valstybės yra 1965 m. Konvencijos dėl dokumentų įteikimo susitariančiosios šalys, žr. 3 skyriaus II dalies IX (B) skirsnį.
[217] Žr. 208 ir 209 išnašas.
[218] Žr. 193 išnašą.

a) Sprendimo pripažinimas iš dalies

445. Konvencijos 21 straipsnyje kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai leidžiama pripažinti ir vykdyti tik dalį sprendimo, kai negalima pripažinti arba pripažinti ir vykdyti viso sprendimo. Ši pasekmė gali atsirasti, pvz., tais atvejais, kai institucija negali pripažinti sprendimo dalies dėl sutuoktinio išlaikymo, tačiau gali pripažinti ir vykdyti sprendimo dalį dėl vaiko išlaikymo. Panašiai, paaiškėjus, kad vyksta ginčas dėl išlaikymo įsiskolinimų ir dėl to, ar visi įsiskolinimai buvo sumokėti, kompetentinga institucija, kol ginčijamas sprendimo dėl įsiskolinimų pripažinimas, gali pripažinti dalį sprendimo, kuriame nustatytas nuolatinis vaiko išlaikymas.

Geroji patirtis. Pareiškėjas neturi prašyti iš dalies pripažinti sprendimą arba priimti naują sprendimą tuo atveju, kai paraiška dėl sprendimo pripažinimo nepatenkinama. Konvencijoje reikalaujama, kad šios galimybės būtų apsvarstytos sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procese kaip galimos pasekmės. Pagal prašomosios valstybės vidaus procedūras bus nustatoma, kokia tvarka bus nagrinėjama „naujoji" paraiška, nes, pvz., kad būtų priimtas naujas sprendimas, gali būti prašoma papildomos informacijos.

b) Sprendimo pripažinti neįmanoma dėl išlygos

446. Kai kuriais atvejais sprendimo dėl išlaikymo negalima pripažinti arba vykdyti dėl išlygos, kurią valstybė padarė pagal Konvenciją[219]. Tačiau tame etape nebūtinai reikės teikti paraišką.

447. Kai sprendimo negalima pripažinti dėl padarytos išlygos, kuria neleidžiama pripažinti sprendimo remiantis bet kuriuo iš toliau nurodytų pagrindų, 20 straipsnio 4 dalyje reikalaujama, kad centrinė institucija imtųsi atitinkamų priemonių, kad kreditoriaus atžvilgiu priimtų naują sprendimą:

- kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta yra kilmės valstybėje;
- sudarytas rašytinis susitarimas (išskyrus susitarimus bylose dėl vaiko išlaikymo);
- galioja jurisdikcija, pagrįsta asmens statusu arba tėvų pareigomis[220].

448. Kreditorius neturi pateikti jokios naujos paraiškos, o priimtas sprendimas turi būti laikomas pagrindžiančiu vaiko teisę[221] iškelti bylą dėl išlaikymo (20 straipsnio 5 dalis). Atsižvelgiant į prašomojoje valstybėje galiojančias procedūras, pareiškėjo / kreditoriaus gali būti prašoma pateikti papildomus dokumentus, kad būtų tęsiamas naujo sprendimo priėmimo procesas. Šiuos dokumentus gali būti prašoma pateikti per prašančiosios valstybės centrinę instituciją. Paraiškos dėl sprendimo priėmimo aptartos 10 skyriuje.

D. Bendravimas su prašančiąja valstybe

449. Kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos turėtų žinoti, kad jų centrinė institucija (šiuo atveju [valstybės pavadinimas] centrinė institucija) pagal Konvenciją turi pareigą periodiškai teikti ataskaitas apie paraiškų nagrinėjimo eigą (12 straipsnis). Tikėtina, kad nacionalinė centrinė institucija prašys, kad jų valstybės kompetentingos institucijos teiktų paraiškų nagrinėjimo eigos ataskaitas, ir jos turėtų būti pasirengusios šiuo atžvilgiu bendradarbiauti su centrine institucija.

---

[219] Europos Sąjunga nedarys jokios išlygos dėl 20 straipsnio *c*, *e* ar *f* punktų, kuriuose nustatyti sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindai, kaip numatyta Konvencijos 20 straipsnio 2 dalyje (žr. *Tarybos sprendimą Nr. 2011/432/ES* (59 išnaša)). Hagos konferencijos svetainėje www.hcch.net galima rasti informacijos, padėsiančios nustatyti, ar susitariančioji valstybė padarė tokią išlygą dėl Konvencijos.

[220] Atkreipkite dėmesį į tai, kad 20 straipsnio 3 dalyje taip pat reikalaujama, kad susitariančioji valstybė, kuri daro tokią išlygą, pripažintų ir vykdytų sprendimą, jeigu panašiomis faktinėmis aplinkybėmis ji savo institucijoms suteiktų jurisdikciją priimti sprendimą.

[221] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 469–471 punktus. Atkreipkite dėmesį į tai, kad Konvencijoje sąvoka „pagrindžiantis" šiomis aplinkybėmis nėra apibrėžta, todėl pagal prašomosios valstybės teisę bus aiškinama sąvokos prasmė ir tai, kokią papildomą informaciją arba įrodymus reikės pateikti, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo.

IV. Kiti aspektai: paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo

A. Skolininko pateiktos paraiškos dėl sprendimo pripažinimo

1. Bendra informacija

450. Pagal Konvenciją skolininkas gali teikti paraišką dėl sprendimo pripažinimo, kai pripažinti sprendimą prašoma siekiant sustabdyti arba apriboti anksčiau prašomojoje valstybėje priimtą sprendimą. Paraiška gali būti teikiama tais atvejais, kai skolininkas nori, kad vykdymo valstybėje (t. y. [valstybės pavadinimas]) būtų pripažintas kitas sprendimas, arba kai skolininko atžvilgiu kitoje susitariančiojoje valstybėje buvo priimtas pakeistas sprendimas ir jis nori jį pripažinti [valstybės pavadinimas], nes šioje valstybėje turi turto.

451. Paraiškos dėl sprendimo pakeitimo aptartos 11 skyriuje.

Pakeitimas reiškia sprendimo dėl išlaikymo pakeitimą po to, kai jis buvo priimtas. Kai kuriose valstybėse tai vadinama paraiška dėl sprendimo sąlygų keitimo. Pakeitimas gali būti susijęs su išlaikymo suma, išlaikymo išmokų mokėjimo periodiškumu arba kitomis sprendimo dėl išlaikymo sąlygomis.

452. Jeigu prašomojoje valstybėje, kurioje skolininkas gyvena arba turi turto, jau vykdomas sprendimas dėl išlaikymo, dažniausiai pagal vidaus teisę reikalaujama, kad užsienio valstybėje pakeistas sprendimas būtų iš pradžių pripažįstamas, ir tik paskui juo gali būti ribojamas arba stabdomas pirmojo sprendimo vykdymas. Tačiau kai kuriose valstybėse tokio reikalavimo gali ir nebūti: pvz., kai sprendimą keičia ta pati institucija, kuri priėmė pirmąjį sprendimą. Todėl, norint nustatyti, ar kokioje nors konkrečioje byloje reikalaujama pripažinti sprendimą, reikės peržiūrėti vidaus teisę[222].

2. Kada skolininkas gali teikti tokią paraišką?

453. Kadangi paraiškos dėl sprendimo pripažinimo pagal 10 straipsnio 2 dalies *a* punktą tikslas – riboti sprendimo vykdymą ir kadangi dauguma sprendimų vykdomi skolininko gyvenamosios vietos valstybėje, dažniausiai skolininkas, kuris reikalauja pripažinti sprendimą, gyvens valstybėje, kurioje reikės pripažinti sprendimą, t. y. [valstybės pavadinimas]. Konvencijoje konkrečiai neaptariama situacija, kai pareiškėjui reikia kreiptis į savo centrinę instituciją. Todėl šiais atvejais sprendimo pripažinimo klausimas turės būti sprendžiamas vadovaujantis vidaus teise ir vertinamas kaip prašymas, pateiktas skolininko gyvenamosios vietos kompetentingai institucijai[223]. Kai sprendimą siekiama pripažinti [valstybės pavadinimas], kurioje skolininkas turi turto, tačiau negyvena, skolininkas paraišką gali teikti pagal 10 straipsnio 2 dalies *a* punktą.

454. Visais atvejais, kai klausimas toliau nagrinėjamas kaip pagal 10 straipsnio 2 dalies *a* punktą pateikta paraiška, skolininkas bus laikomas pareiškėju. Tokiais atvejais kreditorius bus laikomas atsakovu ir jam reikės įteikti pranešimą apie sprendimo užregistravimą vykdyti arba paskelbimą vykdytinu.

Pavyzdys

455. Skolininkas gyvena A šalyje, kurioje buvo priimtas pirmasis sprendimas dėl išlaikymo. Skolininkas turto turi arba pajamų gauna [valstybės pavadinimas]. Kreditorius gyvena [valstybės pavadinimas], o pradinis sprendimas buvo pripažintas [valstybės

---

[222] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

[223] Kai kuriose valstybėse centrinė institucija šiuo tikslu veiks kaip kompetentinga institucija ir vykstant pripažinimo procesui teiks skolininkui pagalbą. Kai pateikiamos paraiškos dėl sprendimo keitimo, sprendimo pripažinimas gali būti vertinamas kaip paskutinis tos paraiškos nagrinėjimo etapas (žr. 11 skyrių) ir tokiu atveju nereikės teikti naujos paraiškos. Ši taisyklė kiekvienoje valstybėje, atsižvelgiant į vidaus procedūras, gali būti skirtinga. [Valstybės pavadinimas] […].

pavadinimas] ir jo vykdymas nukreiptas į skolininko turtą, esantį [valstybės pavadinimas]. Skolininkas A šalyje gavo pakeistą sprendimą. Jis nori, kad pakeistas sprendimas būtų pripažintas [valstybės pavadinimas] ir taip būtų apribotas pirmojo sprendimo vykdymas.

Kokie veiksmai šiuo atveju bus atliekami pagal Konvenciją?

456. Skolininkas gali pagal Konvencijos 10 straipsnio 2 dalies *a* punktą pateikti paraišką A šalies centrinei institucijai. A šalis perduos paraišką [valstybės pavadinimas], kurioje, taikant šiame skyriuje aprašytas procedūras, pakeistas sprendimas bus pripažintas ir užregistruotas vykdyti arba paskelbtas vykdytinu. Kreditoriui bus pranešta apie sprendimo užregistravimą vykdyti arba paskelbimą vykdytinu ir suteikta galimybė ginčyti arba apskųsti sprendimo paskelbimą vykdytinu arba užregistravimą vykdyti. Pakeistas sprendimas, kuris buvo paskelbtas vykdytinu arba užregistruotas vykdyti, galios [valstybės pavadinimas] ir juo bus ribojamas pradinio sprendimo vykdymas.

3. Procedūros

457. Šiame skyriuje aptartos sprendimo pripažino ir vykdymo procedūros taikomos skolininko šiomis aplinkybėmis pateiktoms paraiškoms dėl sprendimo pripažinimo. 26 straipsnyje nustatyta, kad V skyriaus („Pripažinimas ir vykdymas“) nuostatos *mutatis mutandis* taikomos paraiškoms dėl sprendimo pripažinimo, išskyrus tai, kad sprendimo vykdytinumo reikalavimą pakeičia reikalavimas, kad sprendimas galiotų kilmės valstybėje. Tai reiškia, kad nuostatos, kuriomis reglamentuojamas sprendimo pripažinimas ir vykdymas, praktiniais sumetimais bus taikomos paraiškoms dėl sprendimo pripažinimo, išskyrus tas nuostatas, kurias reikia pakeisti, nes sprendimo neprašoma vykdyti[224].

4. Pakeistų sprendimų pripažinimo apribojimai

458. Svarbu pabrėžti, kad Konvencijoje nustatytas svarbus skolininko teisės pripažinti pakeistą sprendimą pagal Konvenciją apribojimas. Kreditorius gali prieštarauti pakeisto sprendimo pripažinimui, jeigu pakeistas sprendimas buvo priimtas susitariančiojoje valstybėje, išskyrus valstybę, kurioje buvo priimtas sprendimas (kilmės valstybė), ir kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta pakeisto sprendimo priėmimo metu buvo kilmės valstybėje (18 straipsnis ir 22 straipsnio *f* punktas). Galioja kelios šios taisyklės išimtys, tačiau svarbu prisiminti, kad skolininko teisei pripažinti pakeistą sprendimą taikomi tam tikri apribojimai, kurie nėra taikomi kitų sprendimų pripažinimui ir vykdymui.

459. Dėl paraiškų dėl sprendimo keitimo žr. 11 skyrių (ir 4 skyriaus G skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie 18 straipsnį).

B. Susitarimai dėl išlaikymo

1. Pagrindiniai skirtumai

460. Konvencijoje daromas skirtumas tarp sprendimų dėl išlaikymo, kuriuos priima teisminės arba administracinės įstaigos, ir **susitarimų dėl išlaikymo**, kurie yra specifiniai šalių sudaromi susitarimai. Nors susitarimų dėl išlaikymo pripažinimo ir vykdymo procedūros yra gana panašios į sprendimų dėl išlaikymo pripažinimo ir vykdymo procedūras, valstybė gali padaryti išlygą ir

Susitarimas dėl išlaikymo
3 straipsnyje apibrėžiamas kaip rašytinis susitarimas dėl išlaikymo išmokų mokėjimo, kurį kompetentinga institucija oficialiai sudarė ar įregistravo kaip autentišką dokumentą arba kuris yra autentifikuotas, sudarytas, įregistruotas arba pateiktas kompetentingai institucijai ir kurį kompetentinga institucija gali peržiūrėti ir keisti.

[224] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 546 punktą.

nurodyti, kad ji nepripažins ir nevykdys susitarimo dėl išlaikymo[225].

2. Procedūros

461. Vis dėlto pripažįstant ir vykdant susitarimą dėl išlaikymo taikomi tokie patys bendrieji principai ir procedūros, kokie galioja pripažįstant ir vykdant sprendimus dėl išlaikymo[226]. Konvencijos 30 straipsnyje nustatyta, kad susitarimai dėl išlaikymo pripažįstami ir vykdomi kaip sprendimas, jeigu susitarimas kilmės valstybėje vykdytinas kaip sprendimas.

462. Gavus paraišką dėl susitarimo dėl išlaikymo pripažinimo ir vykdymo bus taikomos tos pačios bendrosios procedūros. Gavusi paraišką, kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija atliks preliminarią peržiūrą ir nagrinės, ar susitarimo pripažinimas ir vykdymas akivaizdžiai neprieštarautų viešajai tvarkai. Dokumentai, kuriuos reikia pridėti prie paraiškos, yra panašūs į dokumentus, kurių reikalaujama, kad sprendimas būtų pripažintas ir vykdomas; vis dėlto yra vienas esminis skirtumas – nereikia pateikti pareiškimo dėl tinkamo pranešimo. Taip yra todėl, kad sudarant susitarimą būtinai turi dalyvauti abi šalys.

463. Pagal [valstybės pavadinimas] vidaus teisę prie paraiškos dėl susitarimo dėl išlaikymo pripažinimo ir vykdymo reikia pridėti šiuos dokumentus: [šioje vietoje pateikti valstybės reikalaujamų dokumentų sąrašą].

464. Centrinei institucijai peržiūrėjus dokumentus ir įsitikinus, kad pateikti visi dokumentai, susitarimas dėl išlaikymo bus siunčiamas kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai. Tuomet susitarimas užregistruojamas vykdyti arba paskelbiamas vykdytinu ir apie tai pranešama atsakovui.

465. Be to, šiek tiek skiriasi pagrindai, kuriais remiantis galima prieštarauti susitarimo pripažinimui ir sprendimo pripažinimui. Šie skirtumai aptarti 30 straipsnio 5 dalyje.

3. Sprendimo pripažinimo ir vykdymo proceso užbaigimas

466. Susitarimų dėl išlaikymo pripažinimo ir vykdymo procesas kitais atžvilgiais yra panašus į sprendimų dėl išlaikymo pripažinimo ir vykdymo procesą, išskyrus vieną išimtį. Kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija priims sprendimą užregistruoti susitarimą vykdyti arba paskelbti jį vykdytinu ir atsakovui bus suteikta galimybė ginčyti arba apskųsti tą sprendimą. Daugumoje valstybių šiame etape užregistravimo vykdyti ir vykdymo procesas baigsis. Tačiau tais atvejais, kai nagrinėjamas susitarimui dėl išlaikymo pareikštas prieštaravimas, dėl tokio skundo dėl susitarimo pripažinimo bus stabdomi visi susitarimo vykdymo veiksmai (30 straipsnio 6 dalis)[227]. Šis vykdymo proceso sustabdymas yra svarbus sprendimų ir susitarimų pripažinimo ir vykdymo procesų skirtumas.

V. Kiti su sprendimo pripažinimu ir vykdymu susiję klausimai

A. Teisinė pagalba

467. Paprastai pagal Konvenciją prašomoji valstybė, nagrinėjanti paraišką dėl sprendimo dėl jaunesnio nei 21 metų vaiko išlaikymo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, privalo teikti kreditoriui nemokamą teisinę pagalbą, jei to reikia norint išnagrinėti

---

[225] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę. Žr. *2011 m. birželio 9 d. Tarybos sprendimą Nr. 2011/432/ES dėl 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvencijos dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo patvirtinimo Europos Sąjungos vardu*.

[226] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 559 punktą.

[227] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 564 punktą. Pagal [valstybės pavadinimas] vidaus teisę, žr. 191 išnašą, kurioje pateikta informacija apie skundus.

paraišką[228]. Prisiminkite, kad jei valstybė suteikia galimybę veiksmingai pasinaudoti supaprastintomis procedūromis, teisė į nemokamą teisinę pagalbą nebus suteikiama[229].

468. Žr. 3 skyriaus II dalies VII skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie reikalavimą sudaryti sąlygas veiksmingai pasinaudoti procedūromis, įskaitant nemokamos teisinės pagalbos teikimą, jei tai yra būtina.

469. Galioja įvairios nemokamos teisinės pagalbos teikimui taikomos išimtys ir apribojimai, į kuriuos reikėtų atsižvelgti tais atvejais, kai paraišką dėl sprendimo pripažinimo teikia skolininkas arba sprendimas nėra susijęs su jaunesnio nei 21 metų vaiko išlaikymu. Šios išimtys ir apribojimai taip pat paaiškinami 3 skyriaus II dalies VII skirsnyje.

B. Su sprendimo vykdymu susiję klausimai

Valiutos konvertavimas

470. Konvencijoje neaptariamas išlaikymo prievolių išmokų konvertavimo iš vienos valiutos į kitą klausimas. Atsižvelgiant į procedūras, kuriomis kompetentinga institucija naudojasi pripažindama sprendimą, vienu metu gali vykti procesas, per kurį sprendime nustatytos išlaikymo prievolės išmokos būtų konvertuojamos į vykdymo valstybės valiutą. Kompetentingai institucijai gali prireikti gauti pažymėjimą, patvirtinantį valiutos kursą, taikomą išmokų konvertavimui, ir tuomet, atsižvelgiant į konvertuotą sumą, vykdymo valstybėje atsiras pareiga mokėti išlaikymo išmokas. Kitais atvejais prašančioji valstybė gali būti jau konvertavusi sprendime nustatytas išlaikymo išmokas, įskaitant visus įsiskolinimus, į prašomosios valstybės valiutą[230].

471. Valiutos konvertavimo klausimai išsamiau aptarti 12 skyriuje dėl sprendimų dėl išlaikymo vykdymo.

C. Susijusios išimtys ir išlygos

472. Toliau pateikta informacija bus aktuali dažniausiai pasitaikančiais atvejais, susijusiais su sprendimo dėl vaiko išlaikymo pripažinimu. Tačiau yra įvairių atvejų, kai valstybės padarytos išlygos arba pareiškimai darys poveikį sprendimo pripažinimo ir vykdymo procesui. (Taip pat žr. 3 skyriaus I dalies II skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Konvencijos taikymo sritį, įskaitant informaciją apie pareiškimus ir išlygas, kurias galima daryti pagal Konvenciją.)

a) 18–21 metų vaikai

473. Valstybė gali padaryti **išlygą**, kuria apriboja Konvencijos taikymą jaunesniems nei 18 metų asmenims. Jeigu valstybė padarė šią išlygą, ta valstybė pagal Konvenciją nepripažins arba nepripažins ir nevykdys sprendimų dėl 18 metų ar vyresnių vaikų išlaikymo ir negalės prašyti kitos valstybės nagrinėti išlaikymo bylas, susijusias su 18 metų ar vyresniais vaikais[231].

Išlyga – oficialus susitariančiosios valstybės pareiškimas, kurį pagal Konvenciją leidžiama padaryti tam tikromis aplinkybėmis ir kuriame nurodoma, kad Konvencijos taikymas toje valstybėje bus kaip nors ribojamas.

[228] Pagal [valstybės pavadinimas] vidaus teisę, dėl teisinės pagalbos suteikimo procedūros žr. 86 išnašą.
[229] [Valstybės pavadinimas] […].
[230] [Valstybės pavadinimas] […] metų
[231] Europos Sąjunga nedarys išlygos pagal Konvenciją, kuria apribos Konvencijos taikymą 18 metų nesulaukusiems vaikams, ir neišplės Konvencijos taikymo srities, kad ji būtų taikoma vyresniems nei 21 metų vaikams (2 straipsnio 2 dalis). Todėl materialinė Konvencijos taikymo sritis, susijusi su vaikų iki 21 metų išlaikymu, galios Europos Sąjungos valstybėse narėse. (Žr. *Tarybos sprendimą Nr. 2011/432/ES* (59 išnaša)).

b) Sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindai

474. Valstybė gali padaryti išlygą, kad sprendimas dėl išlaikymo nebus pripažįstamas arba vykdomas, jeigu priimdama sprendimą ji rėmėsi vienu iš šių pagrindų[232]:

- kreditoriaus nuolatine gyvenamąja vieta;
- šalių sudarytu rašytiniu susitarimu;
- oficialių įgaliojimų vykdymu atsižvelgiant į asmens statusą arba tėvų pareigas.

c) Susitarimai dėl išlaikymo

475. Valstybė gali padaryti išlygą ir nurodyti, kad nepripažins ir nevykdys susitarimų dėl išlaikymo. Kita vertus, darydama pareiškimą valstybė gali reikalauti, kad paraiškos dėl susitarimų dėl išlaikymo pripažinimo ir vykdymo būtų teikiamos per centrinę instituciją[233].

VI. Papildoma medžiaga

A. Praktiniai patarimai

- Pripažinusios sprendimą, dauguma valstybių nedelsdamos stengsis susisiekti su skolininku ir reikalauti, kad jis kuo greičiau savanoriškai laikytųsi sprendimo, ir taip užtikrinti kuo greitesnį išlaikymo išmokų mokėjimą kreditoriui[234].
- Konvencijoje nustatyto sprendimų pripažinimo ir vykdymo proceso tikslas – sudaryti sąlygas greitai ir veiksmingai nagrinėti paraiškas. Prašomosios valstybės teisėjai, teismo darbuotojai ir kitos dalyvaujančios institucijos turėtų į tai atsižvelgti ir imtis priemonių, padedančių užtikrinti, kad bylos būtų nagrinėjamos kuo greičiau ir nedelsiant.
- Konvencijoje nustatytos ne visos procedūros ir reikalavimai, susiję su paraiškų dėl sprendimų pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procedūromis. Teisėjai, be kita ko, turės vadovautis atitinkama vidaus teise ir procedūromis.

B. Susijusios formos

Paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo.
Dokumentų perdavimo forma.
Pareiškimas dėl sprendimo vykdytinumo.
Pareiškimas dėl tinkamo pranešimo.
Finansinės padėties forma.
Gavimo patvirtinimo forma.

C. Konvencijos straipsniai

10 straipsnio 1 dalies *a* punktas.
10 straipsnio 2 dalies *a* punktas.
11 straipsnis.
12 straipsnis.
20 straipsnis.
23 straipsnis.
24 straipsnis.
30 straipsnis.
36 straipsnis.

---

[232] Žr. pirmiau pateiktą (211 išnaša) 20 straipsnyje nustatytų jurisdikcijos pagrindų aptarimą. Europos Sąjunga nedarys jokios išlygos dėl 20 straipsnio *c*, *e* ar *f* punkte nustatytų sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindų, kaip nurodyta Konvencijos 20 straipsnio 2 dalyje (žr. ten pat).
[233] Europos Sąjunga pagal Konvenciją nedarys išlygos dėl susitarimų dėl išlaikymo pripažinimo ir vykdymo (30 straipsnio 8 dalis). Europos Sąjunga pagal Konvenciją taip pat nedarys pareiškimo, kad paraiškos dėl susitarimų dėl išlaikymo pripažinimo ir vykdymo turėtų būti teikiamos tik per centrines institucijas (30 straipsnio 7 dalis) (žr. ten pat).
[234] [Valstybės pavadinimas] […].

50 straipsnis.

D. Susiję vadovo skyriai

Žr. 12 skyrių „Sprendimų dėl išlaikymo vykdymas pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą".
Žr. 3 skyrių „Bendri klausimai, susiję su 2007 m. Konvencijos ir 2009 m. Reglamento taikymo sritimi".

VII. Paraiškų dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo patikros lapas

	Procedūra	**Nuoroda vadove**
1.	Gauti dokumentus iš [valstybės pavadinimas] centrinės institucijos.	III(A)(1)
2.	Patvirtinti, kad pateikta paraiška yra dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo.	III(A)(2)
3.	Ar paraiška atitinka minimalius Konvencijos reikalavimus?	III(A)(3)
4.	Patikrinti, ar pateikti visi dokumentai.	III(A)(4)
5.	Prireikus atlikti atsakovo buvimo vietos paiešką.	III(A)(5)
6.	Prireikus prašyti pateikti papildomus dokumentus.	III(A)(6)
7.	Imtis visų tinkamų laikinųjų ar apsaugos priemonių.	III(A)(7)
8.a)	Paskelbti sprendimą vykdytinu.	III(B)(1)
8.b)	Pranešti pareiškėjui ir atsakovui apie sprendimo pripažinimą vykdytinu.	III(B)(4)
8.c)	Atsakovas turi galimybę, remdamasis konkrečiais pagrindais, imtis priemonių ir ginčyti arba apskųsti sprendimo paskelbimą vykdytinu arba užregistravimą vykdyti.	III(B)(5)
9.	Baigti nagrinėti prieštaravimą arba skundą ir pranešti apie tai pareiškėjui ir atsakovui.	III(B)(5)

VIII. Dažnai užduodami klausimai

Kreditorius turi A šalyje priimtą sprendimą. Ji gyvena B šalyje. B šalis nepripažįsta ir nevykdo sprendimo. Skolininkas gyvena [valstybės pavadinimas]. Visos trys valstybės yra susitariančiosios valstybės. Ar sprendimas gali būti pripažįstamas ir vykdomas [valstybės pavadinimas]?

476. Taip. Jeigu sprendimas buvo priimtas susitariančiojoje valstybėje, kreditorius gali reikalauti pripažinti ir vykdyti sprendimą valstybėje, kurioje skolininkas gyvena, turi turto ar gauna pajamų. Sprendimas neturi būti vykdomas arba pripažįstamas prašančiojoje valstybėje, tai turi būti daroma tik kilmės valstybėje. Šiuo atveju tai yra A šalis. Jeigu A šalis, kurioje buvo priimtas sprendimas, padarė pareiškimą dėl sprendimo vykdytinumo, tuomet [valstybės pavadinimas] turėtų turėti galimybę nagrinėti paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, jeigu tenkinami visi kiti reikalavimai.

Kodėl kreditorius galėtų siekti tik pripažinti sprendimą, o ne pripažinti jį IR vykdyti?

477. Kai kuriais atvejais kreditorius gali norėti privačiai vykdyti sprendimą arba pareiškėjui gali reikėti sprendimą pripažinti, kad galėtų prašomojoje valstybėje pasinaudoti tam tikromis kitomis teisių gynimo priemonėmis. Pavyzdžiui, jeigu prašomojoje valstybėje yra, tarkime, nekilnojamojo turto, kreditoriui iš pradžių gali

reikėti pripažinti sprendimą, kad vėliau galėtų pateikti reikalavimą dėl nekilnojamojo turto.

Ar pripažinus sprendimą dėl išlaikymo visas sprendimas prilyginamas bet kuriam kitam toje valstybėje priimtam sprendimui?

478. Ne. Sprendimo pripažinimo ir vykdymo tikslas – paprasčiausiai sudaryti sąlygas vykdyti užsienio sprendimą dėl išlaikymo naudojantis tokiais pat mechanizmais ir procedūromis, kaip ir vykdant vidaus sprendimą dėl išlaikymo. Todėl prašomosios valstybės įstatymai, pvz., susiję su vaikų globa arba bendravimu, tam sprendimui nėra taikomi. Sprendimas yra panašus į vidaus sprendimus atsižvelgiant tik į išlaikymo prievolių pripažinimą ir vykdymą.

Ar norint sprendimą vykdyti pagal Konvenciją visada reikia iš pradžių jį pripažinti?

479. Taip, išskyrus atvejus, kai tai yra sprendimas, priimtas prašomojoje valstybėje (t. y. [valstybės pavadinimas]), kurioje jis bus vykdomas. Jeigu tai yra kurioje nors kitoje valstybėje priimtas sprendimas, pirmiausia jis turi būti pripažįstamas siekiant užtikrinti, kad atitiktų pagrindinius procedūrinius ir kitus reikalavimus, susijusius su išlaikymo prievolių nustatymo tvarka, pvz., pranešimas, kuris turėtų būti įteikiamas šaliai.

Ar kita kalba priimtas sprendimas gali būti vykdomas pagal Konvenciją?

480. Taip, tačiau turi būti pateikiamas sprendimo, jo išrašo arba santraukos vertimas raštu į [valstybės kalbą (-as)] arba kitą kalbą, kurią prašomoji valstybė nurodė kaip priimtiną. Žr. 3 skyriaus II dalies I skirsnį, kuriame aptarti dokumentų ir sprendimų vertimui raštu keliami reikalavimai.

481. Pagal Konvenciją centrinės institucijos tarpusavyje susirašinėti kitais klausimais gali anglų arba prancūzų kalba.

Ar pagal Konvenciją sprendimas, kurio nebūtų galima priimti [valstybės pavadinimas], gali būti pripažįstamas [valstybės pavadinimas]?

482. Taip, jeigu sprendimas patenka į Konvencijos taikymo išlaikymo prievolėms sritį. Pavyzdžiui, sprendime dėl vaiko išlaikymo gali būti nuostata dėl tam tikrų išlaidų atlyginimo, pvz., sveikatos draudimo įmokos, kurios nėra žinomos arba mokamos pagal prašomosios valstybės teisę. Sprendimas prašomojoje valstybėje vis tiek gali būti pripažįstamas.

Kodėl nereikalaujama, kad paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo pasirašytų pareiškėjas arba kuris nors centrinės institucijos darbuotojas?

483. Laikmenų požiūriu Konvencija yra lanksti, taip siekiama palengvinti informacinių technologijų naudojimą ir sudaryti sąlygas sklandžiai perduoti dokumentus iš vienos valstybės į kitą. Dėl parašo reikalavimo nebūtų įmanoma siųsti dokumentų faksu arba elektroniniu būdu.

484. Asmuo, kurio vardas ir pavardė nurodyti paraiškoje, turi pareigą užtikrinti, kad paraiškoje pateikta informacija ne tik sutaptų su dokumentuose nurodyta informacija ir pareiškėjo pateikta informacija, bet ir atitiktų Konvencijoje nustatytus reikalavimus.

Ar paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo gali būti nagrinėjama neturint patvirtintų dokumentų kopijų?

485. Tai priklauso nuo to, ar prašomoji valstybė pagal Konvenciją padarė pareiškimą dėl reikalavimo pateikti patvirtintas kopijas (šalies apibūdinimo formoje patvirtinama, ar šis reikalavimas taikomas). Be to, konkrečioje byloje teismas arba kompetentinga institucija gali prašyti pateikti patvirtintas kopijas ir labiausiai tikėtina, kad ji tai darys tais atvejais, kai kyla abejonių dėl pateiktų dokumentų autentiškumo arba vientisumo.

486. Jeigu toks pareiškimas nepadarytas, paraiška gali būti nagrinėjama remiantis prašomosios valstybės pateiktomis kopijomis[235].

[Valstybės pavadinimas] kompetentinga institucija užregistravo sprendimą vykdyti arba paskelbė jį vykdytinu. Kokie veiksmai bus atliekami toliau?

487. Užregistravus sprendimą vykdyti arba paskelbus jį vykdytinu, jis gali būti vykdomas[236]. Konvencijoje nereikalaujama, kad pareiškėjas pateiktų kokią nors papildomą paraišką (jeigu pradinė paraiška buvo pateikta per centrinę instituciją). Pareiškėjas, atsakovas ir prašančioji valstybė turi būti nedelsiant informuojami, kad sprendimo pripažinimo procesas baigtas ir prasidėjo vykdymo etapas.

Kas atsitinka, jeigu priimamas daugiau nei vienas sprendimas dėl išlaikymo? Pavyzdžiui, priimtas pradinis sprendimas dėl išlaikymo ir šis sprendimas pakeičiamas vėlesniu sprendimu. Kuris sprendimas turėtų būti pripažįstamas?

488. Konvencijoje šis klausimas tiesiogiai neaptartas. Jeigu sprendimas turi būti vykdomas ir pagal pirmąjį sprendimą padidėjo arba susidarė išlaikymo įsiskolinimai, prašomajai valstybei (t. y. [valstybės pavadinimas]) vykdymo tikslais gali prireikti to sprendimo kopijos. To gali būti reikalaujama pagal vykdymo procesą reglamentuojančią vidaus teisę arba kai skolininkas ginčija įsiskolinimus ar kitaip aiškina prievolę[237]. Be to, gali būti tam tikrų kitų klausimų (pvz., indeksavimo arba keitimo sąlygos), kurie viename sprendime aptariami, tačiau kitame apie juos neužsimenama.

489. Tačiau sprendimo pripažinti neturėtų būti atsisakoma remiantis vien tuo, kad anksčiau tuo pačiu klausimu buvo priimti kiti sprendimai, kurie nėra pridėti prie paraiškos. Paaiškėjus, kad galioja kiti susiję sprendimai dėl išlaikymo, kurie turėjo būti pridėti prie paraiškos, [valstybės pavadinimas] kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija turėtų informuoti [valstybės pavadinimas] centrinę instituciją, kad prašančiosios valstybės galėtų prašyti pateikti šių sprendimų kopijas.

II dalis. Tiesioginiai prašymai dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo

I. Apžvalga

490. Paprastai visas procedūras, susijusias su pagal Konvenciją teikiamais tiesioginiais prašymais (t. y. tiesiogiai kompetentingoms institucijoms pareiškėjų pateikti prašymai; žr. 1 skyriaus III.C skirsnį) reglamentuos [valstybės pavadinimas] vidaus teisė. Pagal [valstybės pavadinimas] vidaus teisę bus nustatoma, ar tiesioginis prašymas apskritai gali būti teikiamas ir kokiomis formomis arba procedūromis turi būti naudojamasi[238]. Tiesioginiai prašymai [valstybės pavadinimas] kompetentingoms [teisminėms] [administracinėms] institucijoms sprendimų dėl išlaikymo priėmimo arba keitimo tikslais trumpai aptarti 10 ir 11 skyriuose ir šias paraiškas iš esmės reglamentuoja [valstybės pavadinimas] vidaus teisė, o ne Konvencija.

491. Tačiau jeigu tiesioginis prašymas yra susijęs su galiojančio sprendimo pripažinimu arba pripažinimu ir vykdymu ir sprendimas patenka į Konvencijos taikymo sritį, tam prašymui bus taikomos tam tikros Konvencijos nuostatos. Kitame skirsnyje aptartos procedūros, susijusios su tiesioginiais prašymais dėl sprendimų, kuriuos kompetentingos [teisminės] [administracinės institucijos] gali gauti pagal Konvenciją, pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo.

Dokumentai, kurie turi būti pridedami prie tiesioginio prašymo dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo

[235] [Valstybės pavadinimas] […].
[236] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[237] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[238] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

492. Konvencijoje nustatyta, kad įvairios nuostatos, kuriomis reglamentuojamos per centrines institucijas pateiktos paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, taip pat taikomos kompetentingoms institucijoms pateiktiems tiesioginiams prašymams dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo (37 straipsnio 2 dalis).

493. Visos Konvencijos V skyriaus („Pripažinimas ir vykdymas") nuostatos taikomos tiesioginiams prašymams; todėl prie tiesioginio prašymo reikėtų pridėti 25 straipsnyje nurodytus dokumentus. Tai yra šie dokumentai:

- visas sprendimo tekstas;
- pareiškimas dėl sprendimo vykdytinumo;
- pareiškimas dėl tinkamo pranešimo, kai atsakovas neatvyko į teismo posėdį ir jam nebuvo atstovaujama kilmės valstybėje nagrinėjamoje byloje arba jis neginčijo sprendimo dėl išlaikymo;
- finansinės padėties forma;
- prireikus – dokumentas, kuriame nurodyti apskaičiuoti įsiskolinimai;
- prireikus – dokumentas, kuriame nurodomas sprendime nurodytos išlaikymo sumos tikslinimas arba indeksavimas.

494. Jeigu norima pateikti tiesioginį prašymą, rekomenduojama paraiškos forma negali būti naudojama, išskyrus atvejus, kai prašomoji valstybė nusprendė, kad ši forma gali būti naudojama teikiant tiesioginius prašymus. Kai kuriais atvejais prašomoji kompetentinga institucija siūlo pasinaudoti savo parengtomis formomis. Norėdami gauti formos kopiją, susipažinkite su užpildyta šalies apibūdinimo forma arba susisiekite tiesiogiai su prašomąja kompetentinga institucija toliau šalies apibūdinimo formoje pateiktu adresu[239].

495. Dažniausiai su tiesioginiais prašymais susijusiais atvejais gali prireikti dokumentų, rodančių, kokią nemokamą teisinę pagalbą kilmės valstybėje gavo pareiškėjas. Taip yra todėl, kad ne visos nuostatos, susijusios su galimybe veiksmingai pasinaudoti procedūromis ir nemokama teisine pagalba, taikomos tiesioginiams prašymams. Tačiau bet kurioje byloje dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo pareiškėjas turi teisę gauti ne mažesnę nei to paties lygio nemokamą teisinę pagalbą, kurią jis gavo kilmės valstybėje, jeigu tokiomis pačiomis aplinkybėmis prašomojoje valstybėje galima teikti tokio paties lygio pagalbą (17 straipsnio *b* punktas).

496. Kitame puslapyje pateiktoje diagramoje parodyti reikalavimai, kurie taikomi nemokamai teisinei pagalbai, susijusiai su kompetentingai institucijai pateiktais tiesioginiais prašymais dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo.

[239] [Valstybės pavadinimas] […].

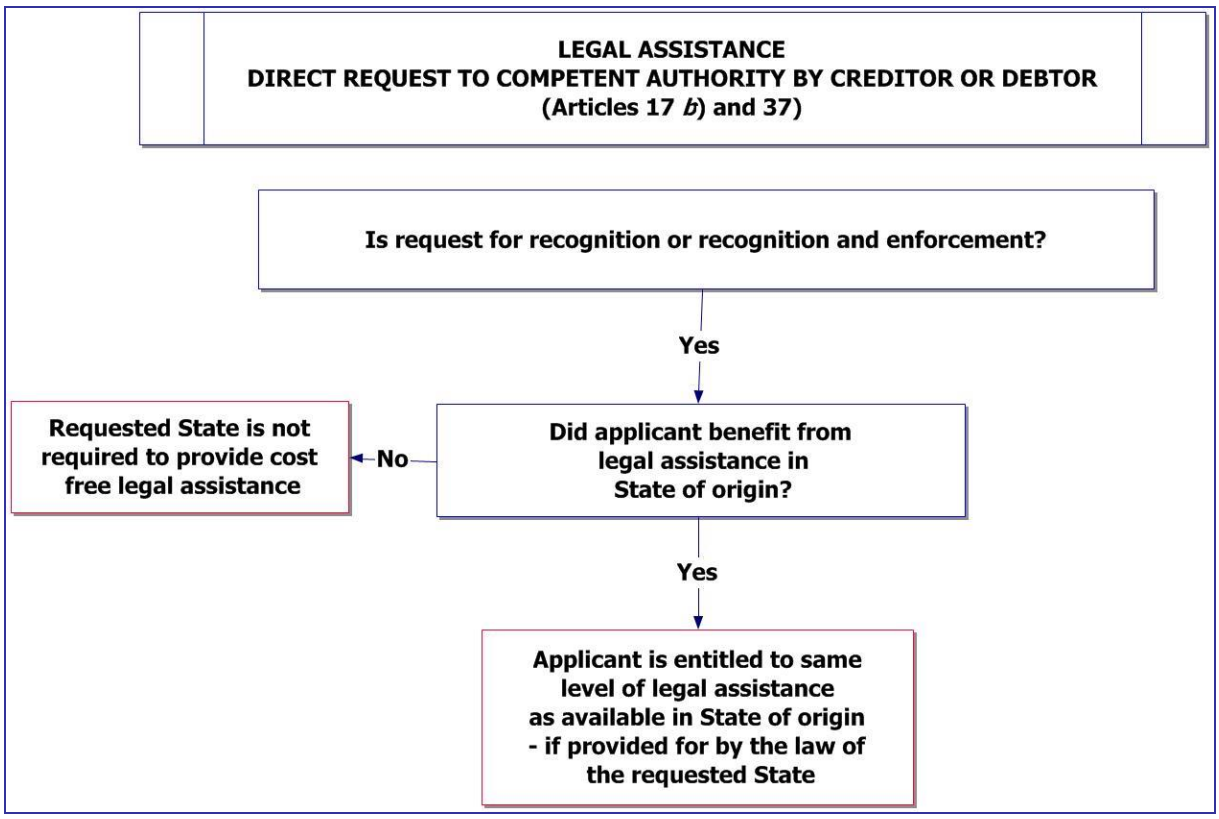

9 pav. Teisinė pagalba. Kompetentingai institucijai teikiami tiesioginiai prašymai

497. Nors nemokama teisinė pagalba gali būti neprieinama, atkreipkite dėmesį į tai, kad prašomoji valstybė negali reikalauti pateikti garantijos, įsipareigojimo dokumento ar užstato, kad ir kaip jie būtų įvardijami, kad būtų užtikrintas pareiškėjo per procedūrą patirtų išlaidų kompensavimas (37 straipsnio 2 dalis ir 14 straipsnio 5 dalis).

498. Galiausiai bet kuriuo atveju iš prašomosios valstybės (t. y. [valstybės pavadinimas]) nereikalaujama teikti bet kokios formos teisinę pagalbą pareiškėjui, kuris nusprendžia kompetentingai institucijai pateikti tiesioginį prašymą, kai klausimą galima buvo perduoti spręsti per centrinę instituciją[240].

A. Gaunamų tiesioginių prašymų dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo rūšys

a) Sutuoktinio išlaikymas

499. Išskyrus atvejus, kai prašančioji ir prašomoji susitariančiosios valstybės padarė pareiškimus dėl II ir III skyrių taikymo srities išplėtimo, kad jie būtų taikomi sutuoktinio išlaikymo prievolėms, gauta paraiška tik dėl sprendimo dėl sutuoktinio išlaikymo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo nebus teikiama per centrines institucijas (šis klausimas aptartas 3 skyriaus I dalies II skirsnyje)[241]. Vietoj to kreditorius pateiks prašomosios valstybės kompetentingai institucijai tiesioginį prašymą. Tačiau galioja tie patys 25 straipsnyje nustatyti dokumentams ir procedūroms taikomi reikalavimai.

500. Be prašymo (teikiant tiesioginius prašymus rekomenduojama paraiškos forma nėra naudojama, išskyrus atvejus, kai prašomoji valstybė nusprendė, kad ši forma gali būti naudojama teikiant tiesioginius prašymus), visada reikės pateikti toliau nurodytus dokumentus:

[240] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 602 punktą.
[241] [Valstybės pavadinimas] […].

- paraiškos informaciją (arba rekomenduojamą paraiškos formą, jei ji naudojama);
- sprendimo tekstą;
- pareiškimą dėl sprendimo vykdytinumo;
- pareiškimą dėl tinkamo pranešimo, kai atsakovas neatvyko į teismo posėdį ir jam nebuvo atstovaujama kilmės valstybėje nagrinėjamoje byloje arba jis neginčijo sprendimo dėl išlaikymo;
- finansinės padėties formą arba kitą dokumentą, kuriame apibūdinama šalių finansinė padėtis;
- prireikus – dokumentą, kuriame nurodyti apskaičiuoti įsiskolinimai;
- prireikus – dokumentą, kuriame nurodomas sprendime nurodytos išlaikymo sumos tikslinimas arba indeksavimas;
- pareiškimas arba informacija dėl teisinės pagalbos teikimo pareiškėjui prašančiojoje valstybėje.

501. Atsižvelgiant į prašomosios valstybės vidaus procedūras, gali būti tikslinga pateikti papildomus dokumentus[242].

502. Gavusi prašymą, kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija pradės tokios pačios rūšies procedūrą dėl sprendimo pripažinimo, kokia aprašyta šio skyriaus I dalyje. Sprendimas bus paskelbtas vykdytinu [ir užregistruotas vykdyti], o atsakovas ir pareiškėjas bus informuojami apie tai (23 straipsnio 5 dalis).

503. Sprendimo [paskelbimo vykdytinu] [arba] [užregistravimo vykdyti] ginčijimo arba apskundimo pagrindai vienodai taikomi per kompetentingą instituciją pateiktiems prašymams. Tačiau jeigu pareiškėjas prašo suteikti teisinę pagalbą, kad galėtų gintis nuo atsakovo pareikšto prieštaravimo arba pateikto skundo, centrinė institucija neteiks nemokamos teisinės pagalbos ir pareiškėjas turės pats pasirūpinti ja[243]. Kompetentinga institucija gali turėti galimybę padėti pareiškėjui pasinaudoti kitais pagalbos šaltiniais, įskaitant teisinę pagalbą, jei ji yra prieinama. Bet kuriuo atveju pareiškėjas turi teisę gauti bent jau tokio paties lygio teisinę pagalbą, teisę į kurią jis turėjo prašančiojoje valstybėje, jei toks pagalbos lygis yra prieinamas [valstybės pavadinimas] (17 straipsnio *b* punktas)[244].

504. Galiausiai, kalbant apie sprendimo vykdymą jį pripažinus, nes centrinė institucija nedalyvavo sprendimo pripažinimo procedūroje, paraiška dėl sprendimo vykdymo nebus automatiškai nagrinėjama kaip prašymas dėl sprendimo pripažinimo, išskyrus atvejus, kai tai numatyta įstatymuose. Priešingu atveju prašymą pateikiantis asmuo turės pateikti atskirą prašymą dėl sprendimo vykdymo, kaip reikalaujama pagal prašomosios valstybės vidaus procedūras[245].

b) 21 metų ar vyresni vaikai

505. Kadangi Konvencija automatiškai nėra taikoma 21 metų ar vyresniems vaikams, valstybės kompetentinga institucija neprivalo priimti prašymo dėl sprendimo dėl tokių vaikų išlaikymo pripažinimo ir vykdymo, išskyrus atvejus, kai pagal Konvencijos 2 straipsnio 3 dalį abi susitariančiosios valstybės (prašančioji valstybė ir prašomoji valstybė) padarė pareiškimą, kuriuo Konvencijos taikymas išplečiamas, kad ji būtų taikoma tokiems vaikams. Jeigu tokio pareiškimo nėra, reikalavimas pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl 21 metų ar vyresnio vaiko išlaikymo negalioja (tačiau susitariančiosios valstybės gali laisvai pripažinti ir vykdyti sprendimus, kurie, tiksliau kalbant, pagal abipusiškumo principą neturi būti vykdomi)[246].

506. Atkreipkite dėmesį į tai, kad ši taisyklė bus taikoma net ir tais atvejais, kai pagal kilmės valstybės teisę išlaikymo išmokas galima mokėti vyresniems nei 21 metų

[242] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[243] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[244] Pagal [valstybės pavadinimas] vidaus teisę, žr. ten pat.
[245] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[246] Sprendimo, kuris *sensu stricto* nepatenka į Konvencijos tarpusavio įsipareigojimų sritį, vykdymas kai kuriais atvejais gali būti veiksmingas sprendimo būdas, pvz., kai užsienio sprendimas dėl vyresnio nei 21 metų asmens išlaikymo, jei nebūtų pripažintas, turėtų būti perduodamas nacionaliniam teismui, kad šis priimtų naują sprendimą. [Valstybės pavadinimas] […].

vaikams, nes 32 straipsnio 4 dalis (kurioje nurodyta, kad nustatant išlaikymo prievolės trukmę turi būti taikoma kilmės valstybės teisė) turi būti aiškinama atsižvelgiant į 2 straipsnio taikymo sritį.

507. Konvencijos taikymo sritis išsamiai aptarta 3 skyriaus I dalies II skirsnyje.

c) Kitos šeimos išlaikymo formos

508. Konvencijoje nustatyta, kad valstybės gali sutikti išplėsti jos nuostatų taikymo sritį, kad Konvencija būtų taikoma kitoms šeimos išlaikymo formoms, įskaitant pažeidžiamus asmenis, tačiau jeigu to nepadarė prašančioji ir prašomoji susitariančiosios valstybės, reikalavimas, kad valstybės kompetentinga institucija priimtų prašymą dėl sprendimo dėl kitų rūšių šeimos išlaikymo pripažinimo ar vykdymo, negalioja[247].

II. Papildoma medžiaga

A. Praktiniai patarimai

509. Norėdami nustatyti, kokius dokumentus reikės pateikti kartu su tiesioginiu prašymu, informacijos ieškokite [valstybės pavadinimas] šalies apibūdinimo formoje. Tiesioginis prašymas turėtų būti teikiamas naudojant paraiškos formą arba kitą procedūros pradėjimo dokumentą, kurio reikalauja prašomoji valstybė. Nors dokumentai, kuriuos reikia pateikti kartu su tiesioginiais prašymais dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, gali sutapti su dokumentais, kurie pridedami prie paraiškų, teikiamų per centrines institucijas, prie kitų rūšių tiesioginių prašymų pridedami dokumentai gali iš esmės skirtis, palyginti su tais, kurie pridedami teikiant paraiškas pagal Konvenciją. (Tiesioginiai prašymai [valstybės pavadinimas] kompetentingoms [teisminėms] [administracinėms] institucijoms dėl sprendimų dėl išlaikymo priėmimo arba keitimo aptarti 10 ir 11 skyriuose.)

510. Kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos gali apsvarstyti galimybę susisiekti su [valstybės pavadinimas] centrine institucija, kad pasinaudotų jos žiniomis veiksmingai nagrinėjant bylas, susijusias su tiesioginiais prašymais.

B. Susijusios formos

Tik sprendimų pripažinimui ir vykdymui:

pareiškimas dėl sprendimo vykdytinumo;
pareiškimas apie tinkamą pranešimą;
pareiškimas dėl įsiskolinimų (jei taikytina);
pareiškimas dėl teisinės pagalbos (prireikus);
dokumentas, kuriame nurodomas sprendime nurodytos išlaikymo sumos tikslinimas arba indeksavimas (jei taikytina).

C. Susiję straipsniai

2 straipsnio 3 dalis.
10 straipsnis.
17 straipsnio *b* punktas.
25 straipsnis.
37 straipsnis.

[247] [Valstybės pavadinimas] […].

III. Dažnai užduodami klausimai

Koks skirtumas tarp paraiškos, kuri teikiama per centrinę instituciją, ir kompetentingai institucijai teikiamo tiesioginio prašymo?

511. Per centrines institucijas galima teikti tik 10 straipsnyje nurodytas paraiškas. Norint pateikti paraišką per centrinę instituciją, bylai turi būti taikoma Konvencija ir ji turi būti nurodyta 10 straipsnyje.

512. Tiesioginis prašymas kompetentingai institucijai bus teikiamas dėl bylos, kuriai taikoma Konvencija. Tiesioginio prašymo pavyzdys – paraiška dėl sprendimo dėl sutuoktinio išlaikymo priėmimo.

Ar pareiškėjas gali nuspręsti, užuot kreipęsis į centrines institucijas, teikti kompetentingai institucijai tiesioginį prašymą?

513. Taip, jeigu tai leidžiama pagal prašomosios kompetentingos institucijos procedūras (kai kurios kompetentingos institucijos paprasčiausiai perduoda bylą centrinei institucijai)[248]. Tačiau pareiškėjas, kuris nusprendžia kreiptis tokia tvarka, turėtų žinoti, kad kai kuriose valstybėse nuostatos, kuriomis reglamentuojama teisinė pagalba, gali būti netaikomos tais atvejais, kai paraišką buvo galima teikti per centrinę instituciją[249]. Tikėtina, kad taip bus tais atvejais, kai prašomoji valstybė nustatė veiksmingas procedūras, leidžiančias nagrinėti paraišką neteikiant teisinės pagalbos, kuri paprastai yra prieinama teikiant paraiškas per centrinę instituciją.

Ar centrinė institucija gali siųsti tiesioginį prašymą kompetentingai institucijai, kai, pvz., prašomoji valstybė neišplėtė II ir III skyrių taikymo srities ir į ją neįtraukė konkrečios išlaikymo prievolės rūšies?

514. Taip. Konvencijoje nėra reikalavimo, kad kreditorius arba skolininkas asmeniškai teiktų tiesioginį prašymą. Labiausiai tikėtina, kad tokia padėtis susidarys tais atvejais, kai prašančioji valstybė išplėtė II ir III skyrių taikymo sritį, kad jie būtų taikomi sutuoktinio išlaikymui, tačiau prašomoji valstybė to nepadarė[250]. Tokiu atveju prašančioji centrinė institucija gali padėti kreditoriui parengti dokumentus ir padėti juos perduoti prašomosios valstybės kompetentingai institucijai.

Kokias formas ar dokumentus reikėtų naudoti teikiant tiesioginį prašymą?

515. Jeigu tiesioginis prašymas yra dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, prie jo reikėtų pridėti 25 straipsnyje nurodytus dokumentus, nes šis straipsnis taikomas tiesioginiams prašymams dėl pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Rekomenduojamą paraiškos formą paprastai naudoja tik centrinės institucijos, todėl turėtų būti naudojama [valstybės pavadinimas] kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos reikalaujama forma[251] arba kilmės valstybėje naudojama forma.

Ar kreditorius arba skolininkas, norėdamas pateikti kompetentingai institucijai tiesioginį prašymą, turi pasisamdyti advokatą?

516. Tai visiškai priklauso nuo procedūrų, kurias taiko kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija[252]. Jeigu pagal Konvenciją teikiamas tiesioginis prašymas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, prašomoji valstybė privalo užtikrinti, kad pareiškėjui būtų suteikta teisė gauti tokią pačią teisinę pagalbą, kuri yra prieinama prašančiojoje valstybėje, jeigu tokio lygio pagalba prašomojoje valstybėje yra prieinama (17 straipsnio *b* punktas).

---

[248] [Valstybės pavadinimas] […].
[249] [Valstybės pavadinimas] […].
[250] Žr. 241 išnašą.
[251] Žr. 239 išnašą, kurioje pateikiamas rekomenduojamos formos, kuria turi būti naudojamasi [valstybės pavadinimas], pavyzdys.
[252] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

517. Jei teikiant visų kitų rūšių tiesioginius prašymus teisinė pagalba yra reikalinga, tiesioginį prašymą teikiantis asmuo turės pareigą apmokėti visas tokios pagalbos išlaidas, išskyrus atvejus, kai prašomosios valstybės teisėje nustatyta kitaip[253].

[253] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

8 skyrius. 2009 m. Reglamentas: per centrines institucijas gaunamų paraiškų ir tiesioginių prašymų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo tvarkymas

Kaip naudotis šiuo skyriumi.

Šiame skyriuje visų pirma aptariamos teikiamos paraiškos dėl sprendimo dėl išlaikymo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, kurias iš centrinės institucijos gauna teisminės arba kitos kompetentingos institucijos.

I skirsnyje apibendrinamos procedūros ir aptariami su paraiška susiję aspektai: kad bus teikiama paraiška, kas gali ją teikti, be to, paaiškinamos pagrindinės sąvokos ir koncepcijos.

II ir III skirsniuose aprašomos procedūros arba veiksmai, susiję su šių paraiškų arba prašymų nagrinėjimu.

IV skirsnyje aptariamos bendrųjų procedūrų, įskaitant skolininkų pateiktas paraiškas, išimtys arba leidžiančios nukrypti nuostatos.

V skirsnyje aptariami kiti klausimai, pvz., teisinė pagalba ir vykdymas.

VI skirsnyje pateikiamos papildomos nuorodos, formos ir kai kurie praktiniai su paraiškomis susiję patarimai.

VII skirsnyje rasite patikros lapą, kuriame pateikiama paprasta procedūros apžvalga.

VIII skirsnyje pateikiami atsakymai į dažniausiai užduodamus klausimus, susijusius su šia paraiška.

IX skirsnyje trumpai aptariami klausimai, būdingi teisminių arba kitų kompetentingų institucijų be centrinių institucijų pagalbos gauti tiesioginiai prašymai dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu.

I dalis. Paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu

I. Apžvalga ir bendrieji principai

A. Bendrieji principai

518. Reglamente nustatytas sprendimų pripažinimo procesas yra svarbiausias tarpvalstybinio išlaikymo išmokų išieškojimo proceso aspektas ir per šį procesą kreditoriui užtikrinama galimybė ekonomiškai efektyviai siekti gauti išlaikymo išmokas tais atvejais, kai skolininkas gyvena kitoje valstybėje narėje arba joje turi turto[254].

Centrinė institucija – valstybės narės paskirta valdžios institucija, atsakinga už Reglamente nustatytų administracinio bendradarbiavimo ir pagalbos pareigų vykdymą arba jas vykdanti.

519. Dėl kitoje valstybėje narėje priimto sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu kreditoriui nebereikia gauti naujo sprendimo valstybėje, kurioje šiuo metu gyvena skolininkas arba kurioje jis turi turto arba gauna pajamų.

[254] Sprendimo pripažinimas ir vykdymas nėra vienodos procedūros. Sprendimo pripažinimas kitoje valstybėje reiškia, kad valstybė sutinka su kilmės valstybės nustatytomis juridinėmis teisėmis ir prievolėmis arba išvadomis dėl tokių teisių ir prievolių. Sprendimo vykdymas reiškia, kad prašomoji valstybė sutinka, kad joje galiojančiomis procedūromis gali būti naudojamasi sprendimui vykdyti.

520. Sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procedūros yra sukurtos taip, kad būtų įmanoma pripažinti kuo daugiau galiojančių sprendimų ir užtikrinti kuo greitesnį paraiškos nagrinėjimą. Reglamento taikymo sritis sprendimų pripažinimui ir vykdymui yra labai plati, todėl tikimasi, kad valstybės pareiškėjams suteiks galimybių veiksmingai kreiptis į teismą. Reglamente nustatyti sprendimo pripažinimo ir vykdymo mechanizmai, kuriais naudojasi 2007 m. Hagos protokolo saistomos valstybės narės ir valstybės narės, kurios nėra saistomos šio protokolo (žr. 5 skyrių), yra sukurti taip, kad kreditorius galėtų greitai patenkinti reikalavimą. Atsakovas sprendimo pripažinimui ir vykdymui gali prieštarauti tik remdamasis aiškiai nurodytais pagrindais ir jis turi tai padaryti per ribotą terminą. Visi šie aspektai atspindi pagrindinį Reglamento principą, kad sprendimai turėtų būti pripažįstami paprastai, pigiai ir greitai[255].

Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija, kuri pagal tos valstybės įstatymus yra įpareigota vykdyti konkrečias Reglamente nustatytas užduotis arba jai leidžiama šias užduotis vykdyti. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė agentūra, vaiko išlaikymo išmokų išieškojimo agentūra arba bet kuri kita vyriausybės įstaiga, kuri vykdo kai kurias su Reglamentu susijusias užduotis.

521. Taip pat žr. 3 skyriaus I dalį, kurioje aptarta Reglamento taikymo sritis, nes Reglamento taikymo srities įvertinimas atsižvelgiant į konkrečią bylą yra svarbus norint suprasti, kurios Reglamente nustatytos sprendimo pripažinimo ir vykdymo procedūros bus taikomos toje byloje.

B. Procedūros apžvalga

522. Reglamente yra du skirsniai, kurie taikomi sprendimų pripažinimo, paskelbimo vykdytinais ir vykdymo pagal Reglamentą procedūroms, nustatytoms IV skyriuje (žr. 16 straipsnį). 1 skirsnis taikomas sprendimams, priimtiems valstybėse narėse, kurios yra saistomos 2007 m. Hagos protokolo (visos Europos Sąjungos valstybės narės, išskyrus Jungtinę Karalystę ir Daniją), o 2 skirsnis – sprendimams, priimtiems valstybėse narėse, kurios nėra saistomos 2007 m. Hagos protokolo (t. y. Jungtinėje Karalystėje ir Danijoje priimtiems sprendimams)[256]. Todėl toliau aprašytos ir Reglamento IV skyriaus 1 skirsnyje nustatytos sprendimo pripažinimo ir vykdymo procedūros dažniausiai bus taikomos sprendimams, kurie patenka į Reglamento taikymo sritį. Ši 1 skirsnyje nustatyta procedūra ir 2 skirsnyje nustatyta alternatyvi procedūra išsamiau aprašytos toliau (žr. šio skyriaus III skirsnį).

Prašančioji valstybė – valstybė narė, kurioje gyvena pareiškėjas ir kuri prašo pripažinti ir vykdyti sprendimą.

Prašomoji valstybė – paraišką gavusi valstybė narė, kuri pripažins ir vykdys sprendimą.

523. Gavusi paraišką iš kitos Europos Sąjungos valstybės narės, prašomosios valstybės centrinė institucija[257] nusiųs dokumentus kompetentingai institucijai, kad ši juos išnagrinėtų. Kai kuriose valstybėse narėse šiuo tikslu paskirta centrinė institucija kartu bus ir kompetentinga institucija. Kitose valstybėse kompetentinga institucija galėtų būti teisminė arba administracinė institucija[258].

524. Pagal Reglamento IV skyriaus 1 skirsnį reikalaujama, kad sprendimas būtų pripažįstamas be jokios „specialios procedūros" ir „nesuteikiant jokios galimybės ginčyti jo pripažinimą" (17 straipsnio 1 dalis). Tai reiškia, kad pagal Reglamentą pripažįstant sprendimą draudžiama naudotis egzekvatūra arba panašia procedūra, o sprendimo pripažinimo metu nesuteikiama jokios galimybės *ex officio* arba suinteresuotajai šaliai

[255] Europos Žmogaus Teisių Teismas nusprendė, kad nacionalinės institucijos turi pozityvią pareigą rūpestingai ir laiku padėti kreditoriui vykdyti užsienyje priimtą sprendimą dėl išlaikymo (žr. 2010 m. lapkričio 18 d. Sprendimą *Romańczyk prieš Prancūziją*, Nr. 7618/05, kuriame EŽTT nustatė, kad buvo pažeista *Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos* 6 straipsnio 1 dalis).
[256] Atkreipkite dėmesį į tai, kad 2 skirsnyje nustatyta procedūra taip pat taikoma sprendimams, valstybėse narėse priimtiems iki Reglamento taikymo pradžios, tačiau įsigaliojus Reglamentui „Briuselis I". Reglamento taikymo sritis išsamiai aptarta 3 skyriaus I dalies III.C skirsnyje.
[257] [Valstybės pavadinimas] centrinė institucija yra […].
[258] [Valstybės pavadinimas] kompetentinga institucija yra […]ir ši institucija [yra] [nėra] centrinė institucija.

ginčyti sprendimo pripažinimo[259]. Reglamente taip pat nustatyta, kad jeigu sprendimas yra vykdytinas kilmės valstybėje narėje, sprendimas turi būti laikomas vykdytinu kitoje valstybėje narėje nereikalaujant jo paskelbti vykdytinu (17 straipsnio 2 dalis)[260]. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Reglamente nurodyta, jog vykdytinas sprendimas suteikia teisę „įstatymų numatyta tvarka taikyti bet kokias apsaugos priemones", kurios numatytos vykdymo valstybės narės teisėje (18 straipsnis).

525. Atsakovui teisė kreiptis dėl sprendimo peržiūros bus suteikta nuo dienos, kai jis „faktiškai susipažino su teismo sprendimo turiniu ir kai jis galėjo imtis veiksmų, ir ne vėliau kaip nuo pirmos vykdymo priemonės, kuria jam uždrausta visiškai ar iš dalies disponuoti savo turtu, taikymo datos" (19 straipsnio 2 dalis, *kilmės valstybėje,* jeigu jis kilmės valstybės narės teismo procese nedalyvavo dėl to, kad procesą pradedantis (arba lygiavertis) dokumentas nebuvo įteiktas tinkamu laiku ir tokiu būdu, kad jis galėtų pasiruošti gynybai, arba jis negalėjo užginčyti ieškinio dėl išlaikymo dėl *force majeure* aplinkybių (arba „išimtinių aplinkybių, susidariusių ne dėl jo kaltės"), išskyrus atvejus, kai jis neužginčijo sprendimo tuomet, kai tai buvo galima padaryti (19 straipsnio 1 dalis). Atsakovas dėl tokios peržiūros turi kreiptis per 45 dienas (19 straipsnio 2 dalis). Paraiška dėl peržiūros bus teikiama kilmės valstybės narės kompetentingam teismui. Jeigu teismas atmeta paraišką dėl peržiūros pagrindų (kurie nurodyti 19 straipsnio 1 dalyje) trūkumo, sprendimas galioja toliau, bet jeigu teismas nusprendžia, kad peržiūra yra pagrįsta, sprendimas pripažįstamas „negaliojančiu", tačiau tokiu atveju kreditorius nepraranda naudos dėl senaties arba ribojimo terminų nutrūkimo ar teisės reikalauti išlaikymo atgaline data (19 straipsnio 3 dalis).

526. Jeigu sprendimas tebegalioja ir skolininkas nenori savanoriškai mokėti išlaikymo, sprendimas gali būti vykdomas pagal prašomosios valstybės teisę.

527. Reglamente (21 straipsnis) nustatyta keletas atsisakymo vykdyti sprendimą ar sprendimo vykdymo sustabdymo pagrindų, kuriais *vykdymo valstybėje* skolininkas gali remtis tik pateikdamas paraišką. Paprastai sprendimo vykdymo ar sprendimo vykdymo sustabdymo pagrindai atitinka vykdymo valstybės narės teisę, išskyrus atvejus, kai ši teisė nesuderinama su Reglamento 21 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytais pagrindais.

528. Skolininkas gali kreiptis dėl atsisakymo visiškai arba iš dalies vykdyti sprendimą, „jei teisė vykdyti kilmės teismo sprendimą pasibaigė dėl senaties ar ribojimo termino" (įspėjant, kad kilmės valstybėje narėje ir vykdymo valstybėje narėje sprendimui nebus taikomas senaties terminas) arba jeigu sprendimas yra „nesuderinamas" su vykdymo valstybėje narėje priimtu sprendimu arba kitoje valstybėje narėje ar trečiojoje valstybėje priimtu sprendimu (21 straipsnio 2 dalis)[261].

529. Reglamento 21 straipsnio 3 dalyje nustatyti kiti sprendimo vykdymo sustabdymo pagrindai, kurie taikomi tais atvejais, kai kilmės valstybės narės kompetentingam teismui buvo pateikta paraiška dėl sprendimo peržiūros pagal 19 straipsnį arba kai sprendimo vykdymas buvo sustabdytas kilmės valstybėje narėje.

530. Kitos paraiškos arba skundai dėl atsisakymo vykdyti sprendimą ar sprendimo vykdymo sustabdymo pagal Reglamento 21 straipsnio 1 dalį bus teikiamos pagal vykdymo valstybės narės teisę[262].

---

[259] Panaikinus egzekvatūrą, kitoje valstybėje narėje, kuri saistoma Protokolo, priimtas sprendimas pagal Reglamentą bus tiesiogiai vykdytinas, kaip nustatyta 17 straipsnyje. [Valstybės pavadinimas] tai praktiškai reikštų, kad […].

[260] Reikėtų pabrėžti, kad Reglamento 17 straipsnis atitinka Europos vykdomojo rašto reglamento 5 straipsnį. Europos vykdomojo rašto reglamento 5 straipsnis jau taikomas Europos valstybėse narėse, kuriose šis reglamentas taikomas neginčijamiems sprendimams dėl išlaikymo. Įsigaliojus 2009 m. Išlaikymo reglamentui, Europos vykdomojo rašto reglamento 5 straipsnyje nustatyta procedūra dabar taip pat taikoma ginčijamiems sprendimams dėl išlaikymo.

[261] Būtina paaiškinti, kad dėl pasikeitusių aplinkybių pakeisti sprendimai pagal šį straipsnį nebus laikomi „nesuderinamais sprendimais".

[262] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

C. Kada bus naudojama ši paraiškos forma?

531. Paraiška dėl galiojančio sprendimo dėl išlaikymo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu bus gaunama iš kitos valstybės narės, kurioje prašoma vykdyti sprendimą, nes skolininkas gyvena prašomojoje valstybėje arba joje turi turto ar gauna pajamų.

532. Dažniausiai pripažinti sprendimą prašys kreditorius, tačiau skolininkas taip pat gali prašyti pripažinti kitoje valstybėje narėje priimtą sprendimą dėl išlaikymo, kad sustabdytų arba ribotų sprendimo dėl išlaikymo vykdymą (56 straipsnio 2 dalies *a* punktas).

533. Nors dauguma paraiškų yra susijusios su sprendimo pripažinimu ir vykdymu, kai kuriais atvejais kreditorius norės, kad sprendimas būtų tik pripažintas, ir neprašys jo vykdyti.

534. Jei sprendimas buvo priimtas valstybėje, kurioje prašoma jį vykdyti, tuomet pripažinimas nereikalingas. Paraiška paprasčiausiai gali būti perduodama vykdyti (žr. 12 skyrių).

Kreditorius – fizinis asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. Kreditoriumi gali būti tėvas (motina) arba sutuoktinis, vaikas, globėjai, giminaičiai arba kiti vaiką prižiūrintys asmenys. Kai kuriose valstybėse šis asmuo gali būti vadinamas išlaikymo gavėju, asmeniu, kuriam įsipareigojama mokėti išlaikymo išmokas, tėvu (motina) globėju (-a) arba globėju.

Skolininkas – fizinis asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis mokėtų išlaikymo išmokas. Skolininku gali būti tėvas (motina), sutuoktinis arba bet kuris kitas asmuo, kuris pagal vietos, kurioje buvo priimtas sprendimas, teisę turi pareigą mokėti išlaikymo išmokas.

D. Konkretus pavyzdys

535. Kreditorius turi A šalyje priimtą sprendimą dėl išlaikymo, kuriuo skolininkas įpareigojamas mokėti vaiko išlaikymo išmokas. Skolininkas gyvena [valstybės pavadinimas]. Užuot kreipęsis dėl naujo sprendimo [valstybės pavadinimas], kreditorius prašo vykdyti priimtą sprendimą [valstybės pavadinimas]. A šalis ir [valstybės pavadinimas] yra Europos Sąjungos valstybės narės, kuriose taikomas Reglamentas, ir abi jos yra saistomos 2007 m. Hagos protokolo.

Kokie veiksmai šiuo atveju bus atliekami pagal Reglamentą?

Kreditorius[263] prašys A šalies centrinės institucijos perduoti [valstybės pavadinimas] paraišką dėl sprendimo dėl išlaikymo pripažinimo (ir vykdymo) (56 straipsnio 1 dalies *a* punktas) pagal Reglamento IV skyriaus 1 skirsnį ir šiuo tikslu naudos Reglamento prieduose pateiktas formas. [Valstybės pavadinimas] centrinė institucija patikrins paraišką, įsitikins, kad joje nėra trūkumų, ir ją nagrinės. [Valstybės pavadinimas] kompetentingos vykdymo institucijos sprendimą gali vykdyti taip pat, kaip ir [valstybės pavadinimas] priimtą sprendimą. Skolininkas, remdamasis Reglamente nustatytais ribotais pagrindais, galės kreiptis dėl peržiūros arba prieštarauti sprendimo vykdymui.

Informacija apie paraiškas dėl prašomojoje valstybėje (t. y. [valstybės pavadinimas]) priimto sprendimo **vykdymo** pateikiama 9 skyriuje. Informacija apie bet kokio sprendimo dėl išlaikymo **vykdymą** pateikiama 12 skyriuje.

E. Kas gali teikti paraišką?

536. Paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo gali teikti kreditorius arba skolininkas (kaip aptarta toliau, skolininko paraiška bus susijusi tik su pripažinimu, o kreditorius gali prašyti pripažinti arba vykdyti sprendimą arba jį pripažinti ir vykdyti). Pareiškėjas turi gyventi valstybėje, kurioje teikiama paraiška (55 straipsnis), ir nereikalaujama, kad jis būtų apsistojęs [valstybės pavadinimas], joje turėtų įgaliotą atstovą arba pašto adresą, kad sprendimas galėtų būti pripažįstamas ir vykdomas toje

[263] Atkreipkite dėmesį į tai, kad kai kuriomis aplinkybėmis paraišką kreditoriaus vardu teiks viešasis subjektas (pvz., vaiko išlaikymo agentūra).

valstybėje (41 straipsnio 2 dalis). Šią paraišką gali teikti kreditorius, kuriam priklauso gauti išlaikymą, taip pat viešasis subjektas, kuris veikia vietoj kreditoriaus, arba viešasis subjektas, kuris mokėjo išmokas kreditoriui.

Patarimas. *Ar ieškote paprasto veiksmų sąrašo? Nenorite skaityti išsamios informacijos? Žiūrėkite šio skyriaus pabaigą ir pasinaudokite* ***patikros lapu.***

II. Procedūros. Pagal Reglamento IV skyriaus 1 ir 2 skirsnius teikiamoms paraiškoms bendri preliminarūs klausimai

537. Kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija, prieš pradėdama pagal Reglamentą nagrinėti paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu, turi atsižvelgti į įvairius preliminarius šiame skirsnyje išsamiai aptartus klausimus, susijusius su paraiškomis, kurioms taikomas Reglamento IV skyriaus 1 skirsnis (sprendimai, priimti valstybėse narėse, kurios yra saistomos 2007 m. Hagos protokolo) ir 2 skirsnis (sprendimai, priimti valstybėse narėse, kurios nėra saistomos 2007 m. Hagos protokolo).

A. Išankstinė gaunamų dokumentų patikra

538. Prieš išsiųsdama [valstybės pavadinimas] kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai dokumentus, [valstybės pavadinimas] centrinė institucija turėtų juos patikrinti, kad įsitikintų, jog paraiškai taikomos Reglamento nuostatos, kuriomis reglamentuojamas sprendimų pripažinimas arba pripažinimas ir paskelbimas vykdytinais, ir užtikrintų, kad būtų nusiųsti visi dokumentai. [Valstybės pavadinimas] kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija turės atlikti panašų patikrinimą.

1. Pradinė dokumentų peržiūra

- Paraiška yra susijusi su sprendimo dėl išlaikymo pripažinimu ar pripažinimu ir paskelbimu vykdytinu? Paraiška turi patekti į Reglamento taikymo sritį, kaip paaiškinta 3 skyriaus I dalies III skirsnyje.
- Ar centrinė institucija jau nustatė, kad atsakovas arba skolininkas gyvena prašomojoje valstybėje arba joje turi turto ar gauna pajamų? Jeigu ne, klausimas turėtų būti perduodamas spręsti tai valstybei, kurioje atsakovas arba skolininkas gyvena ar turi turto, arba grąžinamas prašančiajai valstybei.
- Ar paraiška gauta iš Europos Sąjungos valstybės narės, kurioje taikomas Reglamentas? Jeigu ne, Reglamentas negali būti taikomas.

Tiesioginis prašymas nėra teikiamas centrinei institucijai. Tiesioginį prašymą tiesiogiai iš fizinio asmens gauna kompetentinga institucija, pvz., teismas arba administracinė institucija. Jam netaikomas 56 straipsnis. Žr. IX skirsnį.

2. Ar paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu yra tinkama?

539. Patikrinkite dokumentus ir įsitikinkite, kad paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu yra tinkama paraiškos rūšis. Atsižvelkite į šias aplinkybes:

- jeigu nėra priimta jokio sprendimo dėl išlaikymo, reikėtų teikti paraišką dėl sprendimo priėmimo, o ne pripažinimo ir vykdymo (žr. 10 skyrių);

- jeigu sprendimas dėl išlaikymo yra, tačiau jis priimtas jūsų valstybėje, sprendimo nereikia pripažinti. Jį paprasčiausiai galima perduoti vykdyti jūsų valstybėje, vadovaujantis įprastomis vykdymo procedūromis (žr. 9 skyrių).

3. Ar „akivaizdu", kad nesilaikoma Reglamento reikalavimų?

540. Reglamente centrinei institucijai leidžiama atsisakyti nagrinėti paraišką tik tais atvejais, kai, centrinės institucijos manymu, „akivaizdu, kad nesilaikoma" Reglamento reikalavimų (žr. 58 straipsnio 8 dalį). Aplinkybės, kuriomis gali susidaryti tokia situacija, yra gana ribotos. Pavyzdžiui, šiuo pagrindu paraiška galėtų būti atmetama, jeigu iš dokumentų buvo aiškiai matyti, kad sprendimas visiškai nesusijęs su išlaikymu. Paraišką šiuo pagrindu panašiai galima atmesti, jeigu anksčiau buvo atmesta tos pačios šalies tais pačiais pagrindais pateikta paraiška. Kad būtų „akivaizdu", paraiškos atmetimo priežastis turi būti aiškiai matoma iš gautų dokumentų. Kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija panašiai patikrins, ar nėra akivaizdžių įrodymų, kad nesilaikoma Reglamento reikalavimų[264].

4. Patikrinti dokumentų išsamumą

541. Centrinės institucijos turi pareigą laiku patikrinti iš prašančiosios valstybės gautą paraišką, įsitikinti, kad ji yra išsami, ir nedelsiant perduoti užpildytą paraišką kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai, kad ši sprendimą pripažintų arba pripažintų ir paskelbtų vykdytinu. Jei centrinei institucijai reikalingi papildomi dokumentai, ji nedelsdama turi prašyti pateikti tuos dokumentus. Gavusi su paraiška susijusius dokumentus, kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija taip pat turėtų iš pradžių patikrinti, ar paraiška yra išsami, ir nedelsiant informuoti nacionalinę centrinę instituciją, jeigu trūksta informacijos ar dokumentų, kad galėtų prašyti juos pateikti.

5. Reikalaujami pagrindžiantys dokumentai ir informacija

i) Reikalaujami pagrindžiantys dokumentai ir informacija, kuriuos reikia pateikti pagal Reglamento IV skyriaus 1 ir 2 skirsnių procedūras

a) VI priedas

542. Reglamente reikalaujama, kad jo VI priedu būtų naudojamasi teikiant paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu (t. y. pagal Reglamento IV skyriaus 1 ir 2 skirsnius teikiamas paraiškas). Reglamente reikalaujama, kad paraiškoje būtų pateikiama ši būtiniausia informacija (57 straipsnio 2 dalis):

a) pareiškimas, kuriuo apibūdinamas paraiškos arba paraiškų pobūdis;
b) pareiškėjo vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys, įskaitant adresą ir gimimo datą[265];
c) atsakovo vardas, pavardė ir, jei žinoma, jo adresas bei gimimo data;
d) visų asmenų, kuriuos reikalaujama išlaikyti, vardai, pavardės ir gimimo datos;
e) paraiškos pagrindai;
f) kreditoriaus paraiškos atveju – informacija, kur išlaikymo išmokos turėtų būti siunčiamos arba pervedamos elektroninėmis priemonėmis;
g) prašančiosios valstybės narės centrinės institucijos atstovo, atsakingo už prašymo tvarkymą, vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys arba atsakingo skyriaus pavadinimas ir kontaktiniai duomenys.

[264] Taip visų pirma bus tais atvejais, kai kompetentinga institucija gaus iš pareiškėjo tiesioginį prašymą, kuris bus pateiktas ne per centrinę instituciją. Informacija apie tiesioginius prašymus pateikta IX skirsnyje.
[265] Smurto šeimoje atvejais pareiškėjo asmeninis adresas gali būti pakeistas kitu adresu, jei pagal prašomosios valstybės narės nacionalinę teisę nereikalaujama, kad pareiškėjas pateiktų savo asmeninį adresą procesui pradėti (57 straipsnio 3 dalis). Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

b) Su teisminiais susitarimais ir autentiškais dokumentais susiję dokumentai (48 straipsnis)

543. Dėl paraiškų dėl kitoje valstybėje priimtų teisminių susitarimų ir parengtų autentiškų dokumentų pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinais (žr. šio skyriaus IV skirsnį) kilmės valstybės narės kompetentinga institucija privalo bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu išduoti teisminio susitarimo arba autentiško dokumento išrašą ir šiuo tikslu naudoti atitinkamai I arba II priedo formą (48 straipsnio 3 dalis).

c) Papildomi dokumentai (57 straipsnis)

544. Reglamento 57 straipsnio 4 ir 5 dalyse reikalaujama prie paraiškos pridėti tinkamus ar būtinus žinomus dokumentus. Tai yra:

- skolininko finansinė padėtis, įskaitant skolininko darbdavio pavadinimą ir adresą bei skolininko turto pobūdį ir vietą (57 straipsnio 4 dalies *b* punktas)[266];
- kita informacija, galinti padėti nustatyti atsakovo buvimo vietą (57 straipsnio 4 dalies *c* punktas);
- visa būtina pagrindžianti informacija ar dokumentai bei reikiamais atvejais – pareiškėjo teisę į teisinę pagalbą pagrindžiantys dokumentai (57 straipsnio 5 dalis).

545. ***Viešojo subjekto mokamų išmokų įrodymai***. Jeigu paraišką teikia viešasis subjektas, pvz., pareiškėjo vardu, šiam viešajam subjektui gali prireikti pateikti informaciją, rodančią, kad jis turi teisę veikti pareiškėjo vardu, arba informaciją, rodančią, kad jis mokėjo išmokas vietoj išlaikymo (64 straipsnis) (pvz., kai viešasis subjektas nori nustatyti nepriklausomą teisę gauti dėl išlaikymo susidariusius įsiskolinimus).

ii) Pagal Reglamento IV skyriaus 1 skirsnio procedūras reikalaujami dokumentai

a) Sprendimo vykdymui skirti dokumentai (20 straipsnis)[267]

546. Reglamento 20 straipsnyje nurodyti dokumentai, kuriuos reikalaujama pateikti norint, kad sprendimas būtų vykdomas kitoje valstybėje narėje ir kuriuos ieškovas turi pateikti kompetentingoms vykdymo institucijoms:

a) sprendimo kopija, kuri atitinka sąlygas, būtinas jo autentiškumui nustatyti;
b) kilmės teismo išduotas sprendimo išrašas, parengtas naudojant Reglamento I priede pateiktą formą (įskaitant, kai reikalinga, turinio transliteraciją arba vertimą raštu)[268];
c) kai tinkama, dokumentas, kuriame nurodyta bet kokių įsiskolinimų suma ir tos sumos apskaičiavimo data.

547. Kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos negali reikalauti, kad ieškovas pateiktų sprendimo vertimą raštu, išskyrus atvejus, kai sprendimo vykdymas yra ginčijamas (20 straipsnio 2 dalis)[269].

iii) Pagal Reglamento IV skyriaus 2 skirsnio procedūras reikalaujami dokumentai

[266] Kadangi tai yra paraiška dėl sprendimo vykdymo, kreditoriaus finansinių aplinkybių (57 straipsnio 4 dalies a punktas) paprastai nereikės nurodyti.
[267] Reikėtų pabrėžti, kad Reglamento 20 straipsnis iš esmės yra analogiškas Europos vykdomojo rašto reglamento 20 straipsniui.
[268] Žr. 3 skyriaus II dalies II skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Reglamente nustatytus kalbos ir vertimo raštu reikalavimus.
[269] Žr. 3 skyriaus II dalies II skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Reglamente nustatytus kalbos ir vertimo raštu reikalavimus.

Paraiškai dėl sprendimo pripažinimo vykdytinu skirti dokumentai (28 ir 29 straipsniai)

548. Pagal 2 skirsnyje nustatytą alternatyvią sprendimo pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu procedūrą (valstybėse narėse, kurios nėra saistomos 2007 m. Hagos protokolo) prie paraiškų būtina pridėti:

a) sprendimo kopiją, „atitinkančią sąlygas, būtinas jo autentiškumui nustatyti";
b) sprendimo išrašą, išduotą kilmės teismo, naudojant Reglamento II priede pateiktą formą.

549. Prireikus prie paraiškos, atsižvelgiant į atitinkamus kalbos reikalavimus, reikėtų pridėti vertimą raštu arba transliteraciją (žr. 3 skyriaus II dalies II skirsnį, kuriame būtų pateikta daugiau informacijos apie Reglamente nustatytus kalbos reikalavimus). Kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija, į kurią kreiptasi, negali reikalauti, kad ieškovas pateiktų sprendimo vertimą raštu (tačiau tokį vertimą gali būti reikalaujama pateikti atsižvelgiant į skundą pagal 32 arba 33 straipsnį).

550. Reglamento 29 straipsnyje nustatyta, kad, nepateikus sprendimo išrašo naudojant Reglamento I priedo formą, kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija gali nurodyti terminą tokiam išrašui pateikti, priimti lygiavertį dokumentą arba netaikyti šio reikalavimo, jeigu kompetentinga institucija mano, kad turi pakankamai informacijos.

iv) Dokumentai, skirti pripažinto sprendimo taikymui (40 straipsnis)

551. Reglamento 40 straipsnyje reikalaujama, kad bet kuri šalis, norinti taikyti kitoje valstybėje narėje sprendimą, kuris jau buvo pripažintas pagal Reglamento 1 skirsnio (visų pirma pagal 17 straipsnio 1 dalį) arba 2 skirsnio procedūras, turėtų pateikti atitinkamo sprendimo kopiją, „kuri atitinka jo autentiškumui nustatyti būtinas sąlygas".

552. Kompetentinga institucija prireikus taip pat gali prašyti, kad šalis, kuri taiko pripažintą sprendimą, pateiktų kilmės teismo išrašą, išduotą naudojant Reglamento I priedo formą (kai pagal 1 skirsnį *nevykdoma* sprendimo pripažinimo arba paskelbimo vykdytinu procedūra) arba II priedą (kai pagal 2 skirsnį vykdoma sprendimo pripažinimo arba paskelbimo vykdytinu procedūra). Kilmės teismas tokį išrašą taip pat turi išduoti bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu. Prireikus šalis, kuri remiasi pripažintu sprendimu, privalo, atsižvelgdama į atitinkamus kalbos reikalavimus, pateikti sprendimo vertimą raštu arba transliteraciją (žr. 3 skyriaus II dalies II skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Reglamente nustatytus kalbos reikalavimus).

6. Prašymas pateikti papildomus dokumentus

553. Paaiškėjus, kad dėl papildomų dokumentų trūkumo paraiška nėra išsami, ji neturėtų būti atmetama. Užuot tai darius, [valstybės pavadinimas] centrinės institucijos reikėtų prašyti pateikti papildomus dokumentus; ši centrinė institucija gali susisiekti su prašančiąja centrine institucija.

554. Jeigu [valstybės pavadinimas] centrinė institucija pateikia prašymą pateikti papildomus dokumentus, prašančiajai valstybei Reglamente suteikiamas ***90 dienų*** terminas, per kurį šie dokumentai turi būti pateikti. Jeigu per nurodytą terminą prašomi dokumentai nepateikiami, su prašančiąja valstybe reikėtų dar kartą susisiekti. Tačiau jeigu dokumentai vis tiek negaunami ir paraiškos negalima toliau nagrinėti, [valstybės pavadinimas] centrinė institucija gali (tačiau neprivalo) užbaigti bylą ir atitinkamai informuoti prašančiąją valstybę.

7. Atsakovo buvimo vietos paieška

555. Jeigu pareiškėjas nenurodė galiojančio atsakovo adreso, [valstybės pavadinimas] centrinė institucija, siekdama užtikrinti, kad skolininkui (prireikus) būtų galima įteikti pranešimą apie paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu, gali nustatyti jo buvimo vietą. Kai kuriose valstybėse prašymą surasti

atsakovą arba nustatyti jo buvimo vietą kompetentinga institucija pateiks vėlesniame bylos nagrinėjimo etape. Šis klausimas sprendžiamas vadovaujantis vidaus procedūromis[270]. Nustatant atsakovo buvimo vietą, tikimasi, kad centrinė institucija naudosis visais duomenų bankais ir viešai prieinamais informacijos šaltiniais, prie kurių ji turi prieigą, ir savo vardu prašys, kad kitos viešosios įstaigos, atsižvelgdamos į vidaus teisėje nustatytas ribas, susijusias su prieiga prie asmeninės informacijos, padėtų atlikti paiešką (3 skyriaus II dalies VI skirsnyje aptarta duomenų apsauga ir asmeninės informacijos tvarkymas pagal Reglamentą). Centrinės institucijos taip pat gali turėti prieigą prie slaptų informacijos šaltinių.

556. Jeigu atsakovo buvimo vietos, siekiant jam įteikti pranešimą, negalima nustatyti, [valstybės pavadinimas] centrinė institucija turėtų informuoti prašančiosios valstybės centrinę instituciją (prisiminkite, kad tais atvejais, kai pateikiama paraiška dėl sprendimo, pagrįsto turto arba pajamų buvimo vieta prašomojoje valstybėje, pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu, atsakovo gali būti ieškoma už valstybės ribų). Jeigu papildomos informacijos, padedančios nustatyti atsakovo buvimo vietą, nėra, byla negali būti toliau nagrinėjama.

III. Procedūros. Sprendimo pripažinimas arba pripažinimas ir paskelbimas vykdytinu, kurį atlieka kompetentinga institucija

557. Šioje dalyje aptartos procedūros, kurias kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos taikys nagrinėdamos paraiškas dėl sprendimų dėl išlaikymo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinais pagal Reglamento IV skyriaus 1 ir 2 skirsnius.

A. Reglamento IV skyriaus 1 ir 2 skirsniams bendros nuostatos (valstybėse narėse, kurios yra saistomos 2007 m. Hagos protokolo ir kurios nėra jo saistomos, priimti sprendimai)

1. Preliminarus vykdytinumas (39 straipsnis)

558. Reglamente nustatyta, kad sprendimą priėmęs kilmės teismas gali paskelbti sprendimą preliminariai vykdytinu, nepaisant apskundimo galimybės, net jei nacionalinėje teisėje nėra numatytas vykdytinumas įstatymo nustatyta tvarka. (Žr. 3 skyriaus II dalies VIII skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Reglamente nustatytas laikinąsias ir apsaugos priemones.)

2. Pripažinto sprendimo taikymas (40 straipsnis)

559. Reglamento 40 straipsnyje nustatyti dokumentai, kurių reikalaujama kitoje valstybėje narėje remiantis pripažintu sprendimu (kuris jau pripažintas pagal IV skyriaus 1 arba 2 skirsnio procedūras) (žr. aptarimą šio skyriaus II.A.5 skirsnyje, kuriame pateikta daugiau informacijos apie reikalaujamus dokumentus).

3. Sprendimo vykdymo procesas ir sąlygos (41 straipsnis)

560. Reglamento 41 straipsnyje nustatyta pagrindinė taisyklė, susijusi su sprendimų vykdymu pagal Reglamentą, t. y. vykdymo procesas vyks pagal vykdymo valstybės narės teisę, o kitoje valstybėje narėje priimti sprendimai turėtų būti vykdomi tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip ir vykdymo valstybėje narėje priimti sprendimai (žr. 12 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą).

[270] Žr. 202 išnašą.

4. Peržiūros iš esmės draudimas (42 straipsnis)

561. Reglamente nustatyta, kad kitoje valstybėje narėje priimtas sprendimas „jokiomis aplinkybėmis" negali būti peržiūrėtas iš esmės valstybėje narėje, kurioje prašoma jį pripažinti, paskelbti vykdytinu ar vykdyti.

5. Draudimas teikti pirmenybę išlaidų išieškojimui (43 straipsnis)

562. Reglamente reikalaujama, kad išlaikymo išieškojimui būtų teikiama pirmenybė prieš bet kokių išlaidų, patirtų taikant Reglamentą, išieškojimą.

B. Reglamento IV skyriaus 1 skirsnio procedūros: valstybės narės, kurios yra saistomos 2007 m. Hagos protokolo

1. Sprendimo pripažinimas

563. Atitinkamai kompetentingai institucijai gavus išsamią paraišką dėl sprendimo pripažinimo, sprendimas bus pripažintas be jokios „specialios procedūros" ir „nesuteikiant jokios galimybės ginčyti jo pripažinimą" (17 straipsnio 1 dalis)[271].

2. Visų reikalingų apsaugos priemonių taikymas

564. Kompetentingai institucijai, atsižvelgiant į kilmės valstybėje narėje pripažintą ir vykdytinu paskelbtą sprendimą (17 straipsnio 2 dalis), bus suteikti įgaliojimai taikyti bet kokias apsaugos priemones, kurios numatytos vykdymo valstybės narės vidaus teisėje (18 straipsnis)[272]. (Žr. 3 skyriaus II dalies VIII skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie laikinąsias ir apsaugos priemones.)

3. Sprendimo vykdymas

565. Sprendimas dėl išlaikymo gali būti vykdomas tiesiogiai pagal prašomosios valstybės vidaus įstatymus, jeigu sprendimas yra vykdytinas kilmės valstybėje nereikalaujant jo paskelbti vykdytinu (17 straipsnio 2 dalis). Reglamento 20 straipsnyje nurodyti dokumentai, kuriuos reikia pateikti vykdymo procese pagal 1 skirsnį (žr. šio skyriaus II.A.5 skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie reikalaujamus dokumentus). Jeigu skolininkas nenori mokėti išlaikymo išmokų savanoriškai, sprendimas gali būti vykdomas pagal prašomosios valstybės teisę[273]. (Žr. 12 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą.)

4. Pranešimas atsakovui ir pareiškėjui

566. Pranešimai atsakovui ir pareiškėjui įteikiami pagal vidaus teisę[274].

---

[271] Žr. 259 išnašą.
[272] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[273] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę ir procedūras.
[274] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę. Tačiau taip pat žr. 3 skyriaus II dalies IX skirsnį, kuriame pateikiama daugiau informacijos apie dokumentus, reglamentuojančius tarpvalstybinių pranešimų įteikimo tvarką, jeigu pranešimai turi būti įteikiami užsienyje esančiam atsakovui arba pareiškėjui.

5. Atsakovo teisė kilmės valstybėje kreiptis dėl peržiūros (19 straipsnis)[275]

567. Atsakovas turi teisę *kilmės valstybėje* kreiptis dėl sprendimo peržiūros, jeigu jis kilmės valstybėje neatvyko į teismo procesą, nes dokumentai, kuriais pradedamas procesas (arba lygiaverčiai dokumentai), jam nebuvo įteikti laiku ir tokiu būdu, kad jis galėtų pasiruošti gynybai, arba jis negalėjo užginčyti ieškinio dėl išlaikymo dėl *force majeure* aplinkybių (arba dėl „išimtinių aplinkybių, susidariusių ne dėl jo kaltės"), išskyrus atvejus, kai jis neužginčijo sprendimo tada, kai buvo įmanoma tai padaryti (19 straipsnis).

568. Atsakovas dėl tokios peržiūros turi kreiptis per 45 dienas nuo dienos, kai jis „faktiškai susipažino su teismo sprendimo turiniu ir kai jis galėjo imtis veiksmų", arba ne vėliau kaip nuo pirmos vykdymo priemonės, „kuria jam uždrausta visiškai ar iš dalies disponuoti savo turtu, taikymo datos" (19 straipsnio 2 dalis). Šis atsakovui suteikiamas terminas negali būti pratęstas dėl atstumo.

569. Paraiška dėl peržiūros bus teikiama kilmės valstybės narės kompetentingam teismui. Jeigu teismas atmeta paraišką dėl peržiūros, nes ji nėra pagrįsta (kuriuo nors iš 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų pagrindų), sprendimas galioja toliau. Tačiau jeigu teismas nusprendžia, kad peržiūra yra pagrįsta, sprendimas pripažįstamas „negaliojančiu", tačiau kreditorius nepraranda naudos dėl senaties ar ribojimo terminų nutrūkimo ar teisės reikalauti išlaikymo atgaline data (19 straipsnio 3 dalis).

6. Paraiškos dėl atsisakymo vykdyti sprendimą arba sprendimo vykdymo sustabdymo

570. Reglamento 21 straipsnyje nustatyta keletas atsisakymo vykdyti sprendimą ar sprendimo vykdymo sustabdymo pagrindų, kuriais *vykdymo valstybėje* skolininkas arba atsakovas gali remtis tik pateikdamas paraišką. Paprastai atsisakymo vykdyti sprendimą ar sprendimo vykdymo sustabdymo pagrindai atitinka vykdymo valstybės narės teisę, išskyrus atvejus, kai ši teisė nesuderinama su Reglamento 21 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytais pagrindais.

571. Skolininkas gali kreiptis dėl atsisakymo visiškai arba iš dalies vykdyti sprendimą, „jei teisė vykdyti kilmės teismo sprendimą pasibaigė dėl senaties ar ribojimo termino" (įspėjant, kad sprendimui nebus taikomas senaties terminas kilmės valstybėje narėje ir vykdymo valstybėje narėje) arba jei sprendimas yra „nesuderinamas" su vykdymo valstybėje narėje priimtu sprendimu arba kitoje valstybėje narėje ar trečiojoje valstybėje priimtu sprendimu (21 straipsnio 2 dalis)[276].

572. Reglamento 21 straipsnio 3 dalyje nustatytas trečias sprendimo vykdymo sustabdymo pagrindas, kuris taikomas tais atvejais, kai kilmės valstybės narės kompetentingam teismui buvo pateikta paraiška dėl sprendimo peržiūros pagal 19 straipsnį arba kai sprendimo vykdymas buvo sustabdytas kilmės valstybėje narėje. Reikėtų pabrėžti, kad kompetentinga institucija *gali*, bet neprivalo pagal 21 straipsnio 3 dalį sustabdyti sprendimo arba jo dalies vykdymą.

573. Kitos paraiškos arba skundai dėl atsisakymo vykdyti sprendimą ar sprendimo vykdymo sustabdymo pagal Reglamento 21 straipsnio 1 dalį bus teikiami pagal vykdymo valstybės narės teisę[277].

---

[275] Reikėtų pabrėžti, kad Reglamento 19 straipsnis iš esmės yra analogiškas (išskyrus kai kuriuos nedidelius skirtumus) Europos vykdomojo rašto reglamento 19 straipsniui, *2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1896/2006, nustatančio Europos mokėjimo įsakymo procedūrą,* 20 straipsniui ir *2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 861/2007, nustatančio Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą,* 9 straipsniui.

[276] Būtina paaiškinti, kad dėl pasikeitusių aplinkybių pakeisti sprendimai pagal šį straipsnį nebus laikomi „nesuderinamais sprendimais".

[277] Žr. 262 išnašą.

7. Poveikio šeimos santykių egzistavimui nebuvimas

574. Reglamento 22 straipsnyje paaiškinama, kad Reglamento IV skyriaus 1 skirsnyje aprašyta procedūra, pagal kurią numatytas ir egzekvatūros draudimas, „jokiu būdu nereiškia šeimos santykių, tėvystės ar motinystės, santuokos ar giminystės, kuriais grindžiama išlaikymo prievolė, dėl kurios buvo priimtas sprendimas, pripažinimo".

C. Reglamento IV skyriaus 2 skirsnio procedūros: valstybės narės, kurios nėra saistomos 2007 m. Hagos protokolo

1. 2 skirsnio procedūrų apžvalga

575. Atitinkamai kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai gavus išsamią paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir pripažinimo vykdytinu, sprendimas bus pripažintas ir paskelbtas vykdytinu pagal supaprastintas Reglamento IV skyriaus 2 skirsnyje nustatytas procedūras[278].

576. Reikėtų pabrėžti, kad, kaip nurodyta Reglamento 26 konstatuojamojoje dalyje, 2 skirsnyje nustatyta procedūra yra sukurta remiantis atsisakymo pripažinti sprendimą procedūra ir pagrindais, nustatytais *2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo*[279].

577. 2 skirsnyje nustatytos procedūros bus taikomos sprendimams, priimtiems valstybėse narėse, kurios nėra saistomos 2007 m. Hagos protokolo, t. y. Jungtinėje Karalystėje ir Danijoje[280].

578. Reglamento 68 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad jis nepakeičia *2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 805/2004, sukuriančio neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą* (toliau – Europos vykdomojo rašto reglamentas), atsižvelgiant į Europos vykdomuosius raštus dėl išlaikymo sprendimų, išduotus kitoje valstybėje narėje, kuri nėra saistoma Protokolo. Todėl Europos vykdomojo rašto reglamentas gali būti taikomas sprendimams, priimtiems valstybėse narėse, kuriose tas reglamentas yra taikytinas ir kurios nėra saistomos 2007 m. Hagos protokolo (t. y. Jungtinėje Karalystėje priimtiems sprendimams). Tačiau reikėtų pabrėžti, kad tais atvejais, kai Europos vykdomojo rašto reglamentas yra taikomas, 2009 m. reglamente nurodytos centrinės institucijos paprastai nedalyvaus. Ginčijamiems ieškiniams dėl išlaikymo Jungtinėje Karalystėje vis tiek bus taikoma 2009 m. reglamento IV skyriaus 2 skirsnyje aprašyta procedūra.

2. Sprendimo pripažinimas (23 straipsnis)[281]

579. Reglamento 23 straipsnyje nustatyta, kad, norint pripažinti kitose valstybėse narėse, kurios nėra saistomos 2007 m. Hagos protokolo (23 straipsnio 1 dalis), priimtus sprendimus, nereikalaujama taikyti jokios specialios procedūros ir kad bet kuri suinteresuotoji šalis gali kreiptis dėl tokio sprendimo pripažinimo taikant Reglamente nustatytas procedūras (23 straipsnio 2 dalis)[282]. Reikėtų pabrėžti, kad suinteresuotoji

---

[278] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[279] Dokumentuose nustatytos sistemos yra labai panašios, išskyrus kai kuriuos skirtumus, visų pirma susijusius su trumpesniais ir privalomais 2009 m. Reglamento terminais.
[280] Atkreipkite dėmesį į tai, kad 2 skirsnio procedūra taip pat bus taikoma sprendimams, kurie valstybėse narėse buvo priimti iki Reglamento taikymo datos, tačiau įsigaliojus Reglamentui „Briuselis I". Reglamento taikymo sritis išsamiai aptariama 3 skyriaus I dalyje.
[281] Reglamento 23 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 33 straipsniui.
[282] Atkreipkite dėmesį į tai, kad 23 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad jeigu bylos nagrinėjimo rezultatas priklauso nuo to, kaip bus išspręstas klausimas dėl sprendimo pripažinimo, tuomet teismas taip pat turės jurisdikciją spręsti sprendimo pripažinimo klausimą. Tam, kad būtų galima taikyti 23 straipsnio 3 dalį, sprendimo pripažinimo klausimas būtinai turi būti išsprendžiamas pagrindiniame sprendime, pvz., sutuoktinių turto padalijimas, kai sprendimą dėl išlaikymo reikia priimti norint nustatyti turimo turto vertę.

šalis gali tiesiogiai kreiptis dėl sprendimo paskelbimo vykdytinu (26 straipsnis išsamiau aptariamas toliau) ir neprašyti iš pradžių pripažinti sprendimo.

3. Sprendimo paskelbimas vykdytinu (26–30 straipsniai)

580. Reglamento 26 straipsnyje[283] nustatyta, kad kitoje valstybėje narėje, kuri nėra saistoma 2007 m. Hagos protokolo, priimtas sprendimas bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu bus vykdomas kitoje valstybėje narėje *paskelbus* jį vykdytinu. Reikėtų pabrėžti, kad kitoje valstybėje narėje, kuri nėra saistoma 2007 m. Hagos protokolo, priimtas sprendimas turi būti vykdomas toje kitoje valstybėje narėje. Reikalavimas, kad sprendimas būtų vykdomas, taip pat turėtų būti taikomas laikinai vykdomiems sprendimams, sprendimams, kuriems taikomos laikinosios priemonės, negalutiniams sprendimams ir t. t., jeigu sprendimas yra vykdytinas kilmės valstybėje[284].

581. Valstybės narės privalo informuoti Komisiją (pagal 71 straipsnį) apie vykdymo valstybės narės, kuriai bus teikiamos paraiškos dėl sprendimo pripažinimo vykdytinu, teismus ar kompetentingas institucijas. „Vietos jurisdikcija" nustatoma atsižvelgiant į šalies, kurios atžvilgiu prašoma vykdyti sprendimą, nuolatinę gyvenamąją vietą arba į vykdymo vietą (27 straipsnis)[285]. 28 ir 29 straipsniuose[286] nurodyti dokumentai, kuriuos reikalaujama pateikti kartu su paraiškomis dėl sprendimo paskelbimo vykdytinu (žr. aptarimą II.A.5 skirsnyje).

582. Reglamente (30 straipsnis)[287] nustatyta, kad sprendimas bus paskelbtas vykdytinu be jokios peržiūros pagal 24 straipsnį (24 straipsnis išsamiau aptartas toliau), „nedelsiant" po to, kai bus atlikti 28 straipsnyje numatyti formalumai, bet „ne vėliau kaip" per 30 dienų nuo tų formalumų užbaigimo, išskyrus atvejus, kai tai neįmanoma dėl išimtinių aplinkybių[288]. Šiame etape šaliai, kurios atžvilgiu siekiama vykdyti sprendimą, pranešimas neįteikiamas ir jai nesuteikiama galimybė atvykti į bylos nagrinėjimo posėdį.

4. Pranešimas apie sprendimą dėl paraiškos dėl sprendimo paskelbimo vykdytinu (31 straipsnis)[289]

583. Reglamente (31 straipsnis) reikalaujama, kad apie sprendimą dėl paraiškos dėl sprendimo paskelbimo vykdytinu būtų „nedelsiant" pranešama pareiškėjui vykdymo valstybės narės teisėje nustatyta tvarka[290]. Be to, šiame straipsnyje taip pat reikalaujama, kad dokumentas dėl sprendimo paskelbimo vykdytinu kartu su sprendimu (jei jis dar neįteiktas tai šaliai) būtų įteiktas šaliai, kurios atžvilgiu siekiama vykdyti sprendimą, ir tuomet ši šalis gali apskųsti sprendimą dėl paraiškos dėl sprendimo pripažinimo vykdytinu.

5. Sprendimo dėl paraiškos dėl sprendimo paskelbimo vykdytinu apskundimas (32–34 straipsniai)[291]

584. Pagal Reglamento 32 straipsnį sprendimą dėl paraiškos dėl sprendimo paskelbimo vykdytinu gali apskųsti bet kuri šalis. Skundas turi būti pateikiamas per 30 dienų nuo sprendimo įteikimo dienos arba per 45 dienas, jeigu šalies, kurios atžvilgiu siekiama

---

[283] Reglamento 26 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 38 straipsniui ir Briuselio konvencijos 31 straipsniui.
[284] Reikėtų pabrėžti, kad pagal Reglamento 39 straipsnį sprendimas gali būti paskelbtas laikinai vykdytinu kilmės valstybėje, nepaisant bet kokio skundo ir net jeigu nacionalinėje teisėje nėra numatytas vykdytinumas įstatymo numatyta tvarka.
[285] Reglamento 27 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 39 straipsniui.
[286] Reglamento 28 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 53 straipsniui. Reglamento 29 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 55 straipsniui ir Briuselio konvencijos 48 straipsniui.
[287] Reglamento 30 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 41 straipsniui.
[288] Šis privalomas 30 dienų terminas yra naujas, palyginti su Reglamente „Briuselis I" anksčiau nustatytomis procedūromis.
[289] Reglamento 31 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 42 straipsniui ir Briuselio konvencijos 35 straipsniui.
[290] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[291] Reglamento 32–34 straipsniai yra analogiški atitinkamai Reglamento „Briuselis I" 43–45 straipsniams.

vykdyti sprendimą, nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje sprendimas buvo paskelbtas vykdytinu (terminas negali būti pratęsiamas dėl atstumo). Teismas, kuriam pagal Reglamento 32 straipsnio 4 dalį pateiktas skundas, sprendimą turi priimti per 90 dienų nuo dienos, kurią skundas jam buvo pateiktas, išskyrus išimtines aplinkybes (34 straipsnio 2 dalis). Šalies, kurios atžvilgiu siekiama vykdyti sprendimą, turtui negalima taikyti jokių vykdymo priemonių, kol nepriimamas sprendimas dėl skundo (36 straipsnio 3 dalis).

585. Sprendimas dėl skundo ginčijamas (33 straipsnis) laikantis procedūrų, kurias valstybė narė nustatė pagal Reglamento 71 straipsnį ir pranešė apie jas Komisijai[292]. Teismas, kuriam pagal Reglamento 33 straipsnį pateiktas tolesnis apeliacinis skundas, sprendimą turi priimti „nedelsdamas" (34 straipsnio 3 dalis).

586. Pagal Reglamento 32 ar 33 straipsnį skundus nagrinėjantys teismai gali atsisakyti paskelbti sprendimą vykdytinu arba tokį paskelbimą panaikinti remdamiesi tik vienu iš 24 straipsnyje nurodytų pagrindų (žr. aptarimą toliau).

6. Atsisakymo pripažinti sprendimą pagrindai (24 straipsnis)[293]

587. Reglamente nustatyti įvairūs atsisakymo pripažinti sprendimą pagrindai (24 straipsnis):

a) jei pripažinimas „akivaizdžiai" prieštarautų viešajai tvarkai (išskyrus Reglamente nustatytų jurisdikcijos taisyklių nagrinėjimą);
b) jei sprendimas priimtas atsakovui nedalyvavus procese ir atsakovui įteiktame pranešime buvo trūkumų (kaip nurodyta Reglamente);
c) jei sprendimas nesuderinamas su valstybėje narėje, kurioje prašoma jį pripažinti, priimtu teismo sprendimu dėl tų pačių šalių ginčo[294];
d) jei sprendimas nesuderinamas su ankstesniu sprendimu, priimtu kitoje valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje, dėl tuo pačiu pagrindu tų pačių šalių iškeltos bylos (jeigu minėtas sprendimas atitinka pripažinimo sąlygas prašomojoje valstybėje)[295].

7. Sprendimo pripažinimo proceso sustabdymas (25 straipsnis)[296]

588. Valstybės narės, kurioje siekiama pripažinti sprendimą, kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija gali sustabdyti sprendimo pripažinimo procesą, jeigu kilmės valstybėje narėje sprendimo vykdytinumas sustabdomas dėl skundo (25 straipsnis)[297].

8. Proceso sustabdymas (35 straipsnis)[298]

589. Teismas, kuriam pagal Reglamento 32 ar 33 straipsnį pateiktas asmens, kurio atžvilgiu siekiama vykdyti sprendimą, skundas, turi sustabdyti procesą, jeigu sprendimo vykdytinumas dėl pateikto skundo sustabdomas kilmės valstybėje narėje.

---

[292] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[293] Reglamento 24 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 34 straipsniui.
[294] Būtina paaiškinti, kad sprendimas, kuriuo pakeičiamas ankstesnis sprendimas dėl išlaikymo atsižvelgiant į pasikeitusias aplinkybes, neturi būti laikomas „nesuderinamu sprendimu".
[295] Ten pat.
[296] Reglamento 25 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 37 straipsniui ir Briuselio konvencijos 30 straipsniui.
[297] Pareiga šiomis aplinkybėmis sustabdyti procesą yra nauja, palyginti su Reglamente „Briuselis I" anksčiau nustatytomis procedūromis, pagal kurias šiomis aplinkybėmis sustabdyti proceso nebuvo privaloma.
[298] Reglamento 35 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 46 straipsniui.

9. Laikinosios priemonės, įskaitant apsaugos priemones (36 straipsnis)[299]

590. Reglamento 36 straipsnio 1 dalyje paaiškinama, kad niekas nekliudo pareiškėjui pagal vykdymo valstybės narės teisę pasinaudoti laikinosiomis, įskaitant apsaugos, priemonėmis, nereikalaujant, kad sprendimas būtų paskelbtas vykdytinu. Reglamento 36 straipsnio 2 dalyje taip pat paaiškinama, kad sprendimo paskelbimas vykdytinu „įstatymo numatyta tvarka" įgalina imtis bet kokių apsaugos priemonių. Reglamento 36 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad per laikotarpį, skirtą skundui dėl sprendimo paskelbimo vykdytinu paduoti pagal Reglamento 32 straipsnio 5 dalį, iki to laiko, kol priimamas sprendimas dėl šio skundo, negalima imtis jokių vykdymo veiksmų, išskyrus apsaugos priemones, nukreiptas į šalies, kurios atžvilgiu siekiama vykdyti sprendimą, turtą. (Žr. 3 skyriaus II dalies VIII skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie apsaugos ir laikinąsias priemones.)

10. Dalinis sprendimo vykdytinumas (37 straipsnis)[300]

591. Pareiškėjas gali prašyti vykdytinomis paskelbti tik tam tikras sprendimo dalis, be to, kompetentinga institucija gali savo iniciatyva paskelbti vykdytinomis tik tam tikras sprendimo dalis, jei visų sprendime nurodytų reikalavimų negalima paskelbti vykdytinais.

11. Mokesčių ir rinkliavų nebuvimas (38 straipsnis)[301]

592. Reglamente reikalaujama, kad vykdymo valstybėje narėje „negali būti nustatomas joks mokestis ar rinkliava, apskaičiuoti pagal ginčo vertę".

12. Sprendimo vykdymas

593. Pripažintas ir vykdytinu paskelbtas sprendimas dėl išlaikymo (kai buvo išnaudotos susijusios galimybės paduoti skundą) gali būti vykdomas pagal prašomosios valstybės vidaus įstatymus[302]. Žr. 12 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą.

D. Bendravimas su prašančiąja valstybe

594. Kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos turėtų žinoti, kad jų nacionalinė centrinė institucija (šiuo atveju [valstybės pavadinimas] centrinė institucija) pagal Reglamentą turi pareigą periodiškai teikti ataskaitas apie paraiškų nagrinėjimo eigą (58 straipsnis). Tikėtina, kad nacionalinė centrinė institucija prašys, kad jų valstybės kompetentingos institucijos teiktų paraiškų nagrinėjimo eigos ataskaitas ir jos turėtų būti pasirengusios šiuo atžvilgiu bendradarbiauti su centrine institucija.

IV. Kiti aspektai: paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu

A. Skolininko pateiktos paraiškos dėl sprendimo pripažinimo

1. Bendra informacija

595. Pagal Reglamentą skolininkas gali pateikti paraišką dėl sprendimo pripažinimo, kai pripažinti sprendimą prašoma siekiant sustabdyti arba apriboti anksčiau

Pakeitimas reiškia sprendimo dėl išlaikymo pakeitimą po to, kai jis buvo priimtas. Kai kuriose valstybėse tai vadinama paraiška dėl sprendimo sąlygų keitimo. Pakeitimas gali būti susijęs su išlaikymo suma, išlaikymo išmokų mokėjimo periodiškumu arba kitomis sprendimo dėl išlaikymo sąlygomis.

[299] Reglamento 36 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 47 straipsniui.
[300] Reglamento 37 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 48 straipsniui.
[301] Reglamento 38 straipsnis yra analogiškas Reglamento „Briuselis I" 52 straipsniui.
[302] Žr. 262 išnašą.

prašomojoje valstybėje narėje priimtą sprendimą (56 straipsnio 2 dalies *a* punktas). Ši paraiška gali būti teikiama tais atvejais, kai skolininkas nori, kad vykdymo valstybėje (t. y. [valstybės pavadinimas]) būtų pripažintas kitas sprendimas, arba kai skolininko atžvilgiu kitoje susitariančiojoje valstybėje buvo priimtas pakeistas sprendimas ir jis nori jį pripažinti [valstybės pavadinimas], nes jis šioje valstybėje turi turto.

596. Žr. 11 skyrių, kuriame išsamiau aptartos paraiškos dėl sprendimo keitimo. Jeigu [valstybės pavadinimas] jau vykdomas sprendimas dėl išlaikymo, Reglamente reikalaujama pripažinti pakeistą sprendimą, nes tik tuomet juo gali būti veiksmingai ribojamas arba sustabdomas pirmojo sprendimo vykdymas. Tačiau kai kuriose valstybėse šis reikalavimas gali būti netaikomas, pvz., tais atvejais, kai sprendimą pakeitė ta pati institucija, kuri priėmė pirmąjį sprendimą[303].

597. Taip pat reikėtų pabrėžti, kad Reglamento 40 straipsnyje nustatyta procedūra, pagal kurią bet kuri šalis, įskaitant skolininką, gali taikyti sprendimą, kuris jau buvo pripažintas pagal Reglamento IV skyriaus 1 ir 2 skirsniuose nustatytas procedūras (informacija apie dokumentus, kuriuos reikalaujama pateikti pagal 40 straipsnį, pateikiama šio skyriaus II.A.5 skirsnyje).

2. Kada skolininkas gali teikti tokią paraišką?

Pakeitimas reiškia sprendimo dėl išlaikymo pakeitimą po to, kai jis buvo priimtas. Kai kuriose valstybėse tai vadinama paraiška dėl sprendimo sąlygų keitimo. Pakeitimas gali būti susijęs su išlaikymo suma, išlaikymo išmokų mokėjimo periodiškumu arba kitomis sprendimo dėl išlaikymo sąlygomis.

598. Kadangi paraiškos dėl sprendimo pripažinimo pagal 56 straipsnio 2 dalies *a* punktą tikslas – riboti vykdymą ir kadangi dauguma sprendimų vykdomi skolininko gyvenamosios vietos valstybėje, dažniausiai skolininkas, kuris reikalauja pripažinti sprendimą, gyvens valstybėje, kurioje reikės pripažinti sprendimą, t. y. [valstybės pavadinimas]. Reglamente ši situacija konkrečiai neaptariama, todėl šiais atvejais sprendimo pripažinimo klausimas turės būti sprendžiamas vadovaujantis vidaus teise ir vertinamas kaip prašymas, pateiktas skolininko gyvenamosios vietos kompetentingai institucijai[304]. Kai sprendimą prašoma pripažinti [valstybės pavadinimas], kurioje skolininkas turi turto, tačiau negyvena, skolininkas paraišką gali pateikti pagal 56 straipsnio 2 dalies *a* punktą.

599. Visais atvejais, kai klausimas toliau nagrinėjamas taip pat, kaip ir pagal 56 straipsnio 2 dalies *a* punktą pateikta paraiška, skolininkas bus laikomas pareiškėju. Tokiais atvejais kreditorius bus laikomas atsakovu ir kreditoriui reikės įteikti pranešimą apie sprendimo užregistravimą vykdyti arba paskelbimą vykdytinu.

Pavyzdys

600. Skolininkas gyvena A šalyje, kurioje buvo priimtas pirmasis sprendimas dėl išlaikymo. Skolininkas turi turto arba gauna pajamų [valstybės pavadinimas]. Kreditorius gyvena [valstybės pavadinimas], o pradinis sprendimas buvo pripažintas [valstybės pavadinimas] ir jo vykdymas nukreiptas į skolininko turtą, esantį [valstybės pavadinimas]. Skolininkas A šalyje gavo pakeistą sprendimą. Jis nori, kad pakeistas sprendimas būtų pripažintas [valstybės pavadinimas] ir taip būtų apribotas pirmojo sprendimo vykdymas.

Kokie veiksmai bus atliekami pagal Reglamentą?

601. Skolininkas gali pagal Reglamento 56 straipsnio 2 dalies *a* punktą pateikti paraišką A šalies centrinei institucijai. A šalis perduos paraišką [valstybės pavadinimas], kurioje

[303] Ten pat.

[304] Kai kuriose valstybėse centrinė institucija šiuo tikslu veiks kaip kompetentinga institucija ir vykstant pripažinimo procesui teiks skolininkui pagalbą. Kai pateikiamos paraiškos dėl sprendimo keitimo, sprendimo pripažinimas gali būti vertinamas kaip paskutinis tos paraiškos nagrinėjimo etapas (žr. 11 skyrių) ir tokiu atveju nereikės teikti naujos paraiškos. Ši taisyklė kiekvienoje valstybėje, atsižvelgiant į vidaus procedūras, gali būti skirtinga. [Valstybės pavadinimas] […].

taikant šiame skyriuje aprašytas procedūras pakeistas sprendimas bus pripažintas arba pripažintas ir paskelbtas vykdytinu. Šalims bus pranešta apie sprendimą ir suteikta galimybė ginčyti arba apskųsti atitinkamai sprendimo paskelbimą vykdytinu arba vykdymą pagal pirmiau aprašytas Reglamento IV skyriaus 1 ir 2 skirsnio procedūras. Paskelbus sprendimą vykdytinu ir, kai taikytina, išnaudojus visas susijusias teises paduoti skundą, pakeistas sprendimas galios [valstybės pavadinimas] ir juo bus ribojamas pradinio sprendimo vykdymas.

3. Procedūros

602. Šiame skyriuje aptartos sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu procedūros taikomos skolininko šiomis aplinkybėmis pateiktoms paraiškoms dėl sprendimo pripažinimo.

4. Pakeistų sprendimų pripažinimo apribojimai

603. Svarbu pabrėžti, kad Reglamente nustatytas svarbus skolininko teisės pripažinti pakeistą sprendimą pagal Reglamentą apribojimas. Kreditorius gali prieštarauti pakeisto sprendimo pripažinimui, jeigu pakeistas sprendimas buvo priimtas kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje buvo priimtas sprendimas (kilmės valstybė), ir kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta pakeisto sprendimo priėmimo metu buvo kilmės valstybėje (8 straipsnis). Galioja kelios šios taisyklės išimtys, tačiau svarbu prisiminti, kad skolininko teisei pripažinti pakeistą sprendimą taikomi tam tikri apribojimai, kurie nėra taikomi kitų sprendimų pripažinimui ir vykdymui.

604. Dėl paraiškų pakeisti sprendimą žr. 11 skyrių.

B. Teisminiai susitarimai ir autentiški dokumentai

605. Reglamento VI skyriuje nurodyta, kad kilmės valstybėje narėje vykdytini „teisminiai susitarimai ir autentiški dokumentai" bus pripažįstami ir vykdomi kitoje valstybėje narėje tokia pat tvarka, kaip ir sprendimai dėl išlaikymo (48 straipsnio 1 dalis). Reglamento 48 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad Reglamento nuostatos teisminiams susitarimams ir autentiškiems dokumentams taikomi „kai būtina". Teisminiams susitarimams ir autentiškiems dokumentams keliami dokumentų reikalavimai nustatyti Reglamento 48 straipsnio 3 dalyje (taip pat žr. II.A.5 skirsnį).

606. Reglamento 2 straipsnio 1 dalies 2 punkte teisminis susitarimas apibrėžiamas kaip „teismo patvirtintas arba teismo proceso metu sudarytas susitarimas dėl išlaikymo prievolių".

607. Reglamento 2 straipsnio 1 dalies 3 punkte „autentiškas dokumentas" apibūdinamas kaip:

a) dokumentas dėl išlaikymo prievolių, kuris kilmės valstybėje narėje buvo formaliai parengtas arba įregistruotas kaip autentiškas dokumentas ir kurio autentiškumas:

   i) grindžiamas parašu ir dokumento turiniu ir
   ii) buvo nustatytas valdžios institucijos arba kitos tuo tikslu įgaliotos institucijos, arba

b) susitarimas dėl išlaikymo prievolių, sudarytas su kilmės valstybės narės administracinėmis institucijomis arba jų patvirtintas.

V. Kiti su sprendimo pripažinimu ir paskelbimu susiję klausimai

A. Teisinė pagalba

608. Pagal Reglamentą prašomoji valstybė, nagrinėjanti paraišką dėl sprendimo dėl jaunesnio nei 21 metų vaiko išlaikymo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, privalo teikti kreditoriui nemokamą teisinę pagalbą[305]. Prisiminkite, kad jei valstybė suteikia galimybių veiksmingai pasinaudoti supaprastintomis procedūromis, teisė į nemokamą teisinę pagalbą nebus suteikiama[306].

609. Žr. 3 skyriaus II dalies VII skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie reikalavimą sudaryti sąlygas veiksmingai pasinaudoti procedūromis, įskaitant nemokamos teisinės pagalbos teikimą.

B. Su sprendimo vykdymu susiję klausimai

Valiutos konvertavimas

610. Reglamente neaptariamas išlaikymo prievolių išmokų konvertavimo iš vienos valiutos į kitą klausimas. Atsižvelgiant į procedūras, kuriomis kompetentinga institucija naudojasi pripažindama sprendimą, vienu metu gali vykti procesas, per kurį sprendime numatytos išlaikymo prievolės išmokos būtų konvertuojamos į vykdymo valstybės valiutą. Kompetentingai institucijai gali prireikti gauti pažymėjimą, patvirtinantį valiutos kursą, taikomą išmokų konvertavimui, ir tuomet, atsižvelgiant į konvertuotą sumą vykdymo valstybėje, atsiras pareiga mokėti išlaikymo išmokas. Kitais atvejais prašančioji valstybė gali būti jau konvertavusi sprendime nustatytas išlaikymo išmokas, įskaitant visus įsiskolinimus, į vykdymo valstybės valiutą[307].

611. Valiutos konvertavimo klausimai išsamiau aptarti 12 skyriuje dėl sprendimų dėl išlaikymo vykdymo.

VI. Papildoma medžiaga

A. Praktiniai patarimai

- Pripažinusios sprendimą, dauguma valstybių nedelsdamos stengsis susisiekti su skolininku ir reikalauti, kad jis kuo greičiau savanoriškai laikytųsi sprendimo, ir taip užtikrinti kuo greitesnį išlaikymo išmokų mokėjimą kreditoriui ir vaikams[308].
- Reglamente nustatyto sprendimų pripažinimo ir vykdymo proceso tikslas – sudaryti sąlygas greitai ir veiksmingai nagrinėti paraiškas. Prašomosios valstybės teisėjai, teismo darbuotojai ir kitos dalyvaujančios institucijos turėtų į tai atsižvelgti ir imtis priemonių, padedančių užtikrinti, kad bylos būtų nagrinėjamos kuo greičiau ir nedelsiant.
- Reglamente nustatytos ne visos procedūros ir reikalavimai, susiję su paraiškų dėl sprendimų pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinais procedūromis. Teisėjai, be kita ko, turės vadovautis atitinkama vidaus teise ir procedūromis. Pavyzdžiui, kompetentingos institucijos turės išnagrinėti bet kokius vidaus reikalavimus, susijusius su pranešimo apie sprendimą įteikimo atsakovui tvarka arba pranešimo apie bet kokį sprendimą įteikimo atsakovui, kuris negyvena prašomojoje valstybėje, tvarka.

---

[305] Pagal [valstybės pavadinimas] vidaus teisę, dėl teisinės pagalbos teikimo procedūros žr. 86 išnašą.
[306] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[307] [Valstybės pavadinimas] […].
[308] Daugiau informacijos apie taikų ginčų sprendimą [valstybės pavadinimas] pateikiama 234 išnašoje.

B. Susijusios formos

I priedas.
II priedas.
III priedas.
IV priedas.
VI priedas.

C. Reglamento straipsniai

IV skyrius, 16–43 straipsniai.
56 straipsnio 2 dalies *a* punktas.
57 straipsnis.
58 straipsnis.
48 straipsnis.
64 straipsnis.

D. Susiję vadovo skyriai

Žr. 12 skyrių „Sprendimų dėl išlaikymo vykdymas pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą".
Žr. 3 skyrių „Bendri klausimai susiję su 2007 m. Konvencijos ir 2009 m. Reglamento taikymo sritimi".

VII. Paraiškų dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo patikros lapas

	Procedūra	**Nuoroda vadove**
1.	Gauti dokumentus iš [valstybės pavadinimas] centrinės institucijos.	II(A)(1)
2.	Ar paraiška atitinka minimalius Reglamento reikalavimus?	II(A)(3)
3.	Patikrinti, ar pateikti visi dokumentai.	II(A)(4) ir (5)
4.	Prireikus atlikti atsakovo buvimo vietos ar turto paiešką arba patikrinti, ar šiuos veiksmus atliko centrinė institucija.	II(A)(7)
5.	Prireikus prašyti, kad [valstybės pavadinimas] centrinė institucija pateiktų papildomus dokumentus.	II(A)(6)
6.a)	Sprendimą pripažinti arba pripažinti ir (arba) paskelbti vykdytinu pagal 1 arba 2 skirsnio procedūras (atitinkamai pradėti vykdymą pagal 1 arba 2 skirsnio procedūras).	III
6.b)	Pranešti pareiškėjui ir atsakovui apie sprendimą dėl pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu ir (arba) vykdymo.	III
6.c)	Atsakovas turi galimybę imtis priemonių sprendimo pripažinimui, paskelbimui vykdytinu arba vykdymui ginčyti arba skųsti remdamasis konkrečiais pagrindais pagal 1 arba 2 skirsnio procedūras.	III
7.	Baigti nagrinėti bet kokį prieštaravimą arba skundą ir pranešti apie tai pareiškėjui ir atsakovui.	III

VIII. Dažnai užduodami klausimai

Kreditorius turi A šalyje priimtą sprendimą. Jis gyvena B šalyje. B šalis nepripažins ir nevykdys sprendimo. Skolininkas gyvena [valstybės pavadinimas], t. y. trečiojoje valstybėje. A šalis ir [valstybės pavadinimas] yra valstybės narės, kuriose taikomas Reglamentas. Ar sprendimas gali būti pripažįstamas ir vykdomas [valstybės pavadinimas]?

612. Taip. Kreditorius gali reikalauti pripažinti ir vykdyti sprendimą valstybėje, kurioje skolininkas gyvena, turi turto ar gauna pajamų, jeigu sprendimas buvo priimtas valstybėje narėje. Sprendimas neturi būti vykdytinas arba pripažįstamas prašančiojoje valstybėje, tai turi būti daroma tik kilmės valstybėje. Šiuo atveju tai yra A šalis. Jeigu A šalis, kurioje buvo priimtas sprendimas, padarė pareiškimą dėl sprendimo vykdytinumo, tuomet [valstybės pavadinimas] turėtų turėti galimybę nagrinėti paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, jeigu tenkinami visi kiti reikalavimai.

Kodėl kreditorius galėtų siekti tik pripažinti sprendimą, o ne pripažinti jį IR paskelbti vykdytinu / vykdyti?

613. Kai kuriais atvejais kreditorius gali norėti privačiai vykdyti sprendimą arba pareiškėjui gali reikėti sprendimą pripažinti, kad galėtų prašomojoje valstybėje pasinaudoti tam tikromis kitomis teisių gynimo priemonėmis. Pavyzdžiui, jeigu prašomojoje valstybėje yra, pvz., nekilnojamojo turto, kreditoriui iš pradžių gali reikėti pripažinti sprendimą, kad vėliau galėtų pateikti reikalavimą dėl nekilnojamojo turto.

Ar pripažinus sprendimą dėl išlaikymo visas sprendimas prilyginamas bet kuriam kitam toje valstybėje narėje priimtam sprendimui?

614. Ne. Sprendimo pripažinimo ir vykdymo tikslas – paprasčiausiai sudaryti sąlygas vykdyti užsienio sprendimą dėl išlaikymo naudojantis tokiais pat mechanizmais ir procedūromis, kaip ir vykdant vidaus sprendimą dėl išlaikymo. Todėl prašomosios valstybės atitinkami įstatymai, pvz., susiję su vaikų globa arba bendravimu, tam sprendimui nėra taikomi. Sprendimas yra panašus į vidaus sprendimus atsižvelgiant tik į išlaikymo prievolių pripažinimą ir vykdymą.

Ar pagal Reglamentą sprendimas, kurio nebūtų galima priimti [valstybės pavadinimas], gali būti pripažįstamas [valstybės pavadinimas]?

615. Taip, jeigu sprendimas patenka į Reglamento taikymo išlaikymo prievolėms sritį. Pavyzdžiui, sprendime dėl vaiko išlaikymo gali būti nuostata dėl tam tikrų išlaidų atlyginimo, pvz., sveikatos draudimo įmokos, kurios nėra žinomos arba mokamos pagal prašomosios valstybės teisę. Sprendimas prašomojoje valstybėje vis tiek gali būti pripažįstamas.

IX. Tiesioginiai prašymai: apžvalga

616. Tiesioginius prašymus (t. y. kompetentingoms institucijoms pareiškėjų teikiamus tiesioginius prašymus) dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu reglamentuos Reglamentas, jeigu jie patenka į jo taikymo sritį, išskyrus V skyriaus (Teisė kreiptis į teismą)[309] palankiausias teisinės pagalbos nuostatas ir daugumą VII skyriaus (Administracinis centrinių institucijų bendradarbiavimas) nuostatų. [Valstybės pavadinimas] kompetentingoms [teisminėms] [administracinėms] institucijoms teikiami tiesioginiai prašymai dėl sprendimų dėl išlaikymo priėmimo arba pakeitimo trumpai aptariami 10 ir 11 skyriuose ir šie prašymai paprastai reglamentuojami pagal [valstybės pavadinimas] vidaus teisę, o ne Reglamentą (tačiau

[309] Išvadą, kad Reglamento V skyriaus 46 straipsnyje įtvirtintos palankiausios teisinės pagalbos nuostatos nebus taikomos tiesioginiams prašymams (tačiau bus taikomos per centrines institucijas pateiktoms paraiškoms), galima daryti skaitant Reglamento 46 straipsnio 1 dalį, 55 straipsnį, 56 straipsnio 1 dalį ir 36 konstatuojamąją dalį. Daugiau informacijos apie Reglamente nustatytą teisę kreiptis į teismą ir teisinės pagalbos nuostatas pateikiama 3 skyriaus II dalies VII skirsnyje.

Reglamente nustatytos jurisdikcijos ir taikytinos teisės taisyklės vis tiek bus taikomos; daugiau informacijos apie Reglamente nustatytas jurisdikcijos ir taikytinos teisės taisykles pateikiama 4 ir 5 skyriuose).

9 skyrius. Pagal 2007 m. Konvenciją arba 2009 m. Reglamentą gautų paraiškų dėl prašomojoje valstybėje priimtų arba pripažintų sprendimų vykdymo

Kaip naudotis šiuo skyriumi.

Šiame skyriuje visų pirma aptariamos paraiškos dėl sprendimo dėl išlaikymo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, kurias iš centrinės institucijos gauna teisminės arba kitos kompetentingos institucijos (dėl kompetentingoms institucijoms teikiamų tiesioginių prašymų taip pat žr. VI skirsnį).

I skirsnyje apibendrinamos procedūros ir aptariami su paraiška susiję aspektai: kada paraiška bus teikiama ir kas gali ją teikti, be to, paaiškinamos pagrindinės sąvokos ir koncepcijos.

II skirsnyje aprašomos procedūros arba veiksmai, susiję su gaunamų dokumentų peržiūra.

III skirsnyje pateikiamos su paraiška susijusios nuorodos ir papildoma informacija.

IV skirsnyje rasite patikros lapą, kuriame pateikiama paprasta procedūros apžvalga.

V skirsnyje pateikiami atsakymai į dažniausiai užduodamus klausimus, susijusius su šia paraiškos rūšimi.

VI skirsnyje apžvelgiamos procedūros, susijusios su kompetentingoms institucijoms teikiamų tiesioginių prašymų dėl sprendimų, [valstybės pavadinimas] *priimtų arba pripažintų sprendimų vykdymo.*

I. Apžvalga. Pagal 2007 m. Konvenciją arba 2009 m. Reglamentą gautų paraiškų dėl [valstybės pavadinimas] priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo

A. Kada bus naudojama ši paraiškos forma?

617. Tai yra paprasčiausia Konvencijoje arba Reglamente numatyta paraiškos rūšis. Teikiant paraišką reikalaujama, kad Konvencijos susitariančiosios valstybės arba valstybės narės, kurioje taikomas Reglamentas, kompetentinga institucija vykdytų savo sprendimą arba jau pripažintą užsienio sprendimą[310] ir padėtų pervesti išlaikymo išmokas už tos valstybės ribų gyvenančiam kreditoriui. Kreditorius prašys vykdyti sprendimą, nes skolininkas gyvena prašomojoje valstybėje arba turi turto ar gauna pajamų toje valstybėje. Šiuo atveju [valstybės pavadinimas] bus prašomoji valstybė.

618. Procesas yra labai paprastas, nes sprendimo prieš pradedant jį vykdyti [valstybės pavadinimas], t. y. prašomojoje valstybėje, nereikia pripažinti. Taip yra todėl, kad sprendimas yra vidaus sprendimas arba sprendimas, priimtas [valstybės pavadinimas], kurioje jis bus vykdomas, arba tai yra užsienio sprendimas, kuris jau pripažintas [valstybės pavadinimas].

> ***Prašančioji valstybė*** – Konvencijos susitariančioji valstybė arba valstybė narė, kurioje taikomas Reglamentas, kuri inicijuoja paraišką ir pateikia toje valstybėje gyvenančio pareiškėjo vardu prašymą. ***Prašomoji valstybė*** – Konvencijos susitariančioji valstybė arba valstybė narė, kurioje taikomas Reglamentas, kurios prašoma išnagrinėti paraišką.

619. Ši paraiška teikiama pagal Konvencijos

[310] Sprendimas gali būti pripažintas pagal Konvenciją arba Reglamentą, be to, sprendimas taip pat gali būti „įstatymo numatyta tvarka“ pripažįstamas tais atvejais, kai tam tikrų rūšių užsienio sprendimai pripažįstami automatiškai. Žr. 7 ir 8 skyrius, kuriuose pateikta daugiau informacijos apie Konvencijoje ir Reglamente nustatytas pripažinimo procedūras.

10 straipsnio 1 dalies *b* punktą arba Reglamento 56 straipsnio 1 dalies *b* punktą. (Žr. 3 skyriaus I dalį, kurioje aptarta Konvencijos ir Reglamento taikymo sritis ir tvarka.)

B. Konkretus pavyzdys

620. M turi [valstybės pavadinimas] priimtą sprendimą dėl išlaikymo. M dabartinė gyvenamoji vieta yra B šalyje. Skolininkas toliau gyvena [valstybės pavadinimas]. M norėtų, kad [valstybės pavadinimas] institucijos pradėtų vykdyti sprendimą dėl išlaikymo ir siųstų išlaikymo išmokas M. [Valstybės pavadinimas] ir B šalis yra Konvencijos susitariančiosios valstybės arba valstybės narės, kuriose taikomas Reglamentas.

621. Pasinaudodamas Konvencija arba Reglamentu, M prašys B šalies centrinės institucijos perduoti [valstybės pavadinimas] ***paraišką dėl sprendimo vykdymo***. [Valstybės pavadinimas] centrinė institucija gaus paraišką, įsitikins, kad ji yra išsami, perduos sprendimą vykdyti kompetentingai vykdymo institucijai ir, kai būtina, padės pervesti išlaikymo išmokas M.

C. Svarbus skirtumas: paraiškos dėl valstybės sprendimo vykdymo

622. Paraišką dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo pateikti paprasčiau nei paraišką dėl kitoje valstybėje priimto sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Kaip aptarta 7 skyriuje, pagal 2007 m. Konvenciją tais atvejais, kai teikiama paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, atsakovas turi teisę prieštarauti sprendimo pripažinimui arba pripažinimui ir vykdymui remdamasis tuo, kad negalioja 20 straipsnyje nustatyti sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo pagrindai arba netenkinami kiti 22 straipsnyje nustatyti sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo reikalavimai. Pagal 2009 m. Reglamentą valstybėse narėse, kurios yra saistomos 2007 m. Hagos protokolo, priimtiems sprendimams atsakovas galės taikyti siauresnius kilmės valstybėje narėje priimto sprendimo peržiūros pagrindus arba kreiptis dėl atsisakymo vykdyti sprendimą arba sustabdyti jo vykdymą vykdymo valstybėje narėje[311] (žr. 8 skyrių).

Centrinė institucija – susitariančiosios valstybės paskirta valdžios institucija, atsakinga už Konvencijoje arba Reglamente nustatytų administracinio bendradarbiavimo ir pagalbos pareigų vykdymą arba jas vykdanti.

623. Atsakovas neturi panašių teisių, susijusių su prašomojoje valstybėje, t. y. [valstybės pavadinimas], priimtu arba jau pripažintu sprendimu. Taip yra todėl, kad [valstybės pavadinimas] prašoma vykdyti jos pačios nutartį, kuri nėra priimta užsienyje, arba todėl, kad jos prašoma vykdyti sprendimą, kuris anksčiau per pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procesą buvo paskelbtas vykdytinu. Todėl prašomosios valstybės kompetentingai institucijai nereikia nagrinėti, ar sprendimas turėtų būti pripažintas arba pripažintas ir vykdomas.

Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija, kuri pagal tos valstybės įstatymus yra įpareigota vykdyti konkrečias Konvencijoje arba Reglamente nustatytas užduotis arba jai leidžiama šias užduotis vykdyti. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė agentūra, vaiko išlaikymo išmokų išieškojimo agentūra arba bet kuri kita vyriausybės įstaiga, kuri vykdo kai kurias su Konvencija arba Reglamentu susijusias užduotis.

624. Jeigu atsakovas prieštarauja sprendimo vykdymui, šiuos prieštaravimus jis turi pareikšti kompetentingai institucijai pradėjus vykdyti sprendimą [valstybės pavadinimas], kuri yra vykdymo valstybė, vidaus teisėje nustatyta tvarka[312]. Faktas, kad paraiška dėl

[311] Atsakovas valstybėse narėse, kurios nėra saistomos 2007 m. Hagos protokolo, pagal Reglamentą priimto sprendimo pripažinimą ar vykdymą galės ginčyti remdamasis įvairesniais pagrindais, palyginti su sprendimų, priimtų valstybėse narėse, kurios yra saistomos 2007 m. Hagos protokolo, ginčijimo pagrindais (žr. 8 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos).

[312] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę. Tačiau taip pat žr. 8 skyrių, kuriame aprašyti įvairūs atsisakymo vykdyti sprendimą arba sustabdyti jo vykdymą pagrindai, taikomi atsižvelgiant į konkrečius Reglamente nustatytus sprendimų pripažinimo ir vykdymo režimus.

sprendimo vykdymo teikiama pagal Konvenciją, nesuteikia atsakovui / skolininkui jokių papildomų pagrindų ginčyti sprendimo vykdymą.

625. Todėl [valstybės pavadinimas] centrinė institucija gali labai paprastai nagrinėti gaunamas paraiškas dėl sprendimų vykdymo[313]. Dokumentų rinkinys yra peržiūrimas siekiant užtikrinti, kad jis yra išsamus, ir paraiška perduodama vykdyti [valstybės pavadinimas] kompetentingai institucijai[314]. Tuomet kompetentinga institucija imsis visų pagal vidaus teisę leidžiamų priemonių sprendimui vykdyti. Šios procedūros išsamiau aprašytos kitame skirsnyje.

Ar norite iš karto susipažinti su šiame skyriuje aprašytų veiksmų santrauka? Žiūrėkite šio skyriaus pabaigą ir pasinaudokite **patikros lapu**.

II. Paraiškų dėl sprendimo vykdymo nagrinėjimas

1. Būtinai pateikite visus dokumentus

626. [Valstybės pavadinimas] centrinei institucijai gavus užsienio centrinės institucijos paraišką dėl sprendimo vykdymo, reikėtų patikrinti, ar pateikti visi dokumentai, iš anksto nustatyti, ar paraišką galima nagrinėti toliau, išsiųsti patvirtinimą apie gautus dokumentus ir prireikus prašyti pateikti papildomus dokumentus. Tuomet dokumentų rinkinį galima siųsti vykdyti [valstybės pavadinimas] kompetentingai institucijai[315]. [Valstybės pavadinimas] kompetentinga institucija turės atlikti panašų patikrinimą, kurį atlieka centrinė institucija, ir įsitikinti, kad pateikti visi dokumentai.

[313] Centrinė institucija [valstybės pavadinimas] yra […].
[314] [Valstybės pavadinimas] kompetentingos institucijos yra […].
[315] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

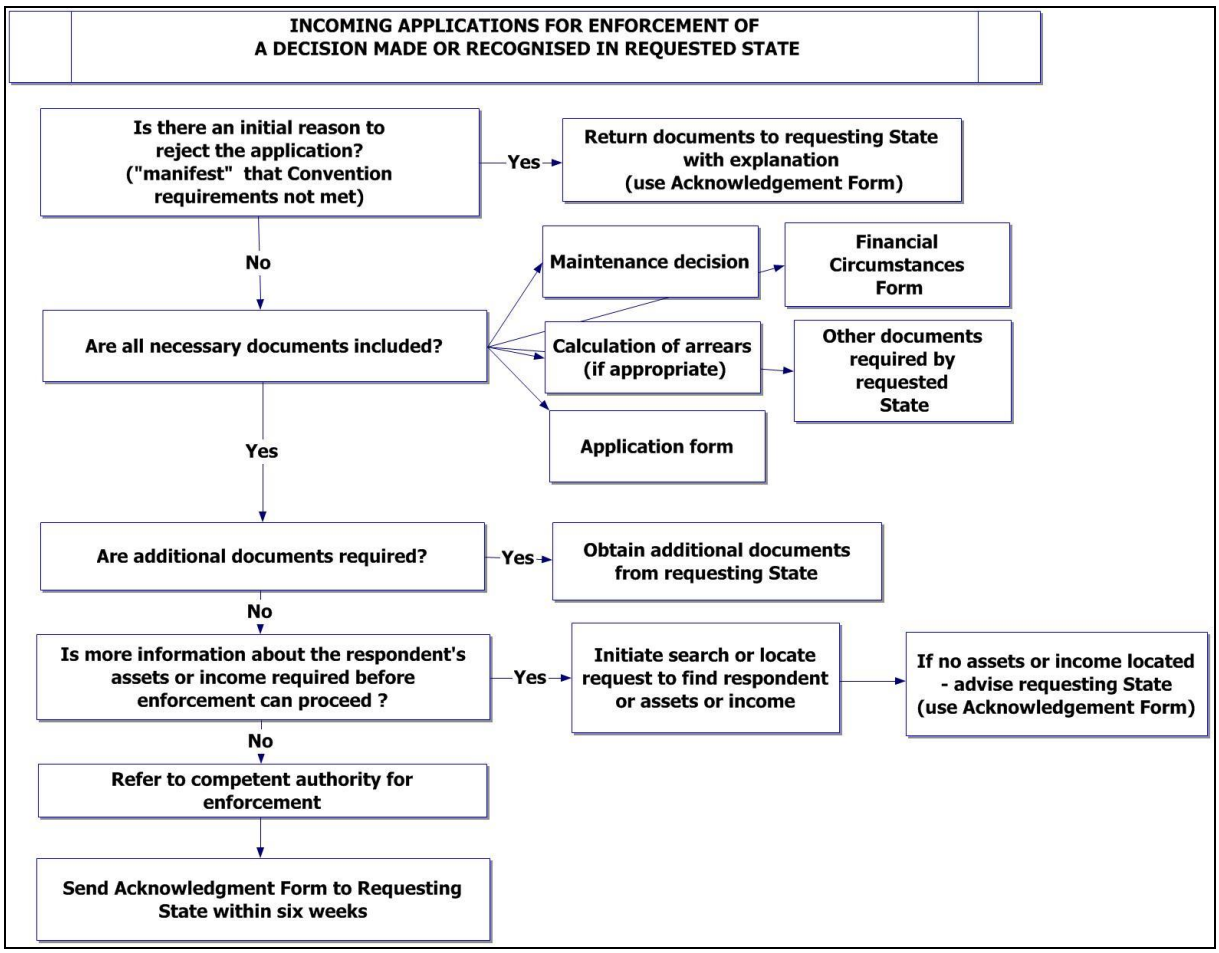

10 pav. Struktūrinė schema (taikoma tik Konvencijai), kurioje apibendrinama paraiškos dėl vykdymo patikros procedūra

627. Iš [valstybės pavadinimas] centrinės institucijos gauti dokumentai turėtų būti laiku peržiūrimi, kad prireikus prašomosios valstybės centrinės institucijos būtų galima nedelsiant prašyti pateikti papildomus dokumentus.

628. Gaunamą dokumentų rinkinį turi sudaryti:

a) Pagal 2007 m. Konvenciją

√	Perdavimo forma.
√	Paraiškos forma.
Prireikus	Sprendimo tekstas.
√	Finansinės padėties forma.
Prireikus	Dokumentas, kuriame nurodyti apskaičiuoti įsiskolinimai.
Prireikus	Viešojo subjekto mokamų išmokų įrodymai.
Prireikus	Dokumentų vertimo raštu kopijos.

11 pav. Formų ir dokumentų sąrašas

Perdavimo forma

Prie kiekvienos pagal Konvenciją teikiamos paraiškos reikia pridėti perdavimo formą. Šią formą privaloma naudoti. Perdavimo formoje nurodoma šalių tapatybė ir paraiškos rūšis. Joje taip pat pateikiamas prie paraiškos pridedamų dokumentų sąrašas.

Paraiškos forma

Dažniausiai bus naudojama rekomenduojama paraiškos forma.

Sprendimo tekstas

Dažniausiai pareiškėjas turės pridėti paprastą sprendimo kopiją. Tai padės kompetentingai vykdymo institucijai nustatyti sprendimo vykdymo vietą ir gauti papildomas kopijas arba patvirtintas kopijas, jei jų reikia vykdant sprendimą.

Finansinės padėties forma

Kadangi teikiama paraiška dėl sprendimo vykdymo, reikės pridėti finansinės padėties formą, kurioje pateikiama atsakovui žinoma informacija apie atsakovo buvimo vietą ir finansinę padėtį. Šioje formoje pateikiama sprendimo vykdymui svarbi informacija.

Jei pareiškėjas naudojo rekomenduojamą formą, kreditoriui šioje formoje skirta dalis nebus pildoma, nes teikiant paraišką dėl sprendimo vykdymo jos nereikia nurodyti.

Dokumentas, kuriame nurodyti apskaičiuoti įsiskolinimai

Jeigu pagal sprendimą dėl išlaikymo yra neišmokėtų išlaikymo išmokų (įsiskolinimų) ir pareiškėjas nori šiuos įsiskolinimus išieškoti, reikėtų pridėti dokumentą, kuriame būtų nurodyta įsiskolinimų apskaičiavimo tvarka.

b) Pagal 2009 m. Reglamentą

i) VI priedas

Reglamente reikalaujama, kad jame pateiktas VI priedas būtų naudojamas teikiant paraiškas dėl prašomojoje valstybėje narėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo. Reglamente nustatyta, kad paraiškoje turėtų būti pateikiama ši būtiniausia informacija (57 straipsnio 2 dalis):

a) pareiškimas, kuriuo apibūdinamas paraiškos arba paraiškų pobūdis;
b) pareiškėjo vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys, įskaitant adresą ir gimimo datą [316];
c) atsakovo vardas, pavardė ir, jei žinoma, jo adresas bei gimimo data;
d) visų asmenų, kuriuos reikalaujama išlaikyti, vardai, pavardės ir gimimo datos;
e) paraiškos pagrindai;
f) kreditoriaus paraiškos atveju – informacija, kur išlaikymo išmokos turėtų būti siunčiamos arba pervedamos elektroninėmis priemonėmis;
g) prašančiosios valstybės narės centrinės institucijos atstovo, atsakingo už prašymo tvarkymą, vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys arba atsakingo skyriaus pavadinimas ir kontaktiniai duomenys.

ii) Dėl sprendimų, pripažintų pagal IV skyriaus 1 skirsnį (sprendimai, priimti valstybėje narėje, kuri yra saistoma 2007 m. Hagos protokolo)

Reglamento 20 straipsnyje nurodyti (pagal Reglamento IV skyriaus 1 skirsnį sprendimų, priimtų valstybėje narėje, kuri yra saistoma 2007 m. Hagos protokolo) vykdymui reikalingi dokumentai, kuriuos ieškovas turi pateikti kompetentingoms vykdymo institucijoms:

a) sprendimo kopija, kuri atitinka sąlygas, būtinas jo autentiškumui nustatyti;

[316] Smurto šeimoje atvejais pareiškėjo asmeninis adresas gali būti pakeistas kitu adresu, jei pagal prašomosios valstybės narės nacionalinę teisę nereikalaujama, kad pareiškėjas pateiktų savo asmeninį adresą procesui pradėti (57 straipsnio 3 dalis). Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

b) kilmės teismo išduotas sprendimo išrašas, parengtas naudojant Reglamento I priede pateiktą formą (įskaitant, kai reikalinga, turinio transliteraciją arba vertimą raštu[317]);
c) kai tinkama, dokumentas, kuriame nurodyta bet kokių įsiskolinimų suma ir tos sumos apskaičiavimo data.

Kompetentingos institucijos gali nereikalauti, kad ieškovas pateiktų sprendimo vertimą raštu, išskyrus atvejus, kai sprendimo vykdymas yra ginčijamas (20 straipsnio 2 dalis)[318].

iii) Dėl sprendimų, pripažintų pagal IV skyriaus 2 skirsnį (sprendimai, priimti valstybėje narėje, kuri nėra saistoma 2007 m. Hagos protokolo)

Reglamento 28 straipsnyje (pagal 2 skirsnyje nustatytą alternatyvią sprendimų pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu procedūrą, kai sprendimas priimtas valstybėse narėse, kurios nėra saistomos 2007 m. Hagos protokolo) nustatyta, kad prie paraiškų būtina pridėti: a) sprendimo kopiją, „atitinkančią sąlygas, būtinas jo autentiškumui nustatyti", ir b) sprendimo išrašą, išduotą kilmės teismo, naudojant Reglamento II priede pateiktą formą. Prireikus prie paraiškos, atsižvelgiant į atitinkamus kalbos reikalavimus, reikėtų pridėti vertimą raštu arba transliteraciją (daugiau informacijos apie Reglamente nustatytus kalbos reikalavimus pateikiama 3 skyriaus II dalies II skirsnyje). Kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija, į kurią kreiptasi, negali reikalauti, kad ieškovas pateiktų sprendimo vertimą raštu (tačiau tokį vertimą gali būti reikalaujama pateikti atsižvelgiant į skundą pagal 32 arba 33 straipsnį).

Reglamento 29 straipsnyje nustatyta, kad, nepateikus sprendimo išrašo naudojant Reglamento II priedo formą, kompetentinga institucija gali nurodyti terminą tokiam išrašui pateikti, priimti lygiavertį dokumentą arba netaikyti šio reikalavimo, jeigu kompetentinga institucija mano, kad ji turi pakankamai informacijos.

iv) Dokumentai, susiję su teisminiais susitarimais ir autentiškais dokumentais (48 straipsnis)

Reglamento 48 straipsnyje nurodyti kilmės valstybės narės kompetentingos institucijos išduoti dokumentai, kuriuos reikia pateikti kartu su paraiškomis dėl teisminių susitarimų ir autentiškų dokumentų pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinais kitoje valstybėje narėje, gavus bet kurios suinteresuotosios šalies prašymą, teisminio susitarimo arba autentiško dokumento išrašą, naudojant atitinkamai I, II, III arba IV priedą.

v) Papildomi dokumentai

Reglamento 57 straipsnio 4 ir 5 dalyse reikalaujama prie paraiškos pridėti tinkamus ar būtinus žinomus dokumentus. Tai yra:

- skolininko finansinė padėtis, įskaitant skolininko darbdavio pavadinimą ir adresą bei skolininko turto pobūdį ir vietą (57 straipsnio 4 dalies *b* punktas)[319];
- kita informacija, galinti padėti nustatyti atsakovo buvimo vietą (57 straipsnio 4 dalies *c* punktas);
- visa būtina pagrindžianti informacija ar dokumentai bei reikiamais atvejais – pareiškėjo teisę į teisinę pagalbą pagrindžiantys dokumentai (57 straipsnio 5 dalis).

[317] Žr. 3 skyriaus II dalies II skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Reglamente nustatytus kalbos ir vertimo raštu reikalavimus.
[318] Ten pat.
[319] Kadangi tai yra paraiška dėl sprendimo vykdymo, kreditoriaus finansinių aplinkybių (57 straipsnio 4 dalies *a* punktas) paprastai nereikės nurodyti.

Viešojo subjekto mokamų išmokų įrodymai

Jeigu pareiškėjas yra viešasis subjektas, gali būti, kad jis vietoj išlaikymo mokėjo išmokas. Kai kuriais atvejais gali būti tikslinga pateikti dokumentus, patvirtinančius išmokų mokėjimą, pvz., kai viešasis subjektas nori nustatyti nepriklausomą teisę gauti dėl išlaikymo susidariusius įsiskolinimus.

c) Prašymai pateikti papildomus dokumentus

629. Paaiškėjus, kad dėl papildomų dokumentų trūkumo paraiška nėra išsami, ji neturėtų būti atmetama. Užuot tai darius, [valstybės pavadinimas] centrinės institucijos reikėtų prašyti pateikti papildomus dokumentus; ši centrinė institucija gali susisiekti su prašančiąja centrine institucija.

630. Jeigu [valstybės pavadinimas] centrinė institucija pateikia prašymą pateikti papildomus dokumentus, prašančiajai valstybei Konvencijoje suteikiamas ***trijų mėnesių***, o Reglamente – ***90 dienų*** terminas, per kurį šie dokumentai turi būti pateikti. Jeigu per nurodytą terminą prašomi dokumentai nepateikiami, su prašančiąja valstybe reikėtų dar kartą susisiekti. Tačiau jeigu dokumentai vis tiek negaunami ir paraiškos negalima toliau nagrinėti, [valstybės pavadinimas] centrinė institucija gali (tačiau neprivalo) užbaigti bylą ir atitinkamai informuoti prašančiąją valstybę.

2. Ar „akivaizdu", kad nesilaikoma Konvencijos arba Reglamento reikalavimų?

631. Konvencijoje ir Reglamente centrinei institucijai leidžiama atsisakyti nagrinėti paraišką tik tais atvejais, kai, centrinės institucijos manymu, „akivaizdu, kad nesilaikoma" Konvencijos arba Reglamento reikalavimų (žr. Konvencijos 12 straipsnio 8 dalį ir Reglamento 58 straipsnio 8 dalį). Aplinkybės, kuriomis gali susidaryti tokia situacija, yra gana ribotos[320] ir centrinė institucija gali pati nuspręsti, ar nagrinėti šį klausimą.

632. Pavyzdžiui, gali būti, kad centrinė institucija jau anksčiau atmetė paraišką tarp tų pačių šalių. Jeigu prie paraiškos nepridedami jokie nauji įrodymai, centrinė institucija tuo pagrindu galėtų dar kartą atmesti paraišką. Paraišką panašiai galima atmesti, jeigu iš pateiktų dokumentų matyti, kad prašymas nėra susijęs su išlaikymu.

633. [Valstybės pavadinimas] kompetentinga institucija, gavusi paraišką, gali atlikti panašų patikrinimą ir nustatyti, kad Konvencijos reikalavimų iš tikrųjų laikomasi, ir, kai tinkama, informuoti [valstybės pavadinimas] centrinę instituciją apie bet kokį savo sprendimą.

3. Atsakovo buvimo vietos paieška

634. Kai kuriais išimtiniais atvejais [valstybės pavadinimas] centrinė institucija, prieš pradėdama vykdyti sprendimą, gali atlikti atsakovo buvimo vietos paiešką, visų pirma tais atvejais, kai pagal vykdymo valstybės teisę reikalaujama apie sprendimo vykdymą pranešti iš anksto[321] arba kai pareiškėjas nėra įsitikinęs, kad skolininkas gyvena prašomojoje valstybėje arba joje turi turto ar gauna pajamų.

635. Nustatant atsakovo buvimo vietą, tikimasi, kad [valstybės pavadinimas] centrinė institucija arba jos vardu veikianti kompetentinga institucija naudosis visais duomenų bankais ir viešai prieinamais informacijos šaltiniais (taip pat žr. 3 skyriaus II dalies VI skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Konvencijoje ir Reglamente nustatytą asmens duomenų ir konfidencialios informacijos apsaugą)[322].

636. Jeigu atsakovo buvimo vietos, turto ar pajamų [valstybės pavadinimas] negalima nustatyti, [valstybės pavadinimas] centrinė institucija turi informuoti prašančiąją centrinę

[320] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 344 punktą.
[321] Žr. 202 išnašą.
[322] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

institucijų. Jeigu iš prašančiosios valstybės negaunama papildomos informacijos, padedančios nustatyti atsakovo buvimo vietą, vykdymo procesas negali būtų tęsiamas.

4. Tinkamos laikinosios arba apsaugos priemonės

637. Kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija gali nuspręsti, kad nagrinėjant paraišką reikia taikyti laikinąsias arba apsaugos priemones. Šios priemonės gali būti taikomos įvairiais paraiškos nagrinėjimo etapais arba net prieš pradedant nagrinėti paraišką. Žr. 3 skyriaus II dalies VIII skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie laikinąsias ir apsaugos priemones.

5. Sprendimo vykdymo proceso pradžia

638. Kompetentinga institucija, kuri [valstybės pavadinimas] yra atsakinga už sprendimų dėl išlaikymo vykdymą, dabar gali pradėti vykdymo procesą. Žr. 12 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą.

III. Papildoma medžiaga

A. Praktiniai patarimai

- Kai kuriose valstybėse prieš pradedant sprendimo vykdymo procesą arba jam vykstant bandoma susitarti dėl savanoriško sprendimo vykdymo[323]. Visų paraiškų dėl sprendimo vykdymo tikslas – užtikrinti, kad kreditoriui pačiu veiksmingiausiu būdu būtų mokamos ilgalaikės ir stabilios išlaikymo išmokos.
- Visada svarbu atsižvelgti į tai, kad visos paraiškos turėtų būti nagrinėjamos greitai, veiksmingai ir išvengiant nereikalingos gaišaties.
- Kompetentingos institucijos turėtų nuolat informuoti [valstybės pavadinimas] centrinę instituciją apie paraiškos dėl sprendimo vykdymo nagrinėjimo eigą. [Valstybės pavadinimas] centrinė institucija turi pareigą pranešti prašomosios valstybės centrinei institucijai apie paraiškos nagrinėjimo eigą ir pokyčius.

B. Susijusios formos

2007 m. Konvencija

Paraiška dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo.

2009 m. Reglamentas

I priedas.
II priedas.
III priedas.
IV priedas.
VI priedas.

C. Susiję straipsniai

2007 m. Konvencija

10 straipsnio 1 dalies *b* punktas.
12 straipsnis.
32 straipsnis.
34 straipsnis.

2009 m. Reglamentas

16–43 straipsniai (IV skyrius)

---

[323] [Valstybės pavadinimas] […] gali imtis veiksmų, siekdama užtikrinti, kad sprendimo būtų laikomasi savanoriškai.

56 straipsnio 1 dalies *b* punktas.
58 straipsnis.
41 straipsnis.
20 straipsnis.

D. Susiję vadovo skyriai

Žr. 12 skyrių „Sprendimų dėl išlaikymo vykdymas pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą".

IV. Gaunamų prašymų dėl sprendimo vykdymo patikros lapas

	Procedūra	**Nuoroda vadove**
1	Gauti dokumentus iš [valstybės pavadinimas] centrinės institucijos.	II(1)
2	Įsitikinti, kad pateikti visi dokumentai.	II(1)
3	Ar „akivaizdu", kad Konvencijos arba Reglamento reikalavimai netenkinami?	II(2)
4	Taikyti visas tinkamas laikinąsias arba apsaugos priemones.	II(4)
5	Pradėti vykdymo procesą.	II(5)

V. Dažnai užduodami klausimai

Kodėl prašomojoje valstybėje priimto sprendimo nereikia pripažinti?

639. Sprendimo pripažinti nebūtina, nes [valstybės pavadinimas] prašoma vykdyti jos pačios, o ne užsienyje priimtą nutartį, arba todėl, kad prašoma vykdyti jau pripažintą sprendimą.

Kodėl prašant, kad valstybė vykdytų savo pačios sprendimą, reikėtų taikyti Konvenciją arba Reglamentą?

640. Kai kurių valstybių gyventojams gali būti ribojama galimybė kreiptis į kompetentingą vykdymo instituciją (pvz., vaiko išlaikymo agentūrą). Prašomosios ir prašančiosios valstybių centrinės institucijos taip pat gali padėti pervesti išlaikymo išmokas, jeigu to reikalaujama ir jos gali suteikti tokią pagalbą. Galiausiai, jeigu norint prašomojoje valstybėje pradėti vykdymo procesą reikia gauti teisinę pagalbą, ji pareiškėjui bus teikiama nemokamai, jeigu paraiška patenka į dviejose susitariančiosiose valstybėse arba valstybėse narėse taikomos Konvencijos arba Reglamento taikymo sritį[324].

VI. Tiesioginiai prašymai dėl [valstybės pavadinimas] priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo

641. Kompetentingos institucijos gali gauti iš pareiškėjų tiesioginius prašymus dėl sprendimo vykdymo, kurie nėra teikiami per centrines institucijas. Tokiais atvejais kompetentingos institucijos turės būti susipažinusios su visais Konvencijoje arba Reglamente nustatytais dokumentams keliamais reikalavimais arba rekomendacijomis (žr. II.1 skirsnį) ir visų pirma – su dokumentams keliamais reikalavimais pagal Reglamento 20 straipsnį, kai sprendimas vykdomas laikantis IV skyriaus 1 skirsnio procedūros (taip pat žr. šio vadovo 12 skyrių, kuriame pateikta informacija apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą). Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

[324] Pagal [valstybės pavadinimas] vidaus teisę, dėl teisinės pagalbos teikimo procedūros žr. 86 išnašą.

10 skyrius. Pagal 2007 m. Konvenciją arba 2009 m. Reglamentą gaunamų paraiškų dėl sprendimo dėl išlaikymo priėmimo nagrinėjimas

I. Apžvalga

A. Kada bus naudojama ši paraiškos forma?

642. Paraiška dėl sprendimo dėl išlaikymo **priėmimo** [valstybės pavadinimas], kuri yra Konvencijos susitariančioji valstybė arba valstybė narė, kurioje taikomas Reglamentas, bus gaunama toliau nurodytomis aplinkybėmis:

- kai nėra galiojančio sprendimo dėl išlaikymo ir kreditorius prašo priimti sprendimą arba
- kai užsienio sprendimo pripažinti ir vykdyti [valstybės pavadinimas] neįmanoma (arba jį atsisakoma vykdyti pagal Konvenciją dėl to, kad negalioja Konvencijos 20 straipsnyje nustatyti pripažinimo ir vykdymo pagrindai arba remiantis Konvencijos 22 straipsnio *b* ar *e* punktu).

Sprendimo priėmimas – sprendimo dėl išlaikymo gavimo procesas, kai nėra galiojančio tokio sprendimo arba galiojantis sprendimas dėl kurios nors priežasties negali būti pripažįstamas arba vykdomas. Priimant sprendimą gali būti nustatoma tėvystė ar motinystė, jei to reikalaujama norint priimti sprendimą dėl išlaikymo.

643. Teikiant paraišką dėl sprendimo dėl išlaikymo priėmimo taip pat gali būti prašoma nustatyti tėvystę ar motinystę.

644. Paraiškoms dėl sprendimo dėl išlaikymo priėmimo taikomi Konvencijos 10 straipsnio 1 dalies *c* ir *d* punktai ir Reglamento 56 straipsnio 1 dalies *c* ir *d* punktai. (Žr. 3 skyriaus I dalį, kurioje aptarta Konvencijos ir Reglamento taikymo sritis ir tvarka.)

B. Konkretus pavyzdys

645. **Kreditorė** gyvena A šalyje. Ji turi du vaikus. Vaikų tėvas persikėlė į [valstybės pavadinimas]. Kreditorė norėtų gauti išlaikymo išmokas iš vaikų tėvo. A šalis ir [valstybės pavadinimas] yra Konvencijos susitariančiosios valstybės arba Europos Sąjungos valstybės narės, kuriose taikomas Reglamentas.

Kreditorius – fizinis asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. Kreditoriumi gali būti tėvas (motina) arba sutuoktinis, vaikas, globėjai, giminaičiai arba kiti vaiką prižiūrintys asmenys. Kai kuriose valstybėse šis asmuo gali būti vadinamas išlaikymo gavėju, asmeniu, kuriam įsipareigojama mokėti išlaikymo išmokas, tėvu (motina) globėju (-a) arba globėju.

Kokie veiksmai šiuo atveju bus atliekami pagal Konvenciją arba Reglamentą?

646. Kreditorė inicijuos paraišką dėl sprendimo dėl išlaikymo priėmimo. Šią paraišką A šalies centrinė institucija perduos [valstybės pavadinimas] centrinei institucijai. Skolininkui bus pranešta apie pateiktą paraišką ir sprendimas dėl išlaikymo bus priimtas pagal prašomosios valstybės ([valstybės pavadinimas]) įstatymus (įskaitant tarptautinės privatinės teisės taisykles)[325]. Prireikus taip pat bus nustatoma tėvystė ar motinystė.

[325] Jeigu prašomoji valstybė yra Europos Sąjungos valstybė narė, kurioje taikomas 2009 m. Reglamentas, bus taikomos Reglamente nustatytos tiesioginės jurisdikcijos taisyklės. Žr. 4 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Reglamente nustatytas tiesioginės jurisdikcijos taisykles. Jeigu prašomoji valstybė yra saistoma 2007 m. Hagos protokolo arba yra jo šalis, bus taikomos pagal Protokolą taikytinos taisyklės. Žr. 5 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie 2007 m. Hagos protokolą.

C. Kas gali kreiptis dėl sprendimo dėl išlaikymo priėmimo?

647. Jeigu nėra galiojančio sprendimo dėl išlaikymo, kreiptis dėl sprendimo priėmimo gali tik kreditorius. Konvencijoje nustatyta, kad jeigu galiojančio sprendimo negalima pripažinti ar vykdyti dėl pagal Konvenciją padarytos išlygos[326], kreditoriaus vardu veikiantis arba išmokas vietoj išlaikymo mokantis viešasis subjektas taip pat gali pateikti paraišką dėl sprendimo dėl išlaikymo priėmimo. Kreditorius turi gyventi Konvencijos susitariančiojoje valstybėje arba valstybėje narėje, kurioje taikomas Reglamentas.

Ar norite iš karto susipažinti su šiai paraiškai taikomų procedūrų santrauka? Žiūrėkite šio skyriaus pabaigą ir pasinaudokite **patikros lapu**.

D. Sprendimo dėl išlaikymo priėmimas, kai negalima pripažinti galiojančio sprendimo

1. Pagal Konvenciją

648. Kaip aptarta šio vadovo 7 skyriuje, gali būti atvejų, kai prašomoji valstybė atsisako pripažinti ir vykdyti galiojantį sprendimą, nes pagal 20 straipsnio 2 dalį padaryta išlyga dėl konkretaus sprendimui taikomo pripažinimo ir vykdymo pagrindo. Pavyzdžiui, jeigu sprendimas buvo priimtas remiantis kreditoriaus nuolatine gyvenamąja vieta kilmės valstybėje ir 20 straipsnyje nėra jokio kito sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindo, prašomoji valstybė gali atsisakyti pripažinti sprendimą. Tokiu atveju gali būti priimtas naujas sprendimas.

649. Atkreipkite dėmesį į tai, kad Europos Sąjunga, kaip 2007 m. Konvencijos susitariančioji šalis, *nedarys* tokios išlygos pagal Konvencijos 20 straipsnio 2 dalį, todėl Europos Sąjungos kompetentingoms institucijoms, kurios pagal Konvenciją nagrinėja bylas, šis klausimas nebus aktualus[327].

650. Iš Konvencijos susitariančiųjų valstybių, kurios padarė tokią išlygą, nereikalaujama šiuo atveju pateikti naujos paraiškos (dėl sprendimo priėmimo), nes prašomoji valstybė turi imtis visų tinkamų priemonių, kad priimtų naują sprendimą (20 straipsnio 4 dalis), jeigu atsakovo „nuolatinė gyvenamoji vieta" yra prašomojoje valstybėje. Šiame skyriuje nurodytos procedūros tuomet būtų taikomos priimant sprendimą.

651. Tai gali reikšti, kad iš kreditoriaus bus reikalaujama pateikti papildomą informaciją ir dokumentus, pvz., jeigu vaiko auginimo išlaidos yra svarbios nustatant išlaikymo išmokos dydį. Šis prašymas turėtų būti teikiamas prašančiosios valstybės centrinei institucijai.

652. Tačiau šiuo atveju svarbu yra tai, kad gavus paraišką dėl naujo sprendimo priėmimo nereikia spręsti klausimo dėl vaiko arba vaikų teisės pateikti prašymą dėl išlaikymo (20 straipsnio 5 dalis)[328]. Remiantis galiojančiu sprendimu bus nustatoma, ar vaikai turi teisę pateikti paraišką dėl vaiko išlaikymo.

653. Taip pat gali būti situacijų, kai pareiškėjas turi sprendimą dėl išlaikymo, tačiau žino, kad prašomojoje valstybėje ([valstybės pavadinimas]) esantis atsakovas galės sėkmingai prieštarauti paraiškai dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo. Atsižvelgiant į Konvenciją, tokia situacija galėtų susidaryti dėl to, kad negalima rasti jokio sprendimo pripažinimo ir

[326] Atkreipkite dėmesį į tai, kad Europos Sąjunga, kaip 2007 m. Konvencijos susitariančioji šalis, nedarys tokios išlygos pagal Konvencijos 20 straipsnio 2 dalį. *Tarybos sprendimas Nr. 2011/432/ES* (59 išnaša).
[327] Ten pat.
[328] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 469–471 punktus. Atkreipkite dėmesį į tai, kad Konvencijoje sąvoka „pagrindžiantis" šiomis aplinkybėmis nėra apibrėžta, todėl pagal prašomosios valstybės teisę bus aiškinama sąvokos prasmė ir tai, kokią papildomą informaciją arba įrodymus reikės pateikti siekiant priimti sprendimą dėl išlaikymo.

vykdymo pagrindo, arba dėl to, kad sprendimas yra tokios rūšies, kad jo negalima vykdyti prašomojoje valstybėje[329]. Tokiu atveju kreditorius, užuot teikęs paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, turės inicijuoti paraišką dėl naujo sprendimo priėmimo[330].

654. Šios paraiškos bus nagrinėjamos taip pat, kaip ir bet kuri šiame skyriuje aprašyta paraiška. Tačiau pagal Konvenciją, atsižvelgiant į tai, kad naujas sprendimas nepriimamas dėl to, kad dėl išlygos atsisakyta pripažinti ir vykdyti galiojantį sprendimą (20 straipsnio 4 dalis), Konvencijos 20 straipsnio 5 dalyje nurodyta ir pirmiau aptarta prielaida dėl teisės teikti paraišką dėl išlaikymo nebus taikoma. Bet kurio vaiko teisė į išlaikymą turės būti nustatoma nagrinėjant paraišką dėl naujo sprendimo priėmimo.

2. Pagal Reglamentą

655. Pagal Reglamentą faktinės aplinkybės, kuriomis kitoje valstybėje narėje priimtas sprendimas negali būti pripažįstamas arba pripažįstamas ir paskelbiamas vykdytinu, turėtų būti daug siauresnės, palyginti su Konvencijoje nurodytomis aplinkybėmis (žr. šio vadovo 8 skyrių, kuriame aprašytos sprendimų pripažinimo ir vykdymo pagal Reglamentą procedūros). Tačiau jeigu yra aplinkybių, kuriomis kitoje valstybėje narėje priimtas sprendimas pagal Reglamentą negali būti pripažįstamas ir (arba) vykdomas kitoje valstybėje narėje, ieškovas gali teikti Reglamente numatytą paraišką dėl sprendimo priėmimo ir prašyti, kad prašomoji valstybė priimtų naują sprendimą.

II. Pagal 2007 m. Konvenciją arba 2009 m. Reglamentą gaunamų paraiškų dėl sprendimo dėl išlaikymo priėmimo nagrinėjimas

A. Bendra informacija

656. Šiame skirsnyje aptarti bendri reikalavimai, susiję su gaunamų paraiškų dėl sprendimo dėl išlaikymo nagrinėjimu. Specifinės procedūros bus taikomos atsižvelgiant į [valstybės pavadinimas] vidaus įstatymus ir procedūras. Kai kurios valstybės, priimdamos sprendimą, naudojasi teismo arba teisminėmis procedūromis; kitos valstybės siunčia paraišką administracinei institucijai, kad ši priimtų sprendimą[331].

657. Svarbu pabrėžti, kad Europos Sąjungos valstybių narių, kuriose taikomas Reglamentas, kompetentingos institucijos Reglamente nustatytas jurisdikcijos taisykles taikys *visoms* paraiškoms dėl sprendimo priėmimo ir tiesioginiams prašymams, pateiktiems pagal Konvenciją arba Reglamentą, jeigu šios paraiškos ir prašymai patenka į materialinę Reglamento taikymo sritį ir taikymo sritį laiko atžvilgiu (taip pat žr. 3 skyriaus I dalies III skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Reglamento taikymo sritį, ir 4 skyrių, kuriame aptartos Reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės). Be to, Europos Sąjungos valstybių narių, kuriose taikomas Reglamentas ir kurios yra saistomos 2007 m. Hagos protokolo, kompetentingos institucijos Protokolą taikys *visoms* paraiškoms dėl sprendimo priėmimo ir tiesioginiams prašymams, jeigu šios paraiškos ir prašymai patenka į materialinę Protokolo taikymo sritį ir taikymo sritį laiko atžvilgiu (dėl 2007 m. Hagos protokolo taip pat žr. 5 skyrių). Reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės ir Protokolo taisyklės, kuriomis reglamentuojama taikytina teisė, geografiniu požiūriu taikomos visuotinai.

658. Kita vertus, Konvencijos susitariančiosios valstybės, kurios nepriklauso Europos Sąjungai, nagrinėdamos paraiškas dėl sprendimo priėmimo ir spręsdamos jurisdikcijos ir

---

[329] Pavyzdžiui, sprendime išlaikymo išmoka gali būti susieta su darbo užmokesčio procentine dalimi ir prašomoji valstybė mano, jog tai yra pernelyg abstrakti nuostata, kad sprendimą būtų galima vykdyti. Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 255 punktą. [Valstybės pavadinimas] […].

[330] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 255 punktą.

[331] [Valstybės pavadinimas] naudojasi [teismo / teisminėmis] [administracinėmis] sprendimo priėmimo ir (arba) išlaikymo išmokos dydžio nustatymo procedūromis. Kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos [valstybės pavadinimas] yra […].

taikytinos teisės klausimus, visų pirma taikys vidaus teisę (išskyrus atvejus, kai susitariančioji valstybė yra 2007 m. Hagos protokolo susitariančioji šalis).

659. Konvencijoje ir Reglamente nustatyti tam tikri visoms paraiškoms bendri etapai. Gavusi paraišką, [valstybės pavadinimas] centrinė institucija atliks pradinę peržiūrą, prireikus prašys pateikti papildomus dokumentus ir tuomet paraiška bus siunčiama prašomosios valstybės (t. y. [valstybės pavadinimas]) kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai, kad ši priimtų sprendimą.

660. Priimtą sprendimą vykdys prašomosios valstybės kompetentinga institucija, jeigu pareiškėjas prašė vykdyti sprendimą.

B. Struktūrinė schema

661. Toliau pateiktoje struktūrinėje schemoje apibendrinamas sprendimo priėmimo procesas.

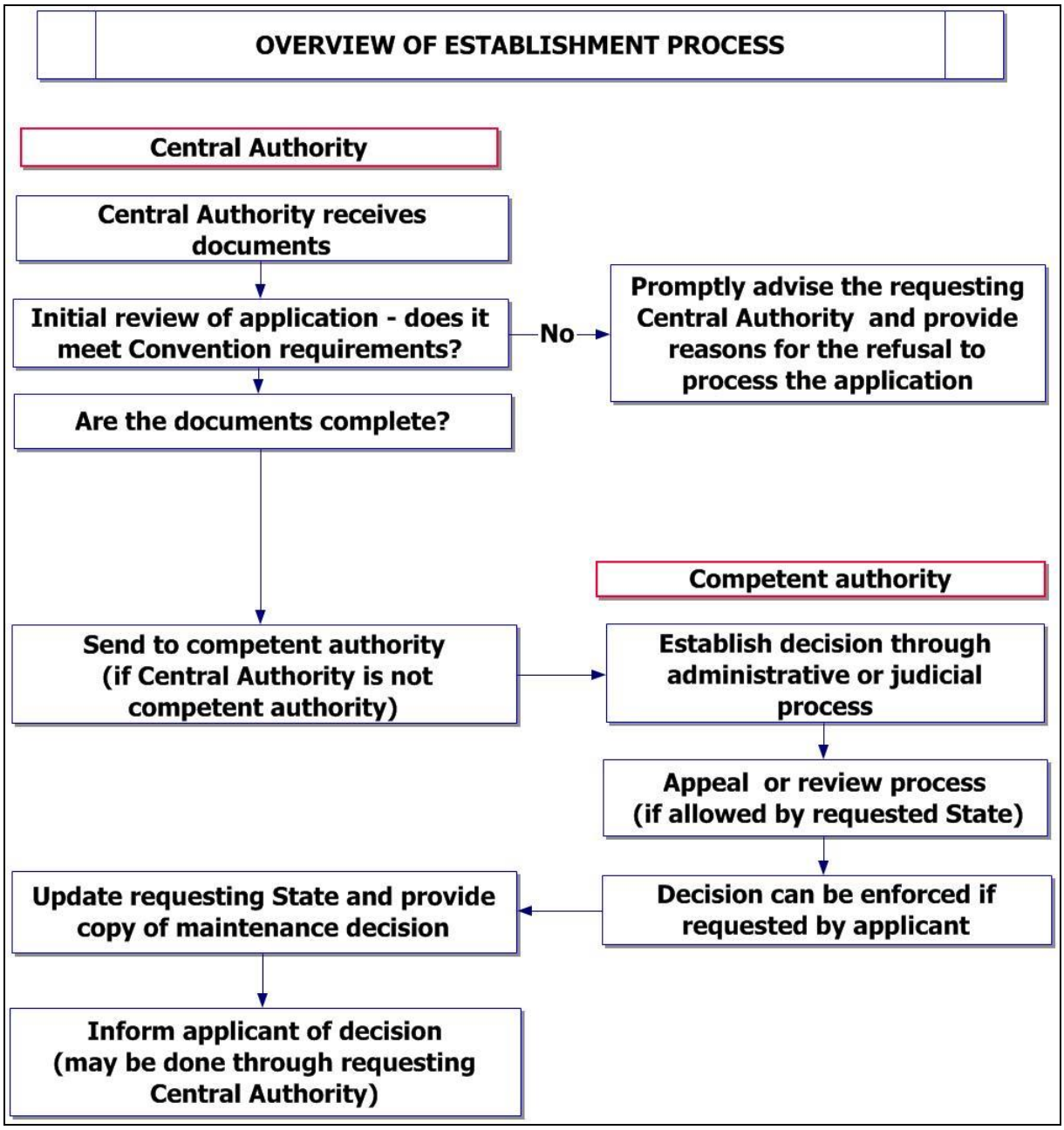

12 pav. Sprendimo priėmimo proceso apibendrinimas

C. Sprendimo priėmimo proceso etapai

1. Pradinis nagrinėjimas [valstybės pavadinimas] centrinėje institucijoje

662. [Valstybės pavadinimas] centrinės institucijos, kaip **prašomosios valstybės** centrinės institucijos, atliekamo pradinio nagrinėjimo tikslas – užtikrinti, kad paraiška būtų pagrįsta, dokumentai – išsamūs ir kad paraišką būtų galima nagrinėti toliau. Prireikus galima atlikti paiešką siekiant nustatyti skolininko / atsakovo buvimo vietą, visų pirma tais atvejais, kai kyla kokių nors abejonių dėl to, ar jis [valstybės pavadinimas] gyvena arba turi turto ar gauna pajamų. [Valstybės pavadinimas] kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija turės atlikti panašų patikrinimą.

Prašančioji valstybė – Konvencijos susitariančioji valstybė arba valstybė narė, kurioje taikomas Reglamentas, kuri inicijuoja paraišką ir pateikia toje valstybėje gyvenančio pareiškėjo vardu prašymą.
Prašomoji valstybė – Konvencijos susitariančioji valstybė arba valstybė narė, kurioje taikomas Reglamentas, kurios prašoma išnagrinėti paraišką.

a) Netenkinami Konvencijoje arba Reglamente nustatyti reikalavimai

663. Konvencijos 12 straipsnio 8 dalyje ir Reglamento 58 straipsnio 8 dalyje prašomajai centrinei institucijai leidžiama atsisakyti nagrinėti paraišką, jeigu „akivaizdu", kad netenkinami Konvencijoje arba Reglamente nustatyti reikalavimai. Tai nereiškia, kad prašomoji centrinė institucija nustato, ar paraiška iš esmės yra pagrįsta. Tiesą sakant, tikimasi, kad prašomoji centrinė institucija (šiuo atveju tai yra [valstybės pavadinimas] centrinė institucija) paprasčiausiai patikrins paraišką, kad įsitikintų, kad šia paraiška nesiekiama savanaudiškų procesinių tikslų arba kad tai nėra prašymas, kuriam Konvencija ar Reglamentas nėra taikomi, pvz., paraiška, kurioje prašoma išspręsti tik vaiko globos klausimus.

664. [Valstybės pavadinimas] kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija gali atlikti panašų patikrinimą ir nedelsdama informuoti [valstybės pavadinimas] centrinę instituciją apie bet kokius trūkstamus dokumentus.

b) Neišsamūs dokumentai

665. Siekiant įsitikinti, ar pateikti visi dokumentai, reikėtų peržiūrėti visus gautus dokumentus. Atsižvelgiant į Konvencijos reikalavimus, kiekvienoje byloje dėl sprendimo priėmimo reikės pateikti perdavimo formą, taip pat rekomenduojamą pareiškimo dėl sprendimo priėmimo formą, finansinės padėties formą ir kitas reikalingas formas. Reglamente reikalaujama, kad kiekvienoje byloje dėl sprendimo priėmimo būtų naudojama jo VII priede pateikta forma (užpildyta laikantis paraiškos turiniui keliamų reikalavimų, nustatytų Reglamento 57 straipsnyje). Kitus dokumentus reikės pateikti atsižvelgiant į konkrečios bylos faktines aplinkybes (pvz., ar vaikas yra sulaukęs pilnametystės ar netrukus jos sulauks).

Centrinė institucija – Konvencijos susitariančiosios valstybės arba valstybės narės, kurioje taikomas Reglamentas, paskirta valdžios institucija, atsakinga už Konvencijoje arba Reglamente nustatytų administracinio bendradarbiavimo ir pagalbos pareigų vykdymą arba jas vykdanti.

c) Atsakovo / skolininko buvimo vietos nustatymas

666. Kai kuriais atvejais pareiškėjas nežinos tikslios arba dabartinės atsakovo / skolininko buvimo vietos. Todėl prašomoji valstybė (šiuo atveju [valstybės pavadinimas]) privalo panaudoti turimus išteklius ir nustatyti skolininko buvimo vietą, kad galėtų toliau nagrinėti paraišką. Kiekvienu atveju skolininkui tam tikru metu reikės įteikti pranešimą apie paraišką dėl išlaikymo ir, jeigu prašoma vykdyti sprendimą, vykdymo procese taip pat reikės nustatyti skolininko buvimo vietą.

667. Kai kuriais atvejais, kai abejojama, ar skolininkas gyvena [valstybės pavadinimas], gali būti tikslinga kuo anksčiau atlikti paiešką. Jeigu nustatoma, kad skolininkas [valstybės pavadinimas] negyvena, prašomajai valstybei gali būti apie tai pranešama ir paraiška persiunčiama kitai susitariančiajai valstybei arba valstybei narei. Kitais atvejais reikiamą paiešką atliks pati **kompetentinga** [**teisminė**] [**administracinė**] **institucija**, ir ji tai darys sprendimo priėmimo proceso metu, o ne iš anksto tikrindama paraišką[332].

Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija, kuri pagal tos valstybės įstatymus yra įpareigota vykdyti konkrečias Konvencijoje arba Reglamente nustatytas užduotis arba jai leidžiama šias užduotis vykdyti. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė agentūra, vaiko išlaikymo išmokų išieškojimo agentūra arba bet kuri kita vyriausybės įstaiga, kuri vykdo kai kurias su Konvencija arba Reglamentu susijusias

668. Bet kuriuo atveju svarbu nepamiršti, kad nereikalaujama su prašančiąja valstybe dalytis atsakovo adresu arba kontaktais. Jeigu dalytis informacija būtina, tai reikia daryti laikantis Konvencijos arba Reglamento reikalavimų ir šalies viduje galiojančių įstatymų, susijusių su asmeninės informacijos apsauga (žr. 3 skyriaus II dalies VI skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos, susijusios su privatumo ir duomenų apsaugos klausimais).

d) Sprendimo priėmimo proceso pradžia

669. Atlikusi šiuos pradinius veiksmus, [valstybės pavadinimas] kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija gali nagrinėti paraišką[333]. Kitame skirsnyje aprašytos sprendimo priėmimo procedūros.

2. Sprendimo dėl išlaikymo priėmimas – kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija

670. Kadangi kiekvienoje valstybėje paraiškos dėl sprendimo priėmimo nagrinėjamos labai įvairiai, šiame skirsnyje išdėstomi bendri principai ir pateikiama išsamesnė informacija, kuri reikalinga sprendimams priimti pagal [valstybės pavadinimas] vidaus teisę. Skirsnio tikslas – apibendrinti veiksmus, kurie bus atliekami dėl visų paraiškų.

671. Vadovaujantis [valstybės pavadinimas] vidaus procedūromis, pradėjus nagrinėti paraišką dėl sprendimo priėmimo bus atliekami toliau nurodyti veiksmai.

1) Tinkamos laikinosios arba apsaugos priemonės

672. Nagrinėjant paraišką kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai gali būti naudinga taikyti laikinąsias arba apsaugos priemones. Šių priemonių gali būti imamasi skirtingu metu nagrinėjant paraišką arba net prieš pradedant ją nagrinėti. Žr. 3 skyriaus II dalies VIII skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie laikinąsias ir apsaugos priemones.

2) Jurisdikcija

673. Jeigu prašomoji valstybė yra Europos Sąjungos valstybė narė, kurioje taikomas Reglamentas, bus taikomos Reglamente nustatytos tiesioginės jurisdikcijos taisyklės. Reglamentas taikomas [valstybės pavadinimas]. Žr. 4 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Reglamente nustatytas jurisdikcijos taisykles. Jeigu prašomoji valstybė nėra Europos Sąjungos valstybė narė, kompetentingos institucijos jurisdikcija nagrinėti bylą bus nustatoma vadovaujantis šios valstybės narės vidaus teise, įskaitant jos tarptautinės privatinės teisės taisykles[334].

---

[332] [Valstybės pavadinimas] […].

[333] [Valstybės pavadinimas] kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija yra […].

[334] Jeigu priimtą sprendimą ketinama pripažinti ir (arba) vykdyti pagal kitos jurisdikcijos taisykles, kompetentingos institucijos gali atsižvelgti į jurisdikcijos pagrindus, kuriuos jos patvirtino siekdamos pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl išlaikymo, kuris priimtas pagal užsienio jurisdikcijos taisykles, ypač į Konvencijos 20 straipsnyje nustatytus pagrindus. Pavyzdžiui, Jungtinių Amerikos Valstijų teismai dažniausiai nepripažins ir nevykdys užsienio sprendimų dėl vaiko išlaikymo, kurie buvo priimti remiantis kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos jurisdikciniu pagrindu (Konvencijos 20 straipsnio 2 dalyje Konvencijos susitariančiajai

3) Dokumentų tikrinimas

674. Dokumentai bus tikrinami siekiant įsitikinti, kad jie yra išsamūs ir atitinka konkrečius kriterijus, pvz., reikalavimą patvirtinti kokius nors dokumentus[335]. Konvencijoje arba Reglamente nereikalaujama visada pateikti patvirtintus dokumentus (tačiau žr. 3 skyriaus II dalį, kurioje aprašyti kai kuriems Reglamente nurodytiems dokumentams keliami autentiškumo / teisėtumo reikalavimai). Jeigu reikalaujama dokumentus pateikti pagal [valstybės pavadinimas] vidaus teisę ir jie nebuvo pateikti, tuomet reikia per [valstybės pavadinimas] centrinę instituciją kreiptis į prašančiąją valstybę.

4) Pranešimas skolininkui

675. **Skolininkui** pranešama apie kiekvieną paraišką dėl sprendimo dėl išlaikymo priėmimo arba išlaikymo įvertinimą. Kai kuriose valstybėse pranešimas bus įteikiamas proceso pradžioje ir skolininkas bus informuojamas apie reikalaujamą išlaikymą ir jo bus prašoma kompetentingai institucijai, atsakingai už sprendimo dėl išlaikymo priėmimą, pateikti su finansine padėtimi susijusią informaciją[336]. Tuomet kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija nustatys išlaikymo išmokos dydį.

Skolininkas – fizinis asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis mokėtų išlaikymo išmokas. Skolininku gali būti tėvas (motina), sutuoktinis arba bet kuris kitas asmuo, kuris pagal vietos, kurioje buvo priimtas sprendimas, teisę turi pareigą mokėti išlaikymo

676. Be to, skolininko gali būti prašoma pateikti finansinę arba kitą informaciją, būtiną jo pajamoms ir gebėjimui mokėti išlaikymo išmokas nustatyti.

5) Taikus ginčo sprendimas ar panašios procedūros

677. Kai kuriose valstybėse, siekiant užtikrinti greitą paraiškos nagrinėjimą, galima pasinaudoti tokiomis paslaugomis kaip alternatyvus ginčų sprendimas, tarpininkavimas arba pagalba rengiant dokumentus. Šiomis paslaugomis prireikus gali pasinaudoti pareiškėjai ir atsakovai. Kai kuriose valstybėse stengiamasi rasti taikų sprendimą arba sudaryti susitarimą[337].

6) Tėvystės ar motinystės nustatymas

678. Teikdamas kai kurių rūšių paraiškas, kreditorius gali prašyti nustatyti tėvystę ar motinystę arba skolininkas / atsakovas gali ginčyti, kad jis yra vaiko (-ų) tėvas ar motina, ir prašyti atlikti genetinį tyrimą. Tai, ar skolininkas gali kelti šiuos klausimus, nustatoma pagal prašomosios valstybės teisę. Kai kuriose valstybėse tėvystės ar motinystės tyrimo nebus prašoma atlikti arba šiuo tikslu nebus leidžiama pateikti paraiškos, jeigu vaikas gimė susituokusiems tėvams[338].

679. Jeigu reikia atlikti tėvystės ar motinystės tyrimą, Konvencijoje ir Reglamente reikalaujama, kad centrinė instituciją „teiktų pagalbą" nustatant tėvystę ar motinystę (Konvencijos 6 straipsnio 2 dalies *h* punktas ir Reglamento 51 straipsnio 2 dalies *h* punktas). Tai nereiškia, kad prašomosios valstybės (t. y. [valstybės pavadinimas]) centrinė institucija skolininko prašymu turi atlikti genetinį tyrimą; tiesą sakant, ji turi gebėti patarti atsakovui / skolininkui tyrimo atlikimo klausimais arba nurodyti tokius tyrimus atliekančias institucijas[339].

---

valstybei užsienio sprendimų pripažinimo ir vykdymo tikslais leidžiama daryti išlygas dėl šio ir keleto kitų jurisdikcijos pagrindų). Tačiau šiomis aplinkybėmis susitariančioji valstybė bus įpareigota imtis visų tinkamų priemonių, kad priimtų sprendimą kreditoriaus naudai, jeigu skolininko nuolatinė gyvenamoji vieta yra toje valstybėje (žr. 20 straipsnio 4 dalį).

[335] [Valstybės pavadinimas] […].

[336] Žr. 290 išnašą.

[337] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

[338] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

[339] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

680. Tačiau tai nereiškia, kad prašomoji valstybė turi sumokėti už tėvystės ar motinystės tyrimą, jei to prašo skolininkas. Prašomoji valstybė gali reikalauti, kad skolininkas / atsakovas teikdamas prašymą apmokėtų tyrimo išlaidas[340].

681. Kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos gali patikrinti, ar centrinė institucija bandė priversti tariamą tėvą savanoriškai pripažinti tėvystę. Be to, prireikus centrinė institucija turėtų būti išsiaiškinusi, kuri teisė yra taikytina tėvystės ar motinystės nustatymui (žr. 3 skyriaus I dalies I.A skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos tėvystės ar motinystės klausimais).

7) Teisinė pagalba ir tėvystės ar motinystės tyrimo išlaidos

682. Genetinio tyrimo tėvystei ar motinystei nustatyti išlaidos įvairiose valstybėse labai skiriasi. Pagal Konvencijoje ir Reglamente nustatytą vieną pagrindinių principų reikalaujama, kad kreditoriui, kuris teikia paraiškas dėl jaunesnio nei 21 metų vaiko išlaikymo prievolių, paslaugos, įskaitant teisinę pagalbą, būtų teikiamos nemokamai. Šis principas taip pat taikoma paraiškoms dėl sprendimo priėmimo (žr. Konvencijos 15 straipsnio 1 dalį ir Reglamento 46 straipsnio 1 dalį). Iš esmės tai reiškia, kad kreditorius neturėtų apmokėti su tėvystės ar motinystės tyrimu susijusių išlaidų[341].

683. Žr. 3 skyriaus I dalies VII skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie teisinės pagalbos teikimą.

8) Taikytinos teisės nustatymas

684. Prieš nustatydama išlaikymo išmokos dydį, t. y. ginčo esmę, kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija turės išsiaiškinti kuri – vidaus ar užsienio – teisė yra taikytina. Žr. 5 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos taikytinos teisės klausimais, susijusiais su Konvencija ir Reglamentu.

685. Nustačiusi, kad ginčui taikoma užsienio teisė, kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija turės rasti užsienio taikytiną teisę ir nustatyti jos turinį. Žr. 6 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie užsienio teisės paiešką ir nustatymą.

9) Išlaikymo išmokos dydžio nustatymas

686. Išsprendus visus su tėvyste ar motinyste susijusius klausimus ir atlikus kitus preliminarius veiksmus, kurių reikalaujama pagal [valstybės pavadinimas] galiojančias vidaus procedūras, bus priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad nustatydamos priteistos išlaikymo išmokos dydį kai kurios valstybės naudojasi vaiko išlaikymo rekomendacijomis, pagrįstomis skolininko pajamomis arba skolininko ir kreditoriaus pajamų deriniu; kitos valstybės išlaikymo išmokų dydį nustato remdamosi tik vaiko auginimo išlaidomis[342].

10) Sprendimo apskundimo ir peržiūros procedūros

687. Priėmusi sprendimą dėl išlaikymo, kompetentinga institucija arba centrinė institucija iš karto turi perduoti jį visoms šalims, įskaitant pareiškėją. Prašomosios valstybės teisėje gali būti numatyta galimybė apskųsti arba peržiūrėti sprendimą[343]. Šia teisės gynimo priemone pareiškėjas taip pat galės pasinaudoti, pvz., tais atvejais, kai atsisakyta priteisti išlaikymą arba pareiškėjas ginčija priteistų išlaikymo išmokų dydį. Laikantis gerosios patirties, būtų naudinga, kad centrinė institucija padėtų pareiškėją

---

[340] Žr. 96 išnašą.

[341] Išskyrus atvejus, kai prašomoji valstybė mano, kad paraiška iš esmės yra akivaizdžiai nepagrįsta (Konvencijos 15 straipsnio 2 dalis ir Reglamento 46 straipsnio 2 dalis). Pagal Konvenciją susitariančioji valstybė taip pat gali padaryti išlygą, kad nustatant, ar galima teikti nemokamas paslaugas, bus atliekamas vaiko išteklių patikrinimas. Europos Sąjunga tokio pareiškimo nedarys, todėl šiomis aplinkybėmis Europos Sąjungos valstybėse narėse nebus atliekami jokie vaiko išteklių patikrinimai (žr. *Tarybos sprendimą Nr. 2011/432/ES* (59 išnaša)).

[342] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

[343] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

informuoti apie visas prieinamas apskundimo arba peržiūros galimybes ir terminus, per kuriuos galima pasinaudoti šiomis teisių gynimo priemonėmis[344].

688. Jeigu sprendimui apskųsti reikalinga teisinė pagalba, pirmiau aptarti aspektai taip pat taikomi reikalavimui, kad prašomoji valstybė ([valstybės pavadinimas]) teiktų kreditoriui / pareiškėjui nemokamą teisinę pagalbą. Tačiau atkreipkite dėmesį į tai, kad apskundžiant sprendimą pareiškėjo teisė gauti nemokamą teisinę pagalbą gali būti vertinama iš naujo, nes prašomoji valstybė, prieš pradėdama teikti nemokamą pagalbą, gali nagrinėti, ar skundas iš esmės nėra akivaizdžiai nepagrįstas[345].

11) Sprendimo dėl išlaikymo vykdymas

689. Užbaigusi sprendimo priėmimo procesą, kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija turėtų pereiti prie vykdymo etapo, jeigu pareiškėjas prašė vykdyti sprendimą (šis prašymas nurodomas atitinkamos paraiškos formoje) (žr. 12 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą).

12) Informacijos apie paraiškos nagrinėjimo eigą atnaujinimas

690. Svarbu, kad prašančioji valstybė informuotų apie paraiškos dėl sprendimo priėmimo nagrinėjimo eigą. Kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija turėtų informuoti [valstybės pavadinimas] centrinę instituciją apie paraiškos dėl sprendimo priėmimo nagrinėjimo eigą. Centrinė institucija turi pareigą teikti prašomosios valstybės centrinei institucijai ataskaitas apie paraiškos nagrinėjimo eigą ir pokyčius.

III. Papildoma medžiaga

A. Praktiniai patarimai

- Pareiškėjui ir atsakovui susitarus dėl sprendimo dėl išlaikymo, būtina informuoti [valstybės pavadinimas] centrinę instituciją, kad ji galėtų nedelsdama pranešti apie tai prašomosios valstybės centrinei institucijai, kad ši baigtų nagrinėti bylą.
- Konvencijoje visoms susitariančiosioms valstybėms nustatyta bendra pareiga kuo greičiau išnagrinėti paraiškas. Ypač svarbu greitai nagrinėti paraiškas dėl sprendimo priėmimo, nes pareiškėjas ir vaikai neturi teisės gauti išlaikymo išmokų, kol nėra priimto sprendimo. Šeimos dažnai susiduria su sunkumais, jei nepagrįstai vėluojama priimti sprendimą dėl išlaikymo.

B. Susijusios formos

2007 m. Konvencija

Paraiška dėl sprendimo priėmimo.
Perdavimo forma.
Finansinės padėties forma.

2009 m. Reglamentas

VII priedas.

C. Susiję straipsniai

2007 m. Konvencija

10 straipsnis.
11 straipsnis.
12 straipsnis.
14 straipsnis.
15 straipsnis.

---

[344] Ten pat.
[345] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 386 punktą.

20 straipsnis.
22 straipsnis.

2009 m. Reglamentas

56 straipsnis.
57 straipsnis.
58 straipsnis.
44 straipsnis.
46 straipsnis.

D. Susiję vadovo skyriai

Žr. 3 skyrių „Bendro taikymo klausimai: 2007 m. Konvencija ir 2009 m. Reglamentas".
Žr. 4 skyrių „2009 m. Reglamentas: tiesioginės jurisdikcijos taisyklės".
Žr. 5 skyrių „Taikytina teisė pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą".
Žr. 6 skyrių „Užsienio teisės paieška ir nustatymas".
Žr. 12 skyrių „Sprendimų dėl išlaikymo vykdymas pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą".

IV. Gaunamų paraiškų dėl sprendimo priėmimo patikros lapas

	Procedūra	**Nuoroda vadove**
1.	Gauti dokumentus iš [valstybės pavadinimas] centrinės institucijos.	II(C)(1)
2.	Įsitikinti, kad pateikti visi dokumentai, o paraiška patenka į Konvencijos arba Reglamento taikymo sritį.	II(C)(1)
3.	Taikyti visas tinkamas laikinąsias priemones.	II(C)(2)(1)
4.	Priimti sprendimą dėl išlaikymo.	II(C)(2)
i)	Peržiūrėti dokumentus ir informuoti skolininką.	II(C)(2)(4)
ii)	Prireikus nustatyti tėvystę ar motinystę.	II(C)(2)(6)
iii)	Nustatyti išlaikymo išmokos dydį.	II(C)(2)(9)
5.	Konsultuoti skolininką ir kreditorių ir teikti centrinei institucijai atnaujintą informaciją.	II(C)(2)(10)
6.	Leistinas apeliacinis arba peržiūros procesas.	II(C)(2)(10)
7.	Perduoti sprendimą vykdymui, jeigu to prašo pareiškėjas.	II(C)(2)(11)

V. Dažnai užduodami klausimai

Kaip pareiškėjas gali gauti informacijos apie paraiškos nagrinėjimo eigą?

691. Jei pareiškėjui kyla klausimų, jis turėtų susisiekti su prašančiosios valstybės centrine institucija ir sužinoti apie paraiškos nagrinėjimo eigą. [Valstybės pavadinimas] centrinė institucija tiesiogiai nebendraus su pareiškėju, išskyrus atvejus, kai ji sutiko gauti paklausimus tiesiogiai. Konvencijoje reikalaujama, kad [valstybės pavadinimas] centrinė institucija per šešias savaites patvirtintų paraiškos gavimą, ir per tris mėnesius nuo dokumento gavimo patvirtinimo dienos ji turi pateikti atnaujintą informaciją apie paraiškos nagrinėjimo eigą. Reglamente reikalaujama, kad [valstybės pavadinimas] centrinė institucija per 30 dienų patvirtintų paraiškos gavimą, ir per 60 dienų nuo apie dokumento gavimo patvirtinimo dienos ji turi pateikti atnaujintą informaciją apie paraiškos nagrinėjimo eigą.

Ar skolininkas / atsakovas gali ginčyti tėvystę ar motinystę?

692. Ši galimybė bus nustatoma atsižvelgiant į prašomosios valstybės teisę. Kai kuriose valstybėse prašymas atlikti tėvystės ar motinystės tyrimą atmetamas tais atvejais, kai šalys buvo susituokusios[346].

Kokį vaidmenį atlieka centrinė institucija, jeigu prašoma atlikti tėvystės ar motinystės tyrimą?

693. [Valstybės pavadinimas] centrinė institucija turėtų teikti pagalbą tokiame procese, jeigu tyrimą prašo atlikti pareiškėjas. [Valstybės pavadinimas] centrinė institucija turėtų susisiekti su prašančiąja centrine institucija ir palengvinti pareiškėjo dalyvavimo atliekant tyrimą sąlygas.

694. Jeigu skolininkui leidžiama prašyti atlikti tyrimą, nereikalaujama, kad [valstybės pavadinimas] (t. y. prašomoji valstybė) tyrimą atliktų. Tačiau [valstybės pavadinimas] kompetentinga institucija gali teikti skolininkui informaciją, susijusią su tėvystės ar motinystės tyrimo atlikimo būdais[347].

Ar pareiškėjas turi kreiptis į teismą?

695. Tai priklausys nuo to, ar prašomojoje valstybėje (kuri nagrinėja paraišką dėl sprendimo priėmimo) reikalaujama, kad pareiškėjas dalyvautų teisme[348]. [Valstybės pavadinimas] centrinė institucija gali palengvinti dalyvavimo teisme sąlygas – parūpinti prieinamas telefoninės arba vaizdo konferencijos priemones.

Kas sumokės paraiškoje dėl jaunesnio nei 21 metų vaiko išlaikymo prašomo atlikti genetinio tyrimo išlaidas?

696. Tėvystės ar motinystės tyrimo išlaidos priklauso nemokamų paslaugų, kurios turi būti teikiamos pareiškėjui su vaiko išlaikymo susijusios bylos nagrinėjimo metu, kategorijai. Todėl pareiškėjas negali būti įpareigojamas sumokėti tėvystės ar motinystės tyrimo išlaidas, išskyrus atvejus, kai paraiška yra akivaizdžiai nepagrįsta, kaip nustatyta Konvencijos 15 straipsnio 2 dalyje ir Reglamento 46 straipsnio 2 dalyje[349]. Tačiau tai nebūtinai reiškia, kad [valstybės pavadinimas] centrinė institucija turės padengti išlaidas, nes prašomoji valstybė gali reikalauti, kad skolininkas, norintis atlikti tyrimą, apmokėtų savo išlaidas[350].

Kokio dydžio išlaikymo išmoka bus priteista?

697. Mokėtinos išlaikymo išmokos apskaičiavimo būdas kiekvienoje valstybėje yra skirtingas ir nustatomas atsižvelgiant į taikytiną teisę (žr. 5 skyrių)[351].

Kas atsitinka, jeigu atsakovui pranešama apie sprendimą, tačiau jis nepateikia atsiliepimo į sprendimą arba jo neginčija?

698. Tai priklausys nuo prašomojoje valstybėje taikomų konkrečių taisyklių. Jei leidžiama pagal tos valstybės įstatymus, byla gali būti nagrinėjama toliau ir sprendimas priimamas nedalyvaujant skolininkui arba sprendimas dėl išlaikymo administracine tvarka gali būti

---

[346] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[347] Žr. 338 išnašą, kurioje pateikiama daugiau informacijos apie tėvystės ar motinystės nustatymo procedūras pagal [valstybės pavadinimas] teisę, ir 96 išnašą, kurioje aptariami tėvystės ar motinystės tyrimų ir įrodymo klausimai.
[348] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[349] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 393 punktą. Pagal Konvenciją susitariančioji valstybė taip pat gali padaryti išlygą, kad ji atliks vaiko išteklių patikrinimą, ir jeigu vaikas neatitinka patikrinimo reikalavimų, pareiškėjo gali būti prašoma apmokėti išlaidas. Europos Sąjunga tokio pareiškimo nedarys, todėl šiomis aplinkybėmis Europos Sąjungos valstybėse narėse nebus atliekami jokie vaiko išteklių patikrinimai (žr. *Tarybos sprendimą Nr. 2011/432/ES* (59 išnaša)).
[350] Žr. 96 išnašą.
[351] Žr. 342 išnašą.

laikomas įsigaliojusiu praėjus terminui, per kurį jis galėjo būti ginčijamas, ir tuomet vykdomas[352].

Kas atsitinka priėmus sprendimą?

699. Pareiškimo formoje pareiškėjas nurodys, ar nori, kad sprendimas būtų vykdomas. Jei taip, jis bus nusiųstas [valstybės pavadinimas] kompetentingai institucijai vykdyti, o išieškotos išlaikymo išmokos bus perduotos išlaikymo kreditoriui[353].

Ar pareiškėjas gali apskųsti priteistos išlaikymo išmokos dydį?

700. Tik tuo atveju, kai valstybėje, kurioje buvo priimtas sprendimas, jį leidžiama apskųsti arba peržiūrėti. Prašomosios valstybės centrinė institucija informuos kreditorių apie priimtą sprendimą ir nurodys, ar išlaikymo išmokų dydį galima apskųsti. Pareiškėjas taip pat gali apskųsti sprendimą nepriteisti išlaikymo, o prašomosios valstybės centrinė institucija pareiškėjui šiuo atveju gali teikti pagalbą[354].

VI. Tiesioginiai prašymai dėl sprendimų priėmimo

701. [Valstybės pavadinimas] kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai teikiami tiesioginiai prašymai dėl sprendimo priėmimo, kurie patenka į Konvencijos arba Reglamento taikymo sritį, bus reglamentuojami pagal valstybės viduje galiojančią teisę, kuri paprastai yra vidaus teisė (įskaitant tarptautinės privatinės teisės taisykles). Reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės bus taikomos tiesioginiams prašymams dėl sprendimų priėmimo ir keitimo (žr. 4 skyrių), o valstybėse, kuriose taikomas Protokolas, bus taikomos taikytiną teisę reglamentuojančios taisyklės (žr. 5 skyrių). 7 skyriuje aptartos Konvencijos nuostatos, susijusios su pagal Konvenciją teikiamais tiesioginiais prašymais dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, šiems prašymams netaikomos. Iš esmės tai reiškia, kad procedūros, formos ir pagalba, kuria gali pasinaudoti šiuos prašymus teikiantys kreditoriai arba skolininkai, bus nustatyta [valstybės pavadinimas] galiojančioje vidaus teisėje arba taikomose procedūrose.

702. Svarbu tai, kad net jeigu sprendimas dėl išlaikymo gali patekti į Konvencijos arba Reglamento taikymo sritį (pvz., tais atvejais, kai sprendimas yra susijęs su sprendimo dėl sutuoktinio išlaikymo priėmimu), šiems tiesioginiams prašymams netaikomos palankiausios teisinės pagalbos nuostatos. Kai kuriais atvejais kreditoriaus arba skolininko, kuris nori pateikti prašymą, gali būti prašoma pasisamdyti advokatą prašomojoje valstybėje, t. y. [valstybės pavadinimas], ir apmokėti jo išlaidas. (Žr. 2 skyriaus II dalies VII skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie galimybę veiksmingai pasinaudoti abiejuose dokumentuose nustatytomis teisinės pagalbos procedūromis.) [Valstybės pavadinimas] […].

---

[352] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[353] [Valstybės pavadinimas] […].
[354] Žr. aiškinamojo rašto 390 punktą. Jeigu manoma, kad skundas yra akivaizdžiai nepagrįstas, gali būti atsisakyta teikti nemokamą teisinę pagalbą. Daugiau informacijos apie [valstybės pavadinimas] vidaus teisę pateikiama 343 išnašoje.

11 skyrius. Paraiškos dėl sprendimo keitimo: 2007 m. Konvencijos 10 straipsnio 1 dalies *e* ir *f* punktai, 2 dalies *b* ir *c* punktai ir 2009 m. Reglamento 56 straipsnio 1 dalies *e* ir *f* punktai, 2 dalies *b* ir *c* punktai

I dalis. Įvadas

703. Šiame skyriuje visų pirma pateikiama Konvencijos arba Reglamento taikymo skolininkų arba kreditorių pateiktoms paraiškoms dėl galiojančių sprendimų dėl išlaikymo keitimo tvarka (I dalis). Kituose šio skyriaus skirsniuose (II dalis) aprašomos su gautomis paraiškomis dėl sprendimo keitimo susijusios procedūros.

704. Svarbu pabrėžti, kad Europos Sąjungos valstybių narių, kuriose taikomas Reglamentas, kompetentingos institucijos Reglamente nustatytas jurisdikcijos taisykles taikys *visoms* paraiškoms dėl sprendimo keitimo ir tiesioginiams prašymams, pateiktiems pagal Konvenciją arba Reglamentą, jeigu šios paraiškos ir prašymai patenka į materialinę Reglamento taikymo sritį ir taikymo sritį laiko atžvilgiu (taip pat žr. 3 skyriaus I dalies III skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Reglamento taikymo sritį, ir 4 skyrių, kuriame aptartos Reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės). Be to, Europos Sąjungos valstybių narių, kuriose taikomas Reglamentas ir kurios yra saistomos 2007 m. Hagos protokolo, kompetentingos institucijos Protokolą taikys *visoms* paraiškoms dėl sprendimo keitimo ir tiesioginiams prašymams, jeigu šios paraiškos ir prašymai patenka į materialinę Protokolo taikymo sritį ir taikymo sritį laiko atžvilgiu (dėl 2007 m. Hagos protokolo taip pat žr. 5 skyrių). Reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės ir Protokolo taisyklės, kuriomis reglamentuojama taikytina teisė, geografiniu požiūriu taikomos visuotinai[355].

705. Kita vertus, Konvencijos susitariančiosios valstybės, kurios nepriklauso Europos Sąjungai, nagrinėdamos paraiškas dėl sprendimo keitimo ir spręsdamos jurisdikcijos ir taikytinos teisės klausimus, visų pirma taikys vidaus teisę (išskyrus atvejus, kai susitariančioji valstybė yra 2007 m. Hagos protokolo susitariančioji šalis). Tačiau klausimas, ar sprendimo keitimas yra priimtinas atsižvelgiant į Konvencijos 18 straipsnyje nustatytas apribojimo taisykles, bus sprendžiamas prisiimant jurisdikciją ir pripažįstant ir vykdant sprendimą kitoje susitariančiojoje valstybėje.

706. Konvencijos arba Reglamento nuostatų sąveika, su šalimis susijusios aplinkybės (jų gyvenamoji vieta, sprendimo priėmimo vieta ir pan.) ir tai, ar paraišką teikia kreditorius, ar skolininkas, turės įtakos tam, kur ir kaip pareiškėjas nuspręs teikti paraišką dėl sprendimo **keitimo**. Kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos turėtų būti susipažinusios su kai kuriais pagrindiniais klausimais, susijusiais su sprendimų keitimu pagal abu dokumentus, kad turėtų pagrindines žinias, reikalingas paraiškoms ir prašymams dėl sprendimo keitimo nagrinėti.

Pakeitimas reiškia sprendimo dėl išlaikymo pakeitimą po to, kai jis buvo priimtas. Kai kuriose valstybėse tai vadinama paraiška dėl sprendimo keitimo. Pakeitimas gali būti susijęs su išlaikymo suma, išlaikymo išmokų mokėjimo periodiškumu arba kitomis sprendimo dėl išlaikymo sąlygomis.

I. Apžvalga. Sprendimų dėl išlaikymo keitimas pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą

A. Bendra informacija

707. Kadangi išlaikymo, ypač vaiko, išmokos gali būti mokamos daug metų, o per šį laikotarpį vaikų poreikiai ir tėvų turimos lėšos keičiasi, galimybė pakeisti sprendimą dėl išlaikymo yra svarbi siekiant užtikrinti, kad vaikai ir šeimos gautų reikiamą išlaikymą.

[355] [Valstybės pavadinimas] [yra] [nėra] [valstybė] [Europos Sąjungos valstybė narė], kurioje taikomas Reglamentas ir 2007 m. Hagos protokolas.

Todėl Konvencijoje ir Reglamente įtvirtintos nuostatos, susijusios su centrinių institucijų pagalba perduodant ir nagrinėjant paraiškas dėl sprendimų keitimo, be to, abiejuose dokumentuose taip pat nustatytos taisyklės, kuriomis reglamentuojamas vėlesnis tokių pakeistų sprendimų pripažinimas ir vykdymas, jei to reikia[356].

708. Pagal Konvencijos 10 straipsnį ir Reglamento 56 straipsnį paraiška dėl galiojančio sprendimo keitimo gali būti teikiama, kai viena iš šalių (t. y. kreditorius arba skolininkas) prašo pakeisti sprendimą (kai kuriose valstybėse tai vadinama sprendimo sąlygų keitimu[357]). Kreditorius gali prašyti padidinti išlaikymo išmokas, nutraukti išlaikymo išmokų mokėjimą vienam arba keletui vaikų arba pakeisti su išmokų mokėjimo periodiškumu susijusias sprendimo sąlygas. Panašiai skolininkas taip pat gali prašyti pakeisti sprendimą – dažnai jis prašo sumažinti mokamas išlaikymo išmokas, nutraukti išlaikymo išmokų mokėjimą vienam arba keletui vaikų arba pakeisti išmokų mokėjimo sąlygas. Sprendimą taip pat galima keisti paprasčiausiai siekiant užtikrinti, kad išlaikymo išmokos atitiktų skolininko gaunamas pajamas. Prašančiosios valstybės, kurioje gyvena pareiškėjas, centrinė institucija dalyvaus perduodant prašymą dėl sprendimo keitimo kitai susitariančiajai valstybei arba valstybei narei.

709. Visose susitariančiosiose valstybėse arba valstybėse narėse galioja pagal Konvenciją arba Reglamentą pateiktų paraiškų dėl išlaikymo prievolių keitimo, kai keičiamas galiojantis sprendimas arba priimamas naujas sprendimas dėl išlaikymo, nagrinėjimo procedūros[358]. Vis dėlto svarbu prisiminti, kad dažniausiai paraiška dėl sprendimo keitimo bus iš esmės nagrinėjama vadovaujantis prašomojoje valstybėje taikytina teise arba šios valstybės vidaus teise[359]. Susitariančiosiose valstybėse ir valstybėse narėse taip pat gali galioti labai nevienodi įstatymai, kuriuose nustatyti sprendimo keitimą pateisinantys pagrindai[360].

710. Svarbu pabrėžti, kad paraiškos dėl sprendimo keitimo, kuriose prašoma sumažinti arba panaikinti įsiskolinimus, įvairiose valstybėse gali būti vertinamos labai nevienodai. Kai kuriose valstybėse įsiskolinimų keisti apskritai neleidžiama ir net jeigu priimamas sprendimas, kuriuo pakeičiami įsiskolinimai, šis pakeitimas kitoje valstybėje nebūtinai gali būti pripažįstamas[361].

711. Galimybė gauti teisinę pagalbą teikiant paraiškas dėl sprendimo keitimo taip pat yra svarbi aplinkybė atsižvelgiant į skolininko paraiškas dėl sprendimo keitimo. Paraišką dėl sprendimo keitimo pateikusiam skolininkui automatiškai nesuteikiama teisė gauti nemokamą teisinę pagalbą (žr. Konvencijos 17 straipsnį ir Reglamento 47 straipsnį). Tačiau kai paraišką dėl sprendimo, susijusio su vaiko išlaikymu, keitimo pateikia kreditorius ir ši paraiška patenka į Konvencijos taikymo sritį, kreditorius turės teisę gauti nemokamą teisinę pagalbą.

712. Ne mažiau svarbu, kad Konvencijoje ir Reglamente pateiktos tik bendros gairės, susijusios su paraiškų dėl sprendimo keitimo, kurias galima teikti per centrines institucijas, rūšimis ir kai kurios labai ribotos taisyklės, kuriomis reglamentuojama, kaip susitariančiosios valstybės arba valstybės narės turėtų elgtis su užsienyje priimtais sprendimais dėl keitimo.

Kilmės valstybė yra valstybė, kurioje buvo priimtas sprendimas dėl išlaikymo.

713. Todėl nagrinėjant tarptautines bylas bus susiduriama su atvejais, kai Konvencijoje arba Reglamente nebus konkrečių gairių. Tokiais atvejais pavienės valstybės, šiuo atveju

[356] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 258 punktą.
[357] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[358] Nors šiame skyriuje aptariama situacija, kai valstybės prašoma pakeisti ankstesnį sprendimą, jis lygiai taip pat taikomas toms situacijoms, kai pagal vidaus teisę neleidžiama keisti anksčiau priimto sprendimo, o galima priimti tik naują sprendimą. Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 264 punktą. Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[359] Kai kuriose valstybėse šioms paraiškoms bus taikoma ne vidaus, o užsienio teisė. Kai valstybė yra 2007 m. Hagos protokolo šalis arba saistoma šio protokolo, Protokolas bus taikomas sprendimų keitimui. [Valstybės pavadinimas] […]. Dėl taikytinos teisės taip pat žr. 5 skyrių.
[360] Kai kuriose valstybėse kitos valstybės pakeistas sprendimas nebus pripažįstamas, jeigu vaikas arba viena iš šalių toliau gyvena kilmės valstybėje. Tai gali turėti įtakos aiškinantis, ar tikslinga keisti sprendimą kitoje valstybėje, išskyrus kilmės valstybę.
[361] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

[valstybės pavadinimas], visus klausimus turės išspręsti remdamosi savo vidaus teise ir pagrindiniais Konvencijos arba Reglamento principais, pagal kuriuos reikalaujama, kad valstybės tarpusavyje bendradarbiautų ir skatintų veiksmingus, ekonomiškai efektyvius ir sąžiningus sprendimus, taip pat remtų sprendimo būdus, kuriais remiamas vaiko ir šeimos išlaikymo išieškojimo uždavinys.

B. Kam galima teikti tiesioginį prašymą arba paraišką dėl sprendimo keitimo ir ar galima pateikti paraišką pagal Konvenciją arba Reglamentą?

714. Kaip jau nurodyta, Reglamente nustatytos tiesioginės jurisdikcijos taisyklės (žr. 4 skyrių), kuriose nustatyti atvejai, kada valstybė narė, kurioje taikomas Reglamentas, gali byloje dėl išlaikymo prisiimti jurisdikciją.

715. Konvencijoje nenustatytos jurisdikciją reglamentuojančios „tiesioginės taisyklės", kuriose nurodoma, kada valstybė gali keisti kitoje susitariančiojoje valstybėje priimtą sprendimą. Šis klausimas visada bus sprendžiamas vadovaujantis susitariančiųjų valstybių, esančių už Europos ribų, vidaus teise. Vienintelis atvejis, kai Konvencijoje aiškiai aptariama galimybė keisti sprendimą ir kuris nagrinėjamas kitoje susitariančiojoje valstybėje pripažįstant ir nagrinėjant sprendimą, yra susijęs su paraiškomis dėl sprendimo keitimo, kurias skolininkas pateikė kitoje valstybėje, išskyrus kilmės valstybę, kurioje gyvena kreditorius (Konvencijos 18 straipsnis)[362].

Patarimas. Šiame vadove pastebėsite skirtumą tarp ***tiesioginių prašymų*** ir ***paraiškų***. Paraiškos teikimas yra pagal Konvenciją arba Reglamentą su centrinės institucijos pagalba atliekamas veiksmas, pvz., paraiška dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo. Tiesioginis prašymas yra tiesiogiai kompetentingai institucijai teikiamas dokumentas, pvz., tiesioginis prašymas priteisti išmokas sutuoktiniui pagal Konvenciją, kai prašomoji valstybė neišplėtė Konvencijos taikymo srities, kad ji būtų taikoma šios rūšies paraiškai. Žr. VI skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie tiesioginius prašymus.

716. Reglamente taip pat aiškiai aptarta galimybė pakeisti sprendimą atsižvelgiant į paraiškas dėl sprendimo keitimo, kurias skolininkas pateikė kitoje valstybėje, išskyrus kilmės valstybę, kurioje vis dar gyvena kreditorius (Konvencijos 18 straipsnis). Daugiau informacijos apie Reglamento 8 straipsnį ir šios nuostatos sąveiką su kitomis Reglamente nustatytomis jurisdikcijos taisyklėmis pateikta toliau (II dalis „Jurisdikcija").

717. Konvencijoje ir Reglamente, numatant galimybę teikti paraiškas dėl sprendimo keitimo, kurios turi būti teikiamos pagal Konvenciją ir Reglamentą, ir nustatant taisykles, kuriomis reglamentuojama, kada sprendimai (įskaitant pakeistus sprendimus) gali būti pripažįstami ir vykdomi, sukurtos sistemos, padedančios patenkinti šalių poreikius tais atvejais, kai reikia pakeisti pradinį sprendimą. Konvencijoje ir Reglamente nustatytas ekonomiškai efektyvus supaprastintas procesas, kuriuo naudodamiesi kreditoriai ir skolininkai gali inicijuoti paraiškas dėl sprendimo keitimo, kai kita šalis gyvena kitoje susitariančiojoje valstybėje arba valstybėje narėje ir todėl išnyksta dažnai pasitaikanti būtinybė šaliai, kuri prašo pakeisti sprendimą, vykti į kitą valstybę, kad galėtų joje pateikti paraišką[363].

718. Dažniausiai kreditorius arba skolininkas gali pasirinkti, kurioje valstybėje teikti paraišką dėl sprendimo keitimo, ir nuspręsti, ar teikiant paraišką reikėtų naudotis Konvencija arba Reglamentu. Pareiškėjas gali nuspręsti:

- teikti paraišką pagal Konvencijos 10 straipsnį arba Reglamento 56 straipsnį ir prašyti ją perduoti nagrinėti kitos šalies gyvenamosios vietos valstybei, arba

[362] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 415 punktą.

[363] Atkreipkite dėmesį į tai, kad kai kuriais atvejais pareiškėjui vis tiek gali prireikti vykti, jeigu klausimo negalima spręsti per centrinę instituciją. Tačiau siekiant išvengti kelionių, kai kuriose valstybėse galima pasinaudoti vaizdo konferencijos priemonėmis ir šią galimybę, kai tinkama, gali ištirti kompetentingos institucijos.

- vykti į valstybę, kurioje buvo priimtas sprendimas arba gyvena kita šalis, ir tos kitos valstybės kompetentingai institucijai pateikti tiesioginį prašymą arba
- pateikti savo valstybės kompetentingai institucijai tiesioginį prašymą, visų pirma tais atvejais, kai jis vis dar gyvena valstybėje, kurioje buvo priimtas sprendimas.

719. Kuria iš šių galimybių nuspręs pasinaudoti pareiškėjas, tai priklauso nuo:

- pareiškėjo gyvenamosios vietos ir to, ar tai yra kilmės valstybė (valstybė, kurioje buvo priimtas sprendimas);
- skolininko gyvenamosios vietos;
- to, ar pagal valstybėje, kurioje bus teikiama paraiška arba tiesioginis prašymas, taikomą teisę leidžiama atlikti prašomą keitimą (pvz., žr. pirmiau pateiktas pastabas dėl prašymo atlikti su įsiskolinimais susijusį keitimą rūšies);
- to, ar bus kokių nors sunkumų gaunant pakeistą sprendimą, kuris pripažintas vykdymo valstybėje;
- laiko, kurio prireiks paraiškai užpildyti. Tai gali būti ypač svarbu tais atvejais, kai kreditorius prašo padidinti išlaikymo išmokas, kad galėtų padengti padidėjusias vaiko išlaikymo išlaidas;
- to, ar vienoje valstybėje galima pasinaudoti pagreitintu sprendimo keitimo procesu, – pvz., pakartotinio vertinimo procedūros, kuriomis galima pasinaudoti Australijoje, – kuriuo naudodamosi šalys prireikus galėtų dažnai prašyti pakeisti išlaikymo išmokų dydį.

720. Reikėtų atsižvelgti į tai, kad skolininko galimybės, atsižvelgiant į Konvencijos 18 straipsnį ir Reglamento 8 straipsnį, keisti sprendimą yra labiau ribotos, palyginti su kreditoriaus galimybėmis.

721. Galiausiai reikėtų pabrėžti, jog Konvencija gali būti taikoma tik ribotomis aplinkybėmis, todėl gali būti, kad pakeitus sprendimus arba priėmus naujus sprendimus bus priimti įvairūs sprendimai, susiję su ta pačia šeima, pareiškėju ir atsakovu. Visada reikėtų vengti atlikti veiksmus, dėl kurių būtų priimama keletas sprendimų, nes dėl to atsirandantis neužtikrintumas ir ištekliai, kurių reikia su tuo susijusiems klausimams išspręsti, darys neigiamą poveikį veiksmingam tų sprendimų vykdymui.

II dalis. Gaunamų paraiškų dėl sprendimo keitimo nagrinėjimas

722. Šiame skirsnyje aptariamos procedūros, kuriomis turi naudotis prašomoji valstybė (t. y. [valstybės pavadinimas]) gavusi paraišką dėl sprendimo keitimo.

723. Kompetentingoms [teisminėms] [administracinėms] institucijoms, kurios nėra susipažinusios su paraiškomis dėl sprendimo keitimo, paprastai gali būti naudinga peržiūrėti šio skyriaus I dalį, kuri padės geriau suprasti su paraiškomis dėl sprendimo keitimo susijusius svarbiausius principus ir pagrindinius faktinius pavyzdžius.

I. Procedūra. Kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija

1. Ar „akivaizdu", kad netenkinami Konvencijos arba Reglamento reikalavimai?

724. Pagal Konvenciją ir Reglamentą centrinė institucija gali atsisakyti nagrinėti paraišką tik tais atvejais, kai „akivaizdu", kad netenkinami Konvencijos (12 straipsnio 8 dalis) arba Reglamento (58 straipsnio 8 dalis) reikalavimai. Ši išimtis yra labai ribota ir gali būti taikoma, pvz., tais atvejais, kai paraiška nėra susijusi su išlaikymu[364].

[364] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 344 punktą.

725. [Valstybės pavadinimas] kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija gali atlikti panašų preliminarų patikrinimą ir, kai tinkama, informuoti [valstybės pavadinimas] centrinę instituciją apie bet kokį šiuo klausimu priimtą sprendimą.

2. Ar pateikti visi dokumentai ir informacija?

2007 m. Konvencija

726. Pagal Konvenciją reikalaujama pateikti tik perdavimo formą ir paraišką (galima naudoti rekomenduojamą paraiškos dėl sprendimo keitimo formą); tačiau dažniausiai, kad būtų nustatytas sprendimo keitimo pagrindas, reikės pateikti kitus dokumentus. Dažniausiai dokumentų rinkinį sudarys:

- rekomenduojama paraiškos dėl sprendimo keitimo forma;
- sprendimo dėl išlaikymo kopija; patvirtintą kopiją reikia pateikti tik jei to reikalauja prašomoji valstybė (žr. šalies apibūdinimą)[365];
- skolininko finansinės padėties forma;
- informacija, reikalinga atsakovo buvimo vietai prašomojoje valstybėje nustatyti;
- papildomi dokumentai, reikalingi paraiškai dėl sprendimo keitimo pagrįsti;
- papildomi dokumentai, kurių reikalauja prašomoji valstybė (žr. šalies apibūdinimo formą)[366].

2009 m. Reglamentas

a) VII priedas

727. Reglamente reikalaujama, kad teikiant paraiškas dėl sprendimo keitimo būtų naudojama jo VII priede nustatyta forma. Reglamente nustatyta, kad prie paraiškos reikėtų pridėti šią būtiniausią informaciją (57 straipsnio 2 dalis):

a) pareiškimas, apibūdinantis paraiškos arba paraiškų pobūdį;
b) pareiškėjo vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys, įskaitant adresą ir gimimo datą[367];
c) atsakovo vardas, pavardė ir, jei žinoma, jo adresas bei gimimo data;
d) visų asmenų, kuriuos reikalaujama išlaikyti, vardai, pavardės ir gimimo datos;
e) paraiškos pagrindai;
f) kreditoriaus paraiškos atveju – informacija, kur išlaikymo išmokos turėtų būti siunčiamos arba pervedamos elektroninėmis priemonėmis;
g) prašančiosios valstybės narės centrinės institucijos atstovo, atsakingo už paraiškos nagrinėjimą, vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys arba atsakingo skyriaus pavadinimas ir kontaktiniai duomenys.

b) Papildomi dokumentai (57 straipsnis)

728. Reglamento 57 straipsnio 4 ir 5 dalyse reikalaujama, kai tinkama arba būtina ir jei žinoma, prie paraiškos pridėti dokumentus, susijusius su:

- kreditoriaus finansine padėtimi (57 straipsnio 4 dalies *a* punktas);
- skolininko finansine padėtimi, įskaitant skolininko darbdavio pavadinimą ir adresą bei skolininko turto pobūdį ir buvimo vietą (57 straipsnio 4 dalies *b* punktas);
- kita informacija, galinčia padėti nustatyti atsakovo buvimo vietą (57 straipsnio 4 dalies *c* punktas);
- visa būtina pagrindžiančia informacija ar dokumentais, įskaitant, kai tinkama, pareiškėjo teisę į teisinę pagalbą pagrindžiančius dokumentus (57 straipsnio 5 dalis).

---

[365] [Valstybės pavadinimas] reikalaujama, kad […].
[366] Ten pat.
[367] Smurto šeimoje atvejais pareiškėjo asmeninis adresas gali būti pakeistas kitu adresu, jei pagal prašomosios valstybės narės nacionalinę teisę nereikalaujama, kad pareiškėjas pateiktų savo asmeninį adresą procesui pradėti (57 straipsnio 3 dalis). Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

3. Jei pateikti ne visi dokumentai

729. Jeigu kuris nors iš pirmiau išvardytų dokumentų, kuriuos reikalaujama pateikti pagal Konvenciją arba Reglamentą, nėra pridėti prie paraiškos dokumentų rinkinio, paraiška neturėtų būti atmetama. Užuot tai darius, per [valstybės pavadinimas] centrinę instituciją reikėtų prašyti, kad prašančioji valstybė pateiktų reikalingus dokumentus. Kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos, kurios prašo pateikti trūkstamus dokumentus, turėtų kuo greičiau informuoti [valstybės pavadinimas] centrinę instituciją, kad ši nedelsdama galėtų prašyti prašančiosios valstybės pateikti trūkstamus dokumentus.

4. Ar būtina išnagrinėti kokius nors preliminarius klausimus?

730. [Valstybės pavadinimas] centrinė institucija turėtų atlikti preliminarią gautų dokumentų peržiūrą ir nustatyti, ar prašomojoje valstybėje gali būti kokių nors kliūčių, trukdančių nagrinėti bylą arba pripažinti arba vykdyti pakeistą sprendimą. [Valstybės pavadinimas] kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija turės atlikti panašų patikrinimą. Ypač svarbu įvertinti prie skolininko pateiktos paraiškos pridėtus dokumentus. Kaip aptarta šio skyriaus I dalyje (I.B skirsnis), aplinkybės, kuriomis skolininkas gali pagal Konvenciją arba Reglamentą kitoje valstybėje teikti paraišką dėl sprendimo keitimo, kai kuriais atvejais yra ribotos.

731. Kai kurių valstybių vidaus teisėje draudžiama mažinti arba nurašyti su vaiko išlaikymu susijusius įsiskolinimus. Jeigu paraiškoje prašoma tik nurašyti su vaiko išlaikymu susijusius įsiskolinimus, o pagal jūsų vidaus teisę[368] tai draudžiama daryti, praneškite apie tai [valstybės pavadinimas] centrinei institucijai, kuri tuomet atitinkamai informuos prašančiąją valstybę[369].

5. Tinkamos laikinosios arba apsaugos priemonės

732. Nagrinėjant paraišką kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai gali būti naudinga taikyti laikinąsias arba apsaugos priemones. Šių priemonių gali būti imamasi skirtingu metu nagrinėjant paraišką arba net prieš pradedant ją nagrinėti. Žr. 3 skyriaus II dalies VIII skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie laikinąsias ir apsaugos priemones.

6. Paraiškos dėl sprendimo keitimo nagrinėjimas

733. Atlikusi preliminarią peržiūrą ir nustačiusi, kad paraiška gali būti nagrinėjama pagal Konvenciją arba Reglamentą, kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija tuomet gali nagrinėti bylą iš esmės. Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

a) Jurisdikcija

i) Europos Sąjungai nepriklausančių 2007 m. Konvencijos susitariančiųjų valstybių jurisdikcija

734. Europos Sąjungai nepriklausančių Konvencijos susitariančiųjų valstybių (t. y. valstybės, kuriose Reglamentas netaikomas) kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos turės nustatyti, ar jos pagal vidaus teisę turi jurisdikciją nagrinėti bylą[370].

735. Vis dėlto reikėtų pabrėžti, kad Konvencijoje yra įtvirtinta speciali nuostata, susijusi su „neigiama jurisdikcija" (18 straipsnis „Procedūrų apribojimai"), kurioje aptarta skolininko galimybė keisti galiojantį sprendimą. Jeigu kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji

[368] Kai kuriose valstybėse bus taikomas ir 2007 m. Hagos protokolas (žr. 5 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie 2007 m. Hagos protokolą).
[369] Žr. 361 išnašą.
[370] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

vieta toliau lieka Konvencijos susitariančiojoje valstybėje, kurioje buvo priimtas sprendimas, skolininkas, atsižvelgiant į įvairias išimtis, negali kitoje Konvencijos susitariančiojoje valstybėje pradėti sprendimo keitimo procedūros (žr. 4 skyriaus dėl jurisdikcijos taisyklių reglamentavimo G skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Konvencijos 18 straipsnį, kuris iš esmės yra analogiškas Reglamento 8 straipsniui)[371].

ii) Jurisdikcija pagal 2009 m. Reglamentą

736. Europos Sąjungos valstybių narių, kuriose taikomas Reglamentas, kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos gaunamoms paraiškoms ir tiesioginiams prašymams dėl sprendimo keitimo taikys Reglamente nustatytas jurisdikcijos taisykles, nepaisydamos to, ar paraiška arba prašymas buvo pateikti pagal Konvenciją, ar pagal Reglamentą. Taip yra todėl, kad Reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės yra universalios ir turi *erga omnes* poveikį (žr. 4 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Reglamente nustatytas tiesioginės jurisdikcijos taisykles).

737. Reglamente, kaip ir Konvencijoje, nustatyta speciali „neigiamos jurisdikcijos" taisyklė, kuria atkreiptas dėmesys į skolininko galimybę pradėti sprendimo keitimo procedūrą (Reglamento 8 straipsnis „Su bylomis susiję apribojimai"). Reglamente nustatyta, kad jeigu kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta toliau lieka Konvencijos susitariančiojoje valstybėje arba Europos Sąjungos valstybėje narėje, kurioje buvo priimtas sprendimas, skolininkas, atsižvelgiant į įvairias išimtis, negali kitoje valstybėje narėje pradėti sprendimo keitimo procedūros (žr. 4 skyriaus dėl jurisdikcijos taisyklių reglamentavimo G skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Konvencijos 18 straipsnį, kuris iš esmės yra analogiškas Reglamento 8 straipsniui).

738. Reglamento 8 straipsnis daro ypatingą poveikį kitoms Reglamente nustatytoms jurisdikcijos taisyklėms. Reglamentą taikančios kompetentingos institucijos pirmiausia turėtų išnagrinėti, ar jos gali prisiimti jurisdikciją pagal Reglamento 4 straipsnį, kuriame išdėstyti sudarytų susitarimų dėl teismo pasirinkimo galiojimo kriterijai pagal Reglamentą. Reglamento 4 straipsnyje nustatytus kriterijus atitinkantis susitarimas dėl teismo pasirinkimo yra viena iš konkrečių išimčių, taikomų su skolininko pradėtomis bylomis susijusiems apribojimams (8 straipsnio 2 dalies *a* punktas).

739. Jeigu kompetentingos institucijos negali prisiimti jurisdikcijos remdamosi galiojančiu susitarimu dėl teismo pasirinkimo, tuomet jos turi pradėti tyrimą ir išsiaiškinti, ar gali prisiimti jurisdikciją kitu pagrindu, visų pirma pagal Reglamento 3 straipsnį („Bendrosios nuostatos") ir po to – pagal 5 straipsnį („Jurisdikcija pagal atsakovo dalyvavimo teismo procese vietą").

740. Kompetentingos institucijos, nustačiusios, kad, vadovaudamosi Reglamente nustatyta pagrindine „teigiamos" jurisdikcijos taisykle, jos gali turėti kompetenciją nagrinėti bylą dėl sprendimo keitimo, turi įvertinti, ar pagal 8 straipsnį taikomas koks nors su byla susijęs apribojimas. Atkreipkite dėmesį į tai, kad šis su byla susijęs apribojimas bus svarbus tik jeigu paraišką arba prašymą dėl sprendimo keitimo teikia skolininkas, o kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta išlieka Hagos konvencijos susitariančiojoje valstybėje arba valstybėje narėje, kurioje buvo priimtas pradinis sprendimas, ir šiam apribojimui bus taikomos 8 straipsnio 2 dalies *a–d* punktuose nustatytos išimtys.

---

[371] Jeigu priimtą sprendimą ketinama pripažinti ir (arba) vykdyti pagal kitos jurisdikcijos taisykles, kompetentingos institucijos gali atsižvelgti į jurisdikcijos pagrindus, kuriuos jos patvirtino siekdamos pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl išlaikymo, kuris priimtas pagal užsienio jurisdikcijos taisykles, ypač į Konvencijos 20 straipsnyje nustatytus pagrindus. Pavyzdžiui, Jungtinių Amerikos Valstijų teismai dažniausiai nepripažins ir nevykdys užsienio sprendimų dėl vaiko išlaikymo, kurie buvo priimti remiantis kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos jurisdikciniu pagrindu (Konvencijos 20 straipsnio 2 dalyje Konvencijos susitariančiajai valstybei užsienio sprendimų pripažinimo ir vykdymo tikslais leidžiama daryti išlygas dėl šio ir keleto kitų jurisdikcijos pagrindų). Tačiau šiomis aplinkybėmis susitariančioji valstybė bus įpareigota imtis visų tinkamų priemonių, kad priimtų sprendimą kreditoriaus naudai, jeigu skolininko nuolatinė gyvenamoji vieta yra toje valstybėje (žr. 20 straipsnio 4 dalį).

741. Žr. šio vadovo 4 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie visas Reglamento nuostatas, susijusias su jurisdikcija (žr. 4 skyriaus G skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie 8 straipsnį)[372].

b) Taikytina teisė

i) Valstybėse, kurios nėra saistomos 2007 m. Hagos protokolo, taikytina teisė

742. Konvencijos susitariančiųjų valstybių, kurios nėra 2007 m. Hagos protokolo šalys, ir Europos Sąjungos valstybių narių, kurios nėra saistomos 2007 m. Hagos protokolo (t. y. Jungtinė Karalystė ir Danija), kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos, kad nustatytų, kuri teisė bus taikoma paraiškai arba prašymui dėl sprendimo keitimo, taikys savo vidaus taisykles.

ii) Valstybėse, kurios saistomos Hagos protokolo, taikytina teisė

743. Visos Europos Sąjungos valstybės narės, išskyrus Jungtinę Karalystę ir Daniją, yra saistomos Protokolo. Už Europos ribų esančios Konvencijos susitariančiosios šalys taip pat gali būti 2007 m. Hagos protokolo susitariančiosiomis šalimis. Todėl valstybių, kurios yra saistomos Protokolo, kompetentingos [teisminės] [administracinės] institucijos taiko Protokole nustatytas taisykles, kuriomis reglamentuojama paraiškoms ir prašymams dėl sprendimo keitimo taikytina teisė[373]. (Žr. 5 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie 2007 m. Hagos protokolą.)

7. Veiksmai, kurie atliekami priėmus sprendimą

744. Jeigu sprendimas pakeičiamas, kompetentinga [teisminė] [administracinė] institucija turi persiųsti sprendimą [valstybės pavadinimas] centrinei institucijai, kuri pakeisto sprendimo kopiją nusiunčia prašančiosios valstybės centrinei institucijai.

745. Kai kuriais atvejais pakeistą sprendimą reikia pripažinti prašomojoje valstybėje ir tik tuomet jį galima paskelbti vykdytinu arba vykdyti toje valstybėje. Šiais atvejais prašomajai valstybei, kaip pakeisto sprendimo kilmės valstybei, gali prireikti padėti teikiant būtinus dokumentus siekiant palengvinti sprendimo pripažinimo procesą (žr. 7 ir 8 skyrius, kuriuose pateikta daugiau informacijos apie Konvencijoje ir Reglamente nustatytose sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu / vykdymo procedūrose taikomus reikalavimus dokumentams).

II. Gaunamų paraiškų dėl sprendimo keitimo patikros lapas

	Procedūra	Nuoroda vadove
1.	Gauti dokumentus iš [valstybės pavadinimas] centrinės institucijos.	
2.	Ar „akivaizdu", kad netenkinami Konvencijos reikalavimai?	II.I.(1)
3.	Ar pateikti visi dokumentai?	II.I.(2)
4.	Nustatyti, ar yra su paraiška dėl sprendimo keitimo susijusių preliminarių klausimų (pvz., visų pirma susijusių su skolininko paraiškomis).	II.I.(4)

[372] Ten pat.

[373] Tačiau reikėtų pabrėžti, kad gali būti laikomasi skirtingų nuomonių dėl 2007 m. Hagos protokolo taisyklių taikymo tais atvejais, kai pagal vidaus teisę paraiška dėl sprendimo keitimo laikoma nauju sprendimu arba galiojančio sprendimo tikslinimu. Jeigu pagal vidaus teisę paraiška dėl sprendimo keitimo laikoma nauju sprendimu, atrodo aišku, kad turėtų būti taikomos Protokolo taisyklės, kuriomis reglamentuojama taikytina teisė. Tačiau jeigu sprendimo keitimas laikomas tik anksčiau priimto sprendimo tikslinimu, kai kurie asmenys gali manyti, kad teisė, kuri buvo taikoma pradiniam sprendimui, bus taikoma toliau.

5.	Taikyti visas tinkamas laikinąsias arba apsaugos priemones	II.I.(5)
6.	Nagrinėti paraišką.	II.I.(6)
7.	Sprendimo perdavimas [valstybės pavadinimas] centrinei institucijai.	II.I.(7)

III. Papildoma medžiaga

A. Praktiniai patarimai dėl visų paraiškų arba prašymų dėl sprendimo keitimo

- Nereikia siųsti jokių dokumentų originalų.
- Kadangi kai kurie keitimai nagrinėjami kompetentingai [teisminei] [administracinei] institucijai pateikiant tiesioginius prašymus, svarbu užtikrinti, kad bet kokia bylą nagrinėjanti centrinė institucija būtų informuojama apie kompetentingos institucijos padarytą sprendimo keitimą. Taip bus užtikrinta naujausia informacija apie bylas abiejose susitariančiosiose valstybėse.
- Kai kurių valstybių vidaus teisėje galioja tam tikri svarbūs apribojimai, susiję su įsiskolinimų nurašymu[374].
- Vykdant sprendimą dėl išlaikymo arba pasikeitus šalių aplinkybėms, sprendimą ne visada reikia keisti. Vidaus teisėje gali būti nustatytos teisių gynimo priemonės, pvz., laikinas sprendimo vykdymo sustabdymas arba sprendimo keitimui alternatyvūs būdai, įskaitant administracinį sprendime nustatytų išlaikymo išmokų perskaičiavimą arba pakartotinį vertinimą[375].

B. Susijusios formos

2007 m. Konvencija

Perdavimo forma.
Paraiška dėl sprendimo keitimo.
Slaptos informacijos forma.
Finansinės padėties forma.
Sprendimo santrauka.

2009 m. Reglamentas

VII priedas.

C. Susiję straipsniai

2007 m. Konvencija

10 straipsnio 1 dalies *e* ir *f* punktai, 2 dalies *b* ir *c* punktai.
11 straipsnis.
12 straipsnis.
15 straipsnis.
17 straipsnis.
18 straipsnis.
20 straipsnis.
22 straipsnis.

2009 m. Reglamentas

56 straipsnio 1 dalies *e* ir *f* punktai, 2 dalies *b* ir *c* punktai.

[374] Žr. 361 išnašą.
[375] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

57 straipsnis.
58 straipsnis.
46 straipsnis.
47 straipsnis.
3–7 straipsniai („Jurisdikcija“).
8 straipsnis.
15 straipsnis („Taikytina teisė“).

D. Susiję vadovo skyriai

Žr. 3 skyrių „Bendro taikymo klausimai: 2007 m. Konvencija ir 2009 m. Reglamentas“.
Žr. 4 skyrių „2009 m. Reglamentas: tiesioginės jurisdikcijos taisyklės“.
Žr. 5 skyrių „Taikytina teisė pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą“.
Žr. 6 skyrių „Užsienio teisės paieška ir nustatymas“.
Žr. 12 skyrių „Sprendimų dėl išlaikymo vykdymas pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą“.

IV. Dažnai užduodami klausimai

Iš skolininko reikalaujama mokėti išlaikymo išmokas pagal kitoje valstybėje priimtą sprendimą. Vienas iš vaikų dabar gyvena su kreditoriumi. Ar skolininkas gali keisti sprendimą?

746. Dažniausiai taip. Skolininkui reikės užpildyti paraišką pagal Konvencijos 10 straipsnio 2 dalies *b* arba *c* punktą arba Reglamento 56 straipsnio 2 dalies *b* arba *c* punktą (atsižvelgiant į tai, kuris dokumentas taikomas) ir įteikti jį centrinei institucijai. Skolininko gyvenamosios vietos centrinė institucija nusiųs paraišką valstybei, kurioje sprendimas buvo priimtas, jeigu kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta toliau išlieka toje valstybėje, arba valstybei, kurioje yra dabartinė kreditoriaus gyvenamoji vieta. Klausimas dėl galimybės keisti sprendimą bus sprendžiamas vadovaujantis prašomojoje valstybėje taikytina teise[376].

Kokius veiksmus kreditorius arba skolininkas turi atlikti pakeitus sprendimą dėl išlaikymo, kad jis būtų vykdomas?

747. Tolesni veiksmai visų pirma aprašomi vidaus teisėje ir jie priklauso nuo šalių gyvenamosios vietos ir nuo to, ar pakeistas sprendimas buvo priimtas valstybėje, kurioje jis bus vykdomas. Jeigu yra taip, nereikia atlikti jokių papildomų veiksmų, nes valstybė pati vykdys joje priimtą sprendimą.

748. Jeigu pakeistas sprendimas buvo priimtas kitoje Konvencijos susitariančiojoje valstybėje arba valstybėje narėje, kurioje taikomas Reglamentas, o ne valstybėje, kurioje jis turi būti vykdomas, prieš vykdant šį sprendimą gali prireikti jį iš pradžių pripažinti arba paskelbti vykdytinu. Sprendimą pripažinti arba paskelbti vykdytinu gali prireikti skolininko gyvenamosios vietos valstybėje arba valstybėje, kurioje jis turi turto.

749. Kai kuriose valstybėse nereikalaujama sprendimo pripažinti arba paskelbti vykdytinu, nes pakeistas sprendimas laikomas pradinio sprendimo sudedamąja dalimi, jeigu pradinis sprendimas buvo pripažintas toje valstybėje. Kitose valstybėse paraiška dėl pakeisto sprendimo pripažinimo turės būti teikiama pagal Konvencijos arba Reglamento nuostatas, kuriomis reglamentuojamas sprendimo pripažinimas ir vykdymas.

Kada galima keisti sprendimą dėl išlaikymo? Kokius įrodymus turi pateikti pareiškėjas?

750. Klausimas dėl galimybės keisti sprendimą bus sprendžiamas remiantis pareiškėjo išklausymo vietoje (prašomojoje valstybėje) taikytina teise. Daugumoje valstybių

[376] Žr. 358 išnašą.

reikalaujama, kad pareiškėjas pateiktų įrodymus, susijusius su nuo sprendimo priėmimo dienos pasikeitusiomis kreditoriaus, skolininko arba vaikų aplinkybėmis[377].

Ar pagal Konvenciją arba Reglamentą teikiamoje paraiškoje galima prašyti sumažinti arba nurašyti nesumokėtus įsiskolinimus?

751. Šis klausimas bus sprendžiamas remiantis viduje taikoma materialine teise, kuri nustatoma pagal taisykles, kuriomis reglamentuojama taikytina teisė. Kompetentingos institucijos, kad sužinotų, ar pagal valstybės vidaus teisę galima nurašyti arba sumažinti įsiskolinimus, gali informacijos ieškoti prašomosios valstybės šalies apibūdinimo formoje. Paraiškos patenkinimas priklausys nuo to, ar pagal prašomosios valstybės taikytiną vidaus teisę įsiskolinimus galima nurašyti arba sumažinti. Kai kurių valstybių vidaus teisėje nustatyta, kad dėl vaiko išlaikymo atsiradusių įsiskolinimų negalima nurašyti[378].

Kreditoriaus naudai priimtame sprendime dėl išlaikymo nurodyta išlaikymo išmokų suma nebeatitinka vaikų poreikių. Skolininko dabartinė gyvenamoji vieta yra užsienyje. Kaip kreditorius gali gauti didesnes išlaikymo išmokas?

752. Jeigu sprendimas buvo priimtas valstybėje, kurioje kreditorius vis dar gyvena, paprasčiausiai galima prašyti, kad pradinį sprendimą priėmusi kompetentinga institucija pakeistų sprendimą, kuriame būtų nustatytos didesnės išlaikymo išmokos. Jeigu ta institucija dėl kokios nors priežasties negali pakeisti sprendimo, kreditoriui reikės pateikti paraišką pagal Konvenciją arba Reglamentą ir prašyti paraišką dėl sprendimo keitimo perduoti skolininko dabartinės gyvenamosios vietos valstybei.

753. Jeigu kreditorius negyvena valstybėje, kurioje buvo priimtas sprendimas, tos valstybės teisminė arba administracinė institucija gali būti nepajėgi keisti sprendimo[379]. Tokiu atveju kreditorius turės pateikti paraišką dėl sprendimo keitimo pagal Konvenciją arba Reglamentą ir prašyti ją nusiųsti skolininko gyvenamosios vietos valstybei.

Kokie yra sprendimo keitimo pagrindai? Ar be kreditoriaus sutikimo galima keisti išlaikymo išmokų dydį arba nutraukti jų mokėjimą?

754. Galimybė keisti sprendimą priklausys nuo paraišką nagrinėjančioje valstybėje taikytinos teisės. Daugumoje valstybių sprendimas dėl vaiko išlaikymo negali būti keičiamas, išskyrus atvejus, kai pasikeičia skolininko, kreditoriaus arba vaiko aplinkybės[380]. Pagal prašomojoje valstybėje taikytiną teisę su vaiko išlaikymu susijusių įsiskolinimų nurašymas gali arba negali būti leidžiamas. Daugumoje valstybių draudžiama nurašyti su vaiko išlaikymu susijusius įsiskolinimus, išskyrus išimtines aplinkybes, ir tokioje valstybėje gali būti nepripažįstami arba nevykdomi sprendimai, susiję su įsiskolinimų keitimu[381].

Ar galima prašyti, kad pareiškėjas asmeniškai atvyktų į prašomąją valstybę joje nagrinėjant paraišką dėl sprendimo keitimo?

755. Nei Konvencijos 29 straipsnyje, nei Reglamento 41 straipsnyje nenurodyta, ar galima prašyti, kad pareiškėjas asmeniškai dalyvautų nagrinėjant paraišką dėl sprendimo keitimo. Prašomosios ir prašančiosios valstybės centrinės institucijos turėtų bendradarbiauti ir užtikrinti, kad prie paraiškos būtų pridėti pareiškėjo įrodymai, taip pat padėti pareiškėjui teikti bet kokias pastabas arba įrodymus naudojantis prieinamomis alternatyviomis priemonėmis, pvz., telefonine arba vaizdo konferencija.

---

[377] Žr. 733 punktą.
[378] Žr. 361 išnašą.
[379] Žr. 358 išnašą.
[380] Žr. 733 išnašą.
[381] Žr. 361 išnašą.

V. Tiesioginiai prašymai dėl sprendimų keitimo

756. [Valstybės pavadinimas] [kaip Europos Sąjungos valstybei narei, kuri yra (nėra) saistoma 2007 m. Hagos protokolo] kompetentingai institucijai teikiami tiesioginiai prašymai dėl sprendimo, kuris patenka į Konvencijos arba Reglamento taikymo sritį, keitimo bus reglamentuojami pagal [Reglamento nuostatas dėl jurisdikcijos (žr. šio vadovo 4 skyrių) ir taikytiną teisę (žr. šio vadovo 5 skyrių), taip pat pagal vidaus teisę.

757. Reikėtų pabrėžti, kad 7 skyriuje aptartos Konvencijos nuostatos, susijusios su tiesioginiais prašymais dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, netaikomos tiesioginiams prašymams dėl sprendimo priėmimo arba keitimo. Iš esmės tai reiškia, kad procedūros, formos ir pagalba, kuria gali pasinaudoti šiuos prašymus pagal Konvenciją teikiantys kreditoriai arba skolininkai, bus nustatyta [valstybės pavadinimas] galiojančioje vidaus teisėje arba vykdomose procedūrose. Svarbu tai, kad net jeigu sprendimas dėl išlaikymo gali patekti į Konvencijos arba Reglamento taikymo sritį (pvz., tais atvejais, kai sprendimas yra susijęs su sprendimu dėl sutuoktinio išlaikymo priėmimu), šiems tiesioginiams prašymams netaikomos palankiausios teisinės pagalbos nuostatos. Kai kuriais atvejais kreditoriaus arba skolininko, kuris nori pateikti prašymą, gali būti prašoma pasisamdyti advokatą prašomojoje valstybėje, t. y. [valstybės pavadinimas], ir apmokėti jo išlaidas. (Daugiau informacijos apie galimybę veiksmingai pasinaudoti abiejuose dokumentuose nustatytomis teisinės pagalbos procedūromis pateikiama 2 skyriaus II dalies VII skirsnyje.) [Valstybės pavadinimas] […].

12 skyrius. Sprendimų dėl išlaikymo vykdymas pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą

I. Apžvalga

758. Šis skyrius skiriasi nuo kitų vadovo skyrių, nes jame neaptariami tiesioginiai prašymai arba kompetentingų [teisminių] [administracinių] institucijų per nacionalinę centrinę instituciją gaunamos paraiškos. Užuot tai aptarus, šiame skyriuje aprašomi veiksmai, kurių pagal vidaus teisę imasi prašomoji valstybė (šiuo atveju t. y. [valstybės pavadinimas]), iš kitos valstybės gavusi ir išnagrinėjusi prašymą dėl galiojančio sprendimo pripažinimo, sprendimo keitimo arba naujo sprendimo priėmimo, ir kai pareiškėjas prašo vykdyti sprendimą.

759. [Valstybės pavadinimas] institucijos, atsakingos už vykdymą pagal Konvenciją ir Reglamentą, yra […].

A. Sprendimo pagal Konvenciją arba Reglamentą vykdymas. Įvadas

760. Vykdomas tik galiojantis ir vykdytinas sprendimas dėl išlaikymo. Būtina, kad sprendimas prašomojoje valstybėje būtų priimtas, pripažintas arba paskelbtas vykdytinu. Sprendimas paprastai bus vykdomas skolininko gyvenamosios vietos valstybėje arba valstybėje, kurioje skolininkas turi turto ar gauna pajamų. Kartais sprendimas gali būti pradedamas vykdyti daugiau nei vienoje valstybėje – tai priklauso nuo skolininko turto, pajamų ir gyvenamosios vietos.

761. Ne visose valstybėse bus naudojamos vienodos **sprendimo dėl išlaikymo** vykdymo priemonės, o kiekvienoje byloje veiksmų bus imamasi atsižvelgiant į skolininko norą ir gebėjimą mokėti išmokas. Kai kuriose valstybėse visada bus bandoma paraginti skolininką savanoriškai mokėti išlaikymo išmokas pagal sprendimą dėl išlaikymo ir tai bus daroma prieš pradedant vykdyti sprendimą arba jį vykdant[382]. Visų priemonių, kurių imamasi prašomojoje valstybėje, tikslas visada turėtų būti greitai ir veiksmingai užtikrinti nuolatinį ir reguliarų išlaikymo išmokų mokėjimą ir sprendimo laikymąsi.

> **Sprendime dėl išlaikymo** nustatoma skolininko prievolė mokėti išlaikymo išmokas, be to, jame taip pat gali būti numatytas automatinis sumos indeksavimas, reikalavimas sumokėti su išlaikymu susijusius įsiskolinimus, išlaikymas atgaline data arba palūkanos ir nustatytos sąnaudos arba išlaidos.

762. Kadangi vykdymo agentūra bylą dėl išlaikymo išmokų išieškojimo savo žinioje gali turėti daug metų, jai šiuo laikotarpiu bus taikomos įvairios su vykdymu susijusios teisių gynimo priemonės, o vykdymo metu kils įvairių klausimų.

763. Pagal Konvenciją ir Reglamentą sprendimų dėl išlaikymo vykdymas iš esmės reglamentuojamas pagal valstybės, kurioje jis bus vykdomas, vidaus teisę, nepaisant tam tikrų bendrų nuostatų, susijusių su vykdymu pagal abu dokumentus (tačiau žr. ir šio vadovo 8 skyrių, kuriame pateikta informacija apie konkretesnes nuostatas, susijusias su sprendimų vykdymu pagal Reglamente nustatytas procedūras).

764. Už sprendimų vykdymą pagal Konvenciją arba Reglamentą atsakingos kompetentingos institucijos, norėdamos tinkamai vykdyti sprendimą pagal kurį nors dokumentą, pirmiausia turi nustatyti, kuris iš jų taikomas (žr. 3 skyriaus I dalį, kurioje aptarta Konvencijos ir Reglamento taikymo sritis ir tvarka).

765. Konvencijoje nustatytos tam tikros pagrindinės bendrosios nuostatos, susijusios su sprendimų vykdymu. Sprendimo vykdymas turi būti pradedamas „nedelsiant" (32 straipsnio 2 dalis) ir iš pareiškėjo nereikalaujant pateikti papildomo prašymo

[382] [Valstybės pavadinimas] […].

(32 straipsnio 3 dalis). Konvencijoje taip pat reikalaujama, kad susitariančioji valstybė turėtų „veiksmingas priemones" sprendimams vykdyti. Pavyzdinis sprendimo vykdymo priemonių sąrašas pateiktas 34 straipsnyje, tačiau kiekviena vykdymo valstybė savo nuožiūra vidaus teisėje nustato ir taiko bet kurį arba visus sąraše nurodytus sprendimo vykdymo mechanizmus[383]. Susitariančiosios valstybės vidaus teisėje bus numatytos ne visos sąraše išvardytos sprendimo vykdymo priemonės[384].

766. Reglamente nėra bendrų nuostatų, susijusių su sprendimų vykdymu, kurias galima rasti ankstesniame punkte aprašytose Konvencijos nuostatose; Reglamente paprasčiausiai nurodyta, kad sprendimo vykdymas turėtų būti reglamentuojamas pagal vykdymo valstybės narės teisę ir tokie sprendimai pagal Reglamentą turėtų būti vykdomi tomis pačiomis sąlygomis, kurios taikomos vidaus sprendimams (41 straipsnio 1 dalis). Reglamento IV skyriuje aprašytos tam tikros procedūros, terminai ir reikalavimai dokumentams, kuriuos reikia pateikti norint vykdyti sprendimus pagal Reglamentą (šie reikalavimai aprašyti 8 skyriuje). Reikalavimai dokumentams, susiję su sprendimų vykdymu pagal IV skyrių, visų pirma nustatyti 1 skirsnio 20 straipsnyje ir 2 skirsnio 28 straipsnyje. Reikėtų pabrėžti, kad pagal Reglamento IV skyriaus 1 skirsnį vykdymo procedūra nereikalinga, ieškovui tereikia pateikti prašomosios valstybės kompetentingai vykdymo institucijai 20 straipsnyje nurodytus dokumentus ir tuomet sprendimas gali būti tiesiogiai vykdomas.

767. Be to, pagal Konvencijos 6 straipsnio 2 dalies *f* punktą ir Reglamento 51 straipsnio 2 dalies *f* punktą reikalaujama, kad valstybės palengvintų greitą išlaikymo išmokų perdavimą kreditoriams. Pagal Konvencijos 35 straipsnį susitariančiosios valstybės privalo skatinti naudoti ekonomiškai efektyvius ir veiksmingus lėšų pervedimo būdus ir mažinti kliūtis tarpvalstybiniam išlaikymo lėšų pervedimui[385].

II. Vykdymas pagal 2007 m. Konvenciją

A. Bendros sprendimų vykdymo procedūros

768. Konvencijoje įtvirtintos tik bendros nuostatos, susijusios su sprendimų vykdymu. Taip yra todėl, kad faktinės vykdymo procedūros ir priemonės yra nustatytos už vykdymą atsakingos valstybės vidaus teisėje. Konvencijos nuostatos iš esmės vienodai taikomos per centrinę instituciją gautoms paraiškoms dėl sprendimo vykdymo ar kompetentingos institucijos gautiems tiesioginiams prašymams.

[383] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 582 punktą.
[384] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[385] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 585 punktą.

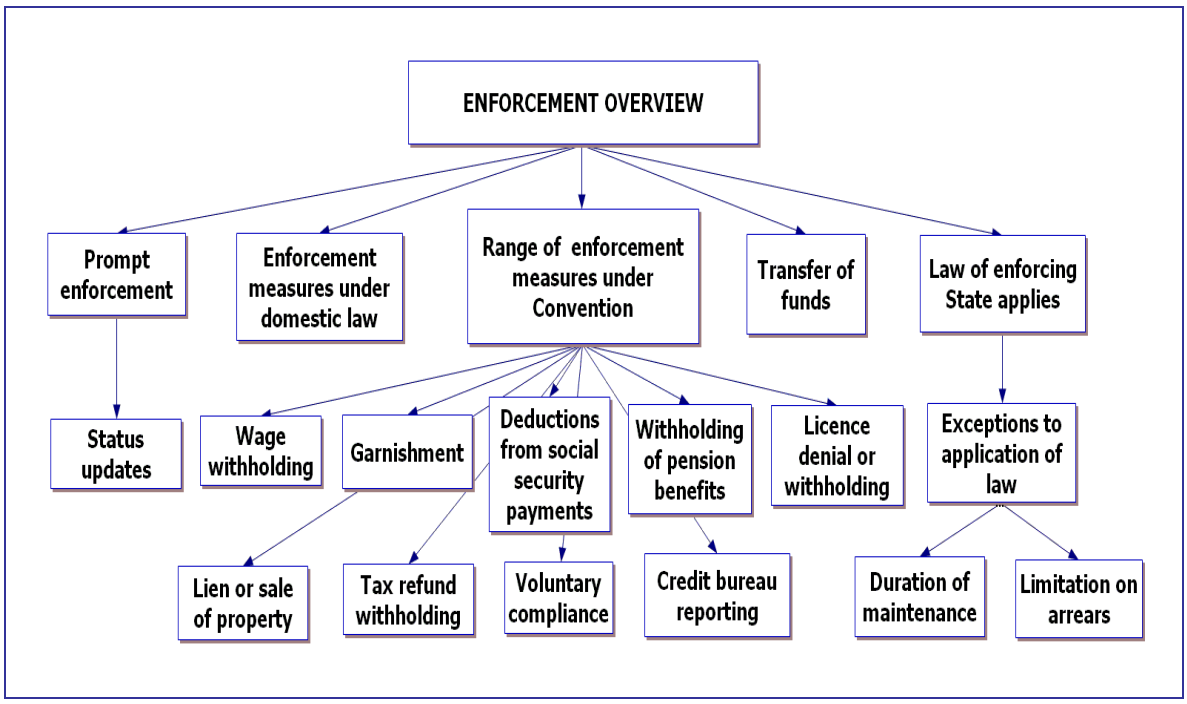

13 pav. Konvencijos nuostatų, kuriomis reglamentuojamas sprendimų vykdymas, apibendrinimas

B. Skubus vykdymas

769. Kadangi sėkmingas sprendimų dėl išlaikymo vykdymas yra daugumos pagal Konvenciją teikiamų paraiškų tikslas, 32 straipsnio 2 dalyje reikalaujama, kad vykdymas būtų pradedamas „nedelsiant". Sąvokos „nedelsiant" reikšmė konkrečioje situacijoje nėra apibrėžta, tačiau aiškiai tikimasi, kad vykdymo priemonių bus imamasi taip skubiai, kaip tai leidžiama pagal valstybės, kurioje vykdomas sprendimas, teisę ir taisykles[386].

770. Reikalavimas nedelsiant vykdyti sprendimą taip pat turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į 12 straipsnyje centrinėms institucijoms nustatytas pareigas vienai kitą informuoti apie asmenį (-is) arba skyrių (-ius), atsakingą (-us) už bylą, bylos nagrinėjimo eigą ir atsakymus į paklausimus. Tikėtina, kad kompetentingoms vykdymo institucijoms reikės bendradarbiauti su nacionaline centrine institucija, kad galėtų vykdyti Konvencijoje nustatytas pareigas, susijusias su ataskaitų apie atitinkamos bylos nagrinėjimo eigą teikimu.

C. Sprendimų vykdymo priemonės

771. Visos susitariančiosios valstybės turi būti nustačiusios veiksmingas sprendimų dėl išlaikymo vykdymo pagal Konvenciją priemones[387], be to, jos turi leisti naudotis bent jau tokiomis vykdymo priemonėmis, kurios yra nustatytos vidaus teisėje. Tačiau įvairiose valstybėse bus taikomos skirtingos priemonės, nes vykdymo procesą reglamentuoja valstybės, kurioje sprendimas vykdomas, teisė[388].

772. Šiame skirsnyje išsamiai aptartos įvairios Konvencijoje aprašytos sprendimų vykdymo priemonės, kurias galima taikyti, ir nurodoma, ar šiomis priemonėmis galima pasinaudoti [valstybės pavadinimas]. Žr. IV skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie sprendimų vykdymą [valstybės pavadinimas].

773. Kai kuriose valstybėse vykdymo institucija pirmiausia bandys bendradarbiauti su skolininku, kad jis savanoriškai laikytųsi sprendimo ir reguliariai mokėtų išlaikymo

[386] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 572 punktą.
[387] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 582 punktą, kuriame aptariama ši sąvoka.
[388] Kiekvienos susitariančiosios valstybės šalies apibūdinimo formoje bus nurodytos toje valstybėje prieinamos vykdymo priemonės.

išmokas arba nustatytų automatinius atskaitymus nuo darbo užmokesčio[389]. Šių veiksmų bus imamasi prieš pradedant bet kokius vykdymo veiksmus. Kai kuriose valstybėse skolininkas taip pat gali turėti teisę gauti pranešimą apie vykdymą ir tam tikras teises savanoriškai atlikti mokėjimą prieš pradedant vykdymo veiksmus[390].

774. Jeigu išmokos nėra mokamos, priverstinės vykdymo priemonės bus nustatytos atsižvelgiant į vykdymo institucijos politiką ir įgaliojimus. Kai kuriose valstybėse vykdymas yra grynai administracinio pobūdžio procedūra, o teismas įsitraukia tik retais atvejais, kai sprendimo nesilaikoma savanoriškai. Kitose valstybėse beveik visus vykdymo veiksmus, įskaitant išskaitymus, turi atlikti teismas[391].

775. Konvencijoje pateiktas įvairių pavyzdinių priemonių sąrašas. Kai kuriose šalyse bus nustatytos papildomos teisių gynimo priemonės. Galima pasinaudoti šiais prieinamais vykdymo mechanizmais:

a) Atskaitymas iš darbo užmokesčio

776. Tai yra vykdymo veiksmas, kuriuo reikalaujama, kad skolininko darbdavys atskaitytų dalį skolininko darbo užmokesčio ar atlyginimo ir perduotų ją vykdymo institucijai. Tai taip pat gali būti vadinama išskaitymu iš darbo užmokesčio arba darbo užmokesčio areštu. Atskaitymai gali būti atliekami skolininkui šiuo tikslu savanoriškai pateikus prašymą arba vykdymo institucijai ėmusis priverstinių veiksmų[392].

> ***Išskaitymas, areštas ir atskaitymas*** yra Konvencijoje vartojamos sąvokos, kuriomis apibūdinamas lėšų, kurios priešingu atveju būtų mokamos skolininkui, perėmimo prieš jas išmokant procesas reikalaujant, kad šios lėšos būtų pervestos kompetentingai institucijai, teismui arba administracinei institucijai. Tuomet naudojant šias lėšas galima mokėti išlaikymo išmokas.

b) Išskaitymas

777. **Išskaitymas** yra veiksmas, kuriuo vykdymo institucija perima lėšas, kurios priešingu atveju būtų mokamos skolininkui. Pranešime apie išskaitymą arba nutartyje dėl išskaitymo reikalaujama, kad asmuo arba organizacija, kuri šias lėšas mokėtų skolininkui, jas mokėtų vykdymo institucijai, kuri perduoda lėšas išlaikymo kreditoriui. Atsižvelgiant į vykdymo valstybės įstatymus, gali būti daromi išskaitymai iš šių lėšų:

- grąžintų mokesčių;
- vienkartinių mokėjimų;
- nuomos mokėjimų arba mokėjimų už paslaugas;
- banko sąskaitų;
- komisinio atlyginimo[393].

c) Atskaitymai iš socialinio draudimo išmokų

778. Kai kuriose valstybėse kompetentinga institucija sprendimą dėl išlaikymo galės vykdyti atskaitydama išlaikymo išmokas iš bet kokių vyriausybės mokamų socialinio draudimo ar socialinės paramos išmokų, kurias gauti skolininkas turi teisę[394].

d) Turto areštas arba pardavimas iš varžytynių

779. Areštas yra pranešimas apie skolininko teisės į savo turtą arba tokio turto registracijos suvaržymas. Jeigu vėliau turtas parduodamas, visi dėl išlaikymo susidarę nesumokėti įsiskolinimai bus grąžinti iš pajamų, gautų pardavus turtą. Turtą areštavusiai vykdymo institucijai taip pat gali būti suteikta teisė parduoti turtą (viešai skelbiamas priverstinis turto pardavimas) ir išlaikymo išmokas išieškoti iš pajamų, gautų pardavus turtą.

---

[389] Žr. 382 išnašą.
[390] Ten pat.
[391] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[392] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[393] Ten pat.
[394] Ten pat.

780. Areštas gali būti nukreiptas į nekilnojamąjį turtą (pvz., žemę, namą arba pastatą) ar asmeninį turtą (pvz., automobilius, laivus, priekabas ir panašų turtą)[395].

e) Atskaitymas iš grąžintų mokesčių

781. Kai kuriose valstybėse vyriausybė gali mokesčių mokėtojams grąžinti bet kokias sumokėto arba sulaikyto mokesčio permokas. Kiekvienoje valstybėje bus taikomi skirtingi grąžinimo kriterijai. Daugumoje valstybių išlaikymo vykdymo institucijoms leidžiama perimti visas skolininkui mokėtinas lėšas[396].

f) Atskaitymai iš pensijų išmokų arba jų areštas

782. Kai kuriose valstybėse pensijų išmokos arba mokėjimai, kuriuos skolininkas turi teisę gauti, gali būti areštuojami ir panaudojami nesumokėtoms išlaikymo išmokoms sumokėti[397].

g) Kredito įstaigų informavimas

783. Pranešimas apie nevykdomas išlaikymo prievoles kredito ataskaitas teikiančiai agentūrai yra kai kurių valstybių vykdymo institucijų naudojamas mechanizmas siekiant užtikrinti, kad kredito teikėjas, pvz., finansų įstaiga, žinotų ne tik apie skolininko prievolę mokėti išlaikymo išmokas, bet ir apie bet kokius įsiskolinimus. Tai gali turėti įtakos skolininkui vėliau gaunant kreditą arba finansavimą[398].

h) Atsisakymas išduoti licencijas, jų sustabdymas arba panaikinimas

784. Kai kuriose valstybėse nustatyta, kad tais atvejais, kai skolininkas turi su išlaikymu susijusių įsiskolinimų, vykdymo institucija gali pateikti prašymą apriboti kreditoriui licencijos teikiamą naudą arba ją panaikinti. Licencija gali būti vairuotojo pažymėjimas, konkrečios kategorijos motorinės transporto priemonės vairuotojo pažymėjimas arba bet kuris kitas specialus leidimas arba licencija, pvz., profesionalo licencija, kuri išduodama pagal vidaus teisę. Kai kuriose valstybėse ši priemonė vadinama licencijos sulaikymu[399].

i) Tarpininkavimo, taikinimo ar panašių procedūrų taikymas siekiant savanoriško įvykdymo

785. Vykdant daugybę išlaikymo vykdymo programų paaiškėjo, kad pastangos užtikrinti savanorišką skolininko paklusimą sprendimui yra labai veiksmingos išieškant įsiskolinimus ir ateityje mažinant išmokų nemokėjimo tikimybę. Šiose valstybėse konkrečias bylas nagrinėjantys pareigūnai dirba su skolininku, kad parengtų mokėjimo planą, kuriuo būtų užtikrinama ne tik nuolatinis išlaikymo išmokų mokėjimas, bet ir visų nesumokėtų su išlaikymu susijusių įsiskolinimų grąžinimas[400].

j) Kitos vidaus teisėje prieinamos priemonės

786. Kitos sprendimą vykdančios valstybės vidaus teisėje nustatytos priemonės gali apimti:

- pasų suteikiamų privilegijų panaikinimą arba sustabdymą arba skolininko teisės išvykti iš šalies suvaržymą;
- pranešimą profesinės priežiūros agentūroms, pvz., medicinos arba teisės asociacijoms, apie skolininkų įsiskolinimus;
- skolininkų, kurie, kaip nustatyta, galėjo mokėti išlaikymo išmokas, tačiau savanoriškai nesilaiko sprendimo arba negerbia teismo sprendimų dėl išlaikymo išmokų mokėjimo, įkalinimą;
- iš loterijos laimėjimų, draudimo išmokų ir ieškinių gautų pajamų perėmimą;

---

[395] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[396] Žr. 392 išnašą.
[397] Ten pat.
[398] [Valstybės pavadinimas] […].
[399] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[400] Žr. 382 išnašą.

- reikalavimus, kad skolininkas atliktų struktūrinę darbo paiešką[401].

III. Sprendimų vykdymas pagal 2009 m. Reglamentą (41 straipsnis)

787. Kaip nurodyta pirmiau, Reglamente nustatyta tik viena bendra su vykdymu susijusi nuostata, t. y. 41 straipsnis. 41 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kitoje valstybėje narėje priimto sprendimo vykdymo procesą reglamentuos vykdymo valstybės narės teisė[402]. Jame taip pat nustatyta, kad toks sprendimas turi būti vykdomas nediskriminacinėmis sąlygomis ir toks vykdytinas užsienio sprendimas „vykdomas tomis pačiomis sąlygomis, kurios taikomos vykdymo valstybėje narėje priimtam teismo sprendimui".

788. 41 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kitoje valstybėje narėje priimtą sprendimą prašančios vykdyti šalies nebus prašoma vykdymo valstybėje narėje turėti pašto adresą arba įgaliotą atstovą.

789. Reglamente nustatyta, kad sprendimas turi būti vykdomas pagal vykdymo valstybės narės teisę, todėl bet kuris arba visi II.C skirsnyje išvardyti ir Konvencijoje nustatyti vykdymo būdai taip pat gali būti naudingi taikant Reglamentą, jei jie nustatyti nacionalinėje teisėje. Europos Sąjungos valstybėse narėse taip pat gali galioti įvairūs dokumentai, kurie gali būti naudingi vykdant sprendimus dėl išlaikymo[403].

790. Žr. 8 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Reglamento IV skyrių dėl užsienio sprendimų, kurie turi būti pripažįstami ir vykdomi pagal Reglamento procedūras.

IV. Papildoma informacija apie sprendimų vykdymo procedūras [valstybės pavadinimas]

[…]

V. Išlaikymo išmokų mokėjimas pagal 2007 m. Konvenciją ir 2009 m. Reglamentą

791. Prašomosios valstybės vykdymo institucijos gautos išlaikymo išmokos bus pervedamos prašančiojoje valstybėje esančiam kreditoriui. Dažniausiai skolininkas išmokas mokės savo valstybės vykdymo institucijai, kuri tuomet perves jas prašančiajai centrinei institucijai arba kreditoriui, tačiau kai kuriose valstybėse išmokos bus siunčiamos prašančiojoje valstybėje esančiam kreditoriui[404].

Centrinė institucija yra susitariančiosios valstybės arba valstybės narės paskirta valdžios institucija, atsakinga už administracinio bendradarbiavimo ir pagalbos teikimo pagal Konvenciją arba Reglamentą pareigų vykdymą arba jas vykdanti.

Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija, kuri pagal tos valstybės įstatymus yra įpareigota vykdyti konkrečias Konvencijoje arba Reglamente nustatytas užduotis arba jai leidžiama šias užduotis vykdyti. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė agentūra, vaiko išlaikymo išmokų išieškojimo agentūra arba bet kuri kita vyriausybės įstaiga, kuri vykdo kai kurias su Konvencija arba Reglamentu susijusias užduotis.

792. Skolininko sumokėtos išmokos paprastai bus pervedamos per vykdymo instituciją, kad ji galėtų vesti tikslią sumokėtų sumų apskaitą ir nustatyti teisingą įsiskolinimų dydį. Tai ypač svarbu tais atvejais, kai valstybėje galiojančiuose teisės aktuose, kuriais reglamentuojamas sprendimų

[401] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[402] Žr. 262 išnašą.
[403] Pavyzdžiui, kaip nurodyta 8 skyriuje, *2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1896/2006, nustatantis Europos mokėjimo įsakymo procedūrą* gali būti susijęs su Europos bylomis dėl išlaikymo. Be to, rengiant šį vadovą, buvo pateiktas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, sukuriančio europinį sąskaitos blokavimo įsakymą, pasiūlymas, kurio tikslas – palengvinti tarpvalstybinį skolų išieškojimą civilinėse ir komercinėse bylose (pasiūlymu siekiama sudaryti sąlygas kreditoriams vienodomis sąlygomis gauti sąskaitos blokavimo įsakymus, nepaisant šalies, kurioje yra kompetentingas teismas, taip pat leisti kreditoriams gauti informaciją apie savo skolininko banko sąskaitų buvimo vietą).
[404] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

vykdymas, nustatyta minimali įsiskolinimų suma, kurią viršijus galima pasinaudoti konkrečiomis su vykdymu susijusiomis teisių gynimo priemonėmis, arba vykdymo valstybėje nustatoma, kad kreditoriui išlaikymo išmokos turi būti mokamos iš anksto[405].

793. Lėšų pervedimo būdai skiriasi iš esmės. Vienos valstybės lėšas gali pervesti elektroniniu būdu; kitose naudojami čekiai arba kitos lėšų pervedimo piniginės priemonės. Vienos valstybės sukaupia visas iš tos valstybės gaunamas išlaikymo išmokas ir lėšas perveda tik kartą per mėnesį. Kitose valstybėse kiekviena iš skolininko gauta pavienė išlaikymo išmoka nedelsiant pervedama kreditoriui. Valstybėse taip pat laikomasi nevienodos praktikos išlaikymo išmokų pervedimo valiutos požiūriu – vienos valstybės lėšas perves siunčiančiosios valstybės valiuta, o kitos valstybės prieš pervesdamos išlaikymo išmokas konvertuos jas į kreditoriaus valstybės valiutą[406].

794. Šalies apibūdinimo formoje nurodyta, kokiomis procedūromis už vykdymą atsakinga valstybė naudosis siųsdama išlaikymo išmokas kreditoriui, ir valiuta, kuria bus siunčiamos lėšos.

VI. Kiti su sprendimų vykdymu susiję klausimai

1. Sprendimo vykdymo ginčijimas

795. Kadangi sprendimo vykdymas iš esmės yra vietinis klausimas, vykdymo klausimai paprastai bus sprendžiami remiantis vykdymo vietos vidaus teise ir atsižvelgiant į tai, ar toje valstybėje galioja nustatytos vykdymo procedūros.

796. Šį teiginį galima patvirtinti Konvencijos nuostata (32 straipsnis), kurioje nurodyta, kad vykdymo klausimams taikoma valstybės, „į kurią kreipiamasi", teisė[407], ir Reglamento nuostata (41 straipsnio 1 dalis), kurioje nustatyta, kad vykdymo procedūra reglamentuojama pagal vykdymo valstybės narės teisę[408].

797. Konvencijoje nustatytos kelios konkrečios bendro principo, kad taikoma vykdymo valstybės teisė, išimtys. Šios išimtys aptariamos toliau.

2. Konvencija (ir Reglamentas): įsiskolinimų išieškojimo apribojimai

798. Kai kurių valstybių įstatymuose nustatyti apribojimai, kuriais draudžiama išieškoti įsiskolinimus tais atvejais, kai jie susidarė praėjus tam tikram skaičiui metų (pvz., draudžiama išieškoti įsiskolinimus, kurie neišieškoti 10 ar daugiau metų). Kolizija gali kilti tais atvejais, kai vienoje valstybėje nustatytas senaties terminas nesutampa su senaties terminu (arba jo nebuvimu) kitoje valstybėje[409].

799. Konvencijos 32 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kaip reikia elgtis tokiose situacijose. Joje nurodyta, kad įsiskolinimo išieškojimo senaties terminas turi būti nustatomas pagal kilmės valstybės (t. y. valstybės, kuri priėmė sprendimą) teisę arba vykdymo valstybės teisę ir bet kuriuo atveju taikomas ilgesnis senaties terminas.

800. Praktiniu požiūriu tai reiškia, kad kilmės valstybė turės pateikti tam tikros formos patvirtinimą, susijusį su toje valstybėje taikytinu senaties terminu. Dažniausiai kilmės valstybė yra prašančioji valstybė, todėl šią informaciją nesunku gauti. Kilmės valstybės šalies apibūdinimo formoje taip pat nurodomas toje šalyje galiojantis įsiskolinimų išieškojimo senaties terminas.

---

[405] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[406] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.
[407] Žr. Konvencijos aiškinamojo rašto 571 punktą.
[408] Tačiau šios nuostatos ir nuoroda į vidaus teisę, žinoma, nedaro poveikio kokioms nors bendroms Konvencijoje arba Reglamente nustatytoms taisyklėms, susijusioms su sprendimo vykdymo peržiūra, sustabdymu, atsisakymu vykdyti ir pan. Šios taisyklės išsamiai aptartos 7 ir 8 skyriuose.
[409] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę].

801. Svarbu prisiminti, kad įsiskolinimų išieškojimo terminas daro poveikį tik sprendime nurodytų įsiskolinimų išieškojimui. Pareiga toliau mokėti bet kokias nuolatines išlaikymo išmokas išlieka nepaisant įsiskolinimų išieškojimui taikomo senaties termino.

802. Reglamente nėra nurodyta kokia nors speciali taisyklė, kuria būtų reglamentuojama įsiskolinimų išieškojimui taikytina teisė, todėl šis klausimas bus sprendžiamas pagal vykdymo valstybės narės teisę[410]. 2007 m. Hagos protokole įsiskolinimų išieškojimo klausimas taip pat nėra aptartas (žr. 5 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie Protokolą)[411].

3. 2007 m. Konvencija: išlaikymo prievolės trukmė

803. Antra konkreti sprendimų vykdymui pagal Konvenciją taikytina taisyklė (Reglamente tokios taisyklės nėra[412]) yra susijusi su išlaikymo prievolės trukme. Konvencijos 32 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad sprendimo trukmė, t. y. išlaikymo išmokos mokėjimo laikotarpis, nustatoma pagal kilmės valstybėje taikytiną teisę.

804. Išlaikymo trukmė gali būti nustatoma atsižvelgiant į vaiko amžių arba sąlygas, kuriomis nutraukiamas vaiko išlaikymo išmokų mokėjimas (pvz., kai vaikas baigia mokyklą). Vienose valstybėse amžius, nuo kurio nutraukiamas vaiko išlaikymo išmokų mokėjimas, vadinamas emancipaciniu amžiumi. Kitose valstybėse vaiko amžius yra vienintelis veiksnys, kuriuo remiantis nustatoma vaiko išlaikymo prievolės trukmė.

Išlyga – oficialus susitariančiosios valstybės pareiškimas, kurį pagal Konvenciją leidžiama padaryti tam tikromis aplinkybėmis ir kuriame nurodoma, kad Konvencijos taikymas toje valstybėje bus kaip nors ribojamas.

805. Tačiau išlaikymo prievolės trukmė nesutampa su teise gauti išlaikymą. Teisė gauti išlaikymą reiškia, kad vaikas arba suaugęs asmuo turi teisę gauti išlaikymą atsižvelgiant į tam tikrus teisinius kriterijus, pvz., tėvo ar motinos ir vaiko santykius. Jei asmuo turi teisę gauti išlaikymą, išlaikymo prievolės trukmė bus nustatyta kaip sprendimo galiojimo terminas arba ji bus nustatoma remiantis vietoje, kurioje buvo priimtas sprendimas, taikytina teise.

806. Iš esmės tai reiškia, kad tais atvejais, kai vykdomas užsienio sprendimas ir jame nenustatyta jo galiojimo data, už vykdymą atsakinga kompetentinga institucija turės išnagrinėti užsienio teisę (t. y. kilmės valstybėje taikytiną teisę) ir nustatyti, kada turi būti nutrauktas vaiko išlaikymo išmokų mokėjimas. Šios su trukme susijusios taisyklės bus taikomos net ir tuomet, kai vaiko arba kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos teisėje gali būti nustatyta ilgesnė arba trumpesnė trukmė. Tai taip pat reiškia, kad gali susidaryti situacijos, kai išlaikymo prievolės (ir sprendimo vykdymo) trukmė tiems sprendimams, kurie buvo priimti už vykdymo valstybės ribų, bus ilgesnė arba trumpesnė, palyginti su toje valstybėje priimtais sprendimais. Jeigu tai yra Konvencijos susitariančiosios šalys, kilmės valstybės šalies apibūdinimo formoje galima rasti informacijos apie toje valstybėje priimtų sprendimų dėl išlaikymo trukmę.

Pareiškimas – oficiali susitariančiosios valstybės pozicija dėl tam tikrų Konvencijos straipsnių arba reikalavimų.

807. Svarbu prisiminti, jog tai, kad pasibaigė vaiko išlaikymas, turint omenyje išlaikymo prievolės trukmę, neužkerta kelio išieškoti bet kokius nesumokėtus su išlaikymo prievole susijusius įsiskolinimus, kurie galėjo susidaryti to vaiko atžvilgiu. Šie įsiskolinimai vis tiek gali būti išieškoti, nors nuolatinis išlaikymas ir baigėsi.

808. Susitariančioji valstybė gali pagal Konvenciją padaryti pareiškimą, jog ji išplės Konvencijos taikymo sritį, kad ji būtų taikoma 21 metų ar vyresnių vaikų išlaikymui, arba padaryti išlygą, kuria apribotų Konvencijos taikymą jaunesniems nei 18 metų vaikams.

---

[410] Žr. ten pat.
[411] Žr. Protokolo aiškinamojo rašto 172 punktą.
[412] Valstybėse, kurios yra saistomos 2007 m. Hagos protokolo, remiantis Protokolo taisyklėmis, kuriomis reglamentuojama taikytina teisė, bus nustatoma išlaikymo prievolės trukmės klausimams taikytina teisė (Protokolas aptariamas 5 skyriuje).

Pavyzdys
Sprendimas priimtas A šalyje, kurioje vaiko išlaikymo išmokos mokamos tik iki 20 metų. B šaliai nusiunčiamas sprendimas, kuris joje turi būti pripažįstamas ir vykdomas pagal Konvenciją. B šalis vykdo sprendimą dėl vaiko išlaikymo pagal savo vidaus teisę tik dėl jaunesnių nei 19 metų vaikų. Pagal 32 straipsnio 4 dalį B šalis privalo sprendimą dėl to vaiko išlaikymo vykdyti, iki jis sulauks 20 metų, nes išlaikymo prievolės trukmė nustatoma pagal A šalies teisę.

a) Išimtis: 21 metų arba vyresni vaikai

809. Tačiau sprendžiant su išlaikymo prievolės trukme susijusius klausimus nuoroda į kilmės valstybės teisę nereiškia, kad bet kuri valstybė turi vykdyti sprendimą dėl 21 metų ar vyresnio vaiko išlaikymo, išskyrus atvejus, kai ta valstybė aiškiai išplėtė Konvencijos taikymo sritį, kad ji būtų taikoma tokioms byloms (žr. 3 skyriaus I dalies II skirsnį). Konvencijos taikymo sritis nepriklauso nuo sprendimo arba kilmės valstybės teisėje nustatytų sąlygų. Sprendimams dėl išlaikymo Konvencija nebetaikoma, kai vaikas sulaukia 21 metų ir todėl pagal Konvenciją nebelieka pareigos toliau vykdyti sprendimą dėl to vaiko išlaikymo.

810. Tokiu atveju pareiškėjas turės pateikti kompetentingai institucijai prašymą tęsti sprendimo vykdymą. Tai, ar tokia paraiška bus priimta, priklausys nuo vykdymo institucijos politikos ir vykdymo valstybės teisės.

4. Ginčai dėl įsiskolinimų pagal Konvenciją ir Reglamentą

811. Ginčai dėl įsiskolinimų, kai skolininkas teigia, kad įsiskolinimai nėra tikslūs, nes jis mokėjo išlaikymo išmokas, į kurias, apskaičiuodama įsiskolinimus, vykdymo agentūra neatsižvelgė. Ginčas taip pat gali kilti dėl sprendimo aiškinimo (pvz., dėl sprendime nustatytų išlaikymo išmokų mokėjimo pradžios arba pabaigos) arba skolininkas gali teigti, kad jis turi teisę sumažinti išlaikymo išmokas, pvz., dėl to, kad nebeprivalo mokėti išlaikymo išmokų vienam iš vaikų.

812. Kai skolininkas ginčija įsiskolinimus, kurie buvo nurodyti pradinėje paraiškoje dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, vykdymo institucija turėtų patikrinti, ar skolininkas to paties klausimo nėra iškėlęs anksčiau. Pagal Konvencijos 23 straipsnio 8 dalį atsakovas gali ginčyti arba apskųsti sprendimo pripažinimą arba pripažinimą ir vykdymą, jeigu mano, kad skola buvo grąžinta arba sumokėta. Jeigu įsiskolinimai buvo anksčiau ginčijami ir nustatyta, kad tai buvo daroma pagrįstai, išskyrus neįprastas aplinkybes, skolininkas negali dar kartą iškelti to paties klausimo vykdymo procese dėl tų įsiskolinimų, nors gali ginčyti kitų įsiskolinimų apskaičiavimo tvarką.

813. Sprendžiant kai kuriuos su įsiskolinimais susijusius klausimus, gali prireikti prašančiosios centrinės institucijos arba kreditoriaus pagalbos. Jeigu informaciją būtina gauti, centrinė institucija arba už vykdymą atsakinga kompetentinga institucija susisieks su kitos valstybės centrine institucija arba kompetentinga institucija ir prašys pateikti reikalingą informaciją arba dokumentus[413].

814. Jeigu informacija negaunama ir sprendimo negalima toliau vykdyti, reikėtų pateikti papildomą prašymą. Nors prašančioji centrinė pagal Konvenciją turi per ***tris mėnesius***, o pagal Reglamentą – per ***90 dienų*** atsakyti ir pateikti reikalingą informaciją, o sprendimo vykdymas gali būti sustabdytas negavus informacijos, taip turėtų būti daroma tik tais atvejais, kai toliau vykdyti sprendimo neįmanoma arba nenaudinga. Dažnai tuo metu, kai nustatomi įsiskolinimai, bus įmanoma vykdyti likusią sprendimo dalį dėl išlaikymo.

[413] Pagal [valstybės pavadinimas] […] vidaus teisę.

Geroji patirtis. Kilus ginčui dėl įsiskolinimų dalies, likę (neginčijami) įsiskolinimai ir nuolatinės išlaikymo išmokos turėtų būti toliau mokami, iki bus išspręstas ginčas.

5. Atsiskaitymų derinimas pagal Konvenciją ir Reglamentą – valiutos keitimo klausimai

815. Vienas sudėtingiausių tarptautinio išlaikymo prievolių aspektų yra prašomosios valstybės išlaikymo išmokų įrašų derinimas su vykdymo valstybės išlaikymo išmokų įrašais siekiant tiksliai nustatyti išlaikymo įsiskolinimus. Tai gali būti labai svarbus klausimas tais atvejais, kai vykdyti reikia užsienio sprendimą, kuriame išlaikymo išmokos nurodytos kita valiuta nei ta, kurią naudoja už vykdymą atsakinga valstybė. Kad sprendimas būtų vykdomas, daugumoje valstybių išlaikymo išmokų dydį, nurodytą sprendime, reikės konvertuoti į lygiavertę vykdymo valstybės valiutą. Tuomet skolininkas turės mokėti į vietos valiutą konvertuotas išlaikymo išmokas.

816. Šį valiutos konvertavimą (t. y. konvertavimo datą, taikytą valiutos kursą, valiutos kurso atnaujinimo klausimus ir pan.) reglamentuojančios taisyklės bus nustatytos už vykdymą atsakingoje valstybėje. Daugumoje valstybių nėra jokio mechanizmo (teisinio arba praktinio), susijusio su konvertuotos valiutos keitimu, todėl prašomosios (vykdymo) valstybės ir prašančiosios valstybės įrašai bus skirtingi, nes valiutos kursas ilgainiui kinta[414].

817. Be išlaikymo išmokų, priklausančių mokėti pagal sprendime nurodytą skolininko valiutą, dydžio konvertavimo, visos skolininko sumokėtos išlaikymo išmokos taip pat turės būti konvertuotos į kreditoriaus valiutą. Tais atvejais, kai valiutos kursas svyruoja, dėl tokios padėties kiekvienos valstybės sąskaitų knygose gali atsirasti mokėtinos sumos skirtumų.

Atsiskaitymų derinimo pavyzdys
2010 m. gruodžio mėn. Australijoje buvo priimtas sprendimas dėl išlaikymo, kuriame nurodyta mėnesinė vaiko išlaikymo suma – 400 Australijos dolerių. Sprendimas buvo perduotas vykdyti Nyderlanduose. Tuo metu konvertuota išlaikymo išmokos suma buvo 237,65 EUR ir skolininkui buvo nurodyta šią sumą mokėti kiekvieną mėnesį.

Tačiau iki 2012 m. gruodžio mėn. 400 Australijos dolerių dėl valiutos kurso svyravimo sudarė tik 202,56 EUR. Australijos įrašuose buvo nurodyta, kad mėnesinė išlaikymo suma – 400 Australijos dolerių, o Nyderlandų įrašuose – 237,65 EUR, jeigu valiutos kursas nebūtų atnaujintas. Taip kiekvieną mėnesį gali susidaryti 35 EUR permoka, jeigu skolininkas išlaikymo išmokas mokėtų taip, kaip nurodyta pradiniame sprendime.

818. Išspręsti šį klausimą nėra taip paprasta. Jis neaptartas nei Konvencijoje, nei Reglamente. Klausimas, ar už vykdymą atsakingos valstybės įrašus galima periodiškai atnaujinti, kad jie atitiktų prašančiosios valstybės įrašus, bus sprendžiamas remiantis vykdymo valstybės teise ir praktika. Kai kurios valstybės sugeba keisti savo įrašus administracine tvarka; kitose valstybėse tai draudžiama daryti ir tai nėra praktiška.

819. Vis dėlto svarbu prisiminti, kad bet koks išlaikymo išmokos dydžio konvertavimas į kitą valiutą <u>nekeičia</u> pagrindinio sprendimo. Skolininkas toliau turi pareigą mokėti pradiniame sprendime dėl išlaikymo nustatytą išmokos sumą. Išlaikymo skola visiškai nesumokama tol, kol, atsižvelgiant į sumą valiuta, kuri nurodyta sprendime dėl išlaikymo, nesumokama visa suma. Jeigu skolininkas grįžta į valstybę, kurioje buvo priimtas sprendimas, priklausanti mokėti suma būtų apskaičiuojama pagal valstybės, kurioje buvo priimtas sprendimas, valiutą. Tačiau sprendimo vykdymas užsienio valstybėje gali būti apribotas dėl valiutos konvertavimo.

[414] Žr. 406 išnašą ir ten pat.

820. Sprendžiant dėl valiutos kurso svyravimo kylančias problema, būtina, kad prašančioji ir prašomoji valstybės bendradarbiautų. Labai svarbu, kad valstybės viena kitą informuotų apie įsiskolinimų apskaičiavimo tvarką ir bet kokias vidaus taisykles, kuriomis reglamentuojama tokia įsiskolinimų apskaičiavimo tvarka. Prašančiajai valstybei taip pat gali prireikti padėti pareiškėjui gauti visus papildomus dokumentus ar sprendimus, kuriais patvirtinami nesumokėti įsiskolinimai, jeigu vykdymo valstybei jų reikia norint pagrįsti įsiskolinimų, susidariusių dėl valiutos kurso svyravimų, išieškojimui.

821. Žr. 3 skyriaus II dalies X skirsnį, kuriame pateikta daugiau informacijos apie tarpvalstybinį išlaikymo išmokų dydžio tikslinimą remiantis perkamosios galio paritetu.

VII. Papildoma medžiaga

A. Praktiniai patarimai

- Kai kuriais atvejais kuo anksčiau susisiekus su kreditoriumi dėl savanoriško išlaikymo išmokų mokėjimo bus galima užtikrinti patį greičiausią išlaikymo išmokų mokėjimą kreditoriui ir vaikams. Tačiau svarbu prisiminti, kad visų sprendimo vykdymo veiksmų, nepaisant to, ar tai būtų savanoriškas, ar priverstinis sprendimo laikymasis, reikėtų imtis nedelsiant ir siekiant užtikrinti, kad išlaikymo išmokos būtų mokamos laiku ir laikantis sprendimo.
- Svarbu, kad bet kokia nauja informacija, susijusi su skolininko turtu ar pajamomis, kurią gali turėti kreditorius, būtų laiku per dalyvaujančias centrines institucijas arba valstybes perduodama už vykdymą atsakingai kompetentingai institucijai. Tokia informacija padės tai institucijai vykdyti sprendimą.
- Naudodama Konvencijoje pateiktą pranešimo apie paraiškos nagrinėjimo eigą formą, sprendimą vykdančios valstybės kompetentinga institucija gali paprastai informuoti prašančiąją valstybę apie pasikeitimus. Be to, galima ne tik informuoti apie pradėtas taikyti naujas priemones, bet ir pateikti vykdymo agentūros gautų išmokų įrašus arba sąrašą. Ši informacija padės prašančiajai institucijai suderinti savo įrašus ir atnaujinti bet kokių įsiskolinimų balansą.
- Kai prašomojoje ir prašančiojoje valstybėse dalyvauja vykdymo agentūros, joms dažnai bendraujant padidės tikimybė, kad sprendimas bus vykdomas sėkmingai. Kai kuriais atvejais gali būti naudinga vykdymą pradėti abiejose valstybėse ir taip užtikrinti, kad būtų areštuotos visos atitinkamos pajamos ir turtas[415].

B. Susiję straipsniai

2007 m. Konvencija

6 straipsnio 2 dalies *e* ir *f* punktai.
12 straipsnio 9 dalis.
32 straipsnis.
33 straipsnis.
34 straipsnis.
35 straipsnis.

2009 m. Reglamentas

16–43 straipsniai.
51 straipsnio 2 dalies *e* ir *f* punktai.
58 straipsnio 9 dalis.

C. Susiję vadovo skyriai

Žr. 3 skyrių „Bendro taikymo klausimai: 2007 m. Konvencija ir 2009 m. Reglamentas“.

[415] [Valstybės pavadinimas] […].

Žr. 7 skyrių „2007 m. Konvencija: per centrines institucijas gaunamų paraiškų ir tiesioginių prašymų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo nagrinėjimas".
Žr. 8 skyrių „2009 m. Reglamentas: per centrines institucijas gaunamų paraiškų ir tiesioginių prašymų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo tvarkymas".
Žr. 9 skyrių „Pagal 2007 m. Konvenciją arba 2009 m. Reglamentą gautų paraiškų dėl prašomojoje valstybėje priimtų arba pripažintų sprendimų vykdymo".

VIII. Dažnai užduodami klausimai

Kokių veiksmų pagal Konvenciją ar Reglamentą reikės / reikėtų imtis valstybei siekiant, kad sprendimas būtų vykdomas?

822. Tai priklausys nuo valstybės, kurioje sprendimas vykdomas. Konvencijoje pateikiamas rekomenduojamų priemonių sąrašas, tačiau ne visos šios priemonės bus prieinamos kiekvienoje susitariančiojoje valstybėje, o kai kuriose valstybėse gali būti taikomos kitokios priemonės. Reglamente nustatyta, kad šis klausimas sprendžiamas tik pagal vidaus teisę. Tačiau vykdymo valstybė užsienio sprendimų vykdymui turi taikyti bent jau tokias pačias priemones, kurias ji taiko vidaus sprendimams. Konkrečių veiksmų bus imamasi taip pat atsižvelgiant į bet kokius bandymus paraginti skolininką savanoriškai laikytis sprendimo.

Kaip išlaikymo išmokos bus siunčiamos pareiškėjui?

823. Dažniausiai skolininko sumokėtos išlaikymo išmokos bus siunčiamos valstybės, kurioje vykdomas sprendimas, vykdymo institucijai[416]. Ši institucija jas persiųs kreditoriui tiesiogiai arba kreditoriaus gyvenamosios vietos centrinei arba vykdymo institucijai. Pradinėje paraiškos formoje (pvz., paraiškoje dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo) skolininkas turi nurodyti, kur turėtų būti siunčiamos išlaikymo išmokos.

Po kiek laiko kreditorius pradeda gauti išlaikymo išmokas?

824. Tam įtakos turi įvairūs veiksniai. Šis laikas priklausys nuo to, ar skolininkas išlaikymo išmokas moka savanoriškai, ar reikia imtis priverstinių veiksmų. Išlaikymo išmokos bus pradedamos mokėti vėliau, jeigu reikia atlikti skolininko buvimo vietos paiešką arba nustatyti skolininko pajamas ir turtą.

[416] Žr. 404 išnašą.